

Skolöverstyrelsen har — under framhållande av att skoldistriktens möjligheter att tillgodose ökat lokalbehov genom nybyggnad vore i rådande läge starkt begränsade och att distriktet därför torde nödgas att i ökad utsträckning hyra lokaler — föreslagit uppräknig av anslaget för nästa budgetår till 850 000 kronor.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag om höjning av anslaget med 50 000 kronor till 850 000 kronor och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[246] **34. Folkskolor m. m.: Bidrag till undervisningsmateriel.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 800 000	2 632 935
1950/51 (statsliggaren s. 659)	2 900 000	
1951/52 (förslag)	2 900 000	

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till den beräknade ökningen av antalet läraravdelningar under nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 100 000 kronor.

Departementschefen. I betraktande av anslagsbelastningen under sistefrflutna budgetår anser jag anslaget kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till undervisningsmateriel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kronor.

[247] **35. Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 000 000	975 387
1950/51 (statsliggaren s. 659)	2 500 000	
1951/52 (förslag)	3 500 000	

Enligt kungörelsen 1946: 887, som gäller sedan budgetåret 1947/48, utgår här ifrågavarande byggnadsbidrag till skoldistrikt vid nybyggnad av tjänstebostad och vid inredande av tjänstebostad i inköpt eller annorledes förvärvad byggnad samt vid om- eller tillbyggnad eller mera omfattande ändringsarbeten å vid kungörelsens ikraftträdande befintlig tjänstebostad. I fråga om nybyggd eller nyinredd tjänstebostad utgör byggnadsbidraget 12 000 kronor för tjänstebostad för ordinarie folkskollärare och 8 000 kronor för tjänstebostad för annan lärare, dock högst 40 procent av bygg-

nadskostnaderna. Byggnadsbidrag utbetalas först när bostaden färdigställt och avsynats samt godkänts. Under innevarande budgetår må Kungl. Maj:t enligt riksdagens beslut bevilja byggnadsbidrag med tillhoppa högst 4 000 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har anfört, att en avsevärd eftersläpning förelåge i fråga om utbetalningen av beviljade bidrag. Till allra största delen syntes bidragen bli utanordnade först under andra budgetåret efter det, då Kungl. Maj:ts beslut meddelades. Anslaget för budgetåret 1951/52 torde således i det väsentliga komma att belastas av byggnadsbidragen enligt de beslut, som Kungl. Maj:t meddelat under budgetåret 1949/50. Dessa bidrag beräknades till sammanlagt 3 488 000 kronor. Till någon mindre del torde även de statsbidrag, som beviljats under innevarande budgetår och som måste antagas bli av minst samma omfattning som under budgetåret 1949/50, komma att påverka medelsåtgången under budgetåret 1951/52. Med hänsyn härtill syntes anslagsbehovet för sistnämnda budgetår icke böra uppskattas till lägre belopp än 3 500 000 kronor. Överstyrelsen ville icke ifrågasätta annat än att sammanlagda beloppet av de byggnadsbidrag, som Kungl. Maj:t skulle få bevilja under budgetåret 1951/52, liksom för de föregående budgetåren maximerades till 4 000 000 kronor.

Departementschefen. Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens förslag om höjning av anslaget med 1 000 000 kronor till 3 500 000 kronor och om oförändrad maximering av bidragstilldelningen.

Enligt bestämmelserna rörande här ifrågavarande statsbidrag meddelas beslut om byggnadsbidrag av Kungl. Maj:t. Det synes lämpligt, att denna beslutanderätt nu överflyttas på skolöverstyrelsen. Om riksdagen ej framställer erinran häremot, torde Kungl. Maj:t få utfärda föreskrift om dylik överflyttning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1951/52 må beviljas byggnadsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare med tillhoppa 4 000 000 kronor;

b) till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

[248] 36. Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	450 000	277 460
1950/51 (statsliggaren s. 660)	350 000	
1951/52 (förslag)	250 000	

Förevarande bidrag utgår till skoldistrikt, som under de tjugu åren 1927—1947, vilka närmast föregingo ikraftträdandet av nu gällande bi-

dragssystem, verkställt nybyggnad av tjänstebostad eller nedlagt mera avsevärda kostnader på om- eller tillbyggnad av tjänstebostad. Bidraget utgår med visst belopp för varje av byggnadsåtgärderna berörd tjänstebostad, dock endast övergångsvis intill dess 20 år förflutit från det att ifrågavarande byggnadsåtgärder vidtagits.

Skolöverstyrelsen har — med utgångspunkt i inhämtade uppgifter angående av länsstyrelserna meddelade beslut om övergångsbidrag — för nästa budgetår föreslagit sänkning av anslaget till 250 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra sänkas med 100 000 kronor till 250 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[249] **37. Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	21 900	24 874
1950/51 (statsliggaren s. 660)	23 400	
1951/52 (förslag)	27 000	

I gällande stat för Skytteanska skolan är såsom avlöningskostnad endast upptagen en post å 3 050 kronor till avlöning, förutom fri bostad med bränsle och lyse samt fri kost, åt två biträden vid skolhemmet. Beträffande avlöning åt föreståndarinnan och biträdande föreståndarinnan vid skolhemmet samt statsbidrag till sådan avlöning gälla samma bestämmelser som beträffande dylika befattningshavare vid andra skolhem. Avlöning utgår alltså enligt avlöningsreglementet för folkskolan och statsbidrag utbetalas enligt kungörelsen angående statsbidrag till avlönande av folk- och småskollärare m. m. ur anslaget till bidrag till avlöning åt skolhemsföreståndarinnor.

I enlighet med framställning av *skolstyrelsen i Tärna skoldistrikt* har *skolöverstyrelsen* för nästa budgetår föreslagit höjning av förevarande anslag med 5 400 kronor. Härav avser ett belopp av 1 150 kronor bidrag till avlöning åt föreståndarinnan och biträdande föreståndarinnan intill författningens belopp. Skolöverstyrelsen har härom anfört, att vid utanordnande av statsbidrag till avlöning åt dessa befattningshavare författningens enligt avdroges 900 kronor för vardera samt att, då föreståndarinnorna enligt gällande bestämmelser vardera erlade ett lägre belopp som hyresersättning, i skolans stat uppkommit en brist på 1 144 kronor. Den föreslagna anslagsposten hade ägt motsvarighet i den år 1927 fastställda staten för skolan men hade under en följd av år icke erfordrats, emedan avdraget nära överensstämte med hyresersättningen. Överstyrelsen har vidare före-

slagit, att posten till avlöning åt två biträden skulle höjas med 2 450 kronor till 5 500 kronor, i vilket belopp inginge ålderstillägg med 480 kronor. Biträdena skulle härigenom komma att i lönehänseende jämföras med biträdena vid kommunens skolhem i Tärnaby, vilka hade likartade arbetsuppgifter och arbetstid. Av skolöverstyrelsens framställning inhämtas, att för vardera biträdet vid Skytteanska skolans skolhem beräknats en bruttolön av 3 600 kronor (300 kronor per månad) samt avdrag för bostad, kost och tvätt med 882 kronor, d. v. s. en nettolön av 2 718 kronor. Återstoden av den begärda anslagshöjningen avser avlöning med 1 800 kronor till en vaktmästare med deltidstjänst vid skolhemmet.

Statskontoret har beträffande det föreslagna bidraget till föreståndarinnornas avlöning yttrat, att ett skoldistrikt i fråga om småskolläraryrket finge vidkännas eventuell skillnad mellan det författningsenliga avdraget och hyresersättning. I analogi härmed och med hänsyn till omfattningen av statens bidrag till verksamheten vid skolhemmet vore det icke oskäligt, att Tärna skoldistrikt gäldade här ifrågavarande skillnad med tillgängliga medel. I övrigt har statskontoret icke velat motsätta sig bifall till framställningen.

Departementschefen. Med hänsyn till vad statsmakterna synas ha avsett vid beviljandet av anslag till åstadkommande av det nuvarande skolhemmet vid Skytteanska skolan (se propositionen 1926: 47, jfr 1927 års åttonde huvudtitel, s. 416, och propositionen 1937: 270, s. 131) finner jag det skäligt, att i staten för skolan uppföres den begärda posten å 1 150 kronor till bidrag till avlöning åt föreståndarinna och biträdande föreståndarinna intill författningsenligt belopp. Posten bör betecknas förslagsvis.

De två biträdena vid skolhemmet böra erhålla samma löneställning som motsvarande befattningshavare vid nomadskolhemmen. För biträdena vid sistnämnda skolhem ämnar jag i det följande föreslå placering som ekonomibiträden i Ce 2, beräknat för tio månader av året. I staten för Skytteanska skolan torde därför böra uppföras en förslagsvis betecknad utgiftspost å 7 300 kronor till avlöning åt här ifrågavarande två ekonomibiträden och en inkomstpost å 1 800 kronor för ersättning för bostad, kost och tvätt. Den beräknade nettoutgiften för biträdena utgör alltså 5 500 kronor, vilket belopp överstiger den för motsvarande ändamål nu anvisade posten med 2 450 kronor.

Framställningen om medelsanvisning för anställande av vaktmästare vid skolhemmet kan jag icke tillstyrka. Jag föreslår alltså, att anslaget höjes med 3 600 kronor till 27 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folksskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kronor.

[250] **38. Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning. 39. Folkskolor m. m.:Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning.**

	Reservationsanslaget till undervisningens anordnande	Förslagsanslaget till handledning
1950/51 (statsliggaren s. 661)	279 000	516 000
1951/52 (förslag)	436 000	549 000

Sedan budgetåret 1945/46 ha pågått försök med kombinerad korrespondens- och radioundervisning i *engelska* för folkskolelever. Syftet härmed har varit att undersöka, i vad mån genom en dylik undervisningsmetod elever i folkskolor, där undervisning i engelska ej förekommer, skulle kunna bringas grundläggande kunskaper i språket, ägnade att underlätta fortsatta studier för realexamen m. m.

Undervisningen har huvudsakligen gällt femte och sjätte klasserna samt omfattat två läsår. Lärjungarna ha erhållit viss ledighet från den ordinarie skolundervisningen. Deras studier ha övervakats av särskilda handledare (vanligen lärare i folkskolan), vilka även haft rådgivande funktion. Försöksverksamheten har också innefattat granskning av provskrivningar, instruktionssammanträden och inspektion. Såväl korrespondens- som radioundervisningen har ombesörjts av Aktiebolaget Radiotjänsts skolradioavdelning i samråd med och under överinseende av skolöverstyrelsen. De omkostnader för verksamheten, vilka bestritts av statsmedel, ha utgjorts av dels Radiotjänsts utgifter för själva undervisningen, dels telegrafverkets kostnader för radioutsändningarna, dels ock kostnaderna för handledare. Till avlönande av handledare, vilka anställas av skoldistriktet, utgår statsbidrag såsom för timplärare, dock för högst tre lärartimmar i veckan vid en och samma skola.

Försöksverksamheten omfattade läsåret 1945/46 en nybörjarkurs för omkring 500 elever, huvudsakligen i sjätte klassen och tillhörande 78 skolor inom 5 inspektionsområden runt Stockholm. För ändamålet anvisades för budgetåret 1945/46 under förut angivna rubriker ett reservationsanslag av 60 000 kronor respektive ett förslagsanslag av 20 000 kronor. Läsåret 1946/47 anordnades en fortsättningskurs för elever i nybörjarkursen; för ändamålet anvisades för budgetåret 1946/47 anslag med samma belopp som för budgetåret 1945/46. Under läsåret 1947/48 utvidgades försöken till att omfatta en nybörjarkurs för cirka 1 000 elever, främst i femte klassen och tillhörande omkring 150 skolor inom 15 inspektionsområden i olika delar av landet. Anslagen höjdes för budgetåret 1947/48 till 77 000 kronor respektive 40 000 kronor. Samma anslag anvisades för budgetåret 1948/49 för en fortsättningskurs. Läsåret 1949/50 anordnades en nybörjarkurs för cirka 5 000 elever, främst i femte klassen och tillhörande omkring 500 skolor. I Gotlands

inspektionsområde bedrevs också fortsättningsundervisning för ett antal elever i sjätte klassen. Anslagen voro för budgetåret 1949/50 uppförda med 145 000 kronor respektive 340 000 kronor.

För budgetåret 1950/51 ha planerats en begynnelsekurs för femte klassen i omkring 250 avdelningar, en fortsättningskurs för sjätte klassen av samma omfattning som begynnelsekursen föregående läsår (omkring 500 avdelningar) samt en tredje årskurs för sjunde klassen på Gotland av mindre omfattning (omkring 15 avdelningar). Till anordnandet av dessa kurser har anvisats ett reservationsanslag av 279 000 kronor och till handledning ett förslagsanslag av 516 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har, enligt Kungl. Maj:ts föreskrift, i samband med sina anslagsäskanden för nästa budgetår överlämnat redogörelser för försöksverksamheten intill utgången av budgetåret 1949/50 och för resultatet av denna verksamhet. Överstyrelsen har ansett sig kunna förorda en fortsatt användning av här ifrågavarande undervisningsform. Enligt överstyrelsens uppfattning syntes det stora flertalet lärjungar ha på ett tillfredsställande sätt tillgodogjort sig undervisningen. För nästa budgetår har överstyrelsen i huvudsaklig anslutning till en av skolradiochefen uppgjord promemoria föreslagit, att verksamheten skulle anordnas på sätt framgår av följande sammanställning:

A. Reservationsanslaget till undervisningens anordnande:

1. Andra årskurs (klass 6), av samma omfattning som nuvarande första årskurs (cirka 250 avdelningar)	144 900
2. Tredje årskurs (klass 7), omfattande cirka 250 avdelningar i hela landet	107 900
3. Första årskurs (klass 5) i engelska, omfattande cirka 250 avdelningar	102 400
4. Första årskurs (klass 7) i tyska i cirka 70 avdelningar vid försöksskolor	80 800
	<hr/>
	Summa 436 000
	Ökning 157.000

B. Förslagsanslaget till handledning:

Kostnaderna beräknas till 549 000 kronor, men utgifterna för första årskursen i engelska, 167 000 kronor, föreslås bli överförda till anslaget till Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor	382 000
	<hr/>
	Minskning 134 000

Av vad överstyrelsen anfört inhämtas bland annat:

A 2. Såsom nämnts hålles läsåret 1950/51 på Gotland en tredje årskurs (klass 7) av mindre omfattning. Då behov av dylik kurs även föreligger i andra delar av landet, där man eljest av brist på behöriga lärare måste av-

bryta studiet av engelska efter sjätte klassen, vill överstyrelsen förorda en sådan allmän tredje årskurs, avsedd för omkring 250 avdelningar. Det kan här huvudsakligen endast bli fråga om sjunde klasser, som centraliserats till A-form, eftersom undervisning i engelska för tre klasser med olika kurser i samma läraravdelning svårligen kan anordnas. Radiotjänsts kostnader för denna kurs ha upptagits till lägre belopp än för kursen i klass 6, vilket sammanhänger med att vissa för de olika kurserna gemensamma kostnader förts på sistnämnda kurs.

A 3. I fråga om begynnelsekurs har i skolradiochefens promemoria föreslagits en i viss mån annan anordning än som tillämpats vid tidigare begynnelsekurser, i det att vederbörande skoldistrikt skulle svara för kostnaderna för kursbrev, provuppgifter och korrigerings. Radiotjänsts kostnader för en sådan kurs skulle därigenom begränsas. Anordningen står i överensstämmelse med vad som i övrigt gäller angående tillhandahållande av läroböcker och förbrukningsmateriel åt lärjungar i folkskolan. Uttagningen av dessa skolor bör kunna ske genom vederbörande folkskolinspektör. En viss begränsning av antalet deltagande avdelningar bör dock ske. Antalet skolor, som äro i behov av radions medverkan för att över huvud kunna anordna undervisning i engelska, torde successivt minskas, i samma mån som antalet för denna undervisning behöriga lärare stiger. Omkring 250 avdelningar synas böra beräknas.

A 4. Med läsåret 1951/52 har enligt de preliminära planerna för den allmänna försöksverksamheten enligt 1946 års skolkommissons förslag kursen i försöksskolorna förts fram till sjunde klassen, då tyska språket tillkommer som tillvalsämne. Det ankommer givetvis på distrikten att söka erhålla lärare med kompetens att undervisa i ämnet. Men för de fall, då detta ej är möjligt — och svårigheter torde här ofta uppkomma — har föreslagits en begynnelsekurs i tyska språket. Även om ifråga om detta språk förhållandena äro något annorlunda än för engelskan, synes det vara befogat, att en dylik kurs försöksvis anordnas. Den bör emellertid endast vara avsedd för försöksskolorna och utgå över de sändarstationer, som beröra dessa skolor. Antalet avdelningar torde kunna uppskattas till omkring 70.

Statskontoret har i annat sammanhang avstyrkt överstyrelsens förslag om överföring av handledningskostnader till annat anslag.

Departementschefen. Förutnämnda redogörelser för korrespondens- och radioundervisningen under läsåren 1945/50 torde få fogas till handlingarna för att i vanlig ordning ställas till vederbörande riksdagsutskotts förfogande. I likhet med skolöverstyrelsen finner jag erfarenheterna av den hittillsvarande verksamheten motivera, att undervisningen fortsättes.

Under nästa läsår torde undervisningen böra erhålla den omfattning, överstyrelsen föreslagit. Sålunda böra anordnas *dels* en andra årskurs i engelska, utgörande planenlig fortsättning på nybörjarkursen innevarande läsår, *dels* en tredje årskurs i engelska, icke som nu begränsad till Gotland utan omfattande hela landet, *dels* en nybörjarkurs i engelska av mindre omfattning än motsvarande kurs innevarande läsår, *dels* ock en mindre be-

gynnelsekurs i tyska vid skolor, som deltaga i försöksverksamheten för skolreformen.

Vad angår kostnaderna, har överstyrelsen utgått från att utgifterna för kursbrev m. m. vid nybörjarkursen i engelska skulle bestridas av skol-distrikten. Jag ansluter mig härtill. Överstyrelsen har också föreslagit, att statsbidragskostnaderna för handledning i fråga om samma kurs skulle — såsom en övergång till en mera varaktig anordning — överföras till det allmänna avlöningsanslaget för folkskolan. Jag anser mig icke nu böra biträda sistnämnda förslag. I övrigt finner jag icke anledning till erinran mot överstyrelsens beräkningar av medelsbehovet. Reservationsanslaget till undervisningens anordnande och förslagsanslaget till handledning torde således för nästa budgetår böra uppföras med 436 000 kronor respektive 549 000 kronor, innebärande ökningar med 157 000 kronor respektive 33 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1951/52 anvisa

a) till *Folkskolor m.m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett reservationsanslag av 436 000 kronor,

b) till *Folkskolor m. m.: Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett förslagsanslag av 549 000 kronor.

[251] 40. Nomadskolor: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	449 300	417 734
1950/51 (statsliggaren s. 661)	461 600	
1951/52 (förslag)	523 200	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 75 600 kronor. Överstyrelsens framställning innehåller i huvudsak följande.

Ordinarie lärare. Vid den utredning, som låg till grund för 1950 års riksdags beslut om införande av ett sjunde skolår inom vissa nomadskoldistrikt, förutsattes, att sjunde årsklassen skulle centraliseras till nomadskolan i Änge. För att möjliggöra detta skulle man hänvisa barnen i de fyra lägsta klasserna till andra nomadskolor, varigenom skolan i Änge endast komme att omfatta klasserna 5—7. I utredningen förbisågs, att den lärartjänst vid visteskola (Ca 13), som funnits i Änge, vid denna anordning måste förändras till lärartjänst vid byskola (Ca 21). En ändring av personalförteckningen är därför behövlig. Någon höjning av anslaget torde ej vara erforderlig.

Lappslöjd. I 1950 års åttonde huvudtitel beräknades, med hänvisning till ifrågasatt arvodesreglering för lärare i lappslöjd, viss kostnadsökning för undervisning i detta ämne, varvid beloppet för detta ändamål uppräknades till 15 450 kronor. Behovet av anslag för slöjdundervisningen

under budgetåret 1951/52 synes komma att uppgå till omkring 22 000 kronor, varför delposten bör höjas med i runt tal 6 500 kronor.

Kokerskor och vissa biträden. I sina anslagsäskanden till 1950 års riksdag framlade överstyrelsen förslag till löneroglering för kokerskor och biträden vid nomadskolhemmen, innebärande att dessa befattningshavare skulle få ungefär samma löneförmåner som motsvarande befattningshavare vid skoldistriktens skolhem i närheten av nomadskolhemmen. Enligt förslaget skulle kokerska erhålla lön i lönegrad Ce 6 eller 3 och biträde placeras i lönegrad Ce 2 eller 1, beroende på den årliga tjänstgöringens längd. Förslaget hade framlagts efter förhandling med civilförvaltningens personalförbund.

Sedan departementschefen avstyrkt förslaget¹, anfördes i tvenne motioner (I: 88 och II: 95) bland annat, att tjänstemannaställning för ekonomipersonalen å det statliga området numera genomförts i sådan utsträckning, att endast de nu ifrågavarande 28 befattningshavarna vid nomadskolorna återstå. Starka skäl talade för att man vid arbetsområden av nomadskolornas art icke borde välja kollektivavtalsformen. Den övriga personalen — lärare och förstandarinnor — äro tjänstemannaanställda. Nomadskolorna äro i regel belägna i glest bebyggda trakter, vilket torde nödvändiggöra, att man vid varje tillfälle, då en arbetskonflikt hotade, bleve nödsakad nedlägga verksamheten. Det torde vidare bliva ogörligt för nomadskolorna, därest de icke beredas möjlighet att avlöna sin personal på samma sätt som andra statliga institutioner, att kunna erhålla den för verksamheten nödvändiga arbetskraften.

I anledning av i nämnda motioner gjorda yrkanden framhöll statsutskottet önskvärdheten av att ifrågavarande ekonomipersonals anställningsförhållanden måtte regleras i så nära anslutning som möjligt till vad som gäller för annan motsvarande personal inom statsförvaltningen och att förslag till dylik reglering, så snart förhållandena det medgiva, föreläggas riksdagen. Riksdagen har instämt med utskottet.

Med anledning härav upprepar överstyrelsen sin hemställan om löneroglering för kokerskor och biträden vid nomadskolhemmen och framhåller den tvingande nödvändigheten av att denna lönefråga löses. Enligt beräkning skulle kostnaderna för avlöningar uppgå till ungefär 113 000 kronor (inklusive kallortstillägg), vartill komme omkring 12 000 kronor i rörligt tillägg, eller sammanlagt omkring 125 000 kronor. Å andra sidan skulle å omkostnadsstaten avräknas omkring 27 000 kronor i uppördsmedel för kost och logi.

Enligt uppgift från nomadskolinspektören uppgingo kostnaderna för avlöande av kokerskor och biträden under budgetåret 1949/50 till 55 900 kronor. Kostnaderna för innevarande budgetår torde komma att uppgå till omkring 68 800 kronor. Den ifrågasatta lönerogleringen skulle sålunda komma att innebära en anslagsökning med (125 000 — 68 800 — 27 000 =) 29 200 kronor.

Då icke-ordinarieposten nu utgör 128 500 kronor, bör enligt överstyrelsens beräkningar posten för budgetåret 1951/52 uppföras med (128 500 — 55 900 + 113 000 =) 185 600 kronor, innebärande en höjning med 57 100 kronor.

¹ Beträffande den förberedande behandlingen av denna lönerogleringsfråga hänvisas i övrigt till 1950 års åttonde huvudtitel, s. 323 ff.

Därest löneregleringen icke skulle komma till stånd, erfordras en höjning med (68 800 — 55 900 =) 12 900 kronor.

Löneregleringen medför även en ökning av posten till rörligt tillägg med omkring 12 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens framställning om utbyte av en lärartjänst vid visteskola i Ca 13 mot en lärartjänst vid byskola i Ca 21 bör i personalförteckningen för nomadskolorna antalet dylika lärare ändras till 8 respektive 13. Ändringen torde icke behöva föranleda uppräkningsposten i avlöningsstaten.

Under arvodesposten är nu upptagen en delpost till arvoden för undervisning i lappslojd å förslagsvis 15 450 kronor, vilket belopp preliminärt beräknats i avvaktan på en arvodesreglering. Ifrågavarande arvoden utgå numera enligt den allmänna timlärarkungörelsen, varför kostnaden för denna undervisning bör redovisas under icke-ordinarieposten. Arvodesposten bör fördenskull minskas med 15 400 kronor. Under icke-ordinarieposten torde för ändamålet för nästa budgetår böra beräknas 22 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår föreslog skolöverstyrelsen löneroglering för kokerskor och biträden vid nomadskolhemmen, innebärande att dessa befattningshavare (sammanlagt 28) skulle få ungefär samma löneförmåner som motsvarande personal vid skoldistriktens skolhem i närheten av nomadskolhemmen. Enligt förslaget skulle kokerskor och biträden lönegradsplaceras i Ce 6 eller 3, respektive i Ce 2 eller 1, alltefter den årliga tjänstgöringstidens längd. Överstyrelsens förslag tillstyrktes av statens lönenämnd, som dock uttalade tvekan om lämpligheten av olika lönegradsplaceringar inom respektive kategorier. Statskontoret avstyrkte överstyrelsens förslag och förordade i stället viss kollektivavtalsanställning. Kungl. Maj:t framlade icke förslag om löneroglering för ifrågavarande personal för fjolårets riksdag. I anledning av väckta motioner framhöll emellertid riksdagen önskvärdheten av att denna personals anställningsförhållanden reglerades i så nära anslutning som möjligt till vad som gällde för annan motsvarande personal inom statsförvaltningen och att förslag till en dylik reglering så snart förhållandena det medgäve förelades riksdagen. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har skolöverstyrelsen upprepat sitt lönerogleringsförslag och understrukt nödvändigheten av att denna lönefråga löstes. Sedan under hösten 1950 förnyade förhandlingar ägt rum mellan vederbörande myndigheter och personalens representanter, har Kungl. Maj:t genom beslut den 29 december 1950 meddelat bestämmelser om provisorisk löneroglering för budgetåret 1950/51 för kokerskor och biträden vid nomadskolhemmen. Dessa provisoriska bestämmelser innebära i huvudsak, att dylika befattningshavare anställas såsom ekonomibiträden med placering i Cg 6 respektive Cg 2. Tjänstinnehavare, som icke kan sysselsättas i sin tjänst under mer än 10 månader av året, erhåller lön

endast för 10 månader, ehuru utbetalningen fördelas på årets samtliga månader. Övriga tjänst innehavare uppbära helårslön. Det förutsättes, att övertidstjänstgöring i görligaste mån undvikas. Beträffande den närmare utformningen av löneregleringen torde i övrigt få hänvisas till nämnda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Efter samråd med chefen för civildepartementet föreslår jag nu, att ifrågavarande lönereglering göres definitiv från och med nästa budgetår, därvid personalen i regel torde böra beredas extra ordinarie anställning. I anslutning härtill beräknar jag för avlöning åt kokerskor och biträden vid nomadskolhemmen för nästa budgetår en ökning med 43 000 kronor under icke-ordinarieposten och en ökning med 12 000 kronor under anslagsposten till rörligt tillägg men å andra sidan under omkostnadsanslaget i enlighet med förslag av skolöverstyrelsen en inkomst av ersättning för bränsle, lyse och kost å 27 000 kronor eller sålunda en nettoökning av 28 000 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör icke-ordinarieposten ökas med 65 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg uppräknas med 12 000 kronor.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med 61 600 kronor till 523 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nomadskolorna, som föranledas av vad jag i det föregående anför, t,

b) godkänna lönereglering för kokerskor och biträden vid nomadskolhemmen i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna grunder,

c) godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	266 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	193 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 500
<u>Summa kronor</u>	523 200

d) till *Nomadskolor*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 523 200 kronor.

[252] 41. Nomadskolor: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	242 100	319 668
1949/50	247 100	294 380
1950/51 (statsliggaren s. 662)	289 200	
1951/52 (förslag)	257 200	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit följande ändringar beträffande anslaget:

	Ökning eller minskning av netto- utgiften
1) bidrag till lärjungars resekostnad för inställelse i nomadskola (nu 11 500)	+ 2 000
2) tandvård åt lärjungar (nu 3 500)	+ 1 000
3) minskad medelsanvisning till anskaffande av viss utrustning (nu 12 300)	— 2 000
4) inkomst av ersättning för bränsle från lärare	— 6 000
5) ökad inkomst av ersättning för bränsle, lyse och kost vid löne- reglering för kokerskor och biträden vid nomadskolhem	— 27 000
	— 32 000

Av överstyrelsens anslagsäskanden inhämtas bland annat:

Resekostnadsbidrag. Bidragen täcka icke resekostnaderna. I en del fall måste vårdare medfölja vid resorna. I Jämtlands län bli resorna dyrare än tidigare på grund av centraliseringen av sjunde klassen. Resekostnaderna äro för många föräldrar ytterst betungande.

Tandvård. Den föreslagna ökningen hänför sig till belastningen.

Bränsleersättning. Inkomstposten avser nu endast skolhemsföreståndarinnornas bränsleersättning. Nomadskolininspektören har påpekat, att jämväl lärarnas bränsleersättning bör medräknas bland dessa uppbringningsmedel.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag om minskning av anslaget med 32 000 kronor till 257 200 kronor. Huvuddelen av minskningen sammanhänger med den under nästföregående punkt föreslagna löneregleringen för kokerskor och vissa biträden. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 257 200 kronor.

[253] 42. Nomadskolor: Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	26 100	36 811
1950/51 (statsliggaren s. 663)	38 900	
1951/52 (förslag)	38 900	

I överensstämmelse med förslag av skolöverstyrelsen torde detta förslags-

anslag för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 38 900 kronor.

[254] **43. Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	3 200 000	2 734 653
1950/51 (statsliggaren s. 663)	5 400 000	
1951/52 (förslag)	5 200 000	

Skolöverstyrelsen har erinrat, att anslaget för innevarande budgetår ökats betydligt med hänsyn till arvodeshöjningarna för fortsättningsskolans lärare i praktiska och teoretiska ämnen. För nästa budgetår har överstyrelsen icke räknat med annan förändring i anslagsbehovet än en viss minskning till följd av fortsättningsskolorganisationens krympning i samband med övergång till åttaårig skolplikt i vissa distrikt. Minskningen har överstyrelsen beräknat till 200 000 kronor.

Departementschefen. I överensstämmelse med överstyrelsens beräkning torde anslaget för nästa budgetår kunna sänkas med 200 000 kronor till 5 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 200 000 kronor.

[255] **44. Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	600 000	538 142
1950/51 (statsliggaren s. 664)	600 000	
1951/52 (förslag)	600 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Oaktat höjning av maximibidraget för genom centralisering indragen undervisningsavdelning beslutats (jfr prop. 1950: 233, s. 4), torde anslaget kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[256] 45. **Fortsättningsskolor: Utbildningskurser för lärare.** Anslag för ifrågavarande ändamål har senast utgått under budgetåren 1944/49.

Skolöverstyrelsen har — med förmälan att överstyrelsen avsåge att använda en å nämnda anslag uppkommen reservation för kurser somrarna 1950 och 1951 — anhållit, att till anordnande av kurser sommaren 1952 måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 25 500 kronor. Överstyrelsen har anfört bland annat:

Fortsättningsskolan minskar visserligen successivt i omfattning. I dess lärokurs finnas emellertid ämnen (vissa grenar av arbetskunskap), där utbildningen av lärare ej tillgodoses på annat sätt än genom den särskilda kursverksamheten och där särskild behörighet kräves, t. ex. i handel och jordbruk. Det är enligt överstyrelsens mening ej riktigt att nu helt försumma denna utbildningsverksamhet. Äldre, utbildade lärare avgå efter hand, och nya lärare behövas, för att de fortsättningsskolor, som upprätthållas, skola kunna anordnas som yrkesbestämda, den mest önskvärda typen. Överstyrelsen vill därför föreslå, att anslaget åter upptages i budgeten för året 1951/52 och att man därvid räknar med att två kurser av samma omfattning som de två senast planerade kurserna hållas sommaren 1952.

Till kursdeltagare ha hittills utgått stipendier med 40 kronor för vecka (till deltagare, bosatt å kursorten, 20 kronor) och bidrag till resa från hemmet till kursorten enligt klass III i allmänna resereglementet. Vid avvägningen av stipendiernas storlek har hänsyn tydligen tagits till den omständigheten, att undervisning i arbetskunskap tidigare arvoderats med högre belopp än undervisning i fortsättningsskolans allmänna ämnen. Sedan timarvodena i fortsättningsskolan numera utjämnats, föreligger enligt överstyrelsens mening icke längre någon anledning att beträffande kursdeltagarnas förmåner tillämpa andra föreskrifter än dem, som äro avsedda att gälla för deltagare i andra av överstyrelsen anordnade kurser. Överstyrelsen föreslår därför, att rese- och traktamentsersättningen får utgå till deltagare i dessa kurser enligt de normer, som enligt beslut av 1950 års riksdag skola tillämpas vid av överstyrelsen anordnade kurser. Med nämnda beräkningsgrunder kunna kostnaderna för de två föreslagna kurserna beräknas uppgå till sammanlagt omkring 25 500 kronor.

Departementschefen. Såsom överstyrelsen anfört bör utbildningen av fortsättningsskollärare för vissa grenar av arbetskunskap, oaktat minskningen av skolorganisationens omfattning, icke helt nedläggas. Jag biträder därför överstyrelsens framställning om att anslag för sådan utbildning anvisas för nästa budgetår. Vad överstyrelsen anfört rörande rese- och traktamentsförmåner åt kursdeltagarna har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde böra uppföras med det av överstyrelsen begärda beloppet, 25 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Utbildningskurser för lärare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 25 500 kronor.

Högre folkskolor och folkhögskolor.

[257] 46. Högre folkskolor: Understöd.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 750 000	1 972 255
1950/51 (statsliggaren s. 664)	1 835 000	
1951/52 (förslag)	1 040 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit sänkning av anslaget för nästa budgetår till 1 040 000 kronor. Överstyrelsen har därvid räknat med att antalet skolor, nu 39, skulle komma att ökas med 3. Å andra sidan har överstyrelsen beräknat, att femton skolor skulle ombildas till kommunala mellanskolor samt att högre folkskolorna i Visingsö och Väsby skulle indragas. Vid vissa högre folkskolor skulle klassantalet automatiskt komma att ökas. Ett antal ordinarie eller extra ordinarie lärartjänster, som tidigare uppehållits med extra lärare och timlärare, hade tillsatts eller beräknades komma att till sättas.

Departementschefen. Jag finner ej anledning till erinran mot överstyrelsens beräkningar av medelsbehovet. Anslaget torde alltså böra minskas med 795 000 kronor till 1 040 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre folkskolor: Understöd* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kronor.

[258] 47. Högre folkskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	5 000	5 192
1950/51 (statsliggaren s. 665)	5 000	
1951/52 (förslag)	5 000	

Gällande bestämmelser angående den statsunderstödda hälsovården vid folk- och småskolor äga motsvarande tillämpning beträffande hälsovården vid högre folkskolor, dock att arvoden och statsbidrag utgå för varje under höstterminen närvarande lärjunge.

Skolöverstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 6 000 kronor. Överstyrelsen har — liksom beträffande hälsovården vid folk- och småskolor — föreslagit, att statsbidrag till de statsunderstödda skol-sköterskorna i distrikt med högst 20 000 invånare måtte, i vad avser deltidstjänstgöring, fastställas till högst hälften av ett belopp, motsvarande arvode efter 4 kronor 75 öre för timme mot nu 3 kronor 75 öre.

Departementschefen. Under erinran om mitt tidigare ställningstagande till överstyrelsens förslag om höjning av statsbidraget till avlönande av skolsköterskor vid övriga högre kommunala skolor samt folk- och småskolor avstyrker jag motsvarande förslag i fråga om högre folkskolorna. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre folkskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[259] **48. Folkhögskolor: Understöd.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 3 500 000 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga ännu icke slutförts, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna till *Folkhögskolor: Understöd* ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

[260] **49. Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	15 000	—
1948/49	15 000	29 664
1949/50	15 000	—
1950/51 (statsliggaren s. 668)	15 000	
1951/52 (förslag)	15 000	

Till skolhälsovården vid folkhögskolorna utgår nu statsbidrag endast i form av bidrag till arvode åt skolläkare med 3 kronor för varje elev. Såsom bidragsvillkor gäller bland annat att arvodet utgår med minst nämnda belopp.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår anförde *skolöverstyrelsen*, att ett relativt stort antal elever icke omfattades av den statsunderstödda hälsovården. En av överstyrelsen gjord undersökning hade givit vid handen, att orsaken härtill varit, att skolläkare icke kunnat erhållas *dels* emedan skolsköterska icke funnits, *dels* emedan skolläkararvodet, som motsvarat det i statsbidragskungörelsen föreskrivna minimiarvodet, ansetts för lågt. Överstyrelsen föreslog, att statsbidrag skulle utgå även till skolsköterskor, därvid statsbidraget borde bestämmas till 3 kronor 75 öre (alternativt 4 kronor 75 öre) per timme, vilket skulle medföra en kostnadsökning av omkring 12 800 kronor, samt att minimiarvodet till skolläkare skulle

bestämmas till 5 kronor per elev, varigenom till följd av emotsedd ökning av hälsovårdens omfattning statsbidragskostnaderna för läkare beräknades komma att ökas till cirka 17 600 kronor.

Statskontoret anförde bland annat:

I likhet med skolöverstyrelsen finner statskontoret en effektivisering av skolhälsovården vid folkhögskolorna angelägen. Ett viktigt led i arbetet härför synes vara anställandet av skolsköterskor. Däremot är ämbetsverket mera tveksamt, om av den anledningen staten bör öka bidragsgivningen så avsevärt, som föreslagits, eller om minimiarvodena till läkarna böra höjas, då redan den omständigheten, att skolsköterska förutsättes vara anställd, måste öka benägenheten hos läkarna att medverka. Statskontoret vill erinra, att redan nu statsbidraget till arvoden åt skolläkare vid folkhögskolorna per elev och arbetsår är större än det, som utgår till folk- och småskolor för både läkare och sköterska. Spörsmålet sammanhänger emellertid med de allmänna frågor om folkhögskolornas ekonomi, som äro under utredning av 1941 års lärarlönesakkunniga, vilkas förslag bör avväktas.

1941 års lärarlönesakkunniga ha i sitt betänkande med förslag till löne-reglering m. m. för lärarpersonalen vid statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter (SOU 1949: 50) bland annat behandlat frågan om skolhälsovården vid folkhögskolorna. De sakkunniga ha uttalat, att skolhälsovården vid folkhögskolorna knappast fått avsedd omfattning. Budgetåret 1947/48 hade i runt tal endast 2/3 av folkhögskolorna med 2/3 av det sammanlagda elevantalet skolläkare. Liksom överstyrelsen ha de sakkunniga funnit orsakerna härtill vara, att skolorna i regel ej hade skolsköterskor och att arvodet till skolläkaren i regel utginge endast med statsbidragets belopp. De sakkunniga ha föreslagit, att skolhälsovården vid folkhögskolorna skulle bli obligatorisk och utsträckas att i viss omfattning avse även sjukvård samt att skolsköterska skulle finnas anställd vid varje folkhögskola. I anslutning härtill ha de sakkunniga föreslagit, att statsbidrag till arvode åt skolläkare skulle utgå med 4 kronor för varje elev samt att såsom statsbidragsvillkor skulle gälla, bland annat, att skolläkaren erhöle arvode av minst 6 kronor för elev och år. Då det här vore fråga om skolor med jämförelsevis begränsat elevantal, ha de sakkunniga ansett, att skolsköterskegöromålen skulle kunna bestridas av vederbörande distriktsköterska inom ramen för hennes tjänstgöring.

I utlåtande över sakkunnigförslaget har *skolöverstyrelsen* tillstyrkt, att åtgärder vidtoges för förbättring av hälso- och sjukvården vid folkhögskolorna. I allmänhet torde enligt överstyrelsens mening distriktssköterskorna på grund av stor arbetsbörda icke kunna disponeras utan särskilda skolsköterskor måste anställas. Om hälsovården skulle bli obligatorisk och dessutom utbyggas med obligatorisk sjukvård, borde statsbidraget ökas från 4 till 6 kronor per inskriven elev och år. Vidare borde föreskrivas, att

kostnaderna för skolsköterskas resor skulle ersättas, såvitt anginge distrikts-sköterska, av vederbörande distriktsvårdsområde och, i vad avsåge särskilt anställd skolsköterska, av folkhögskolan.

Svenska landstingsförbundets styrelse har i avgivet yttrande förklarat sig icke ha något att erinra mot de sakkunnigas förslag beträffande skolhälsovården.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *skolöverstyrelsen* upprepat sitt i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag, vilket innebär en anslagsökning till 30 400 kronor.

Departementschefen. En utvidgning av skolhälsovårdens omfattning vid folkhögskolorna torde ur vissa synpunkter vara önskvärd. Under nuvarande förhållanden kan jag dock icke förorda ändring av statsbidragsgrunderna i sådant syfte. Jag vill framhålla önskvärdheten av att de skolor, vid vilka skolhälsovård icke införts, undersöka möjligheterna att åstadkomma sådan, bland annat genom att samarbete med distriktssköterska åvägbringas.

Enligt vad jag inhämtat sammanhänger den ojäma anslagsbelastningen med att skolöverstyrelsens statsbidragsbeslut meddelats vid växlande tidpunkter. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[261] **50. Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskapliga kurser.** Anslag för detta ändamål utgingo för vardera av budgetåren 1945/47 till en förberedande samhällsvetenskaplig kurs och har från och med budgetåret 1947/48 beviljats till tre sådana kurser. Anslaget utgör för innevarande budgetår 39 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1950/51 framhöll skolöverstyrelsen, att medelsbehovet under detta anslag torde komma att öka efter genomförandet av en lönerreglering för folkhögskolans lärare, eftersom det borde förutsättas, att lärarna vid förevarande kurser alltfort skulle åtnjuta samma löneförmåner som folkhögskolelärarna. Jag är icke beredd att nu taga ställning till frågan om storleken av nämnda löneförmåner efter genomförandet av den ifrågavarande lönerregleringen. Med hänsyn till förefintligheten av viss reservation på anslaget synes detta likväl för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskapliga kurser* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 39 000 kronor.

[262] 51. Folkhögskolor: Stipendier åt elever.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 000 000	2 219 451
1950/51 (statsliggaren s. 668)	2 100 000	
1951/52 (förslag)	2 200 000	

Skolöverstyrelsen, som för nästa budgetår räknat med att minst två nya folkhögskolor skulle tillkomma, har med hänsyn härtill och till medelsåtgången under budgetåret 1949/50 föreslagit höjning av anslaget till 2 200 000 kronor.

Svenska föreningen Nordens centralstyrelse har hemställt, att för nästa budgetår måtte liksom för det innevarande ur förevarande anslag få utgå stipendier åt sammanlagt högst 30 svenska elever vid folkhögskolor i Danmark, Finland, Norge och Island, vilka genomgått en årskurs vid svensk folkhögskola, samt åt sammanlagt högst 100 elever från nämnda länder för genomgående av kurser vid svenska folkhögskolor.

Departementschefen. Under nästa budgetår torde ifrågavarande stipendier böra utgå enligt samma grunder som under innevarande budgetår. I enlighet med överstyrelsens förslag bör anslagsbeloppet uppräknas med 100 000 kronor till 2 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[263] 52. Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare. Detta reservationsanslag, som för budgetåret 1949/50 var uppfört med 4 000 kronor och disponerades till rekestipendier åt folkhögskollärare, höjdes av 1950 års riksdag (se statsutskottets utlåtande nr 8, punkten 248:o) med 10 500 kronor till 14 500 kronor för anordnande av en utbildningskurs för folkhögskollärare rörande folkhögskolans tradition, målsättning och undervisningsmetoder.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 5 500 kronor i syfte att för folkhögskollärare, som handhade gymnastikundervisning, skulle kunna anordnas en kurs med sikte på undervisningens bedrivande under provisoriska förhållanden, föranledda av bristande lokaltillgång.

Departementschefen. Jag finner mig icke kunna tillstyrka höjning av detta anslag. Således hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 14 500 kronor.

Abnormundervisningen.

[264] 53. Läroanstalter för blinda: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	613 000	576 843
1950/51 (statsliggaren s. 669)	645 000	
1951/52 (förslag)	651 000	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 55 000 kronor, därvid överstyrelsen räknat med följande ändringar beträffande anslaget:

1) återbesättande av en vakantsatt lärartjänst i kunskapsämne (Ca 23) med innehavare med kompetens för undervisning av synsvaga vid institutet och förskolan å Tomteboda,

2) uppflyttning av husmodern från Ca 11 till Ca 15 samt inrättande av en tjänst som biträdande husmoder i Ce 13 vid institutet,

3) anvisande av ett arvode å 750 kronor för skolsköterska vid hantverksskolan i Kristinehamn,

4) inrättande av en extra ordinarie lärartjänst i kunskapsämne (Ce 22) för införande av åttonde skolår vid institutet och förskolan å Tomteboda,

5) anställande av ytterligare 5 vårdarinnor (Ce 7) vid Tomtebodainstitutet,

6) medelsanvisning för ytterligare 3 veckotimmars gymnastik med lek och idrott (2 veckotimmars hållningsgymnastik och 1 veckotimmes simundervisning) vid Kristinehamnsskolan.

Det under 2) upptagna förslaget framförde överstyrelsen också i anslagsäskandena för innevarande budgetår. Liksom då har överstyrelsen föreslagit motsvarande lönegradsuppflyttning och personalökning även beträffande husmoderspersonalen vid övriga större blind- och dövstumskolor av internatkaraktär.

Till stöd för de under 3), 5) och 6) upptagna framställningarna har överstyrelsen anfört i huvudsak:

S k o l s k ö t e r s k a. Vid Kristinehamnsskolan har hittills distriktsköterskan inom ramen för sin tjänstgöringsskyldighet biträtt vid hälsovården. Hennes tjänstgöring vid hantverksskolan har under de senaste åren ökat avsevärt, och rektor beräknar den erforderliga tjänstgöringstiden till 250 timmar per läsår. Vederbörande landsting har medgivit sköterskan rätt att uppbära arvode för tjänsten vid skolan.

Vårdarinnor. Vid Tomtebodainstitutet äro nu anställda 9 vårdarinnor. Denna personal är ej tillräcklig, utan städpersonalen måste vissa tider anlitas. Vårdarinnornas tid är strängt upptagen med rutinmässigt arbete och de ha föga tid för fostrande uppgifter. Vid dövstumskolorna har enligt beslut av fjolårets riksdag inrättats ett antal nya vårdarinnetjänster för att barnen skulle kunna få bättre tillsyn och fostran. Blinda barn fordra personlig omvårdnad i ännu högre grad än dövstumma. Överstyrelsen föreslår därför ökning av antalet vårdarinnor vid institutet och förskolan å Tomteboda.

Gymnastik. Vid Kristinehamnsskolan böra de elever, som på grund av bristande hälsa ej kunna deltaga i den vanliga gymnastikundervisningen, få undervisning i hållningsgymnastik. Vid skolan bör också anordnas av överstyrelsen rekommenderad simundervisning.

Statskontoret har beträffande arvodet till skolsköterska erinrat, att vid dövstumskolan i Växjö, där elevantalet för närvarande vore 57 och under nästa läsår beräknades öka till 82, skolsköterskans arvode utginge med 330 kronor. Då Kristinehamnsskolan endast hade 45 elever och förändring av elevantalet icke torde inträda under närmaste läsåret, har ämbetsverket föreslagit, att ifrågavarande arvode beräknades till 300 kronor. Vad angår vårdarinnorna har statskontoret endast tillstyrkt anställande av ytterligare en sådan vid förskolan. Skolöverstyrelsens övriga förslag har statskontoret avstyrkt under motivering, att förutsättningar icke nu torde föreligga för deras genomförande.

Departementschefen. Skolöverstyrelsens framställningar beträffande införande av ett åttonde skolår och särskild undervisning för synsvaga kan jag icke nu tillstyrka. Frågan om husmoderspersonalen torde böra prövas i samband med en tjänsteförteckningsrevision.

Det synes skäligt, att skolsköterskan vid Kristinehamnsskolan tillerkännes något arvode. Med hänsyn till vad statskontoret anfört synes en viss avvägning böra ske mellan arvodena vid nämnda skola och Växjöskolan. Beloppen torde därför få närmare bestämmas av Kungl. Maj:t efter en dylik avvägning. Jag tillstyrker, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för ändamålet höjes med 800 kronor. Vårdarinnepersonalen vid Tomtebodaanstalten synes vara otillräcklig. Då det härjämte är av stort värde, att personalen i görligaste mån kan ägna barnen en personlig omvårdnad, och då en förbättring i detta hänseende genomförts vid dövstumskolorna, vill jag också i likhet med statskontoret förorda, att ytterligare en vårdarinna får anställas vid anstalten. Jag anser mig också böra tillstyrka överstyrelsens framställning beträffande ökad undervisning i gymnastik vid Kristinehamnsskolan. Vad jag sålunda förordat i fråga om vårdarinnepersonalen och gymnastikundervisningen bör medföra höjning av anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal med sammanlagt 5 200 kronor.

I anslutning till av chefen för civildepartementet i bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordad lönereglering för personalen vid vissa av de fasta maskinanläggningarna inom civilförvaltningen m. m. bör vid läroanstalterna för blinda en maskinist av 2:a klass i Ca 13 med oförändrad lönegradsplacering erhålla tjänstetiteln maskinist, en tjänst såsom eldare i Ca 9 uppflyttas till Ca 10 och en tjänst såsom ekonomibiträde i Ce 9 ombildas till en tjänst såsom eldare i Ce 10. I personalförteckningen böra vederbörliga ändringar vidtagas i anledning av vad jag sålunda förordat.

Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring av avlöningsstaten för blindanstalterna, föreslår jag höjning av anslaget med 6 000 kronor till 651 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för läroanstalterna för blinda, vilka föranledas av vad jag i det föregående förordat,

b) godkänna följande avlöningsstat för läroanstalterna för blinda, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	358 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	15 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	211 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	66 200
	Summa kronor 651 000

c) till *Läroanstalter för blinda*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 651 000 kronor.

[265] **54. Läroanstalter för blinda: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	228 800	234 336
1950/51 (statsliggaren s. 671)	238 800	
1951/52 (förslag)	259 300	

Skolöverstyrelsen har i anslutning till de av läroanstalternas styrelser framlagda beräkningarna föreslagit ändringar i omkostnadsstaten på sätt framgår av följande sammanställning.

	Nuvarande belopp	Ökning eller minskning
<i>Utgifter:</i>		
1. Sjukvård m. m. åt personal, <i>förslagsvis</i>	500	
2. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	63 600	+ 3 400
b. Övriga expenser	30 900	+ 2 100
3. Övriga utgifter:		
a. Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	14 900	+ 2 125
b. Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	86 900	+14 100
c. Beklädnad för elever vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda, <i>förslagsvis</i>	20 200	+ 5 800
d. Skyddsbeklädnad, <i>förslagsvis</i>	1 200	
e. Utrustningsbidrag till avgående elever, <i>förslagsvis</i>	16 350	
f. Sjukvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	7 600	
g. Tandvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	2 250	+ 100
h. Utackorderingsbidrag till elever vid hantverksskolan i Kris- tinehamn för blinda män, <i>förslagsvis</i>	30 000	+ 5 000
i. Utgifter för från institutet och förskolan för blinda å Tomte- boda till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män dimitterade elever, <i>förslagsvis</i>	22 000	— 2 000
j. Flitpengar åt elever	—	+ 3 000
Summa utgifter kronor	296 400	+33 625
<i>Inkomster:</i>		
1. Elevavgifter	6 670	
2. Ersättning för värme, elektrisk ström, städning, tvätt, skydds- beklädnad m. m.	8 330	
3. Försäljning av slöjdalster m. m.	11 000	
4. Kostersättning m. m.	31 600	
Summa inkomster kronor	57 600	
Nettoutgift kronor	238 800	+33 625 ¹

¹ Avrundat till 33 700 kronor.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

2 a. Bränsle etc. Den av *överstyrelsen* föreslagna ökningen, som motiverats huvudsakligen av belastningen under sistförflutna budgetår, har tillstyrkts av *statskontoret*.

3 a. Undervisnings- och arbetsmateriel. *Överstyrelsen* har anfört, att Kristinehamnsskolan vore i behov av förstklassiga punkt-skriftmaskiner för sin undervisning. Även en klippmaskin syntes vara erforderlig, då det vore viktigt, att eleverna redan i skolan finge lära sig använda modern maskinutrustning vid borstillverkningen. För maskinerna hade beräknats 1 125 respektive 1 000 kronor. *Statskontoret* har tillstyrkt förslaget.

3 b. **K o s t h å l l.** *Överstyrelsen* har anfört: Frågan om koststandarden vid samtliga anstalter har helt nyligen varit under utredning. Enligt av statens institut för folkhälsan avgivet förslag erfordras för att möjliggöra en fullvärdigare kost en dagkostnad av kronor 1: 70 för barn i åldern 7—15 år och för vuxna kronor 2: 25. En dylik höjning av dagkostnaden skulle medföra en betydande ökning av kostanslagen vid blind- och dövstumskolorna. *Överstyrelsens* avdelning för husligt arbete har verkställt utredning rörande kostens sammansättning med utgångspunkt från något lägre dagkostnad, respektive kronor 1: 65 och 2: 20. För de stora hushåll, varom här är fråga, räknar dock *överstyrelsen* med att ytterligare reducering av kostnaderna skall visa sig möjlig. *Överstyrelsen*, som anser att de matsedlar, vilka utarbetats inom *överstyrelsen* i anslutning till berörda utredning, böra tillämpas redan innevarande budgetår, har begärt att för ändamålet få överskrida vederbörande anslag. Även med beaktande av meddelade direktiv rörande återhållsamhet vid anslagsäskandena anser sig *överstyrelsen* icke kunna underlåta att begära höjning av kostanslagen för budgetåret 1951/52 för att möjliggöra en fullvärdigare koststandard. För elevernas kost vid blindskolorna å Tomtebodas och i Växjö beräknar *överstyrelsen* för nästa budgetår respektive 54 000 och 15 400 kronor. Härtill komma kostnaderna för personalens kost med respektive 26 000 och 5 600 kronor.

Statskontoret har funnit sig nödsakat avstyrka en i och för sig önskvärd standardförbättring beträffande kosthållet.

3 c. **B e k l ä d n a d.** *Direktionen över Tomtebodainstitutet* har anhållit om höjning av anslagsposten till 26 000 kronor, beräknat efter en kostnad av 200 kronor per elev. *Överstyrelsen* har anfört, att på grund av de prisstegringar, som skett på beklädnadsartiklar under senare år, ett oförändrat anslag skulle innebära en sänkning av beklädnadsstandarden för eleverna. Målsmännen ansåge denna standard alltför låg och hävdade, att de, trots att de ej erhöle allmänna barnbidrag mer än för ett kvartal av året, nu måste hålla sina barn med kläder i rätt stor omfattning. Med hänsyn härtill ansåge *överstyrelsen*, som dock insåge nödvändigheten av återhållsamhet, den begärda ökningen av beklädnadsposten så starkt motiverad, att den borde tillstyrkas. *Statskontoret* har funnit sig nödsakat avstyrka även denna i och för sig önskvärda standardförbättring.

3 h. **U t a c k o r d e r i n g s b i d r a g.** *Kristinehamnsskolans styrelse* har begärt höjning av delposten till 35 000 kronor, beräknat efter 35 utackorderade elever. *Överstyrelsen* har tillstyrkt höjningen. *Statskontoret* har däremot avstyrkt ökning, under framhållande av att större elevantal icke beräknats för skolan och att bidrag endast utginge till behövande elev.

3 j. **F l i t p e n g a r.** *Överstyrelsen* har beräknat det föreslagna beloppet efter 100 kronor per elev åt 10 elever vid Kristinehamnsskolan och 20 elever vid Tomtebodaanstalten. *Statskontoret* har tillstyrkt, att medel beräknades för flitpengar åt de ekonomiskt sämst ställda eleverna.

Departementschefen. I enlighet med *överstyrelsens* förslag böra posterna till bränsle m. m., tandvård och utackorderingsbidrag höjas med respektive 3 400 kronor, 100 kronor och 5 000 kronor samt posten till utgifter för från Tomtebodainstitutet till Kristinehamnsskolan dimitterade elever minskas med 2 000 kronor. Jag tillstyrker också en engångsanvisning av 2 125 kronor till anskaffande av vissa maskiner åt Kristinehamnsskolan.

Vad angår kosthållet, har folkhälsoinstitutet upprättat ett förslag om tillhandahållande av fullvärdigare kost. Överstyrelsen har ansett detta förslag alltför dyrbart och därför uppgjort beräkningar med utgångspunkt i en lägre dagkostnad, varjämte överstyrelsen räknat med att ytterligare reduktion skall visa sig möjlig. Överstyrelsens förslag innebär likväl en betydande utgiftsökning för nästa budgetår, nämligen 14 100 kronor. Statskontoret har visserligen funnit en förbättring i och för sig önskvärd men avstyrkt överstyrelsens framställning. För egen del anser jag med hänsyn till förhållandena införandet av en mathållning, som bättre överensstämmer med nutida uppfattning om den riktiga sammansättningen av födan, icke böra förvägras. Jag tillstyrker därför framställningen. Emellertid synes vid sådant förhållande även inkomstposten till kostersättning böra uppräknas, lämpligen med 5 000 kronor. I fråga om elevernas beklädnad ha målsmän framfört klagomål om att standarden är otillfredsställande. Jag anser överstyrelsens hemställan om ökad medelsanvisning åtminstone delvis böra tillmötesgå och förordar ökning av delposten med 2 800 kronor.

Då jag eljest icke ifrågasätter någon ändring av omkostnadsstaten, föreslår jag höjning av anslaget med i avrundat tal 20 500 kronor till 259 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läroanstalter för blinda: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 259 300 kronor.

[266] **55. Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	415 000	402 593
1950/51 (statsliggaren s. 672)	415 000	
1951/52 (förslag)	415 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit höjning av anslaget för nästa budgetår med 3 300 kronor, avseende uppflyttning *dels* av befattningarna som husmoder i Ca 12 och som biträdande husmoder i Ce 7 till Ca 15 respektive Ce 13, *dels* av två ekonomibiträdestjänster (en tvättbiträdes- och en köksbiträdestjänst) från Ce 3 till Ce 6.

Statskontoret har avstyrkt dessa uppflyttningar under hänvisning till tjänsteförteckningsrevisionen och till nuvarande ekonomiska läge.

Departementschefen. Jag kan icke för närvarande tillstyrka någon lönegradsuppflyttning för de angivna tjänsterna.

I anslutning till av chefen för civildepartementet i bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordad löne reglering för personalen vid vissa av de fasta maskinanläggningarna inom civilförvaltningen m. m. bör vid vårdanstalten en maskinist av 2:a klass i Ca 13 erhålla tjänstetiteln maskinist, en eldare i Ca 9 placeras i Ca 10 och en tjänst såsom ekonomi-

biträde i Ce 9 ombildas till en tjänst såsom eldare i Ce 10. I personalförteckningen böra vederbörliga ändringar vidtagas i anledning av vad jag sålunda förordat.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, vilka föranledas av vad jag i det föregående anfört,

b) till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 415 000 kronor.

[267] **56. Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	123 500	125 761
1950/51 (statsliggaren s. 673)	125 000	
1951/52 (förslag)	133 500	

Skolöverstyrelsen har föreslagit höjning av anslaget med 46 500 kronor. *Statskontoret* har tillstyrkt en anslagsökning av 1 500 kronor. Av handlingarna inhämtas:

Bränsle, lyse och vatten. Med hänsyn till medelsåtgången under sistförflutna budgetår har *överstyrelsen* föreslagit uppräknig av denna post från 35 000 till 45 000 kronor. *Statskontoret* har under hänvisning till att belastningen utgjort omkring 43 000 kronor tillstyrkt en ökning med 5 000 kronor.

Kosthåll. *Överstyrelsen* har begärt en betydande ökning av motsvarande post vid blindanstalterna. Förslaget har grundats på inom *överstyrelsen* gjorda beräkningar rörande koststandarden, varvid särskilt dagkostnaden för vuxna elever avsevärt höjts. Beträffande vårdanstalten har *överstyrelsen* funnit en förbättring av koststandarden i samma grad måhända icke vara erforderlig. *Överstyrelsen* har dock föreslagit höjning av förevarande post, nu upptagen till 84 500 kronor, med i runt tal 30 000 kronor, varav 10 000 kronor för personalen. *Statskontoret* har avstyrkt framställningen under åberopande av nuvarande läge.

Beklädnad för elever. *Överstyrelsen* har, under hänvisning till vad *överstyrelsen* anfört under motsvarande post vid blindanstalterna, hemställt om höjning av förevarande post från 14 000 till 29 000 kronor. *Statskontoret* har med hänsyn till nuvarande läge avstyrkt denna framställning.

Inkomster. Beträffande inkomstposten till ersättning för värme etc. har *överstyrelsen* räknat med en minskning av 1 500 kronor, huvudsakligen på grund av att en del befattningshavare flyttat från anstalten. Minskningen har tillstyrkts av *statskontoret*. Då inkomsterna under posten *Försäljning av slöjdalster*, nu upptagen till 13 000 kronor, under budgetåret

1949/50 uppgått till 19 387 kronor, har statskontoret föreslagit, att posten skulle uppräknas till 18 000 kronor. I fråga om inkomstposten **Kostersättning** har *överstyrelsen* föreslagit en höjning med 10 000 kronor, motsvarande den beräknade utgiftsökningen för kosthåll åt personalen.

Departementschefen. I likhet med statskontoret beräknar jag en ökning av utgiftsposten till bränsle m. m. med 5 000 kronor. Liksom övriga abnormskolor bör vårdanstalten tilldelas medel för förbättring av koststandarden; för anstaltens vidkommande tillstyrker jag en höjning av utgiftsposten till kosthåll med 8 000 kronor. Motsvarande inkomstpost till kostersättning bör samtidigt uppräknas med 3 000 kronor. I det föregående har jag förordat ökad medelsanvisning till beklädnad för elever vid blindanstalten å Tomtebodas. Beträffande motsvarande utgiftspost i vårdanstaltens omkostnadsstat föreslår jag en höjning med 2 000 kronor. Inkomstposten till ersättning för värme m. m. bör såsom myndigheterna föreslagit minskas med 1 500 kronor. Slutligen tillstyrker jag den av statskontoret föreslagna uppräknings av inkomstposten till försäljning av slöjdalster med 5 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget höjas med 8 500 kronor till 133 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 133 500 kronor.

[268] **57. Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever.** Medelsbehovet för detta ändamål har för innevarande budgetår beräknats till 14 200 kronor. Med hänsyn till förefintligheten av en reservation på anslaget har detta emellertid uppförts med endast 11 200 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 16 400 kronor, innebärande en anslagsökning med 5 200 kronor. För Tomtebodainstitutet har därvid beräknats 3 750 kronor, för hantverksskolan i Kristinehamn 9 000 kronor och för hantverksskolan i Växjö 3 600 kronor. Av de beräknade anslagsmedlen vore beträffande Kristinehamnsskolan 3 375 kronor och beträffande Växjöskolan 1 350 kronor avsedda för anskaffande av s. k. punktskriftsmaskiner, medan för motsvarande ändamål vid Tomtebodainstitutet vissa donationsmedel disponerades.

Departementschefen. Jag har intet att erinra mot vad överstyrelsen föreslagit. Anslaget torde således böra höjas med 5 200 kronor till 16 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 16 400 kronor.

[269] 58. Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	22 000	24 574
1950/51 (statsliggaren s. 674)	23 000	
1951/52 (förslag)	23 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 1 500 kronor. Jag föreslår oförändrat anslagsbelopp och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 kronor.

[270] 59. Arvoden åt blivande blindlärare. Detta obetecknade anslag är nu uppfört med 11 200 kronor. Enligt gällande bestämmelser (statsliggaren sid. 675) må lärare, som vid institutet och förskolan å Tomtebodagomgår utbildning till lärare vid läroanstalterna för blindas, tilldelas arvode å 7 992 kronor för läsår. Lärarinna, som vid nämnda institut och förskola genomgår utbildning till lärarinna vid vårdanstalten för blindas med komplicerat lyte, må tilldelas arvode å 3 200 kronor, beräknat för en vårtermin. Arvodesbeloppen äro avsedda att motsvara lägsta folkskollärary- respektive småskollärarynne- lön i Stockholm.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit minskning av anslaget till 8 000 kronor, vilket belopp avser utbildning av en lärare vid läroanstalterna för blindas.

Departementschefen. I likhet med anslaget till arvoden åt blivande dövstum- lärare torde förevarande anslag böra betecknas som förslagsanslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t icke blott att enligt förutnämnda beräk- ningsgrund fastställa arvodesbeloppens storlek utan även att bestämma an- talet arvoden. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med det av över- styrelsen föreslagna beloppet. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arvoden åt blivande blindlärare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kronor.

[271] 60. Tryckning av blindskrifter.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	10 000	16 992
1949/50	10 000	9 746
1950/51 (statsliggaren s. 675)	13 000	
1951/52 (förslag)	13 000	

I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tryckning av blindskrifter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 kronor.

[272] **61. Dövstumskolorna: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 190 000	2 045 514
1950/51 (statsliggaren s. 675)	2 230 000	
1951/52 (förslag)	2 248 000	

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 130 000 kronor.

Delvis föranledes höjningen av att elevantalet vid skolorna nästa läsår beräknats öka med 112 såsom framgår av följande sammanställning:

	Läsåret 1950/51	Läsåret 1951/52
<i>Upptagningsskolor</i>		
Manilla	116	123
Lund	84	94
Vänersborg	89	93
Härnösand	98	103
	<u>387</u>	<u>413</u>
<i>Specialskolan i Örebro</i>	138	140
<i>Fortsättningsskolor</i>		
Vänersborg	50	58
Göteborg (föreslagen)	—	25
Växjö	57	82
Broby	12	20
	<u>119</u>	<u>185</u>
<i>Vårdanstalten å Mogård</i>		
Skolhemmet	28	38
Arbetshemmen	60	68
	<u>88</u>	<u>106</u>
	<u>Summa</u> 732	<u>844</u>

Ungefär hälften av den begärda anslagsökningen avser genomförande av vissa förbättringar av dövstumundervisningen i anslutning till förslag av 1945 års dövstumutredning.

1945 års dövstumutredning.

Beträffande denna kommittés uppgift och förslag samt däröver avgivna yttranden må här nämnas följande.

Före den 1 juli 1938 omhänderhades dövstumundervisningen av landstingen och vissa städer.

I direktiven för nämnda, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1945 tillkallade sakkunnigutredning anfördes bland annat, att åtskilliga svävande frågor beträffande dövstumskolväsendet återstode att lösa, innan undervisningen kunde anses ha uppnått en tillfredsställande standard. Sålunda vore Manillaskolans byggnadsfråga olöst och behovet av vissa andra moderniseringar av lokaler borde undersökas. Till de aktuella organisationsproblemen hörde vidare frågorna om förskolundervisning åt dövstumma småbarn, om det lämpliga barnantalet i klasserna samt om de dövstummas yrkesutbildning. De sakkunniga borde också ägna uppmärksamhet åt dövstumskolornas förseende med tidsenlig teknisk utrustning, däribland hörsel förstärkare för utnyttjande av hörselrester hos barnen. Överhuvudtaget borde utredningsmännen underkasta dövstumundervisningen en översiktlig granskning.

I sitt betänkande (SOU 1947:64) har 1945 års dövstumutredning föreslagit åtskilliga förbättringar av dövstumundervisningen, av vilka de mera betydande innebära i huvudsak följande:

1. Staten övertager förskolundervisningen. Förskolplikt stadgas för barnen från och med fem års ålder (även viss frivillig intagning). Förskolor uppföras i Mörby (nära Djursholm), Lund, Göteborg, Härnösand och Älvsbyn. Skolorna i Mörby, Lund och Härnösand samorganiseras med upptagningskolorna.

2. Dövstumskolornas skolhem moderniseras. Vårdpersonalen förstärkes för att bättre möjligheter till uppfostran skola ernås. Härjämte beredes eleverna mera fritid genom omläggning av undervisningen. Deras individuella intressen understödjas, bl. a. genom ökad tid för gymnastik, lek och sport samt rytmik.

3. Vid varje barndomsskola anställs en biträdande lärare i kunskapsämne, varigenom klasslärarna erhålla ökade möjligheter att bedriva individuell talundervisning.

4. Åtgärder för utnyttjande av hörselrester hos barnen vidtagas, bland annat genom anskaffande av hörselprövnings- och ljudförstärkningsapparatur. Beståndet av läroböcker och annan undervisningsmateriel upprustas. Filmapparatur och film anskaffas.

5. Hantverksundervisningen för barndomsskolornas gossar ersättes med pedagogisk slöjd m. m. Arbetslärarna i dessa skolor utbytas mot slöjdlärare.

6. Förtättningskolorundervisningen för gossar ändras från fyra obligatoriska år till två obligatoriska och två frivilliga år. Yrkesutbildningen under de obligatoriska åren erhåller grundläggande karaktär. Vid fortsättningsskolan i Vänersborg anordnas en metallarbetarlinje. Förtättningskolan och upptagningskolan i Vänersborg få var sin rektor. För studiebegävad ungdom anordnas en övervägande teoretisk fortsättningsskollinje.

7. Fortbildningsverksamheten förbättras, bland annat genom igångsättande av folkhögskoleverksamhet.

8. Dövstumlärläroutbildningen reformeras. I samband härmed erhåller rektor en förmånligare löneplacering (varvid dock vissa föreständararvoden indragas) och uppflyttas lärare

i kunskapsämne vid seminarieskolan en lönegrad samt höjas arvodena för seminarieundervisningen.

9. Nybyggnader uppföras för upptagningsskolan i östra distriktet å Mörby samt för upptagningsskolan i södra distriktet vid Tuna slott i Lund.

Bland dövstumutredningens övriga förslag må här blott nämnas utbyte av ordet »dövstum» mot »döv» i skolbenämningar och dylikt, nedbringande av elevantalet i klasserna samt ökat understöd åt enskild yrkesutbildning.

Över betänkandet ha *yttranden* avgivits av skolöverstyrelsen, efter hörande av vederbörande skolstyrelser m. fl., samt av överstyrelsen för yrkesutbildning, byggnadsstyrelsen, statskontoret och statens lönenämnd ävensom av centralstyrelsen för Hörselfrämjandet, Svenska dövstumläraresällskapet m. fl. föreningar. I yttrandena har de sakkunnigas förslag i stort sett accepterats. Bland de mera framträdande avvikelserna bör här nämnas, att skolöverstyrelsen förordat upprättande av två förskolor i varje distrikt med annan personalorganisation än de sakkunniga föreslagit samt — för vinnande av erfarenhet av berörda organisation — inrättande av en försöksskola i Norrland ävensom ökat statsunderstöd åt nuvarande förskolor under försökstiden. Vidare har skolöverstyrelsen ansett förbättringen av fortsättningsskolundervisningen för gossar böra ske genom upprättande av en fortsättningsskola i Göteborg.

I detta sammanhang bör också nämnas, att skolöverstyrelsen framlagt särskilt förslag om avkortning av arbetsåret vid fortsättningsskolorna för dövstumma.

Skolöverstyrelsens framställning för budgetåret 1951/52.

A. Reformförslag.

De reformförslag, som skolöverstyrelsen i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framfört, avse huvudsakligen upprättande av en fortsättningsskola i Göteborg jämte successiv avveckling av fortsättningsskolan i Vänersborg, utökning av vårdpersonalen på skolhemmen, omläggning av dövstumlärarutbildningen och anordnande av en folkhögskolekurs för dövstumma.

Fortsättningsskola i Göteborg.

Beträffande frågan om upprättande av en fortsättningsskola i Göteborg må här nämnas följande:

För de från barndomsskolorna avgående manliga lärjungarna finnas nu följande yrkeslinjer: vid fortsättningsskolan i Vänersborg för gossar snickeri, skrädderi, skomakeri och tapetseri samt vid lantbruksskolan å Broby gård lantbruk och trädgårdsskötsel. Den obligatoriska utbildningstiden omfattar fyra arbetsår i snickeri-, skrädderi- samt tapetserilinj och tre år i skomakerilinj (med tillstånd till viss utsträckning av tiden) ävensom fyra

arbetsår i lantbruks- och trädgårdslinje. Utbildningen har till ändamål att bibringa eleverna sådana kunskaper och sådan yrkesfärdighet, att de kunna efter graden av sin förmåga försörja sig själva. I enlighet härmed meddelas såväl praktisk som teoretisk undervisning, den senare omfattande allmänbildande ämnen och yrkesteori.

Vid skolan erhåller lärjunge på skolans bekostnad husrum, kost, kläder, läkar- och tandvård, erforderliga läroböcker m. m.

Styrelse för fortsättningsskola äger emellertid medgiva, att lärjunge i stället för yrkesutbildning vid fortsättningsskola på skolans bekostnad får sådan utbildning hos enskild företagare på skolorten eller i dess närhet. Lärjungen är därvid skyldig att deltaga i den teoretiska undervisningen vid skolan. Vidare kan skolöverstyrelsen från skolgång befria fortsättningsskolpliktiga, som inte äro bosatta på eller i närheten av den ort, där dövstumskola är belägen, och som i hemmet eller hos enskild företagare åtnjuta undervisning. Åt sistnämnda skolpliktiga kunna statliga stipendier beviljas, och för dem anordnas till viss tid koncentrerade teoretiska kurser. Sedan den obligatoriska fortsättningsskolan inrättades år 1938, har yrkesutbildning utanför denna skett blott i relativt ringa utsträckning.

1945 års dövstumutredning har i sitt betänkande (s. 168 ff.) omprövat frågan om fortsättningsskolundervisningen i hela dess vidd. Kommittén har gjort en undersökning rörande yrkesfördelningen bland de dövstamma och funnit, att den omfattade ett synnerligen rikt register, där dock arbeten inom industri, hantverk, jordbruk och hushåll vore rikast företrädda. Det syntes ej befogat att påstå, att de traditionella dövstumyrkena, främst snickeri, skomakeri och skrädleri samt lantbruk, skulle vara särskilt lämpliga för dövstamma. Erfarenheten hade visat, att de dövstamma ägde förmåga att tillgodogöra sig utbildning och att göra fullvärdiga arbetsprestationer inom ett stort antal olika sysselsättningsformer. Ur denna synpunkt vore den nuvarande fortsättningsskolans begränsning till utbildning i ett fåtal yrken icke tillfredsställande. Givetvis borde varje dövstum ha samma möjligheter som andra ungdomar att skaffa sig en yrkesutbildning, som svarade mot hans håg och förutsättningar, men antalet dövstamma vore icke tillräckligt stort för att möjliggöra upprättande av ett större antal yrkesavdelningar för dem. Som mål för sin undersökning av frågan har kommittén uppställt att finna en utbildningsform, som på samma gång sörjde för behovet av fördjupade språkliga och allmänbildande kunskaper, gäve tillfälle till anlags- och yrkesorientering och genom en praktisk utbildning lade en god grund för det framtida förvärvsarbetet utan att inskränka på det fria yrkesvalet.

1945 års dövstumutredning har funnit sig böra föreslå, att den praktiska utbildningen i fortsättningsskolan för gossar skulle omläggas från fullständig till grundläggande yrkesutbildning, i samband varmed skolpliktstiden skulle begränsas till två år. Därvid måste den teoretiska undervisningen beredas ökat timantal per vecka. Ramen för yrkesvalet borde ökas fram-

för allt genom ökat anlitande av utbildningsmöjligheter utanför dövstumskolan. Utredningen har diskuterat två alternativ till organisationen av fortsättningsskolan för gossar enligt angivna riktlinjer, benämnda Göteborgsalternativet och Vänersborgsalternativet.

Enligt Göteborgsalternativet skulle fortsättningsskolan i Vänersborg läggas ned och ersättas med en internatskola i en stad med rikt förgrenat näringsliv, lämpligen Göteborg. Eleverna skulle bo på skolan och där erhålla sin teoretiska undervisning. Yrkesutbildningen skulle däremot i regel ske vid stadens yrkesskolor och inom det enskilda näringslivet. Fördelarna med Göteborgsalternativet vore i första hand en vidgning av yrkesvalsramen men också, att elevernas isolering minskades och att de komme i bättre kontakt med hörande människor och yrkesmiljön. Olägenheterna bestode främst i svårigheterna att handleda de dövstamma i arbetet, särskilt framträdande beträffande grundläggande utbildning och svagare begåvade, vilka svårigheter kunde medföra sämre utbildning och ringaktning för de dövstummas arbetsduglighet. Den grundläggande utbildningen borde därför meddelas av specialutbildade lärare.

Enligt Vänersborgsalternativet skulle den nuvarande skolan bibehållas men underkastas vissa ändringar. Sålunda borde den praktiska utbildningen inriktas mera på yrkesorientering och förberedande yrkesutbildning. Vidare borde inrättas en metallutbildningslinje och en särskild avdelning för utbildning av tempoarbetare inom metallindustrin, då dessa arbetsgrenar syntes vara lämpliga för dövstamma och sysselsatte ett relativt stort antal sådana. Möjligheterna till yrkesutbildning borde också vidgas såvitt möjligt genom anordnande av tillfälliga utbildningslinjer och genom utbildning utanför skolan, bland annat i det närbelägna Trollhättan.

Utredningen har förordat Vänersborgsalternativet. I samband härmed har kommittén behandlat en tidigare dryftad fråga om ledningen av upptagningskolan och fortsättningsskolan i Vänersborg. Med hänsyn till arbetsbördans omfattning och sammansättning har utredningen föreslagit uppdelning av rektorstjänsten i Cb 8 på två rektorstjänster i Cb 6.

I yttrande över dövstumutredningens betänkande har *skolöverstyrelsen förordat Göteborgsalternativet.* Detta skulle bättre än Vänersborgsalternativet motsvara de krav, som utredningen uppställt och som ungdomarna och deras målsmän önskade få tillgodosedda. Olägenheterna syntes icke bli mindre enligt Vänersborgsalternativet. I fråga om det sistnämnda måste beaktas, att ett nytt elevhem snart måste uppföras och verkstadslokalerna underkastas genomgripande omändringar vid Vänersborgsskolan. I Göteborg skulle endast behövas lokaler för den teoretiska undervisningen. Under en övergångstid, intill dess nybyggnad härför kunde uppföras, kunde förmodligen lokaler förhyras i Göteborg. Tills vidare borde man räkna med inackordering av eleverna. Under samma övergångstid borde de elever, som önskade utbildning i de traditionella yrkena, alltjämt undervisas i Vänersborg, där de ordinarie arbetslärarna måste behållas tills de kunde förflyttas. I Göteborg skulle bara de mest begåvade eleverna placeras. En

dylik successiv övergång vore förmånlig av olika skäl, bland annat därför att den framtida utvecklingen skulle bli beroende av de första årens erfarenheter.

I detta sammanhang har överstyrelsen även föreslagit avkortning av arbetsåret vid fortsättningsskolorna för dövstumma.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har understrukit betydelsen av att befrielse från skolplikten medgäves i hela den utsträckning, som erfordrades för att möjliggöra ett vidare yrkesval. Göteborgsalternativet skulle innebära avsevärda fördelar framför Vänersborgsalternativet, vilket sistnämnda dock, såvitt utredningen utvisade, torde åtminstone tillfälligt ställa sig billigare. Överstyrelsen tillstyrkte anordnande av utbildning för metallarbetare, dock att överstyrelsen ifrågasatte om ej utbildning för enklare tempoarbete kunde ske vid större verkstäder, varjämte överstyrelsen ville framhålla, att utbildning för mera kvalificerat tempoarbete vid en skola kunde stöta på svårigheter, bland annat ekonomiska. — I ett av överstyrelsen infordrat yttrande hade styrelsen för Vänersborgs stads skolor för yrkesundervisning förklarat sig intet ha att erinra mot Vänersborgsalternativet.

Svenska dövstumläraresällskapet har förordat dövstumutredningens förslag.

Sedermera har *styrelsen för dövstumskolorna i Vänersborg* gjort framställning om bibehållande av fortsättningsskolan därstädes. Samtidigt har styrelsen föreslagit, att en förskola skulle förläggas till anstaltsområdet. *Skolöverstyrelsen* har i yttrande häröver vidhållit sin förut återgivna uppfattning beträffande fortsättningsskolan men tillstyrkt, att en framtida förskola förlades till Vänersborg.

Folkhögskola.

Beträffande förslaget om upprättande av en folkhögskola för dövstumma må här nämnas följande.

1945 års dövstumutredning har i sitt betänkande (s. 210 ff.) behandlat frågan om fortbildningsverksamhet för dövstumma. Utredningen har ansett de dövstumma böra såvitt möjligt få samma tillfällen till fortbildning som andra. För att tillgodose de dövstummas bildningsintresse borde statsmakterna bland annat varannan hösttermin anordna en folkhögskolekurs vid Brobyskolan, varest vissa förutsättningar härför funnes. Programmet borde icke väsentligt avvika från de vanliga folkhögskolornas. Undervisningen syntes böra omfatta modersmålet, historia, samhällslära, geografi, naturlära, räkning, hälsolära samt gymnastik. Under förutsättning att lärarna vid skolan i viss utsträckning kunde disponeras för folkhögskolekursen har utredningen beräknat kostnaden för lärare till omkring 1 000 kronor. Kursdeltagarnas bevisande av kursen samt deras resor till och från kursorten borde helt bekostas av statsmedel. Utredningen har beräknat de sammanlagda utgifterna för kursen till 3 500 kronor.

I yttrandena över betänkandet har förslaget kommenterats endast av skolöverstyrelsen.

I särskild skrivelse har *skolöverstyrelsen* framlagt förslag om anordnande försöksvis av folkhögskolundervisning. En av överstyrelsen gjord enquête hade utvisat stort intresse för en folkhögskola. Överstyrelsen räknade dock endast med en kurs om 10—12 elever. Kursen borde förläggas till Broby-skolan, vars befattningshavare förutsattes kunna disponeras för folkhögskolundervisningen. För anlåtande av lärare utanför skolan för kortare kurser i vissa ämnen erfordrades ett 10-tal timlärartimmar. Med inräknande av vissa kostnader under omkostnadsanslaget beräknade överstyrelsen totalkostnaden för kursen till 5 800 kronor.

B. Anslagsäskanden.

Över skolöverstyrelsens nu föreliggande anslagsäskanden har statskontoret avgivit utlåtande. Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Överstyrelsen har under ordinarieposten beräknat följande ändringar:

a) nedflyttning av rektorstjänsten vid dövstumskolorna i Vänersborg från Cb 8 till Cb 7 (härjämte anvisande av arvode åt en föreståndare för fortsättningsskolan under avvecklingstiden) och inrättande av en rektorstjänst i Cb 6 vid den föreslagna fortsättningsskolan i Göteborg.

b) i anslutning till dövstumutredningens förslag rörande lärarutbildning- en uppflyttning av rektor vid Manillaskolan från Cb 7 till Cb 9 och av 14 lärare i kunskapsämne vid samma skola från Ca 23 till Ca 24,

c) uppflyttning av 6 husmoderstjänster från Ca 11 till Ca 15 (jfr anslaget till Läroanstalter för blindas: Avlöningar),

d) indragning av en på övergångsstat uppförd slöjdläraryrkes-tjänst i Ca 12, vars innehavare avgått.

Statskontoret har avstyrkt förslagen under a) — c). I avvaktan på en framtida omorganisation av Vänersborgsskolan syntes rektor tills vidare bära nedflyttas till Cb 6 och under nästa budgetår tilldelas ett särskilt arvode, motsvarande skillnaden mellan lön enligt Cb 8 och lön enligt Cb 6. Statskontoret har vidare förordat utbyte av en slöjdläraryrkes-tjänst i Ca 15 vid vårdanstalten å Mogård mot en tjänst i Ce 11 som arbetsledare i vävning m. m. Framställning härom har nämligen gjorts av vårdanstaltens styrelse, under åberopande av vissa svårigheter i fråga om slöjdläraryrkes-tjänstgöringsförhållanden. Överstyrelsen har liksom inspektören för dövstumundervisningen ansett slöjdläraryrkes-tjänsten bära bibehållas och arbetsledare bära förordnas under lärarinnans sommarferier.

Arvodet och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Skolöverstyrelsen har beträffande denna post föreslagit i huvudsak följande ändringar:

a) höjning av läkararvodet vid vårdanstalten med 200 kronor samt anvisande av 500 kronor som läkararvode vid en fortsättningsskola i Göteborg,

b) höjning av tandläkararvodet vid Vänersborgsskolan med 1 320 kronor till 4 600 kronor på grund av ökning av elevantalet samt anvisande av 500 kronor som tandläkararvode vid en fortsättningsskola i Göteborg,

c) höjning av arvodet till skriv- och bokföringshjälp m. m. vid Växjöskolan från 2 000 till 2 500 kronor,

d) anvisande av 250 kronor till arvode för undervisning i trädgårdsskötsel vid Härnösandsskolan, där för skötseln av trädgården finnes anställt ett ekonomibitråde i Ce 9,

e) anvisande av 720 kronor såsom arvode åt föreståndare för fortsättningsskolan i Vänersborg,

f) i anslutning till dövstumutredningens förslag dels höjning av arvoden vid dövstumlärar seminariet å Manilla med tillhoppa 4 096 kronor, avseende höjning av arvoden åt lärare (nu 1 100 kronor) med 3 900 kronor och för särskild undervisning (nu 300) med 1 300 kronor, dels indragning av föreståndararvoden å sammanlagt 1 104 kronor (i samband med uppflyttning av rektor i högre lönegrad).

Statskontoret har avstyrkt framställningen under b), under motivering att elevantalet vid Vänersborgsskolan under budgetåret 1951/52 — även med inräknande av de för Göteborgsskolan beräknade eleverna — icke skulle uppgå till samma antal som under budgetåret 1949/50, då arvodet uppgick till det föreslagna beloppet. *Statskontoret* har även avstyrkt förslaget under f).

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Skolöverstyrelsen har räknat med följande förändringar i fråga om denna anslagspost:

a) anställande av tre nya lärare i kunskapsämne (Ce 22),

b) i anslutning till dövstumutredningens förslag uppflyttning av två lärare i kunskapsämne vid Manillaskolan från Ce 22 till Ce 23,

c) indragning av en arbetslärtjänst (Cg 16) i Vänersborg vid inrättande av en fortsättningsskola i Göteborg,

d) inrättande av fem tjänster som biträdande husmoder i Ce 13 (jfr anslaget till Läroanstalter för blinda: Avlöningar) och uppflyttning av husmodern vid Brobyskolan från Ce 11 till Ce 13,

e) medelsanvisning för 10 veckotimmars undervisning i läsämnen (ett par veckotimmar eventuellt i gymnastik) vid Brobyskolan för upprättande av den av dövstumutredningen föreslagna folkhögskolan för dövstumma,

f) medelsanvisning för 4 veckotimmars undervisning i gymnastik vid Vänersborgsskolan samt för 2 ½ veckotimmars undervisning i hushållsgöromål vid Örebro skolan,

g) i anslutning till dövstumutredningens förslag inrättande av 7 nya vårdarinetjänster i Ce 7 (jfr proposition 1950: 155, s. 11),

h) uppflyttning av ett köksbiträde och ett tvättbiträde vid vårdanstalten från Ce 3 till Ce 6 (jfr 1949 års attonde huvudtitel, s. 291 f.),

i) uppräknning av lönekostnaden för extra ordinarie gymnastiklärare med 3 000 kronor.

Statskontoret har beträffande framställningen under a) anført, att de föreslagna befattningarna skulle tillföras Vänersborgsskolan för att möjliggöra lämpligare uppdelning av undervisningsavdelningarna. Då det för nästa läsår beräknade elevantalet jämfört med förhållandena under sistförflutna läsår innebure viss minskning ansåge ämbetsverket tillräckliga skäl icke förefinnas för förordad förstärkning av lärarpersonalen. Även förslaget under f), i vad det rörde Örebro skolan, avsåge möjliggörande av en lämplig uppdelning i undervisningsgrupper, ehuru elevantalet beräknades öka med allenast två elever. Beträffande extra ordinarie lärare i gymnastik har statskontoret tillstyrkt viss ökning. I övrigt har statskontoret avstyrkt överstyrelsens förslag om ytterligare medelsanvisningar.

Departementschefen.

Det har ofta konstaterats, att vårt dövstumskolväsen i många avseenden icke har den standard, som påkallas av den pedagogiska och tekniska utvecklingen under senare decennier. Orsakerna härtill äro främst att söka i det långa dröjsmålet med dövstumskolornas förståtligande samt på senare tid även i vissa svävande organisationsfrågor och krisförhållandena. De dövstamma äro för sin samhällsduglighet och för sin utkomst mera än fullsinnade beroende av skolundervisningen. Det framstår därför såsom i hög grad angeläget, att dövstumundervisningen förbättras, så att den bättre överensstämmer med nutida krav. De statsekonomiska förhållandena försvåra dock vidtagandet av mera kostnadskrävande reformåtgärder.

De förbättringar av dövstumundervisningen, som föreslagits av 1945 års dövstumutredning och skolöverstyrelsen, ha till en del genomförts. Sålunda ha ganska betydande anslag anvisats för engångsanskaffning av utrustning, avseende inredning av lokaler och anskaffande av hörselapparatur samt upprustning av undervisningsmaterielen. Vidare har vårdarinnepersonalen utökats. Jag är beredd att fortsätta på denna väg med partiella reformer. De förslag, jag för nästa budgetår finner mig kunna tillstyrka, avse anordnande av en folkhögskolekurs vid Brobyskolan och fortsatt medelsanvisning till utrustning samt modernisering av skolhemslokalerna vid upptagningskolan i Vänersborg. Jag hoppas också kunna senare under 1951 års riksdag framlägga förslag i fråga om påbörjandet av byggnad för en statlig förskola för döva småbarn. Beredningen av detta ärende är ännu ej slutförd; så mycket kan dock sägas, att en blivande förskola synes böra få försökskaraktär och bliva förlagd till Övre Norrland.

Vad angår frågan om successivt nedläggande av fortsättningskolan för gossar i Vänersborg och upprättande av en fortsättningskola i Göteborg, skulle ingången av nästa budgetår vara en lämplig tidpunkt härför på grund av nyintagningen av elever och uppkommande ledighet å rektorstjänsten. Jag är dock icke beredd att nu taga ställning till skolöverstyrelsens förslag om genomförande av en dylik omorganisation.

vodena numera utgå enligt timplärarkungörelsen, böra betecknas förslagsvis. Avlöningsstatens arvodespost torde alltså böra höjas med sammanlagt i runt tal 4 000 kronor.

Under icke-ordinarieposten har överstyrelsen bland annat beräknat medel för tre nya lärare i kunskapsämne i Ce 22 och för 2 1/2 veckotimmars undervisning i hushållsgöromål. Dessa beräkningar synas vara grundade på uppskattning av lärarbehovet enligt förut tillämpade schematiska normer. Jag tillstyrker därför, att för dessa ändamål beräknas kostnadsökningar med 25 300 respektive 500 kronor. Den i det föregående redovisade löne-regleringen för viss eldar- och maskinistpersonal medför i fråga om icke-ordinarieposten en uppräknig med i runt tal 4 000 kronor. Såsom jag förut anfört finner jag mig kunna tillstyrka förslaget om anordnande av en folkhögskolekurs vid Brobyskolan. Intresset för denna form av bildningsverksamhet synes vara relativt stort hos de dövstumma. Den föreslagna kursen, som har karaktären av försök, har avsetts skola få en blygsam omfattning och vara föga kostsam. Jag tillstyrker, att för kursen under förevarande anslagspost beräknas det begärda beloppet av 2 700 kronor för viss timpläraryr- undervisning. För innevarande budgetår har beviljats förstärkning av vårdarinnepersonalen i syfte att förbättra möjligheterna till personlig omvårdnad av eleverna. Under erinran om den för nästa budgetår beräknade ökningen av elevantalet föreslår jag medelsanvisning för anställande av ytterligare två vårdarinnor i Ce 7. Kostnaden härför kan beräknas till 9 000 kronor. Den ånyo begärda uppflyttningen i högre lönegrad av ett köksbiträde och ett tvättbiträde vid vårdanstalten kan jag icke heller nu tillstyrka. För undervisning i gymnastik torde böra beräknas ytterligare 2 300 kronor. Sammanlagt torde icke-ordinarieposten böra höjas med i nedåt avrundat tal 40 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg synes kunna upptagas med oförändrat belopp.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör avlöningsanslaget följaktligen höjas med 18 000 kronor till 2 248 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för dövstumskolorna, som föranledas av vad jag i det föregående anfört,

b) godkänna följande avlöningsstat för dövstumskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,	
förslagsvis	1 085 000

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	58 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	880 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	225 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 248 000

c) till *Dövstumskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 248 000 kronor.

[273] **62. Dövstumskolorna: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	925 000	882 429
1950/51 (statsliggaren s. 678)	968 000	
1951/52 (förslag)	1 059 000	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 167 000 kronor. Inledningsvis har överstyrelsen anfört, att höjningen delvis avsåge den av överstyrelsen föreslagna nya fortsättningsskolan och folkhögskolekursen (jfr nästföregående punkt). Om ifrågasatt nedskärning av arbetsåret vid fortsättningsskolorna genomfördes från och med nästa budgetår, torde viss minskning av omkostnaderna kunna beräknas. Överstyrelsen ville vidare framhålla önskvärdheten av att erforderliga omkostnadsanslag ställdes till skolornas förfogande, då berättigade krav på standardhöjning av elevhemmen redan alltför länge varit eftersatta. Anslagshöjningen för innevarande budgetår hade huvudsakligen fördelats på sådana poster, vilka ovillkorligen fordrat höjning, t. ex. elevernas kost. Därför hade ett flertal andra poster fått stå tillbaka och behovet hade ej kunnat tillgodoses.

De av överstyrelsen föreslagna ändringarna beträffande olika anslagsposter framgå av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Ökning eller minskning kronor
U t g i f t e r:		
1. Sjukvård m. m. åt personal	7 000	+ 1 800
2. Reseersättningar	7 000	—
3. Expenser:		
a. bränsle m. m.	181 800	+ 7 350
b. övriga expenser	18 200	+ 700
4. Övriga utgifter:		
a. undervisnings- och arbetsmateriel	63 500	+ 750
b. inventarier och maskiner	31 000	—
c. tvätt och renhållning	23 900	—
d. sjukvård åt elever och skyddslingar	17 200	+ 800
e. tandvård åt elever och skyddslingar	7 450	+ 500
f. bad åt elever och skyddslingar	4 400	+ 1 200
g. kosthåll	340 000	+ 65 000
h. utackordering av elever	255 000	+ 42 300
i. beklädnad för elever och skyddslingar	124 800	+ 42 600
j. flitpengar åt fortsättningskolelever och skyddslingar	23 300	+ 3 100
k. parkers underhåll	3 500	— 1 000
l. bibliotek	1 250	—
m. livränta åt förra ägarinnan av Broby gård	2 000	—
Summa	1 111 300	+ 165 100
I n k o m s t e r:		
Ersättning för värme och lyse	11 500	+ 2 020
» » tvätt	2 800	— 130
» » kost	64 900	— 7 340
Från fortsättningskolorna i Vänersborg och Växjö försålda arbeten	50 000	—
Övriga försäljningsinkomster	14 100	+ 4 000
Summa	143 300	— 1 450
Nettoutgift	968 000	+ ¹ 166 550

¹ Avrundat till 167 000 kronor.

Överstyrelsen har till stöd för begärda höjningar av anslaget beträffande härefter angivna utgiftsposter anfört bland annat:

4 d. Sjukvård åt elever. Styrelsen för Vänersborgsskolan har begärt höjning av skolans anslag från 2 800 till 3 600 kronor. Då överstyrelsen utgår från att en del elever komma att hänvisas till en skola i Göteborg, föreslår överstyrelsen fördelning av sistnämnda belopp med 3 100 kronor på Vänersborgsskolan och 500 kronor på Göteborgsskolan.

4 e. T a n d v å r d. Höjningen avser den föreslagna fortsättningskolan i Göteborg.

4 f. B a d. Av den begärda höjningen avser ett sammanlagt belopp av 500 kronor Härnösands- och Manillaskolorna. Återstoden, 700 kronor, avser anordnande av simundervisning vid skolorna i Broby och Göteborg.

4 g. K o s t h å l l. Överstyrelsen har för blindskolorna begärt ökat anslag för att möjliggöra höjning av koststandarden vid skolorna och föreslår nu motsvarande ökning av anslagen till dövstumskolorna. Om den av överstyrelsen i princip förordade dagkostnaden, kronor 1: 65 för barn och kronor 2: 20 för vuxna, strikt tillämpades, skulle totalkostnaden för dövstumskolorna uppgå till 445 000 kronor. Efter nedskärning med hänsyn till hushållens art och storlek föreslår överstyrelsen ett totalbelopp av 405 000 kronor.

4 h. U t a c k o r d e r i n g. Av den begärda höjningen avses 800 kronor för skolan i Lund och 4 000 kronor för Örebroskolan. För dessa skolor beräknas inackorderingskostnaden till 140 kronor per elev och månad (för den sistnämnda skolan beräknas också medel för skötsel av klena elever m. m.). För en skola i Göteborg beräknar överstyrelsen en inackorderingskostnad av 160 kronor per månad och ett anslag av 37 500 kronor.

4 i. B e k l ä d n a d. Överstyrelsen har begärt höjning av motsvarande post för blindskolorna. Vid dövstumskolorna beräknar överstyrelsen kostnaden till 200 kronor för varje elev, utom vid skolorna å Broby, å Mogård och i Växjö, för vilka kostnaden uppskattas till respektive 250, 225 och 150 kronor. För en skola i Göteborg räknar överstyrelsen med ett anslag av 5 000 kronor.

4 j. F l i t p e n g a r. Av den föreslagna ökningen belöper ett belopp av 2 700 kronor på Göteborgsskolan. Ökningen har beräknats efter samma grunder som tillämpats för innevarande budgetår.

Statskontoret har tillstyrkt höjning av posterna till sjukvård m. m. åt personal och till bränsle m. m. med 1 700 respektive 7 350 kronor med hänsyn till belastningen. Ämbetsverket har även ansett posten till flitpengar böra höjas på grund av ökat elevantal. Däremot har statskontoret avstyrkt förstärkning beträffande posterna till bad, utackordering, kosthåll och beklädnad.

Departementschefen. I betraktande av medelsåtgången under det senast tilländagångna budgetåret torde delposten till bränsle m. m. böra uppräknas med 3 200 kronor. På grund av den beräknade ökningen av elevantalet vid dövstumskolorna böra delposterna till sjukvård åt elever, tandvård och flitpengar i huvudsaklig anslutning till överstyrelsens förslag ökas med tillhoppa 4 200 kronor. Härvid räknar jag med att de för en fortsättningsskola i Göteborg begärda beloppen erfordras för Vänersborgsskolan. Jag anser mig också böra tillstyrka höjning av delposten till bad med 700 kronor, väsentligen för simundervisningen. I fråga om kosthåll har jag beträffande blindanstalterna förordat anslagsökning för förbättring av koststandarden. Också dövstumskolorna torde böra beredas möjlighet till sådan kostförbättring. Jag tillstyrker den av överstyrelsen begärda höjningen av delposten till kosthåll med 65 000 kronor. Det bör emellertid framhållas, att mer än hälften härav kan anses belöpa på elevantalets ökning. Vad angår delposten till

utackordering, vill jag icke motsätta mig den för skolorna i Växjö och Örebro föreslagna höjningen med tillhoppa 4 800 kronor. I fråga om delposten till beklädnad kan jag icke tillstyrka större ökning än som erfordras på grund av stegringen av elevantalet, vilken ökning torde böra beräknas till 20 000 kronor. Enligt vad överstyrelsen anfört kan delposten till parkers underhåll minskas med 1 000 kronor.

Vad angår omkostnadsstatens inkomstposter, biträder jag överstyrelsens förslag utom beträffande posten till kostersättning, vilken med hänsyn till den förordade höjningen av motsvarande utgiftspost torde böra upptagas med oförändrat belopp. Jag beräknar alltså en ökning av inkomsterna, och följaktligen en minskning av anslagsbehovet, med 5 890 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör omkostnadsanslaget höjas med 91 010 kronor eller för anslagets avrundning med 91 000 kronor till 1 059 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela bestämmelser om anslagets fördelning på de olika skolorna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Dövstumskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 059 000 kronor.

[274] **63. Dövstumskolorna: Engångsanskaffning av utrustning m. m.** I dövstumskolornas omkostnadsstat är uppförd en delpost till inventarier och maskiner. För budgetåren 1949/51 har denna delpost avsetts endast för inventariers underhåll, medan för engångsanskaffning av utrustning m. m. vid dövstumskolorna anvisats ett särskilt reservationsanslag. Detta anslag utgjorde för budgetåret 1949/50 185 000 kronor, vilket belopp disponerades för utförande av inredningsarbeten, nyanskaffning av inventarier till skollokaler, anskaffande av köksutrustning m. m. I anslutning till förslag av 1945 års dövstumutredning begärde skolöverstyrelsen samma anslagsbelopp för innevarande budgetår, avsett för anskaffande av apparater för provning och träning av hörselrester, hörapparater, läro- och läseböcker, filmapparater m. m. samt lek- och idrottsmateriel. Anslaget blev dock minskat till 100 000 kronor, vilket belopp ställts till överstyrelsens förfogande, att disponeras på sätt överstyrelsen prövar lämpligt.

För nästa budgetår har *skolöverstyrelsen* anhållit om höjning av anslaget till 185 000 kronor. Överstyrelsen har anfört i huvudsak:

År 1949 uppgjorde överstyrelsen en plan för utrustning av dövstumskolorna med apparater för provning och träning av eventuella hörselrester hos eleverna. Enligt denna plan skulle såväl barndoms- som fortsättnings- skolornas behov tillgodoses under budgetåren 1950/52 för en sammanlagd kostnad av i runt tal 190 000 kronor. I sina petita för budgetåret 1950/51 begärde överstyrelsen på grundval av nämnda plan ett anslag på 142 050 kronor för inköp av dylik apparatur till barndomsskolorna. Vidare begärdes 4 500 kronor till individuella hörapparater för att sätta skolorna i tillfälle att anställa försök i sista årsklassen bland sådana lärjungar, som kunna

väntas ha väsentlig nytta av hörapparat. Därest dessa försök sloge väl ut, ansåg överstyrelsen, att elev med tillräckliga hörselrester för att draga nytta av hörapparat skulle erhålla dylik vid avgång från dövstumskolan, på samma sätt som varje elev vid avgång från blindskola erhåller tvenne skrivmaskiner. Slutligen begärdes 15 000 kronor för upprustning av läroboksbeståndet, 15 000 kronor till filmapparater m. m. och 8 500 kronor till lek- och idrottsmateriel. Sammanlagda anslagsbehovet beräknades alltså till 185 000 kronor. Emellertid beviljades endast 100 000 kronor.

Den angivna planen beträffande skolornas förseende med *apparater för hörselträning m. m.* kan alltså icke följas, därest icke avsevärt större belopp ställes till förfogande för budgetåret 1951/52. Med anledning av kravet på återhållsamhet vid anslagsäskandena har överstyrelsen emellertid ansett sig böra förorda, att medelsanvisningen fördelas under en något längre tidsperiod.

Hörselfrämjandet har under budgetåret 1949/50 från arvsfonden erhållit anslag till *individuella hörapparater* åt mindre bemedlade lomhörda personer. Av dessa medel ha elever vid dövstumskolorna i viss utsträckning erhållit hörapparater, och erfarenheten har visat, att särskilt eleverna vid specialskolan i Örebro men även åtskilliga elever vid övriga skolor ha stor nytta av dessa apparater. Det är icke endast ur humanitär synpunkt önskvärt, att eleverna före avgången från skolan erhålla lämpliga hörapparater, utan också ur samhällsekonomisk synpunkt, då de döva bli betydligt bättre skickade att fylla uppgifter inom näringslivet, därest de på ett naturligt sätt kunna kommunicera med hörande människor. Överstyrelsen anser sig därför böra föreslå, att ett visst icke alltför knappt belopp, förslagsvis 50 000 kronor, ställes till förfogande för anskaffande av individuella hörapparater till dövstumskolornas elever.

För upprustning av *läro- och läseboksbeståndet* vid dövstumskolorna samt för fortsatt anskaffning av *filmapparater och filmarkiv* anser överstyrelsen samma belopp som begärdes för innevarande budgetår nödvändiga.

En genomgripande *upprustning av elevhemmet vid upptagningskolan i Vänersborg* är ofrånkomlig. Såväl sov- som dagrumsutrymmena ha länge varit både otillräckliga och i högeligen otillfredsställande skick, vilket också statsutskottet (i utlåtandet 1950:106, s. 14) framhållit. Byggnadsstyrelsen torde komma att göra framställning till 1951 års riksdag om anslag till förutom rätt genomgripande reparationer även vissa om- och tillbyggnader. Samtidigt bör en förnyelse av möbler och en del andra inventarier ske, så att skolhemmet kommer att motsvara rimliga krav på hygien och trivsel. Sålunda krävs helt ny sängutrustning, byråer eller skåp för elevernas privata tillhörigheter samt en del textilier. Överstyrelsen beräknar i likhet med skolans styrelse 20 000 kronor för ändamålet.

I enlighet härmed har det totala medelsbehovet i berörda avseenden beräknats sålunda:

apparater för prövning och träning av elevernas hörselrester	85 000
individuella hörapparater	50 000
läro- och läseböcker	15 000
filmapparater m. m.	15 000
diverse möbler och sängutrustning för Vänersborgskolan	20 000
	<hr/>
	185 000

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag i fjolårets åttonde huvudtitel (punkten 268) anförde rörande anslagsbehovet för ifrågavarande engångsanskaffning av utrustning m. m. till dövstumskolorna tillstyrker jag skolöverstyrelsens framställning om medelsanvisning för ändamålet även för nästa budgetår. I anslaget synes också böra inräknas medel för upp- rustning av elevhemmet vid upptagningsskolan i Vänersborg. Anslagsbelop- pet torde för nästkommande budgetår böra bestämmas till 90 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Engångsanskaffning av utrust- ning m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservations- anslag av 90 000 kronor.

[275] **64. Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföl- jande vårdare.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	45 000	48 086
1950/51 (statsliggaren s. 680)	45 000	
1951/52 (förslag)	48 000	

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till anslagsbelastningen under det sist- förflutna budgetåret föreslagit uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 3 000 kronor till 48 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 48 000 kronor.

[276] **65. Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolplik- tiga dövstamma m. fl.** Ur det nu i riksstaten uppförda anslaget till Döv- stumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever får skol- överstyrelsen bevilja understöd med högst 500 kronor för arbetsår *dels* till den, som är pliktig att genomgå fortsättningsskola för dövstamma men av överstyrelsen befriats därifrån för att hos enskild företagare erhålla yrkes- utbildning, under högst fyra år, *dels* till dövstum flicka, som genomgått den obligatoriska utbildningen vid fortsättningsskolan för talundervisade flickor och som erhåller yrkesutbildning hos enskild företagare å annan ort än den, där skolan är belägen eller hon har sitt hem, under högst två år efter utbild- ningen vid fortsättningsskolan. Bestämmelsen rörande dövstum flicka grun- dar sig på beslut av 1950 års riksdag (jfr åttonde huvudtiteln, s. 351). An- slaget har sedan budgetåret 1949/50 varit uppfört med 8 000 kronor. Be- lastningen har under nämnda budgetår utgjort 5 820 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Då anslaget numera icke endast avser fortsättningskolpliktiga dövstumma, torde det böra erhålla den angivna ändrade benämningen. Jag biträder överstyrelsens förslag om oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningskolpliktiga dövstumma m. fl.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

[277] **66. Dövstumskolorna: Arvoden åt blivande dövstumlärare.** För att rekryteringen till dövstumläraryrket skall tryggas ha ifrågasättande arvoden från och med budgetåret 1949/50 höjts avsevärt. Arvodena utgöra nu för elev vid dövstumlärar seminariet och provårselev 7 992 kronor för läsår, motsvarande lägsta folkskollärlön i Stockholm, samt för elev vid specialkurs för blivande lärare vid vårdanstalten å Mogård för dövstumma med komplicerat lyte 5 592 kronor för helt läsår, vilket belopp svarar mot lägsta småskollärlön i Stockholm. Anslaget har från och med nämnda budgetår uppförts såsom förslagsanslag och har för innevarande budgetår upptagits med ett belopp av 96 500 kronor.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget till 122 000 kronor, därvid överstyrelsen anfört i huvudsak:

För innevarande läsår ha utannonserats 4 elevplatser vid seminariet samt 1 plats vid specialkurs. Under läsåret genomgå 7 elever provårsutbildning.

Seminiariets föreståndare har räknat med att 5 seminarieelever behöva intagas höstterminen 1951. För dessa elever jämte nämnda 4, vilka läsåret 1951/52 komma att delta i provårsutbildning, beräknar föreståndaren 9 arvoden à 7 992 kronor. Överstyrelsen tillstyrker förslaget.

Föreståndaren har vidare upptagit 9 arvoden à 5 592 kronor för understöd åt dels 5 elever, vilka skulle utbildas till biträdande lärare vid barn- och ungdomsskolorna, och dels 4 elever för utbildning att tjänstgöra vid förskola samt vid vårdanstalten å Mogård. I anslutning härtill beräknar överstyrelsen i likhet med föregående år, att behov föreligger av 9 dylika arvoden.

Till arvoden skulle således erfordras ($9 \times 7\,992 + 9 \times 5\,592 =$) 122 256 eller avjämnat 122 000 kronor.

Departementschefen. Utbildning av elever för framtida tjänstgöring som biträdande lärare torde icke nu böra beräknas. I övrigt finner jag ej anledning till erinran mot överstyrelsens beräkningar av utbildningsbehovet för nästa budgetår. Vad särskilt beträffar utbildning av elever för tjänstgöring vid förskola, erinrar jag om att jag i det föregående förklarat mig ämna föreslå upprättande av en statlig förskola av försökskaraktär i Övre Norrland. Nu ifrågasättande anslag torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa arvodenas belopp enligt förutnämnda grunder. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Arvoden åt blivande dövstum-lärare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 96 500 kronor.

[278] **67. Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	46 000	53 089
1950/51 (statsliggaren s. 681)	60 600	
1951/52 (förslag)	60 600	

Ur anslaget utgå nu bidrag till förskolan för dövstumma och skolhemmet för dövstumma småbarn i Göteborg samt till skolan och hemmet för döva småbarn i Stockholm. Dessa skolor och skolhem drivas av enskilda sammanslutningar. För innevarande budgetår har statsbidraget höjts, delvis för att möjliggöra avgiftsbefrielser.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *skolöverstyrelsen* erinrat om att överstyrelsen i utlåtande den 9 november 1948 tagit ställning till 1945 års dövstumutrednings förslag om obligatorisk statlig förskolundervisning för dövstumma, vari förutsattes, att staten även skulle helt övertaga de nuvarande förskolorna. Överstyrelsen hade därvid förordat, att staten till en början skulle lämna rikligare understöd till de nu befintliga förskolorna. Starka skäl förelåge för överstyrelsen att vidhålla detta förslag. I avvaktan på proposition rörande statlig förskolorganisation har överstyrelsen dock ansett sig böra äska anslag enligt nu gällande grunder och därvid föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Centralstyrelsen för Hörselfrämjandet, vilken förening upprätthåller förutnämnda förskola och skolhem i Stockholm, har anhållit om anslag å 16 352 kronor 10 öre för täckande av förlust vid dessa inrättningar under åren 1939—49. I sammanhang härmed har centralstyrelsen framhållit, att förskolan och skolhemmet med hänsyn till ökade löne- och pensionskostnader kunde — med nuvarande statsbidrag — beräknas komma att gå med ständig förlust. I utlåtande över framställningen har *skolöverstyrelsen* erinrat om sitt förutnämnda förslag om högre statsbidrag till de redan befintliga förskolorna samt förklarat sig finna det i hög grad önskvärt, att staten ersatte ifrågavarande förlustbelopp. *Statskontoret* har avstyrkt centralstyrelsens hemställan. *Kommittén för dövhetens bekämpande* har ansett frågan böra prövas i samband med väntad proposition om upprättande av statliga förskolor.

Departementschefen. Såsom jag i det föregående berört hoppas jag inom den närmaste tiden kunna framlägga förslag om upprättande av en statlig förskola för dövstumma i Övre Norrland av försökskaraktär. Ett allmänt genomförande av förskolundervisning för dövstumma är sålunda för närvarande icke aktuellt. Det torde därför icke nu kunna ifrågakomma, att

staten helt eller väsentligen skulle övertaga det ekonomiska ansvaret för de nuvarande enskilda förskolorna. Jag vill också framhålla att statsbidraget till dessa skolor höjts från och med innevarande budgetår. Icke heller finner jag mig böra tillstyrka Hörselfrämjandets framställning om anslag för täckande av uppkommen brist vid förskolan och skolhemmet i Stockholm. Förevarande anslag torde således för nästa budgetår böra beräknas enligt oförändrade bidragsgrunder. I likhet med skolöverstyrelsen föreslår jag även oförändrat anslagsbelopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 60 600 kronor.

[279] **68. Bidrag till bildningsverksamhet bland dövstumma.** Det nu i riksstaten upptagna anslaget till Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m. för dövstumma, som är uppfört med 7 000 kronor, disponeras enligt skolöverstyrelsens bestämmande för anordnande av föreläsningar för dövstumma.

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget med 500 kronor för att bidrag skulle kunna utgå till bestridande av kostnaderna för rättning och distribution av kursbrev vid korrespondensundervisning för dövstumma. I samband härmed har överstyrelsen föreslagit annan benämning på anslaget.

Departementschefen. Nämnda medelsbehov för korrespondensundervisningen synes kunna tillgodoses inom nuvarande anslagsram. Anslaget torde emellertid böra erhålla den angivna ändrade benämningen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till bildningsverksamhet bland dövstumma* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

[280] **69. Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	65 900	57 385
1950/51 (statsliggaren s. 681)	65 900	
1951/52 (förslag)	65 900	

Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Jag tillstyrker detta förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 65 900 kronor.

[281] **70. Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	24 300	21 122
1950/51 (statsliggaren s. 681)	24 300	
1951/52 (förslag)	24 300	

Skolöverstyrelsen har hemställt om ökning av anslaget för nästa budgetår med 1 700 kronor. Härav avser ett belopp av 1 500 kronor anslagsposten till reseersättningar åt dövstumkonsulenterna. I detta sammanhang har överstyrelsen framfört önskemål om att anslagsposten skulle få disponeras också för vissa resor till fortsättningsskolorna. Överstyrelsen har därjämte förklarat sig förutsätta, att överstyrelsen skulle få yttra sig om fördelningen av anslagsposten för nästa budgetår. Återstoden av den begärda anslagsökningen eller 200 kronor avser höjning av expensposten för konsulenten i Härnösands distrikt.

Departementschefen. Anslaget torde bära uppföras med oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen besluta om dispositionen av anslagsmedlen till reseersättningar. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 24 300 kronor.

[282] **71. Bidrag till tidning för dövstumma.** Detta anslag har sedan år 1921 utgått med 1 000 kronor för år. I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen föreslår jag oförändrat anslag för nästa budgetår och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till tidning för dövstumma* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 1 000 kronor.

[283] **72. Bidrag till Hörselfrämjandet för kursverksamhet.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 14 000 kronor (jfr statsliggaren s. 682 f.). Av anslaget disponeras 4 000 kronor till bidrag till anordnande av kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga barn och vuxna dövblivna. Enligt gällande bestämmelser skall kursen pågå omkring två månader och omfatta högst åtta deltagare. Kursdeltagare skall ha avlagt folk- eller småskolläroexamen eller förvärvat motsvarande utbildning. Till kursdeltagare, som icke är bosatt å kursorten, må utgå dagtraktamente med 4 kronor. Därutöver äger ordinarie och extra ordinarie folk- och småskollärare under tjänstledighet för genomgående av kursen uppbära lön med B-avdrag under en tid av högst två månader. Återstoden av anslaget, 10 000 kronor, utgår såsom bidrag till anordnande av kurser i labiologi (avläsekurser) för döva.

Hörselfrämjandet har för nästa budgetår anhållit om anslag till lärarutbildningskurs och labiologikurser med 8 000 respektive 20 000 kronor, varjämte föreningen hemställt om anvisande av 5 000 kronor såsom bidrag till anordnande av hörselträningskurser, avseende undervisning i att rätt använda hörsel förstärkningsapparater.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt höjning av bidraget till lärarutbildningskurs med 3 000 kronor för att traktamentsförmånerna för deltagare skulle kunna förbättras. I detta sammanhang har överstyrelsen också förordat, att förutnämnda lärare skulle få uppbära oavkortad lön under kurstiden. Vidare har överstyrelsen föreslagit ökning av bidraget till avläsekurser med 3 000 kronor. Slutligen har överstyrelsen tillstyrkt anvisande av 2 500 kronor till hörselträningskurser.

Departementschefen. Hörselfrämjandets kursverksamhet är även enligt min uppfattning mycket betydelsefull. Ehuru starka skäl för ett ökat statligt understöd åt verksamheten blivit anförda, kan jag emellertid icke för närvarande föreslå någon ökning av anslagsbeloppet. Frågan om löneavdrag för vissa lärare under deltagande i den angivna utbildningskursen ankommer enligt avlöningsbestämmelserna på Kungl. Maj:ts prövning. Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Hörselfrämjandet för kursverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 14 000 kronor.

J. Yrkesundervisningen.

[284] 1. Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	793 000	747 505
1950/51 (statsliggaren s. 683)	797 000	
1951/52 (förslag)	784 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt, att anslaget måtte uppföras med 874 700 kronor, innebärande en ökning med 77 700 kronor.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Överstyrelsen har beräknat en höjning av denna anslagspost, nu 308 000 kronor, med 44 000 kronor till 352 000 kronor. Ökningen betingas av följande förslag:

1) uppflyttning av ämbetsverkets chef från överdirektör i Cp 17 till generaldirektör i Cp 19,

2) ordinariesättning av en byråchefstjänst i Ce 33 (femte byrån),

3) ordinariesättning av två konsulenttjänster i Ce 26 (fjärde byrån),

4) inrättande av en byrådirektörstjänst i Ca 31 (andra byrån),

5) uppflyttning av ämbetsverkets nuvarande förste byråsekreterare från Ca 27 till Ca 29 (första byrån),

6) utbyte av en amanuensstjänst mot en förste byråsekreterartjänst i Ca 27 (andra byrån),

7) inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ca 27 (första byrån),

8) minskning av antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster från 14 till 12 i anslutning till den reglerade befordringsgången.

I fråga om ordinariesättning av två konsulenttjänster i Ce 26 har överstyrelsen anfört:

Vid fjärde byråns tillkomst från och med den 1 juli 1947 inrättades två konsulentbefattningar, båda extra ordinarie, den ena för barnavårdsundervisningen och den andra för sömnadsundervisningen. Då dessa befattningar måste anses fylla ett stadigvarande behov, synes anledning saknas att bibehålla dem såsom extra ordinarie. Överstyrelsen får därför föreslå, att dessa förändras till ordinarie befattningar.

Angående motiveringen till överstyrelsens övriga under ordinarieposten framförda förslag, av vilka de flesta framförts tidigare utan att vinna bifall, torde få hänvisas till handlingarna.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Överstyrelsen har föreslagit, att denna post upptages med oförändrat belopp, 7 000 kronor.

Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m. Överstyrelsen har, med hänsyn till att antalet examensombud vid de tekniska gymnasierna beräknas öka med fyra, räknat med ett ökat medelsbehov av ($4 \times 300 =$) 1 200 kronor. Vid bifall till ett av överstyrelsen under icke-ordinarieposten framlagt förslag om inrättande av en konsulenttjänst för hemslöjdsundervisningen borde å andra sidan ifrågavarande anslagspost minskas med 1 500 kronor och uppföras med 30 700 kronor.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Överstyrelsen har beräknat denna anslagspost, som nu är uppförd med 376 000 kronor, till 395 000 kronor. De förut nämnda förslagen om ordinariesättning av en byråchefstjänst och två konsulenttjänster samt utbyte av en amanuentjänst mot en förste byråsekreterartjänst innebära minskad belastning av förevarande anslagspost. Ökade anspråk på posten uppstå genom följande av överstyrelsen nu framförda förslag:

1) förändring av en byråingenjörstjänst i Ce 24, vars innehavare förestår överstyrelsens centrala upphandling av stadigvarande undervisningsmateriel, till en förste byråingenjörstjänst i Ce 27,

2) ombildning av den kansliskrivartjänst, vars innehavare förestår överstyrelsens kassakontor, till kamrerartjänst i Ce 23,

3) inrättande av en konsulenttjänst i Ce 26 för hemslöjdsundervisningen (fjärde byrån),

4) inrättande av en konsulenttjänst i Ce 24 för sömnadsundervisning (fjärde byrån),

5) uppflyttning av assistenttjänsten å fristående sektionen från Ce 19 till Ce 20,

6) inrättande av en kontoristtjänst i Ce 13 å överstyrelsens sektion för centralupphandling,

7) inrättande av en amanuentjänst med lön enligt den reglerade befordringsgången (femte byrån),

8) inrättande av en bitrådestjänst med lön enligt den reglerade befordringsgången (femte byrån),

9) inrättande av en kanslibitrådestjänst i Ce 11 (fjärde byrån).

I fråga om inrättande av en kontoristtjänst i Ce 13 å sektionen för centralupphandling har överstyrelsen anfört:

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1950/51 hemställde överstyrelsen om anvisande av medel för inrättande av en kontoristtjänst i lönegrad Ce 13 med placering å överstyrelsens centrala upphandling av stadigvarande undervisningsmateriel. Därvid anförde överstyrelsen, bland annat, att trots

övertidsarbete i stor utsträckning en balans uppstått, som särskilt beträffande ärenden av denna art vore till stor nackdel för verksamheten. Med för denna sektion tillgängligt personalbestånd hade överstyrelsen ej längre möjlighet att tillmötesgå skolornas anspråk på en snabb effektivering av arbetsorderna. Om icke ytterligare arbetskraft erhöles, måste överstyrelsen avsäga sig ett flertal hithörande uppdrag. För att erhålla en för arbetsuppgifterna kompetent befattningshavare föreslog överstyrelsen att denna ej borde placeras i lägre lönegrad än 13. Med hänsyn till det ekonomiska läget avstyrkte statskontoret tjänstens inrättande. Departementschefen ansåg sig i dåvarande läge icke kunna beräkna medelsanvisning för ändamålet.

Som överstyrelsen anser det oundgängligen nödvändigt med en personalförstärkning å upphandlingssektionen, får överstyrelsen hemställa, att frågan härom ånyo upptages till prövning. Till sektionens uppgifter hör förutom den centrala upphandlingen bland annat att underkasta prisuppgifterna i samtliga de materielförteckningar, som bifogas skolornas framställningar om statsbidrag, prisgranskning. Om den centrala upphandlingen skall skötas på tillfredsställande sätt, måste, därest ej ytterligare kompetent arbetskraft erhöles, konsekvensen bli, att sektionens andra huvuduppgift, prisgranskningen, kommer att bli mer eller mindre eftersatt. Överstyrelsen har därför enligt protokoll den 2 juni 1950 beslutat, att ärenden angående upphandling i första hand skulle behandlas samt att, där ärenden rörande prisgranskning medhunnas, denna granskning främst skulle avse undervisningsmateriel, för vilken uppgiven kostnad angäves till 100 kronor eller högre belopp. Därest sektionen nödgas att i större utsträckning eftersätta prisgranskningen skulle detta uppenbarligen medföra en ökad kostnad för statsverket.

Angående motiveringen till överstyrelsens övriga under icke-ordinarieposten framförda förslag, av vilka flera framförts tidigare utan att vinna bifall, torde få hänvisas till handlingarna.

Statskontoret har inledningsvis uttalat, att då i samband med tillkomsten av byrån för husligt arbete (fjärde byrån) och byrån för yrkesläroutbildning (femte byrån) någon granskning av överstyrelsens indelning icke gjordes, kunde det ifrågasättas, om icke tidpunkten nu vore inne att företaga en översyn av verkets organisation i dess helhet i syfte att göra densamma mera funktionsduglig med bibehållande i huvudsak av den nuvarande kostnadsramen. Vid en sådan översyn torde resultaten av skolöverstyrelsesakkunnigas arbete kunna vara till ledning.

I fråga om överstyrelsens förslag till inrättande av nya tjänster har statskontoret anfört:

Statskontoret kan icke finna tillräckliga skäl föreligga för en utökning av personalen å fjärde och femte byråerna i enlighet med överstyrelsens hemställan. Ämbetsverket avstyrker därför bestämt framställningen i denna del. Däremot synes det kunna övervägas att förstärka personalen å första och andra byråerna. Ämbetsverket har sålunda icke i och för sig någon erinran att göra mot inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i Ca 29 å första byrån, en tjänst som byrådirektör i Ca 31 å andra byrån samt en utökning av personalen å upphandlingsavdelningen å första byrån.

I samband härmed borde arvodestjänsten som verkstadsskolinspektör in- dragas samt den andra å första byrån redovisade sekreterartjänsten placeras i Ca 24 och icke såsom föreslagits i Ca 27. Å upphandlingsavdelningen synes behovet av personalförstärkning böra tillgodoses genom att medel beräknas för avlönande av ett kanslibitråde (Ce 11). I nuvarande statsfinansiella läge lär — såvitt ämbetsverket kan bedöma — möjlighet emellertid icke föreligga att tillgodose ens dessa i och för sig önskvärda förstärkningar. Medel bör dock om möjligt beräknas för bitrådesbefattningen å upphandlingsavdelningen.

De av överstyrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningarna har statskontoret avstyrkt och i anslutning därtill anfört:

I anledning av överstyrelsens förslag om ombildning av befattningen som kansliskrivare i Ce 15 å kassa- och kamrerarkontoret till en kamrerartjänst i Ce 23, må endast erinras, att statskontoret liksom även lönenämnden och riksräkenskapsverket tidigare förutsatt, att spørsmålet om denne befattningshavares arbetsuppgifter och löneställning särskilt bör uppmärksammas vid den förestående översynen av de högre bitrådestjänsterna. Spørsmålet om verkschefens löneställning bör enligt statskontorets mening icke bedömas endast på grundval av föreliggande framställning. Till 17 lönegraden i löneplan 2 äro för närvarande hänfödda ett flertal befattningshavare i överdirektörs tjänsteställning. Frågan om ändrad löneställning för denne bör därför icke, allra minst under pågående arbete med en revision av tjänsteförteckningen, upptagas isolerad utan komma under övervägande i ett större sammanhang.

Slutligen har statskontoret icke ansett sig kunna tillstyrka ordinarie sättn ing av vare sig befattningen som byråchef på femte byrån eller de två konsulenttjänsterna för barnavård och sömnad på fjärde byrån med hänsyn till den korta tid dessa byråer hittills varit verksamma.

Departementschefen. I anslutning till statskontorets förslag om en översyn av överstyrelsens organisation vill jag uttala, att jag är beredd att snarast möjligt tillkalla erforderlig expertis för att verkställa en dylik översyn.

Ordinarieposten. Såsom överstyrelsen föreslagit torde två konsulenttjänster i Ce 26 böra ordinariesättas.

I anslutning till den reglerade befordringsgången torde i enlighet med överstyrelsens beräkningar antalet kontorsbitrådestjänster i Ca 8 böra upptagas till 12, vilket innebär en minskning med två.

I övrigt anser jag mig icke kunna förorda bifall till överstyrelsens förslag rörande ordinarieposten.

Vad jag sålunda förordat föranleder en ökning av ordinarieposten med i runt tal 15 000 kronor till 323 000 kronor.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Denna anslagspost torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra uppföras med oförändrat belopp, 7 000 kronor.

Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m. Med hänsyn till en beräknad ökning av antalet examensombud

vid de tekniska gymnasierna med fyra torde denna anslagspost böra uppräknas med 1 200 kronor till 32 200 kronor.

Icke-ordinarieposten. Behovet av personalförstärkning å överstyrelsens upphandlingssektion torde böra tillgodoses genom anställande av ett kansli-biträde i Ce 11. Detta medför en ökning av förevarande anslagspost. Å andra sidan medför vad jag förordat under ordinarieposten en viss minskning av icke-ordinarieposten. Om hänsyn tages till samtliga dessa åtgärder, torde icke-ordinarieposten böra minskas med omkring 8 300 kronor.

I anslutning till vad som anförts i Bil. 2 För flera huvudtitlar gemensamma frågor om en generell nedskärning av avlöningsanslagen bör emellertid en ytterligare sänkning av icke-ordinarieposten med 21 700 kronor genomföras.

Icke-ordinarieposten skulle sålunda uppföras med (376 000 — 8 300 — 21 700 =) 346 000 kronor.

Rörligt tillägg. Denna anslagspost synes böra höjas med 800 kronor till 75 800 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör sålunda uppföras med (323 000 + 7 000 + 32 200 + 346 000 + 75 800 =) 784 000 kronor, vilket innebär en minskning med 13 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52 vidtaga de förändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	323 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m., <i>förslagsvis</i>	32 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	346 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	75 800
<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>	
Summa kronor 784 000	

c) till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 784 000 kronor.

[285] 2. **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	120 000	112 999
1950/51 (statsliggaren s. 684)	111 000	
1951/52 (förslag)	113 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 111 000 kronor, avse 4 000 kronor posten till sjukvård m. m. och 61 000 kronor delposten till övriga expenser.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår föreslagit en höjning av anslaget med 15 000 kronor till 126 000 kronor. Av höjningen belöpa 2 000 kronor på posten till sjukvård m. m. och 13 000 kronor på delposten till övriga expenser. Som skäl för höjningen av sjukvårdsposten har överstyrelsen åberopat bland annat, att nettoutgiften under denna post för budgetåret 1949/50 uppgått till 7 784 kronor. I fråga om övriga expenser har överstyrelsen räknat med en ökning av utgifterna för skrivmateriel m. m. med 3 000 kronor. Vid utökning av personalbeståndet i enlighet med överstyrelsens förslag under avlöningsanslaget erfordrades vidare 9 000 kronor för möbelanskaffning och 1 000 kronor till bestridande av ökade utgifter för städning, telefon m. m.

Statskontoret har ansett sig kunna tillstyrka allenast en uppräknings av sjukvårdsposten med 2 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen å posten till sjukvård m. m. torde densamma bära uppräknas med 2 000 kronor till 6 000 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande förevarande anslag, torde detsamma bära uppföras med (111 000 + 2 000 =) 113 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 113 000 kronor.

[286] 3. **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 35 000 kronor. Arten av ifrågavarande yrkespedagogiska reformverksamhet, som ytterst syftar till en effektivisering av såväl lärarutbildningen som yrkesundervisningen i allmänhet, finnes närmare angiven i propositionen 1949: 167, s. 11 f. Anslaget utgör för yrkesundervisningens del en motsvarighet till det allmänna skolväsendets reservationsanslag till Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 15 000 kronor för utvidgning av verksamheten. Överstyrelsen har anfört följande.

Vid planerandet av den fortsatta yrkespedagogiska reformverksamheten har överstyrelsen att fästa uppmärksamhet vid den alltjämt rådande bristen på läroböcker i yrkesundervisningen. En av överstyrelsen budgetåret 1949/50 igångsatt och numera i stort sett avslutad inventering av läroboksbeståndet i olika ämnen ger bland annat vid handen, dels att i vissa fall endast äldre och mindre goda läroböcker finnas att tillgå, dels att i andra fall läroböcker helt saknas. Beträffande ämnen och yrkesområden, där enskilda förlag på grund av ekonomiska eller andra orsaker icke kunna beräknas utgiva för yrkesundervisningen lämpliga läroböcker eller kompendier, bör överstyrelsen ha möjlighet därtill. Till hjälp särskilt för oerfarna lärare bör därjämte överstyrelsen utarbeta detaljerade handledningar i olika ämnen. Till ovan avsedd verksamhet beräknar överstyrelsen för budgetåret 1951/52 medelsbehovet till 25 000 kronor.

Fortsatt nyanskaffning av undervisningsmateriel är av behovet påkallat. Överstyrelsen framhöll i föregående års petita filmens betydelse för yrkesundervisningen och har under budgetåret 1949/50 påbörjat en undersökning och registrering av instruktionsfilmer. Behovet av ytterligare undervisningsfilm gör sig starkt gällande inom skilda ämnesområden. Möjligheten att genom import av utländsk film tillgodose detta behov är begränsad, och inspelning av nya filmer är förenad med dryga kostnader. Överstyrelsens specialbibliotek för yrkesutbildning har endast i mindre utsträckning kunnat kompletteras. Såsom bidrag under budgetåret 1951/52 till här berörda verksamhet beräknar överstyrelsen medelsbehovet till sammanlagt 25 000 kronor.

Statskontoret har avstyrkt en uppräknig av anslaget.

Departementschefen. De ändamål, som avses med detta anslag, synas mig vara mycket betydelsefulla. Jag tillstyrker därför, att anslaget i enlighet med överstyrelsens förslag höjes med 15 000 kronor till 50 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[287] 4. Högre tekniska läroverk: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 380 000	2 805 748
1948/49	3 394 000	3 145 319
1949/50	3 800 000	3 473 022
1950/51 (statsliggaren s. 685)	3 922 900	
1951/52 (förslag)	4 000 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en höjning av anslaget för nästa budgetår med 305 100 kronor till 4 228 000 kronor.

Organisationsfrågor.

Överstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår räknat med en automatisk ökning av antalet klassavdelningar med tre, av vilka en

belöper på tekniska gymnasiet i Gävle och två på tekniska gymnasiet i Jönköping. Den nytillkommande klassavdelningen i Gävle hänför sig till den av 1950 års riksdag beslutade utvidgningen av tekniska gymnasiet därstädes, varigenom hösten 1950 ytterligare en klassavdelning av den odifferentierade första klassen inrättats. Hösten 1951 komma sålunda två avdelningar av andra klassen att finnas. Överstyrelsen har därför hemställt, att förutom den befintliga byggnadstekniska gymnasielinjen den från början planerade maskintekniska gymnasielinjen vid tekniska gymnasiet i Gävle måtte få träda i funktion från och med budgetåret 1951/52.

Vidare har överstyrelsen hemställt, att tekniska gymnasiet i Göteborg måtte från och med nästa budgetår förenas med en treårig maskinteknisk fackskola (två år med aftonundervisning och ett avslutande år med dagundervisning). Fackskolan har inrättats från och med innevarande läsår och drives tills vidare med kommunala medel. Genom beslut den 14 juli 1950 har Kungl. Maj:t medgivit, att den tekniska gymnasiet i Göteborg tillhöriga undervisningsmaterielen får under innevarande läsår disponeras för undervisningen vid fackskolan i den mån så kan ske utan förfång för undervisningen vid gymnasiet. Överstyrelsen har räknat med att maskinfackskolan under nästa läsår kommer att omfatta två klassavdelningar, en av första och en av andra klassen.

Vid bifall till överstyrelsens förslag skulle de 15 tekniska läroverken för nästa budgetår komma att omfatta 154 klassavdelningar mot för närvarande 149. Sammanlagda antalet elever beräknas till omkring 4 620.

Statskontoret har ansett skäl i och för sig föreligga för en utbyggnad av tekniska gymnasiet i Göteborg med en maskinteknisk fackskola.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Denna anslagspost är nu uppförd med 1 970 000 kronor.

R e k t o r e r. *Överstyrelsen* har föreslagit, att rektorstjänsten vid läroverket i Eskilstuna måtte uppflyttas från Cb 11 till Cb 12. *Statskontoret* har erinrat, att ämbetsverket i yttrande över överstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 avstyrkt samma förslag.

L e k t o r e r. *Överstyrelsen* har föreslagit en ökning av antalet lektorstjänster, som nu är 119, med 7, varav en i Gävle, Göteborg, Härnösand, Norrköping och Örebro samt två i Jönköping. Enligt *statskontorets* mening ha bärande motiv anförts för inrättande av 6 lektorat (Härnösandsläroverket undantaget). Då ett oavvisligt behov emellertid endast syntes föreligga av 3 sådana tjänster, borde ökningen inskränkas till dessa.

G y m n a s t i k l ä r a r e. Under hänvisning till gällande stadga och avlöningsreglemente för övningslärare har *överstyrelsen* hemställt om inrättande av 3 gymnastiklärartjänster i Ca 23, varav en i Luleå, en i Malmö och en i Norrköping. *Statskontoret* har under vissa angivna förutsättningar

tillstyrkt inrättande av tjänsterna i Luleå och Norrköping men avstyrkt inrättande av en tjänst i Malmö.

Kontorspersonal. *Överstyrelsen* har ånyo hemställt, att kansli-skrivartjänsten i Ce 15 vid läroverket i Stockholm måtte ersättas med en kontorsskrivartjänst i Ca 17. *Statskontoret* har erinrat, att ämbetsverket tidigare uttalat att denna fråga borde upptagas först i samband med ställningstagande till 1947 års biträdesutrednings kommande förslag.

Vaktmästare. *Överstyrelsen* har hemställt, att den ena av Stockholmsläroverkets två vaktmästartjänster i Ce 11 måtte ordinariesättas. *Statskontoret* har tillstyrkt ordinariesättningen men ansett, att tjänsten borde uppföras i Ca 10.

Överstyrelsen har beräknat ordinarietjänsten till 2 200 000 kronor, innebärande en ökning med 230 000 kronor. Därvid har *överstyrelsen* utgått från att av de föreslagna nya lektorstjänsterna tre kunna tillsättas från och med den 1 januari 1952 och återstående fyra från och med den 1 juli 1952.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Överstyrelsen har beräknat delposten till arvoden åt skolläkare m. m. till 24 600 kronor, vilket innebär en ökning med 1 760 kronor. Härvid har *överstyrelsen* bland annat räknat med en höjning av timarvodet åt skolsköterska under kortare tjänstgöring än en vecka i följd från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre. *Statskontoret* har erinrat, att ämbetsverket tidigare avstyrkt en uppräknig av timarvodet.

Till arvoden åt bibliotekarier har *överstyrelsen* beräknat ett belopp av 11 450 kronor, vilket innebär en ökning med 2 690 kronor. Enligt nuvarande grunder utgår arvodet med ett grundbelopp av 250 kronor per läsår + 50 kronor per facklinje + 50 öre per elev. *Överstyrelsen* har ånyo hemställt om en ändring av grunderna, så att arvodet skulle utgå med ett grundbelopp av 350 kronor per läroverk + 50 kronor per facklinje + 75 öre per elev. *Statskontoret* har erinrat, att ämbetsverket tidigare tillstyrkt höjning av grundbeloppet till 300 kronor och av beloppet per elev till 75 öre.

Delposten till arvoden åt bokförings- och skrivbiträden åt rektorer är nu uppförd med 27 200 kronor. Med utgångspunkt huvudsakligen från det av särskilda sakkunniga den 20 december 1947 framlagda förslaget rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. anstalter har *överstyrelsen* beräknat det totala medelsbehovet till biträdes hjälp vid de tekniska läroverkens rektorsexpeditioner till cirka 109 200 kronor. Då ett genomförande av förslaget skulle medföra att vid flertalet läroverk skulle anställas lönegradsplacerad biträdes hjälp, har *överstyrelsen* föreslagit, att samtliga kostnader för biträdes hjälpen skola belasta icke-ordinarietjänsten.

Därest sakkunnigförslaget icke genomfördes, vore enligt överstyrelsens mening en avsevärd höjning av nu utgående arvoden till biträdena erforderlig. Härför skulle erfordras 39 200 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt en höjning av ifrågavarande delpost med 2 800 kronor till 30 000 kronor.

Arvodet åt biträdande rektor i Stockholm har av *överstyrelsen* föreslagits höjt med 500 kronor till 2 000 kronor, vilket förslag liksom tidigare avstyrkts av *statskontoret*.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

A d j u n k t e r. För innevarande budgetår må vid de tekniska läroverken finnas anställda 46 extra ordinarie adjunkter i Ce 26 och Ce 24, därav högst 16 i Ce 26.

Såsom adjunkt i Ce 26 må antagas den som varit anställd såsom adjunkt i Ce 24 minst tre läsår och därvid tjänstgjort minst fyra femtedelar av denna tid. I enlighet härmed beräknar *överstyrelsen*, att ytterligare 4 adjunkter skulle uppflyttas till Ce 26.

Under förutsättning att antalet lektorstjänster ökas med 7 såsom *överstyrelsen* föreslagit, skulle ökningen av antalet adjunkter i Ce 24 och Ce 26 kunna begränsas till 4. Totala antalet dylika adjunkter skulle alltså enligt *överstyrelsens* förslag bli 50, därav högst 20 i Ce 26.

Enligt gällande föreskrifter angående anställningsform och lönegrads-placering för vissa icke-ordinarie lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter skall extra adjunkt i Cg 21 och timplärare med full tjänstgöring, som innehaft läraranställning under minst 532 dagar och därvid tjänstgjort minst 425 dagar, kunna erhålla extra ordinarie anställning i Ce 21. Med tillämpning härav har *överstyrelsen* beräknat antalet erforderliga tjänster i Ce 21 till 11. Antalet extra adjunkter i Cg 21 har *överstyrelsen* beräknat till 13.

G y m n a s t i k l ä r a r e. Med tillämpning av bestämmelserna i stadgan och avlöningsreglementet för övningslärare har *överstyrelsen* beräknat medel till 5 extra ordinarie lärare i gymnastik med lek och idrott i lönegrad Ce 20.

V a k t m ä s t a r e. *Överstyrelsen* har hemställt om inrättande av en tjänst som laboratorievaktmästare i Ce 11 vid vartdera av läroverken i Hälsingborg och Örebro. Vidare har *överstyrelsen* ånyo hemställt om inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 11 vid vartdera av läroverken i Karlskrona och Skellefteå, varvid nu utgående eldararvoden å respektive 3 000 kronor och 2 000 kronor skulle bortfalla.

Överstyrelsen har hemställt, att anslagsmedlen till ö v n i n g a r i l a n t m ä t e r i uppräknas med 1 200 kronor till 12 600 kronor.

Det till arvoden åt biträden vid laborationer anslagna beloppet, 950 kronor, utgår enligt överstyrelsens bestämmande till läroverket i Eskilstuna. Överstyrelsen har föreslagit, att läroverket i Jönköping tilldelas 3 000 kronor. Vidare har överstyrelsen, under förutsättning att läroverket i Hälsingborg icke erhåller den föreslagna laborativaktmästartjänsten i Ce 11, hemställt att läroverket tilldelas 2 000 kronor.

Överstyrelsen har i fråga om arvoden åt vaktmästarpersonal föreslagit anvisande av 2 000 kronor till eldargöromål i Eskilstuna, 3 000 kronor till maskinist- och eldargöromål i Gävle, 5 500 kronor för eldning och viss tillsyn i Göteborg samt 3 000 kronor såsom ersättning åt Hälsingborgs praktiska mellanskola för maskinist- och eldargöromål, varinginge skötseln av hela tekniska gymnasiet värmeanläggning. Det för maskinist- och eldargöromål i Härnösand utgående arvodet har överstyrelsen föreslagit höjt med 600 kronor till 3 600 kronor. Läroverket i Örebro har anhållit om ett arvode av 400 kronor för stängning av läroverkets lokaler efter kvällsundervisningens slut.

Överstyrelsen har beräknat icke-ordinarieposten till 1 709 000 kronor, vilket innebär en ökning med 63 400 kronor.

Rörligt tillägg. Särskilda uppbördsmedel.

Överstyrelsen har beräknat en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 36 000 kronor till 361 000 kronor. De särskilda uppbördsmedlen ha av överstyrelsen uppskattats till 80 050 kronor, eller 2 050 kronor mer än för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Organisationsfrågor. Den av överstyrelsen beräknade automatiska ökningen av antalet klassavdelningar med tre ger mig icke anledning till erinran. Däremot anser jag mig icke kunna biträda överstyrelsens förslag om medelsanvisning för utbyggnad av tekniska gymnasiet i Göteborg med en maskinteknisk fackskola.

Ordinarieposten. Då svårigheter alltjämt föreligga att besätta lektorstjänsterna vid de tekniska läroverken med kompetenta och i övrigt lämpade innehavare, synes antalet nya tjänster böra begränsas till 3. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen besluta angående fördelningen av dessa tjänster på de olika läroverken.

Vid läroverket i Stockholm synes en vaktmästartjänst i Ce 11 böra ordinariesättas. I anslutning till av chefen för civildepartementet i bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordad lönerreglering för personalen vid vissa av de fasta maskinanläggningarna inom civilförvaltningen m. m. böra en vaktmästartjänst i Ca 11 vid läroverket i Malmö och en vaktmästartjänst i Ca 11 vid läroverket i Örebro ombildas till värmeskötartjänster i Ca 11.

I övrigt anser jag mig icke för närvarande böra ifrågasätta någon ändring beträffande ordinarieposten.

Med hänsyn till vad jag sålunda förordat beräknar jag ordinarieposten till 2 020 000 kronor, innebärande en ökning med 50 000 kronor.

Arvodesposten. Icke heller i år är jag beredd att föreslå någon höjning av timarvodet åt skolsköterska. Delposten till arvoden åt skolläkare m. m. torde böra uppföras med 23 200 kronor, vilket innebär en höjning med 360 kronor.

Jag ifrågasätter icke för närvarande någon ändring i beräkningsgrunderna för arvoden åt bibliotekarier. Delposten för detta ändamål torde böra beräknas till oförändrat belopp, 8 760 kronor, vilket belopp bör avrundas till 8 800 kronor.

I samband med behandlingen av de allmänna läroverkens avlöningsanslag har jag förklarat mig icke heller i år böra för riksdagen framlägga något förslag i anledning av sakkunnigbetänkandet angående organisationen av arbetet å rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Delposten till arvoden åt bokförings- och skrivbiträden å rektorer torde dock böra uppräknas med 3 300 kronor till 30 500 kronor.

Det ånyo framförda förslaget om höjning av arvodet åt biträdande rektor i Stockholm anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Arvodesposten i dess helhet bör alltså uppföras med $(23\ 200 + 8\ 800 + 30\ 500 + 1\ 500 =)$ 64 000 kronor, vilket innebär en höjning med 3 700 kronor.

Icke-ordinarieposten. I nära anslutning till överstyrelsens förslag förordar jag, att medel beräknas för 50 adjunktstjänster i Ce 26 och Ce 24, därav högst 20 i Ce 26. Mot överstyrelsens beräkningar av antalet adjunktstjänster i Ce 21 och Cg 21 och antalet gymnastiklärare i Ce 20 har jag icke funnit anledning till erinran.

I anslutning till förutnämnda av chefen för civildepartementet i bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordad lönerreglering för personalen vid vissa av de fasta maskinanläggningarna inom civilförvaltningen m. m. bör vid läroverket i Stockholm inrättas en ny eldartjänst i Ce 10, varvid samtidigt det nuvarande eldararvodet å högst 6 000 kronor bör indragas. Förslaget om inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 11 vid vartdera av läroverken i Karlskrona och Skellefteå i stället för nu utgående eldararvoden å respektive 3 000 kronor och 2 000 kronor kan jag för närvarande icke tillstyrka. I fråga om nya arvoden åt vaktmästarpersonal beräknar jag 2 000 kronor till eldargöromål vid läroverket i Eskilstuna, 3 000 kronor till maskinist- och eldargöromål vid läroverket i Gävle, 3 000 kronor för eldning och viss tillsyn vid läroverket i Göteborg, 3 000 kronor för maskinist- och eldargöromål vid läroverket i Hälsingborg samt 400 kronor för stängning av Örebroläroverkets lokaler efter kvällsundervisningens slut. Vid läroverket i Härnösand utgående eldararvode torde böra uppräknas med 600 kronor till 3 600 kronor.

Anslagsmedlen till övningar i lantmåteri torde med hänsyn till nytillkomna klassavdelningar böra uppräknas med 600 kronor till 12 000 kronor. För arvoden åt biträden vid laborationer kan jag däremot ej förorda ökade anslagsmedel.

Jag vill erinra därom, att överstyrelsen under icke-ordinarieposten beräknat medel för biträdes hjälp även åt rektorerna vid andra läroverk än Stockholmsläroverket. Med hänsyn till mitt ställningstagande till detta och andra förslag blir medelsbehovet mindre än enligt överstyrelsens beräkningar. Jag beräknar för egen del posten till 1 661 000 kronor, vilket innebär en ökning med 15 400 kronor.

Rörligt tillägg. Särskilda uppbördsmedel. Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas med 10 000 kronor till 335 000 kronor. De särskilda uppbördsmedlen böra upptagas till ett avrundat belopp av 80 000 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör alltså vid bifall till vad jag förordat uppföras med $(2\,020\,000 + 64\,000 + 1\,661\,000 + 335\,000 - 80\,000 =)$ 4 000 000 kronor vilket innebär en höjning med 77 100 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, vilka föranledas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 020 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a) Arvoden åt skolläkare m. m., <i>förslagsvis</i>	23 200
b) Arvoden åt bibliotekarier	8 800
c) Arvoden åt bokförings- och skrivbiträden åt rektorer	30 500
d) Arvode åt biträdande rektor	1 500
	64 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 661 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	335 000
Summa kronor	4 080 000

Särskilda uppbördsmedel:

Hyror och hyresersättningar m. m.	80 000
<hr/>	
Nettoutgift kronor	4 000 000

c) till *Högre tekniska läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[288] 5. Högre tekniska läroverk: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	375 000	407 170
1950/51 (statsliggaren s. 689)	400 500	
1951/52 (förslag)	455 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en höjning av anslaget med 70 500 kronor till 471 000 kronor på sätt framgår av följande uppställning:

Utgifter:

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	10 500	(+ 3 500)
Reseersättningar till examensombud, <i>förslagsvis</i>	13 000	(+ 1 000)
Rese- och flyttningersättningar åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	1 000	(—)
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	282 700	(+ 35 700)
Övriga expenser	215 000	(+ 33 500)
	<hr/>	
Summa kronor	522 200	(+ 73 700)

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för värme och lyse m. m.	51 200	(+ 3 200)
<hr/>		
Nettoutgift kronor	471 000	(+ 70 500)

I höjningen av anslagsposten till sjukvård m. m. ingår ett belopp av omkring 1 500 kronor avseende skyddsbeklädnad för skolläkare och skolsköterskor.

Höjningen av anslagsposten till reseersättningar till examensombud betingas av ökat antal avgångsklasser.

Under delposten till bränsle, lyse och vatten ha från läroverkens sida begärts höjningar med tillhoppa 60 950 kronor, vilket belopp överstyrelsen beräknat till 35 700 kronor.

Under delposten till övriga expenser ha från läroverken begärts höjningar med tillhoppa 48 750 kronor, vilket belopp överstyrelsen med hänsyn till det statsfinansiella läget begränsat till 33 500 kronor. Av Kungl. Maj:t för budgetåret 1949/50 medgivet överskridande av expensposten, då 163 000 kronor, uppgick till omkring 14 100 kronor.

Särskilda uppbördsmedel. Dessa har överstyrelsen med ledning av rektorernas uppgifter beräknat till 51 649 kronor, vilket belopp med hänsyn till avrundning av anslagets slutsumma uppförts med 51 200 kronor.

Departementschefen. Då jag icke heller i år är beredd att förorda någon medelsanvisning till skyddsbeklädnad för skolläkare och skolsköterskor, torde höjningen av sjukvårdsposten kunna begränsas till 2 000 kronor och posten uppföras med 9 000 kronor. Posten till reseersättningar till examensombud torde, såsom föreslagits, böra höjas med 1 000 kronor till 13 000 kronor. I nära anslutning till överstyrelsens förslag beräknar jag en höjning av bränsleposten med 35 000 kronor till 282 000 kronor. En höjning av delposten till övriga expenser torde vara ofrånkomlig. Höjningen torde emellertid böra begränsas till 20 000 kronor och delposten sålunda uppföras med 201 500 kronor. Beloppet av de särskilda uppbördsmedlen torde lämpligen kunna uppföras med 51 500 kronor, innebärande en ökning med 3 500 kronor. Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör ifrågavarande förslagsanslag uppföras med 455 000 kronor, vilket innebär en ökning med 54 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 455 000 kronor.

[289] 6. **Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 354 600 kronor. Häri ingå tillfälliga anslagsmedel å tillhopa 241 000 kronor till laboratorieutrustning m. m. vid de tekniska läroverken i Eskilstuna (2 000 kronor), Gävle (25 000 kronor), Göteborg (8 000 kronor), Hälsingborg (50 000 kronor), Härnösand (3 000 kronor), Jönköping (50 000 kronor), Karlskrona (25 000 kronor), Luleå (40 000 kronor), Malmö (20 000 kronor), Skellefteå (8 000 kronor) och Örebro (10 000 kronor). I fråga om anslagets disposition torde i övrigt få hänvisas till statsliggaren, s. 690.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår räknat med en ökning av anslagsbehovet med 81 800 kronor till 436 400 kronor enligt följande sammanställning (ökning respektive minskning i jämförelse med innevarande år angives i förekommande fall inom parentes):

1. Böcker, samlingar och undervisningsmateriel	56 100	(+ 3 500)
2. Materiel m. m. till laborationer	68 200	(+ 9 400)
3. Materiel m. m. till verkstad	2 200	
4. Laboratorieutrustning m. m. till läroverken i:		
Borås	3 500	(+ 3 500)
Eskilstuna		(— 2 000)
Gävle	40 000	(+ 15 000)
Göteborg	40 000	(+ 32 000)
Hälsingborg	25 000	(— 25 000)
Härnösand	1 400	(— 1 600)
Jönköping	50 000	

Karlskrona	40 000	(+ 15 000)
Luleå	50 000	(+ 10 000)
Malmö	20 000	
Norrköping	15 000	(+ 15 000)
Skellefteå	10 000	(+ 2 000)
Örebro	15 000	(+ 5 000)
	Summa kronor	436 400 (+ 81 800)

Av överstyrelsens framställning inhämtas i fråga om de föreslagna anslagshöjningarna bland annat följande.

Anslagsposten 1. Såsom engångsbelopp för upprustning av läroverksbiblioteken i Gävle och Hälsingborg avses för vardera biblioteket 1 500 kronor.

Anslagsposten 4. För läroverket i Borås erfordras en ljudfilmsapparat och viss utrustning för fysiska och elektrotekniska institutionerna. Läroverket i Eskilstuna behöver en kraftig upprustning av sina laboratorier. Då någon upprustningsplan icke uppgjorts av läroverket, kan överstyrelsen icke nu tillstyrka någon medelsanvisning för ändamålet. Läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona, vid vilka verksamheten pågått allenast tre år, och läroverket i Jönköping, där verksamheten pågått endast ett år, behöva fortsätta utbyggandet av sina laboratorier. Det för läroverket i Göteborg tillstyrkta beloppet är avsett för komplettering av den verkstadstekniska utrustningen samt för utrustning av de fysiska, kemiska och byggnadstekniska institutionerna. Läroverket i Härnösand behöver inköpa en bandupptagningsapparat. Läroverket i Luleå är i stort behov av kompletterande utrustning till laboratorierna, särskilt elektrotekniska laboratoriet. Maskinlaboratoriet och byggnadslaboratoriet vid läroverket i Malmö behöva nyutrustas. Vid Norrköpingsläroverket erfordras bland annat en ljudfilmsapparat. Kompletteringar och nyanskaffningar till maskinlaboratoriet och elektrotekniska laboratoriet erfordras vid Skellefteäläroverket. Den för läroverket i Örebro tillstyrkta medelsanvisningen avser utrustning för elektrotekniska avdelningen, kemiska institutionen samt fysiska och elektrotekniska samlingarna.

Departementschefen. Överstyrelsens för yrkesutbildning förslag utmynnar i begäran om en anslagshöjning med 81 800 kronor. Mot det beräknade medelsbehovet har jag i och för sig icke funnit anledning till erinran. Med hänsyn till den nuvarande statsfinansiella situationen anser jag mig dock icke nu kunna tillstyrka någon höjning av anslaget utan förordar oförändrad medelsanvisning, 354 600 kronor, för nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen meddela bestämmelser angående anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 354 600 kronor.

[290] 7. **Högre tekniska läroverk: Stipendier.** Detta anslag, vilket sedan budgetåret 1946/47 varit uppfört med 30 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Stipendier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[291] 8. **Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser.** Detta reservationsanslag, vilket sedan budgetåret 1949/50 är uppfört med 21 000 kronor, disponeras på följande sätt:

1. Till föreläsningar i arbetarskydd och hygien	kronor	3 000
2. Till föreläsningar i tekniska, humanistiska och sociala ämnen, bland annat rörande arbetsmarknadsfrågor	»	10 000
3. Till fortbildningskurser vid de högre tekniska läroverken	»	8 000
	Summa kronor	21 000

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt att anslagsposten till föreläsningar i arbetarskydd och hygien höjes med 2 000 kronor. Højningen hänför sig huvudsakligen till en ifrågasatt höjning av föreläsarnas arvoden.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra förorda någon höjning av ifrågavarande anslag, vilket bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 21 000 kronor.

[292] 9. **Konstfackskolan: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	555 000	510 937
1950/51 (statsliggaren s. 692)	557 000	
1951/52 (förslag)	559 000	

Kostnaderna för konstfackskolan fördelas mellan staten och Stockholms stad enligt grunder, som i propositionen 1945: 296 underställts riksdagen för godkännande. I enlighet med vad i nämnda proposition förutsatts ha grunderna för fördelning av kostnaderna mellan staten och staden sammanfattats och preciserats i ett mellan parterna ingånget avtal. I fråga om avtalets ursprungliga lydelse torde få hänvisas till s. 2 ff. i propositionen 1946: 143. Enligt överenskommelse mellan parterna ha, räknat från och med den 1 juli 1947, vidtagits vissa av den statliga lönerregleringen påkallade jämkningar i avtalets avfattning, vilka Kungl. Maj:t för sin del

godkänt genom beslut den 19 mars 1948 (jfr propositionerna 1947: 102 och 1948: 92).

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 596 500 kronor, vilket innebär en höjning med 39 500 kronor. Av handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Denna anslagspost, nu 244 300 kronor, har beräknats höjd med 3 200 kronor till 247 500 kronor. Överstyrelsen har därvid föreslagit, att den nuvarande kansliskrivartjänsten i Ca 15 omvandlas till en bokhållartjänst i Ca 21.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Denna anslagspost är nu uppförd med 16 700 kronor, varav 3 640 kronor avse delposten till arvoden åt skolläkare m. m. Överstyrelsen föreslår en ökning av nämnda delpost med 240 kronor för att möjliggöra höjning av timarvodet åt skolsköterska från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre. Vidare har överstyrelsen anhållit om 3 600 kronor för tre stipendier till forskningsverksamhet m. m.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Denna anslagspost är nu uppförd med 408 000 kronor. För nästa budgetår har överstyrelsen beräknat medelsbehovet till 445 300 kronor, innebärande en ökning med 37 300 kronor. Ökningen betingas i huvudsak av följande förslag:

- 1) inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ce 11,
- 2) inrättande av en facklärartjänst i modeteckning i Ce 25 vid högre konstindustriella skolan,
- 3) inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 11,
- 4) avlönande såsom speciallärare av timläraren i filmtryck och ökning av antalet veckotimmar i ämnet från 6 till 12,
- 5) ökning av antalet speciallärartimmar i kemi för keramiker,
- 6) ökning av timantalet för starkare differentiering av undervisningen.

Rörligt tillägg. Denna anslagspost, nu 58 000 kronor, har av överstyrelsen beräknats höjd med 9 000 kronor till 67 000 kronor.

Särskilda uppbördsmedel. Bidraget från Stockholms stad, nu 145 120 kronor, har beräknats höjt med 13 840 kronor till 158 960 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt den uppräknig av avlöningsanslaget, som må föranledas av löneklassuppflyttningar. I övrigt har statskontoret icke ansett förutsättningar föreligga att nu tillgodose överstyrelsens yrkanden.

Stadsfullmäktige i Stockholm ha avstyrkt överstyrelsens förslag i vad det avser omvandling av kansliskrivartjänsten till bokhållartjänst samt inrättande av en extra ordinarie kanslibiträdestjänst och en extra ordinarie vaktmästartjänst men tillstyrkt förslaget i övrigt.

Departementschefen. I anslutning till av chefen för civildepartementet i bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordad lönereglering för personalen vid vissa av de fasta maskinanläggningarna inom civilförvaltningen m. m. bör tjänsten såsom maskinist, tillika reparatör, i Ca 12 ombildas till en tjänst såsom maskinist i Ca 13. Härav betingad ändring i personalförteckningen bör vidtagas. I övrigt anser jag mig för närvarande allenast kunna förorda den uppräknig av förevarande anslag, som för- anledes av löneklassuppflyttningar. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör ordinarieposten ökas med 2 000 kronor till 246 300 kronor, icke-ordi- narieposten med 700 kronor till 408 700 kronor och posten till rörligt tillägg med 300 kronor till 58 300 kronor. Stockholms stads avtalsmässiga bidrag till den sammanlagda ökningen, 3 000 kronor, uppskattar jag till 1 000 kro- nor, till följd varav uppbördsposten Bidrag från Stockholms stad torde upp- föras med 146 120 kronor. Hela anslaget bör uppföras med 559 000 kronor, vilket innebär en ökning med 2 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1951/52, vidtaga den änd- ring i personalförteckningen för konstfackskolan, som för- anledes av vad jag i det föregående anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	246 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden åt skolläkare m. m., <i>för- slagsvis</i>	3 640
b. Ersättning åt vissa sakkunniga, <i>för- slagsvis</i>	100
c. Arvode åt bibliotekarie	5 000
d. Arvode åt tillsynslärare	360
e. Arvode åt portvakt	800
f. Ersättning åt vissa teckningslärare och handledare, <i>förslagsvis</i>	4 800
g. Ersättning åt styrelsens sekreterare ..	2 000
	16 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	408 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	58 300
<u>Summa kronor</u>	<u>730 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

1. Elevavgifter, förslagsvis	22 000	
2. Avkastning ur Sjöstedtska fonden ..	2 880	
3. Bidrag från Stockholms stad, förslagsvis	146 120	171 000
		<u>Nettoutgift kronor 559 000</u>

c) till *Konstfackskolan: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 559 000 kronor .

[293] 10. **Konstfackskolan: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	58 800	69 261
1950/51 (statsliggaren s. 693)	58 800	
1951/52 (förslag)	63 200	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår föreslagit höjning av delposten till övriga expenser, nu 54 100 kronor, med 9 800 kronor och av posten till stipendier m. m., nu 6 000 kronor, med 4 000 kronor. Av den föreslagna höjningen av delposten till övriga expenser belöpa 1 100 kronor å ökat antal telefonapparater, 1 200 kronor å expeditionskostnader, 1 000 kronor å trycksaker, 4 600 kronor å renhållning samt 1 900 kronor å vakthållning och handräckning. *Överstyrelsen* har därvid erinrat, att *Kungl. Maj:t* den 9 juni 1950 medgivit, att för budgetåret 1949/50 finge delposten till övriga expenser, även då 54 100 kronor, överskridas med högst 6 500 kronor.

Stadsfullmäktige i Stockholm ha icke haft något att erinra mot *överstyrelsens* förslag.

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen torde delposten till övriga expenser böra uppräknas med 6 500 kronor till 60 600 kronor. Av höjningen skall enligt gällande avtal *Stockholms stad* bidraga med en tredjedel eller i runt tal 2 100 kronor. Då jag icke anser mig kunna tillstyrka någon annan ändring beträffande förevarande anslag, torde det samma sålunda böra höjas med 4 400 kronor till 63 200 kronor. Jag hemställer, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen

att till *Konstfackskolan: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 63 200 kronor.

[294] 11. **Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	86 700	86 577
1950/51 (statsliggaren s. 693)	86 700	
1951/52 (förslag)	83 200	

Stockholms stads bidrag till ifrågavarande ändamål tillgodoföres anslaget såsom särskilda uppbördsmedel.

Det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget av 86 700 kronor har beräknats på följande sätt:

Möbler och övriga inventarier	44 500
Bibliotek	5 000
Undervisningsmateriel	41 800
Materiel till nya verkstäder	6 000
Hantverksarbete och material	9 000
	Summa kronor 106 300
Stockholms stads bidrag	19 600
	Nettoutgift kronor 86 700

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår icke ifrågasatt annan ändring i anslagsberäkningarna än en höjning av Stockholms stads bidrag med 3 500 kronor till 23 100 kronor, vilket skulle medföra en sänkning av anslaget med enahanda belopp till 83 200 kronor. Överstyrelsen har anfört:

Stockholms stads bidrag bör i fråga om möbler och övriga inventarier beräknas å ett belopp av 37 000 kronor, enär ett belopp av 7 500 kronor under denna post avser möbler och inredningar för lokaler, som uteslutande äro avsedda att användas av högre konstindustriella skolan och teckningslärarinstitutet. Stadens bidrag beräknas sålunda enligt följande uppställning:

Möbler och övriga inventarier (1/3 av 37 000)	kronor 12 333
Bibliotek (1/3 × 1/2 av 5 000)	» 833
Undervisningsmateriel (1/3 × 1/2 av 41 800)	» 6 967
Hantverksarbete och material (1/3 av 9 000)	» 3 000
	23 133

Med hänsyn till anslagets avrundning bör sistnämnda belopp uppföras med 23 100 kronor.

Stadsfullmäktige i Stockholm ha icke haft något att erinra mot överstyrelsens förslag.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens beräkningar torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 83 200 kronor, vilket innebär en sänkning med 3 500 kronor. Stockholms stads avtalsmässiga bidrag torde liksom hittills böra tillgodoföras anslaget såsom särskilda uppbördsmedel. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m. för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 83 200 kronor.

[295] 12. **Understöd åt handelsgymnasier.** Detta anslag var för budgetåret 1949/50 uppfört med 680 000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 680 500 kronor, vilket belopp genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 september 1950 fördelats på följande sätt.

Gävle handelsgymnasium	28 200
Göteborgs handelsgymnasium (Göteborgs handelsinstitut)	139 500
Göteborgs stads handelsgymnasium med aftonundervisning	14 800
Hälsingborgs handelsgymnasium	60 900
Malmö handelsgymnasium	90 100
Norrköpings handelsgymnasium	44 000
Stockholms handelsgymnasium (Frans Schartaus handelsinstitut)	118 100
Stockholms stads handelsgymnasium	71 150
Sundsvalls handelsgymnasium	40 450
Umeå handelsgymnasium	32 300
Örebro handelsgymnasium	41 000
	<hr/>
	Summa kronor 680 500

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i sina anslagsäskanden av den 29 augusti 1950 — med överlämnande av framställningar från, bland andra, styrelserna för Norrköpings handelsgymnasium, Kalmar handelsgymnasium och Karlstads handelsgymnasium — hemställt om höjning av anslaget för nästa budgetår med 84 600 kronor till 765 100 kronor. Anslagshöjningen avser följande ändamål:

1) löneklassuppflyttningar	1 000
2) planenlig utbyggnad av Göteborgs stads handelsgymnasium med aftonundervisning	3 100
3) inrättande av en parallellavdelning av första klassen av 2-åriga kursen vid Norrköpings handelsgymnasium	9 000
4) inrättande av en parallellavdelning av andra klassen av 2-åriga kursen vid Sundsvalls handelsgymnasium	9 500
5) understöd åt Kalmar handelsgymnasium	31 000
6) understöd åt Karlstads handelsgymnasium	31 000
	<hr/>
	Summa kronor 84 600

Löneklassuppflyttningarna avse en ordinarie lärare vid vardera Hälsingborgs handelsgymnasium och Stockholms stads handelsgymnasium. Vid planenlig utbyggnad av Göteborgs stads handelsgymnasium med aftonundervisning skulle för nästa budgetår tillkomma en fjärde årskurs. Förslag om inrättande av en parallellavdelning av första klassen av 2-åriga kursen vid Norrköpings handelsgymnasium framfördes av överstyrelsen senast förra året utan att vinna statsmakternas bifall. Från och med innevarande budgetår har den 1-åriga kursen vid Sundsvalls handelsgymnasium nedlagts. I samband därmed har Kungl. Maj:t genom förutnämnda beslut den 22

september 1950 medgivit oförändrat understöd åt gymnasiet samt föreskrivit att under innevarande läsår skall vid gymnasiet vara anordnad en parallellavdelning av 2-åriga kursens första klass. Överstyrelsen har som en följd härav ansett sig böra för nästa budgetår föreslå bibehållande av parallellavdelningen av första klassen och inrättande av en parallellavdelning av andra klassen. Förslag om understöd åt Kalmar handelsgymnasium och Karlstads handelsgymnasium framfördes av överstyrelsen även förra året, dock utan att vinna statsmakternas bifall.

Statskontoret har tillstyrkt anslagshöjning för av överstyrelsen föreslagna löneklassuppflyttningar och utbyggnad av Göteborgs stads handelsgymnasium men avstyrkt överstyrelsens förslag i övrigt. Därvid har statskontoret beträffande Sundsvalls handelsgymnasium anfört följande.

Med ingången av innevarande budgetår har den ettåriga kursen vid handelsgymnasiet i Sundsvall nedlagts. I samband härmed har Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1950 medgivit oförändrat understöd till detta gymnasium, vilket innebär, att den del av detta understöd, som beräknats för den ettåriga linjen, skulle få användas för en parallellavdelning av första klassen på den tvååriga linjen. Då i nuvarande läge utrymme icke torde förefinnas för någon ökad medelansvisning till gymnasiet, synes för nästkommande budgetår dessa medel böra disponeras för en parallellavdelning av andra klassen. Däremot är statskontoret icke berett förorda någon uppräknig av anslaget för en parallellavdelning av första klassen. Resultatet härav skulle sålunda bliva, att i varje fall tillsvidare intagning å parallellinjen endast skulle ske vartannat år.

Sedermera har överstyrelsen i en till ecklesiastikdepartementet den 30 oktober 1950 inkommen skrivelse — med överlämnande av framställning i ämnet från styrelsen för föreningen Malmö handelsgymnasium u. p. a. — hemställt om anvisande av 8 000 kronor för anordnande från och med läsåret 1951/52 av en fyraårig handelsgymnasiekurs med aftonundervisning vid Malmö handelsgymnasium. Under första läsåret skulle inrättas en första klass med två klassavdelningar.

Överstyrelsen har erinrat, att det för närvarande funnes två fyraåriga handelsgymnasier med aftonundervisning, nämligen ett i Stockholm och ett i Göteborg, det förra anslutet till Stockholms stads handelsgymnasium och det senare såsom fristående avdelning underställt Göteborgs stads lärlings- och yrkesskolor. Dessa gymnasier vore anordnade på försök, vilka syntes ha slagit väl ut. Överstyrelsen ansåge lämpligt att denna skoltyp prövades även i den tredje staden i ordningen av landets städer. Överstyrelsen hade i tidigare uttalanden givit uttryck åt den meningen att en anslutning till ett daggymnasium vore den lyckligaste anordningen för ett aftongymnasium, särskilt med hänsyn till möjligheten att lättare vinna tillgång till lärare och undervisningsmateriel. Det planerade aftongymnasiet i Malmö vore avsett att som en fristående avdelning inordnas i Malmö handelsgymnasium.

I fråga om de allmänna förutsättningarna för inrättande av ifrågavarande gymnasium har överstyrelsen anfört följande.

Malmö stadsfullmäktige uppdrogo på sin tid åt en av staden tillsatt kommitté (handelhögskolekommittén) att utreda möjligheterna för eleverna vid den enskilda läroanstalten »Malmö aftonskola, högre handelsläroverk», att vid denna skola avlägga handelsgymnasicexamen. Efter verkställd utredning har kommittén i sitt yttrande anfört, att det icke nu är möjligt att företaga en sådan omläggning av nämnda aftonskola, att eleverna beredas möjlighet att där avlägga handelsgymnasicexamen och ej heller att vid skolan inrätta ett kvällsgymnasium. Kommittén har emellertid funnit intresset i Malmö för handelsgymnasieutbildning på kvällstid vara så stort, att kommittén ansett sig böra anvisa möjlighet att på annat sätt lösa frågan. I enlighet härmed har kommittén föreslagit, att ett kvällsgymnasium för handelsgymnasieutbildning inrättas i Malmö och att det inordnas under Malmö handelsgymnasium. Kvällsgymnasiet bör dock enligt kommitténs mening inrättas endast under förutsättning att statsunderstöd utgår till detsamma.

Sedan Malmö handelsgymnasiums huvudman förordat bifall till handelshögskolekommitténs förslag, ha stadsfullmäktige i Malmö den 29 september 1950 med bifall till kommitténs förslag beslutat *dels* att anmoda styrelsen för Föreningen Malmö handelsgymnasium u. p. a. att göra framställning om statsbidrag enligt vanliga grunder till en fyraårig kurs med aftonundervisning vid Malmö handelsgymnasium, *dels* att förplikta staden att svara för kostnaderna för den fyraåriga kursen till den del de icke täckas av elevavgifter och statsbidrag.

Statsunderstödet till det planerade gymnasiet har överstyrelsen beräknat till 4 000 kronor per klassavdelning. För de två klassavdelningarna av första klassen, som planerades för nästa budgetår erfordrades alltså 8 000 kronor. Den framtida kostnaden för det fullt utbyggda aftongymnasiet syntes det icke vara möjligt att redan nu beräkna, när antalet kvarstående elever och som följd därav antalet klassavdelningar icke på förhand kunde förutsägas. Avgången i de två existerande aftongymnasierna hade i mellanklasserna i vissa fall uppgått till hälften eller mer av de i första klassen intagna eleverna.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag beräknar jag 1 000 kronor till löneklassuppflyttningar, 3 100 kronor till utbyggnad av Göteborgs stads handelsgymnasium med aftonundervisning och 9 500 kronor till inrättande av ytterligare en parallellavdelning vid Sundsvalls handelsgymnasium.

Däremot anser jag mig icke kunna förorda någon ytterligare medelansvisning till Norrköpings handelsgymnasium. Ej heller vill jag för närvarande ifrågasätta anvisande av understöd till handelsgymnasierna i Kalmar och Karlstad.

I likhet med överstyrelsen anser jag, att en fyraårig handelsgymnasicurs med aftonundervisning bör anordnas vid Malmö handelsgymnasium.

För nästa budgetår kan jag dock icke förorda högre medelsanvisning till gymnasiet än 4 000 kronor, utgörande understöd för inrättande av en klassavdelning av första klassen.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med (680 500 + 1 000 + 3 100 + 9 500 + 4 000 =) 698 100 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 698 100 kronor.

[296] **13. Anordnande av handelsgymnasieexamen för lärjungar från enskild undervisning.** Detta anslag, som utgått sedan budgetåret 1947/48, är uppfört med 10 000 kronor och avsett till bestridande av vissa kostnader för anordnande på försök av handelsgymnasieexamen för lärjungar från enskild undervisning. Genom beslut den 24 februari 1950 har Kungl. Maj:t fastställt ändrade bestämmelser rörande denna examen, vilka innebära, bland annat, att prövningen skall vara antingen odelad, då examinanden vid samma examenstillfälle undergår alla erforderliga prov, eller delad, då prövningen verkställs vid två på varandra följande examenstillfällen.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 2 000 kronor till 12 000 kronor, samt till stöd härför anført följande.

Möjligheten för examinand att få prövningen uppdelad på två examensstillfällen har för första gången tillämpats vid den prövning, som ägde rum i slutet av läsåret 1949/50. I den då anordnade prövningen deltog 54 examinand, varav 26 i odelad och 28 i första examensavdelningen av delad prövning. Av de i odelad prövning deltagande godkändes 17 i examen, och av dem, som deltog i första examensavdelningen av delad prövning, förklarades 23 berättigade att vid nästa examenstillfälle delta i andra examensavdelningen. — Vid de prövningar, som anordnades vid slutet av läsåren 1947/48 och 1948/49, deltog 23 respektive 24 examinand. Den år 1950 inträdda avsevärda ökningen av antalet examinand tyder på att möjligheten att avlägga examen i två avdelningar stimulerat intresset för denna examen. Från och med den prövning, som kommer att anordnas i slutet av läsåret 1950/51, torde antalet examinand komma att ytterligare något ökas redan av den anledningen, att prövningen då kommer att avse, förutom odelad examen, såväl första som *andra* examensavdelningen av den delade examen. — Kostnaderna för den år 1950 anordnade examen ha uppgått till cirka 10 800 kronor.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens för yrkesutbildning förslag torde anslaget för nästa budgetår böra uppräknas med 2 000 kronor till 12 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av handelsgymnasieexamen för lärjungar från enskild undervisning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[297] **14. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning:
Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	4 300 000	4 247 562
1948/49	4 500 000	4 666 140
1949/50	5 000 000	5 131 758
1950/51 (statsliggaren s. 694)	5 500 000	
1951/52 (förslag)	5 500 000	

Det för innevarande budgetår uppförda anslaget å 5 500 000 kronor är uppdelat på två poster, en till understöd till avlöning av lärare på förslagsvis 4 700 000 kronor och en till understöd till undervisningsmateriel m. m. på förslagsvis 800 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp, samt i anslutning därtill anført bland annat följande.

För budgetåret 1949/50 söktes statsunderstöd med i runt tal 6 540 000 kronor och understöd beviljades med i runt tal 6 250 000 kronor. För budgetåret 1950/51 ha hittills understöd sökts med cirka 6 520 000 kronor. Överstyrelsen beräknar att statsunderstöd för budgetåret 1950/51 kommer att beviljas med omkring 6 400 000 kronor. Då undervisning, för vilken statsunderstöd beviljas, i åtskilliga fall icke kommer till stånd, kunna nettoutgifterna dock beräknas bliva lägre än vad nämnda belopp ger vid handen.

Antalet statsunderstödda kommunala skolor för yrkesundervisning uppgick i oktober 1948 till 297 med 68 941 elever. I oktober 1949 var antalet skolor 319 med 73 602 elever. På grund av den pågående utvidgningen av den kommunala yrkesundervisningsverksamheten kunna ökade krav från skolorna på statsunderstöd förutses för budgetåret 1951/52. Med hänsyn till att, såsom nämnts, statsunderstöd på grund av att all planerad undervisning icke kommer till stånd, icke uttages i den omfattning, vari sådant beviljas, synes anslaget dock kunna uppföras med oförändrat belopp eller 5 500 000 kronor, varav förslagsvis 4 700 000 kronor till lärarlöner och förslagsvis 800 000 kronor till undervisningsmateriel m. m.

Överstyrelsen har vidare ånyo hemställt, att överstyrelsen måtte medgivas rätt att efter prövning i vissa fall bevilja statsunderstöd till ersättning åt föreläsare vid lärlingskola efter samma grunder, som gälla angående ersättning åt föreläsare vid yrkesskola. (Jfr. 1950 års åttonde huvudtitel, s. 381.)

Departementschefen. Bland de kommunala anstalter, som erhålla understöd från förevarande anslag, märkas Steneby skolor för yrkesundervisning. Undervisningen meddelas där i verkstadsskolor samt lärlings- och yrkes-

skolor. Eleverna utgöras till stor del av partiellt arbetsföra och komma till övervägande del från andra orter än Steneby kommun. Styrelsen för skolorna har framhållit, att det vore svårt att med till buds stående medel betala lärarna sådana löner, att de ville kvarstanna vid sina befattningar, och därför anhållit att statsbidraget till skolorna måtte utgå enligt samma grunder som gällde för kvarnskolan i Mariestad (se riksdagens skrivelse 1942: 315 och statsliggaren s. 695). Överstyrelsen för yrkesutbildning, som understrukt Stenebyskolornas rikskaraktär, har med hänsyn till att utbildningen av partiellt arbetsföra huvudsakligen ägde rum vid Stenebyskolornas verkstadsskolor i så måtto tillstyrkt skolstyrelsens framställning, att överstyrelsen föreslagit, att statsbidrag till avlöning åt lärarna vid verkstadsskolorna måtte utgå med belopp motsvarande hela avlöningskostnaden, dock högst 50 procent utöver vad som i sådant hänseende kunnat utgå enligt kungörelsen 1921: 705 angående statsunderstöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. Jag biträder överstyrelsens förslag. Därest riksdagen icke framställer erinran däremot, torde därför Kungl. Maj:t, efter ytterligare prövning av de ekonomiska förutsättningarna för Stenebyskolornas bestånd, vilja tillerkänna anstalten statsbidrag enligt de förmånligare grunder överstyrelsen förordat.

Överstyrelsens förslag om rätt för överstyrelsen att i vissa fall bevilja statsunderstöd åt föreläsare vid lärlingsskola efter samma grunder, som gälla angående ersättning åt föreläsare vid yrkesskola, anser jag mig icke heller i år kunna tillstyrka.

Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 5 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor.

[298] 15. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	700 000	589 853
1946/47	750 000	768 220
1947/48	900 000	734 111
1948/49	930 000	819 158
1949/50	930 000	868 862
1950/51 (statsliggaren s. 696)	930 000	
1951/52 (förslag)	930 000	

Detta anslag disponeras för innevarande budgetår med 835 000 kronor till understöd till avlöning av lärare och med 95 000 kronor till understöd

till undervisningsmateriel. Från och med budgetåret 1945/46 ha de enskilda anstalterna i understödshänseende uppdelats på två grupper (A och B), av vilka den ena (A) avsetts skola erhålla understöd efter samma grunder som motsvarande kommunala skolor och den andra (B) efter prövning i varje särskilt fall med visst för varje anstalt fastställt maximibelopp.

Till två anstalter av A-gruppen, nämligen Sveriges urmakareförbunds yrkesskola och Fredrika Bremerförbundets skola för kvinnlig yrkesutbildning, utgår, utöver vad nyss angivits, ytterligare understöd med högst 12 000 respektive högst 8 000 kronor för gäldande av den del av avlöningskostnaderna och övriga kostnader för verksamheten vid dessa skolor, som icke täckes av eljest utgående statsunderstöd, kommunalt bidrag, kursavgifter eller inkomster från försåld produktion (jfr 1950 års åttonde huvudtitel, s. 383).

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår hemställt om ett med 170 000 kronor till 1 100 000 kronor förhöjt anslag. Överstyrelsen har därvid föreslagit, att ytterligare två skolor av A-gruppen, nämligen Carl Malmstens Nyckelviksverkstadsskola och Karlskoga praktiska läroverks yrkesavdelningar, måtte tillerkännas statsunderstöd enligt förmånligare grunder än de för motsvarande kommunala skolor gällande.

Enligt överstyrelsens förslag skulle till Karlskogaläroverket förläggas kompletterande undervisning av målarlärningar. Härom har överstyrelsen anfört bland annat:

Under år 1950 har frågan om anordnande av en viss form av hantverkskola varit föremål för överläggningar med representanter för arbetsgivar- och arbetarorganisationerna inom måleriyrket.

Enligt en av Svenska målareförbundet år 1948 verkställd inventering uppgick det för förbundets lokala organisationer kända antalet målarlärningar under utbildning hos hantverksmästare till omkring 900. Det övervägande antalet målarlärningar har icke på sina respektive hemorter tillgång till någon för dem lämplig kompletterande yrkesundervisning. Ett stort behov föreligger sålunda av någon för målarlärningar från olika delar av landet avpassad kompletterande undervisning i främst teoretiska ämnen. Något initiativ från Målarvärdarnas riksförening och Svenska målareförbundet att själva starta en skola för dylikt ändamål torde för närvarande icke vara att påräkna, även om intresse att få till stånd en sådan utbildning finnes.

En utbildning av delvis dylik karaktär bedrivs vid Karlskoga praktiska läroverks yrkesavdelningar. Undervisningen där torde kunna omorganiseras så, att den avpassas efter de önskemål, som kunna föreligga från vederbörande yrkesorganisationer. Överstyrelsen har försökt uppskatta kostnaderna för en vid sagda läroverk organiserad kompletterande undervisning åt målarlärningar. Därvid har överstyrelsen utgått från att årligen anordnas kurser (t. ex. två eller tre) under sammanlagt 30 veckor och att elevantalet i varje kurs icke överstiger 20. De årliga kostnaderna för 30 kursveckor beräknas till cirka 18 000 kronor. Enligt nu gällande författningsbestämmelser skulle statsbidrag kunna utgå till dessa kostnader

med cirka 3 500 kronor från förslagsanslaget Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning. Statsunderstöd med nämnda belopp torde emellertid icke vara tillräckligt för att garantera att en kompletterande undervisning åt målarlärningar skall kunna organiseras.

I fråga om anslagsberäkningen har överstyrelsen anfört bland annat:

Flera skolor befinna sig i den ekonomiska situationen, att deras verksamhet icke torde kunna fortsättas utan att de erhålla höjda understöd. Ökade anspråk på understöd från förevarande anslag kunna således förväntas, och det är uppenbart, att dessa i viss mån böra tillgodoses, om icke ur det allmännas synpunkt värdefull yrkesutbildning skall upphöra. Överstyrelsen finner därför en anslagshöjning nödvändig. Då emellertid erfarenheterna från tidigare budgetår visat, att det medgivna statsunderstödet icke alltid uttages i full utsträckning, anser sig överstyrelsen kunna begränsa sina äskanden om anslagshöjning till ett belopp av 170 000 kronor, varav förslagsvis 130 000 kronor till avlöning av lärare och förslagsvis 40 000 kronor till undervisningsmateriel.

Slutligen har Bröderna Pählmans handelsinstitut i Stockholm och Filip Holmqvists handelsinstitut i Göteborg, båda tillhörande B-gruppen, anhållit, att statsbidrag måtte tillerkännas instituten med så högt belopp, att lärarlönerna vid instituten komme att överensstämna med lönerna vid motsvarande kommunala skolor i Stockholm och Göteborg.

Departementschefen. Jag anser mig icke för närvarande böra ifrågasätta anvisande av ytterligare understöd utöver nu utgående till Carl Malmstens Nyckelviksverkstadsskola.

Då jag anser det vara av stor vikt att den nuvarande utbildningen av målarlärningar kompletteras med en för målarlärningar från hela riket anpassad kursundervisning i främst teoretiska ämnen, ansluter jag mig till överstyrelsens förslag att anordna dylik undervisning, förlagd till Karlskoga praktiska läroverk. Därest riksdagen icke framställer erinran däremot, torde Kungl. Maj:t, efter prövning av på frågan inverkan ekonomiska förhållanden, vilja tillerkänna Karlskoga-läroverket statsbidrag för nämnda kursundervisning enligt förmånligare grunder än de för motsvarande kommunala skolor gällande. Jag torde härvid få erinra om att föregående års riksdag beträffande två enskilda anstalter av rikskaraktär lämnat liknande medgivanden (se 1950 års åttonde huvudtitel, s. 383).

Liknande synpunkter göra sig gällande i fråga om Bröderna Pählmans handelsinstitut och Filip Holmqvists handelsinstitut. Båda dessa skolor synas vara av rikskaraktär, och det torde vara ett allmänt intresse att skolorna icke av ekonomiska skäl tvingas att nedlägga eller inskränka sin verksamhet. Även i fråga om dessa skolor torde därför Kungl. Maj:t böra få rätt att, därest så erfordras, jämka gällande statsbidragsgrunder på liknande sätt som jag förordat beträffande Karlskogaläroverket.

I övrigt torde statsunderstöd bära medgivas i den omfattning, varmed överstyrelsen räknat. Då belastningssiffrorna emellertid synas visa, att det medgivna statsunderstödet icke uttages i full utsträckning, torde någon anslagshöjning icke erfordras för nästa budgetår. Jag förordar därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 930 000 kronor.

[299] 16. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.** Anslag till centrala verkstadsskolor har funnits på riksstaten från och med budgetåret 1942/43.

I efterföljande sammanställning upptagas de för här ifrågavarande ändamål anvisade anslagen och nettoutgifterna enligt budgetredovisningen:

	Anslag	Nettoutgift i runt tal
1942/43	1 000 000	366 000
1943/44	1 700 000	1 139 000
1944/45	3 000 000	508 000
1945/46	3 500 000	449 000
1946/47	4 000 000	933 000
1947/48	3 000 000	2 239 500
1948/49	2 000 000	610 300
1949/50	2 000 000	400 100
1950/51 (statsliggaren s. 696)	1 000 000	
1951/52 (förslag)	1 000 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 2 000 000 kronor, vilket innebär en höjning med 1 000 000 kronor. Överstyrelsen har anfört bland annat följande.

Överstyrelsen har tidigare år med hänsyn till föreskrifterna i § 19 mom. 1 och § 20 kungl. kungörelsen den 30 augusti 1941 (nr 716) angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor först efter den 15 oktober avgivit förslag rörande förevarande anslag. Ansökningar, som innevarande år härefter och vid senast nämnda tidpunkt kunna inkomma angående erkännande av central verkstadsskola och om erhållande av statsbidrag torde icke, så vitt kan bedömas, påverka anslagsberäkningen för budgetåret 1951/52.

För närvarande pågå arbeten med uppförande av elevinternat vid centrala verkstadsskolorna i Oskarshamn, Örebro och Sandö. De båda sistnämnda äro i det närmaste färdigställda. Vidare pågår uppförande av undervisningslokaler vid centrala verkstadsskolan i Ljusdal. Det torde kunna förutsättas, att statsbidrag till nämnda byggnader samt till inventarier och inredning jämte, vad centrala verkstadsskolan i Ljusdal beträffar, första upp-

sättningen stadigvarande undervisningsmateriel i huvudsak kommer att belasta anslaget för innevarande budgetår.

Enligt en av överstyrelsen upprättad tablå över dels av Kungl. Maj:t tilldelade statsbidragsbelopp i fall, där byggnadsföretagen icke påbörjats, dels av överstyrelsen tillstyrkta statsbidragsbelopp i ärenden, som äro under Kungl. Maj:ts prövning, dels ock av vederbörande huvudmän sökta statsbidragsbelopp, där framställningarna ännu icke slutgiltigt behandlats av överstyrelsen, uppgår summan av nämnda statsbidragsbelopp till i runt tal 9 840 000 kronor. Endast i ett av de i tablåen upptagna fallen, nämligen vad avser elevinternat vid centrala verkstadsskolan i Tidaholm, har byggnadstillstånd meddelats.

Överstyrelsen, som finner en snabbare utbyggnad av de centrala verkstadsskolorna än under senare år vara ur skilda synpunkter angelägen, anser sig icke kunna bedöma, i vilken omfattning byggnadstillstånd kan komma att meddelas för planerade byggnadsföretag vid centrala verkstadsskolor, och saknar därför hållpunkten för en säkrare uppskattning av anslagsbehovet. På grund härav begränsar sig överstyrelsen till att under hänvisning till det anförda föreslå, att anslaget uppföres med förslagsvis 2 000 000 kronor.

1950 års besparingsutredning har i en den 27 november 1950 dagtecknad promemoria berört bland annat förevarande anslag och därvid uttalat, att medelsförbrukningen å anslaget för nästa budgetår borde i möjligaste mån begränsas. Detta syntes böra ske genom att godkännande av nya skolor eller nya avdelningar vid ifrågavarande skolor temporärt ej lämnades. Ett skäl för sådant ställningstagande låge även i önskemålet att begränsa investeringsverksamheten.

Departementschefen. Till ifrågavarande ändamål ha för budgetåren 1942/50 beviljats anslag med tillhoppa 20 200 000 kronor, medan den sammanlagda anslagsbelastningen under dessa budgetår utgjort allenast 6 644 900 kronor. Att anslagsbelastningen blivit så mycket mindre än medelsanvisningen har haft sin grund i rådande förhållanden å arbets- och produktionsmarknaderna. Dessa förhållanden komma med säkerhet att medföra en stark begränsning av investeringsverksamheten även under nästa budgetår. Besparingsutredningens önskemål om begränsad anslagsbelastning kommer därför att automatiskt tillgodoses. Någon ytterligare begränsning av tillståndsgivningen beträffande nya skolor och nya avdelningar kan jag icke förorda, då varje möjlig utveckling är synnerligen nödvändig.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att anslaget måtte höjas med 1 000 000 kronor till 2 000 000 kronor. För egen del anser jag mig icke böra ifrågasätta någon uppräknig av anslaget, som alltså bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[300] 17. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning:
Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 830 000	3 009 164
1950/51 (statsliggaren s. 696)	2 900 000	
1951/52 (förslag)	3 330 000	

Jag torde under denna punkt få anmäla *dels* överstyrelsens för yrkesutbildning framställning om anslag för nästa budgetår, *dels ock* ett särskilt förslag till provisorisk lönereglering för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna.

Överstyrelsens anslagsframställning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om höjning av anslaget med 100 000 kronor till 3 000 000 kronor, vilket belopp motsvarar det av överstyrelsen för nästa budgetår beräknade sammanlagda statsbidragsbeloppet vid oförändrade statsbidragsgrunder. Beräkningen omfattar de 18 centrala verkstadsskolor, till vilka statsbidrag utgår för budgetåret 1950/51. Vid dessa skolor äro innevarande budgetår 206 yrkesavdelningar i verksamhet. Detta antal beräknas för nästa budgetår öka till 214. Statsbidrag till avlöning åt rektorer och övriga lärare beräknas nästa budgetår komma att utgå med i runt tal 2 170 000 kronor. Överstyrelsen — som påpekat att den funne en snabbare utbyggnad av de centrala verkstadsskolorna angelägen — har likväl icke räknat med statsbidrag till driften av någon ny dylik skola, då överstyrelsen icke kunde bedöma, i vilken omfattning byggnadstillstånd kunde komma att meddelas för planerade byggnadsföretag.

Provisorisk lönereglering för lärarpersonalen.

G ä l l a n d e b e s t ä m m e l s e r .

Vid de centrala verkstadsskolorna äro statsbidragsbestämmelserna primära i så måtto, att direkt reglerande avlöningsbestämmelser saknas men lönerna regleras indirekt genom att statsbidragsbestämmelserna fastslå, att statsbidrag till avlöning åt rektor och övriga lärare utgår med belopp, motsvarande hela avlöningskostnaden. Dock är statsbidraget maximerat till vissa belopp.

De gällande statsbidragsbestämmelserna återfinnas i kungörelsen den 30 augusti 1941 (nr 716) angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor. De i § 5 av denna kungörelse intagna maximibeloppen för statsbidrag till rektors- och lärarlöner ha ändrats vid två tillfällen. Gällande belopp ha fastställts genom en kungörelse den 30 juni 1947, nr 485.

En redogörelse för *innebörden av nuvarande statsbidragsbestämmelser*

på förevarande område synes icke kunna lämnas bättre och mera kortfattat än genom ett återgivande av den förenämnda 5 §. Denna paragraf har för närvarande följande lydelse.

§ 5.

1. Statsbidrag till avlöning åt rektor och övriga lärare utgår med belopp, motsvarande hela avlöningskostnaden, dock beträffande avlöning åt rektor och grundlöner åt övriga lärare icke efter högre beräknad lönekostnad än i mom. 2, 3 och 4 här nedan angives.

2. För rektor beräknas lönekostnaden i enlighet med följande tabell:

Avlöningsgrupp	Ortsgrupp				
	1	2	3	4	5
IV	12 708	13 152	13 596	14 040	14 490
III	13 260	13 704	14 148	14 592	15 036
II	13 812	14 256	14 700	15 132	15 576
I	14 388	14 820	15 264	15 684	16 104

Kungl. Maj:t bestämmer, till vilken av ovannämnda avlöningsgrupper rektorsbefattning skall hänföras, eller, där rektorsbefattningen icke anses böra hänföras till någon av de angivna avlöningsgrupperna, storleken av det rektorsarvode, till vilket statsbidrag må utgå, samt föreskriver, i vilken omfattning undervisningsskyldighet skall åligga rektor.

3. För lärare beräknas för år och yrkesavdelning kostnaden för grundlöner till nedan angivna belopp:

Ortsgrupp 1	kronor 7 420
» 2	» 7 760
» 3	» 8 120
» 4	» 8 470
» 5	» 8 830

Sagda lönekostnad skall dock minskas med belopp, motsvarande beräknad timläraravlöning för av rektor meddelad undervisning, samt dessutom, i de fall då undervisning enligt överstyrelsens för yrkesutbildning beprövande bestrides av icke fullt kvalificerad lärare, med belopp, som överstyrelsen bestämmer.

4. För lärare i svetsning vid verkstadsskola, där eleverna vid undervisning i svetsning icke bilda en särskild yrkesavdelning, beräknas kostnaden för grundlön i varje särskilt fall av överstyrelsen för yrkesutbildning.

5. Statsbidrag till ålderstillägg åt lärare utgå endast i den mån läraren enligt särskild reglering, fastställd på sätt i gällande reglemente för statens pensionsanstalt är föreskrivet, är berättigad uppbära sådant tillägg, samt för ettvarrt av tre ålderstillägg med högst åtta procent av den läraren tillkommande grundlön, å vilken statsbidrag må beräknas, dock årligen högst femhundra kronor för varje ålderstillägg.

Beträffande lärarpersonalens *tjänstgöringsförhållanden* gäller följande.

Rektors undervisningsskyldighet fastställs för varje arbetsår genom beslut av överstyrelsen för yrkesutbildning. Veckotimtalet varierar allt efter skolans storlek. Undervisning meddelas av rektor endast i teoretiska ämnen.

Yrkeslärarnas tjänstgöring skall fullgöras i enlighet med bestämmelser, som närmare angivas i stadgan för centrala verkstadsskolor och i för skolan gällande reglemente samt i av överstyrelsen för yrkesutbildning fastställd undervisningsplan. Yrkeslärares undervisningsskyldighet utgör minst 20 och i medeltal högst 45 veckotimmar.

Det övervägande antalet lärare meddelar undervisning i yrkesarbete 37 veckotimmar och i yrketeoretiska ämnen minst 5 veckotimmar under 35 veckor samt undervisning i yrkesarbete 45 veckotimmar under återstående delen av arbetsåret. Endast undantagsvis fullgöres undervisning enbart i yrkesarbete.

Beträffande lärarpersonalens löne- och pensionsförhållanden gäller för närvarande följande.

Lön till rektor utgår med de belopp, som för olika avlöningsgrupper och ortsgrupper angivits i den i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 485) intagna och i det föregående återgivna tabellen. I tvenne fall, verkstadsskolorna i Karlskrona och Uppsala, utgår dock statsbidrag till avlöning åt rektor enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t med respektive 7 800 kronor och 3 348 kronor för år räknat. Ifrågakvarande rektorer uppehålla nämligen befattningar som rektor jämväl vid kommunala yrkesskolor, för vilken tjänst de avlönas av vederbörande kommun.

För fastanställd yrkeslärare utgår enligt regleringsbestämmelser, som fastställas av överstyrelsen för yrkesutbildning, avlöning med minst nedan angivna belopp:

Ortsgrupp	Yrkesarbete	Teoriundervisning
	vid 37 veckotimmar under 35 veckor och 45 veckotimmar under återstående del av arbetsåret	Arvode per veckotimme under 35 veckor
	Kronor	Kronor
1	5 790	160
2	6 030	170
3	6 312	178
4	6 594	185
5	6 882	192

Avlöningens storlek blir sålunda beroende av i vilken omfattning läraren meddelar undervisning i teoretiska ämnen. Utöver förestående avlöningsbelopp utgår till lärare tre ålderstillägg efter respektive tre, sex och nio års tjänst. Ettvart ålderstillägg skall utgöra åtta procent av den läraren enligt förestående regler tillkommande sammanlagda lönen, dock högst femhundra kronor för varje ålderstillägg.

Nedgår tjänstgöringen i yrkesarbete under 37 veckotimmar, minskas avlöningen för sådan tjänstgöring med 2.5 procent för varje felande undervisningstimme.

Befattningar som lärare vid statsunderstödda kommunala yrkesundervisningsanstalter kunna för närvarande på framställning av vederbörande huvudman förenas med *pensionsrätt i statens pensionsanstalt*. Som villkor härför gäller, att befattningarna på visst sätt reglerats av huvudmannen och att regleringen godkänts av överstyrelsen för yrkesutbildning. Möjlighet föreligger i enlighet härmed för fast anställda rektorer och lärare vid de centrala verkstadsskolorna att erhålla pensionsrätt i statens pensionsanstalt.

Löneregleringsförslag före år 1950.

Den gällande löneställningen för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna hänför sig till ett förslag av *verkstadsskoleutredningen* (betänkande den 30 september 1938, SOU 1938: 26), vilket låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition i ämnet till 1941 års riksdag (proposition 1941: 71).

I januari 1945 avgav *överstyrelsen för yrkesutbildning* ett förslag till ordnande av löneförhållandena för rektorer och övriga lärare vid centrala verkstadsskolor. Förslaget, som icke var enhälligt, utsattes vid remissbehandlingen för så stark kritik, att det icke ansågs kunna framläggas för riksdagen.

Den 10 november 1948 framlade *1946 års skolkommission* förslag till lönebestämmelser för förevarande lärarpersonal. Förslaget avsåg en *definitiv lönerereglering*, varvid rektorer och lärare skulle inordnas i statens allmänna avlöningsreglemente. Såväl löne- som pensionsförhållandena skulle ordnas i huvudsaklig överensstämmelse med motsvarande förhållanden för lärarpersonalen vid de högre kommunala skolorna, främst de praktiska mellanskolorna. Nuvarande principer för statsbidrag skulle i tillämpliga delar bibehållas oförändrade. Förslag till erforderliga författningsbestämmelser saknades dock.

Vid remissbehandlingen av skolkommissionens förslag avstyrktes en *definitiv lönerereglering* av statskontoret, statens lönenämnd och 1941 års lärarlönesakkunniga. *Statskontoret* grundade sitt avstyrkande framför allt därpå, att man genom skolkommissionens förslag skulle föregripa den utredning om enhetliga kompetens- och löneföreskrifter för *samtliga* kommunala yrkesundervisningsanstalter, som borde komma till stånd. Dessutom åberopades det nuvarande allmänna ekonomiska läget. Bestämda erinringar riktades ock mot skolkommissionens förslag på en viss punkt. *1941 års lärarlönesakkunniga* — till vilkas uttalanden *statens lönenämnd* i huvudsak anslöt sig — avstyrkte en *definitiv lönerereglering* på den grund, att de sakkunniga med hänsyn till flera olika, av de sakkunniga angivna omständigheter funno det synnerligen vanskligt att för närvarande taga ställning till skolkommissionens förslag beträffande de ifrågasvarande befattningshavarnas lönegradsplacering.

Lärarlönesakkunniga inskränkte sig emellertid ej till att avstyrka en definitiv löneroglering utan framlade själva i sitt remissutlåtande förslag till en *provisorisk löneförbättring* för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna. Detta förslag innebar, att personalen skulle garanteras en avlöning motsvarande lönen i vissa löneklasser å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning, nämligen rektor enligt någon av löneklasserna 29—32 och yrkeslärare enligt löneklass 20. De sakkunniga förutsatte — i anslutning till verkstadsskoleutredningens förslag och 1941 års proposition — att yrkeslärarna för nämnda avlöning skulle vara skyldiga fullgöra en tjänstgöring, omfattande 37 veckotimmar praktisk undervisning och 5 veckotimmar teoretisk undervisning. *Lärarlönesakkunnigas* förslag innebar endast höjning av den kontanta lönen, icke tillskapande av garantier för några övriga avlöningsförmåner.

1950 års löneutredning.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 april 1950 har chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, uppdragit åt f. d. undervisningsrådet *D. E. Andersson* att verkställa utredning angående provisorisk löneroglering för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna. Efter verkställd utredning har utredningsmannen — som i denna egenskap antagit benämningen *1950 års löneutredning för de centrala verkstadsskolorna* — den 16 oktober 1950 avgivit betänkande med förslag till en provisorisk löneroglering (stencilerat). I anslutning till detta förslag har löneutredningen den 28 oktober 1950 avgivit förslag till vederbörlig författning i ämnet (likaledes stencilerat).

Över betänkandet och författningsförslaget hava yttranden avgivits av *statskontoret, statens lönenämnd, överstyrelsen för yrkesutbildning, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet och Svenska facklärarförbundet*. I samtliga dessa yttranden har — ehuru kritik i vissa fall framförts mot särskilda delar av förslaget — tillstyrkts att en provisorisk löneroglering nu genomföres, i huvudsak byggd på det förevarande förslaget.

Vissa allmänna synpunkter.

1950 års löneutredning har uttalat, att vid utarbetande av förslag till provisorisk löneroglering bör som grundprincip gälla, att lönerogleringen till innehåll och utformning blir sådan, att den icke föregriper en kommande definitiv löneroglering. Det bör med andra ord tillses, att de föreslagna avlöningsförmånerna icke överstiga vad som synes kunna komma ifråga vid en slutgiltig lösning av lönefrågan. Ett förslag, byggt på nämnda princip, kan måhända i vissa avseenden icke anses helt fylla de krav i fråga om avlöningsförmåner, som vid en definitiv löneroglering skulle kunna finnas skäligen. Principen torde dock vara ofrånkomlig, även om den ur befattningshavarnas synpunkt kan anses mindre tillfredsställande.

Mot denna allmänna grundprincip har ingen erinran framförts i *remissyttrandena*.

Löneställningen för rektorerna.

Till rektorerna utgår för närvarande lön med belopp, som i de fyra avlöningsgrupperna IV—I i huvudsak motsvarar lönen i respektive 28, 29, 30 och 31 löneklasserna å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning.

Löneutredningen har — i likhet med 1941 års lärarlönesakkunniga — föreslagit att rektorerna skola tillförsäkras avlöning med belopp, direkt motsvarande lönen i 29—32 löneklasserna å nämnda löneplan. Detta förslag medför för rektorerna en löneökning, som allt efter befattningshavarnas placering i avlönings- och ortsgupper uppgår till i genomsnitt 460—505 kronor.

I *remissutlåtandena* har detta förslag rönt gensaga endast av *överstyrelsen för yrkesutbildning*, som — under erinran om att i skolkommisionens förslag till definitiv lönereglering rektorerna vid centrala verkstads-skolorna i avlöningshänseende jämförts med adjunktskompetenta rektorer i praktiska mellanskolor — föreslagit att de förstnämnda rektorernas löner nu skola provisoriskt regleras i huvudsak enligt grunderna i det av skolkommisionen framlagda förslaget. *Statens lönenämnd* har uttalat, att i anslutning till numera vedertagen terminologi de formella jämkningarna borde vidtagas, att ordet avlöningsgrupp utbyttes mot »lönegrupp» och att lönegrupperna numrerades I—IV med I såsom beteckning för den lägsta gruppen.

Lönenivån för yrkeslärarna.

Vid behandlingen av yrkeslärarnas lönefråga har *löneutredningen* till en början anfört följande.

Beträffande yrkeslärarna vid de centrala verkstads-skolorna vill jag till en början påpeka vad jag tidigare framhållit, nämligen att yrkeslärarkåren synes i fråga om utbildning och övriga kvalifikationer vara mycket heterogen. Skolkommisionen har i sitt löneregleringsförslag också föreslagit yrkeslärarnas inplacering i två olika lönegrader — 22 och 20 för de ordinarie — allt efter vederbörande lärares kompetens. Enligt vad jag inhämtat från överstyrelsen för yrkesutbildning erhåller för närvarande ingen lärare behörighet till yrkeslärartjänst, om han icke är fullt kompetent för den praktiska undervisningen i yrkesarbete. I vad det gäller denna del av tjänstgöringen är sålunda för närvarande alla lärare jämförda. Behörighet att undervisa i teoretiska ämnen ges av överstyrelsen åt varje lärare endast i det eller de ämnen, där han prövas vara kompetent. I denna del råder alltså stor olikhet. Lönemässigt skipas rättvisa mellan lärarna därigenom, att överstyrelsen vid tjänstens reglering fastställer viss lön för yrkesarbetet och visst årsarvode för varje veckotimme teoriundervisning därutöver.

Av nu angivna omständigheter uppkomma, synes det mig, två frågor som böra besvaras, innan ställning till lönenivån kan tagas. Den första

frågan är denna: Kan och bör man redan nu lönemässigt uppdelna yrkeslärarna med hänsyn till kompetensen? För egen del måste jag besvara denna fråga nekande. Med hänsyn till överstyrelsens som det synes välgrundade uppfattning, att varje yrkeslärare måste vara fullt kompetent i fråga om yrkesarbetet, kan det för övrigt ifrågasättas, huruvida det kan vara lämpligt att vid en definitiv löne reglering inrätta ordinarie yrkeslärartjänster i olika lönegrader alltefter olika kompetens. I alla händelser synes man icke böra vidtaga en sådan åtgärd vid en provisorisk löne reglering. Den andra frågan är, huruvida man vid en provisorisk löne reglering bör i anslutning till överstyrelsens praxis vid tjänsters reglerande fastställa viss löneplansberäknad lön för endast yrkesarbetet och visst arvode per veckotimme för teoriundervisning. Ur praktiska synpunkter talar mycket för en sådan anordning. I dylikt fall måste dock den löne grad eller löne klass, efter vilken lönen för yrkesarbetet skall beräknas, bli lägre, vilket kan inverka på såväl pensionsförmåner som de löne förmåner utöver den kontanta lönen, varom förslag jämväl framläggas. Med hänsyn härtill och till den tidigare framhävda grundsatsen, att den provisoriska regleringen bör innebära så få ändringar av hittillsvarande grunder som möjligt, vill jag förorda, att vid en provisorisk reglering avlöning för full tjänstgöring — omfattande både yrkesarbete och teoriundervisning — kommer att utgå efter viss bestämd löne klass till samtliga för lärartjänst behörighetsförklarade yrkeslärare.

Löneutredningen har — i likhet med 1941 års lärlönesakkunniga — ansett *dels* att man nu bör såtillvida ändra hittillsvarande bestämmelser, att yrkeslärarna garanteras viss minimilön, *dels* att i anslutning härtill tjänstgöring av viss omfattning bör föreskrivas för att full lön skall utgå till yrkeslärare. I sistnämnda hänseende erinrar löneutredningen om att verkstadsskoleutredningen i sitt år 1938 framlagda förslag angående centrala verkstadsskolor vid beräkandet av lönekostnaderna för yrkeslärare utgick från att yrkeslärare, som fullgjorde hela undervisningen i yrkesarbete i en yrkesavdelning, 37 veckotimmar, samt därjämte 5 veckotimmars undervisning i teoriämnen, skulle ur lönesynpunkt anses ha full tjänstgöring. Mot denna beräkningsgrund framställdes ingen erinran i propositionen 1941: 71, som ligger till grund för den ännu gällande statsbidragsregleringen. Till en dylik omfattning av tjänstgöringsskyldigheten för erhållande av full lön anslöto sig 1941 års lärlönesakkunniga. Däremot föreslog skolkommissionen i sitt förslag år 1948, att teoriundervisningen skulle begränsas till 4 veckotimmar. 1950 års löneutredning ansluter sig i detta hänseende till skolkommissionen och *föreslår* alltså, att den tjänstgöring, som skall krävas av yrkeslärare för utgående av full lön, bestämes att omfatta 37 + 4 veckotimmar under 35 veckor samt 45 veckotimmar under återstående delen av arbetsåret. För av lärare meddelad teoriundervisning utöver 4 veckotimmar föreslås särskilt arvode utgå.

För närvarande åtnjuter fast anställd yrkeslärare för full tjänstgöring enligt verkstadsskoleutredningens förslag (5 veckotimmar teoriundervisning) en avlöning ungefär motsvarande 17 löneklassen å löneplan nr 1

enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Skolkommissionen föreslog lönegrad 22 för lärare med högre kompetens och lönegrad 20 för lärare med lägre kompetens. I remissutlåtandena över skolkommissionens förslag uttalade statskontoret, att de fast anställda yrkeslärarna borde vid en definitiv löneroglering placeras i 19 lönegraden, medan 1941 års lärarlönesakkunniga — såsom ovan nämnts — föreslogo en provisorisk reglering med en avlöning åt de fast anställda yrkeslärarna, som helt motsvarade 20 löneklassen, och med rätt till ålderstillägg därå enligt nuvarande grunder. Till lärarlönesakkunnigas förslag har statens lönenämnd anslutit sig.

1950 års löneutredning har efter en ingående diskussion av frågans olika aspekter funnit övertvägande skäl tala för att fast anställd yrkeslärare vid genomförandet av en provisorisk löneroglering tillförsäkras en begynnelselön motsvarande lönen i 20 löneklassen. Dessutom har löneutredningen — framförallt av lönetekniska skäl — föreslagit att det nuvarande systemet med på visst sätt bestämda ålderstillägg å lönen skall utbytas mot ett system med löneklassuppflyttningar i enlighet med de statliga avlöningsreglementena, dock med betydligt enklare regler för inplacering i löneklass och uppflyttning till högre löneklass. Dessa två förslag av löneutredningen innebära alltså, sedda tillsammans, att de fast anställda yrkeslärarna föreslås erhålla lön enligt 20 lönegraden.

Remissyttrandena. Förslaget, att lärarna skola garanteras viss minimilön, har icke föranlett någon erinran, såvitt gäller garantiprincipen. Där emot har *svenska landstingsförbundet* icke ansett motiverat, att de fastställda lönerna skola ha karaktären av minimilöner som det står huvudmannen fritt att gå utöver. Förslaget, att tjänstgöringsskyldigheten för full lön skall bestämmas till hel undervisning i yrkesarbete jämte 4 veckotimmars teoriundervisning, innebärande sänkning med en teoritimme i förhållande till hittillsvarande regler, har icke kunnat accepteras av *statskontoret* i nuvarande läge. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har också framställt erinringar mot förslaget ur olika synpunkter. Överstyrelsen har särskilt framhållit, att om en dylik tjänstgöringsskyldighet fastställdes i samband med en provisorisk löneroglering, detta icke borde anses bindande för framtiden. *Svenska landstingsförbundet* har ifrågasatt införande av en föreskrift, att därtill behörig och lämplig lärare skall vara skyldig att, om så påfordras, mot fastställt timarvode fullgöra den ytterligare teoriundervisning (utöver 4 veckotimmar), som kan finnas påkallad. Vidare har landstingsförbundet hemställt, att i författning skall klart utsägas, att lärare icke kan påfordra särskild ersättning utöver lönen för att fullgöra de i stadgan för centrala verkstadsskolorna angivna åliggandena. *Svenska facklärarförbundet* har ansett skäligen, att lärare, som på grund av bristande behörighet eller av annan orsak icke kan meddela så mycket teoriundervisning, att full tjänstgöring erhålles, få utfylla det felande antalet timmar med undervisning i yrkesarbete, varvid principen 1 teoritimme =

= 1 ½ timmes undervisning i yrkesarbete borde tillämpas. — Förslaget om övergång till systemet med löneklassuppflyttningar har icke föranlett någon erinran i remissyttrandena. — Förslaget att fast anställda yrkeslärare skola vid en provisorisk löneroglering avlönas enligt 20 lönegraden har tillstyrkts av *statens lönenämnd*, *svenska stadsförbundet*, *svenska landstingsförbundet* och *svenska facklärarförbundet* samt, med en viss tveksamhet till förmån för högre lönegradsplacering, av *överstyrelsen för yrkesutbildning*. Överstyrelsen och facklärarförbundet ha föreslagit, att yrkeslärarna dessutom skola tillförsäkras rätt till kallortstillägg. *Statskontoret* har förordat, att yrkeslärarnas lön avväges efter 19 lönegraden.

Arvode för extra teoriundervisning m. m.

Enligt överstyrelsens för yrkesutbildning regleringsbestämmelser utgår för närvarande ersättning för teoriundervisningen med belopp, som på de olika ortsgrupperna 1—5 äro 160, 170, 178, 185 och 192 kronor per veckotimme och arbetsår (som i fråga om teoriundervisning omfattar 35 veckor). Uträknat per undervisningstimme innebär detta en ersättning av ungefär 4: 60, 4: 85, 5: 05, 5: 25 och 5: 50 kronor.

1950 års löneutredning föreslår, att arvodena för yrkeslärarens teoriundervisning utöver de fyra i grundtjänsten ingående veckotimmarna bestämmas till följande belopp.

	Ortsgrupp				
	1	2	3	4	5
Arvode per veckotimme, kronor	200	210	220	230	240
Arvode per undervisningstimme, kronor	5: 70	5: 95	6: 20	6: 50	6: 75

Beträffande detta förslag har löneutredningen anfört i huvudsak följande.

I vanliga fall anses full tjänstgöring för lärare med enbart eller huvudsakligen teoriundervisning icke omfatta mer än högst 30 veckotimmar. De lärare vid de centrala verkstadsskolorna, vars teoriundervisning skall ersättas med de angivna arvodena, ha först att tjänstgöra 41 veckotimmar — därav 4 veckotimmar teori — innan den arvodesberättigande undervisningen inträder. Onekligen måste särskilt den teoriundervisning, som fullgöres utöver 41 veckotimmar, utgöra en betydande arbetsbelastning för läraren. Liksom all annan teoriundervisning kräver den också förberedelser och i många fall skrivningsrättande eller dylikt merarbete vid sidan av lektionstimmarna.

Ur angivna synpunkter synes mig det nuvarande arvodet väl lågt för att kunna sägas utgöra en skäligen ersättning. Även den under senare åren skedd höjningen av timlönerna inom industrien talar för en ändring av timarvodena för lärarna vid de centrala verkstadsskolorna.

Vid en definitiv löneroglering för de centrala verkstadsskolornas lärare torde timarvodena komma att regleras i anslutning till den s. k. timlärarkungörelsen. Detta förutsätter, att ställning tages till två spörsmål, av vilka åtminstone det ena ej är så lättlost. Jag äsyftar härvid dels frågan om vilken löneklass arvodet skall beräknas efter, och dels frågan om den beteckning i timtaxan i timlärarkungörelsen, som skall tillämpas för dessa

lärare med två helt olika slags undervisning. Ingen av dessa frågor synes mig emellertid lämpligen kunna eller böra lösas vid ett provisorium av nu ifrågasatt slag. Övervägande skäl tala därför enligt min uppfattning för att arvodena även i fortsättningen fastställas till fixa belopp, avvägda utan att ställning tagits till nämnda två frågor.

När det gäller spørsmålet om höjningens storlek, har jag efter olika överväganden kommit till den uppfattningen, att en ökning av arvodet per undervisningstimme med ungefär en krona är skälig och icke kan komma att verka prejudicerande vid en blivande definitiv reglering.

Undervisning i teoretiska ämnen meddelas under 35 veckor per arbetsår, motsvarande ($35 \times 7 =$) 245 dagar. För varje dag av anställningstiden bör alltså en timlärare i teoretiska ämnen uppbära $1/245$ av veckotimarvudet. I överensstämmelse med vad som gäller enligt den s. k. timlärarkungörelsen bör ett minimiarvode fastställas för lärare anställd kortare tid än en vecka. Sådan lärare bör för fullgjord undervisningstimme få arvode för en hel vecka, även om hans förordnande skulle omfatta endast en dag. Arvodet för en undervisningstimme är alltså detsamma som arvodet för en vecka (eller $1/35$ av arbetsåret), d. v. s. $1/35$ av arvodet per veckotimme.

Löneutredningen föreslår vidare, att de angivna arvodena givas giltighet även när det gäller teoriundervisning meddelad av andra lärare än yrkeslärare, och när det gäller undervisning i gymnastik. Beträffande frågan om gymnastikarvodet har löneutredningen anfört följande.

På grund av att undervisning i gymnastik förekommer större antal veckor per år än undervisning i teoretiska ämnen, skulle för det fall, att samma arvode per veckotimme fastställdes, vid en proportionell beräkning arvodet per undervisningstimme i gymnastik bliva något lägre än ovan angivits. Det arvode per undervisningstimme, som därvid skulle uppkomma, synes mig emellertid för lågt för att utgöra en skälig ersättning till gymnastiklärare, som skall avlönas per undervisningstimme. Jag kan icke finna rimligt, att arvodet per undervisningstimme sättes lägre för undervisning i gymnastik än ovan angivits i fråga om undervisning i teoretiska ämnen. Jag föreslår därför, att icke endast arvodet per veckotimme utan även arvodet per undervisningstimme fastställas till samma belopp för undervisning i gymnastik och i teoretiska ämnen. Denna jämkning i principerna för förhållandet mellan arvode per veckotimme och arvode per undervisningstimme bör enligt min mening också medföra en jämkning i fråga om den ovan angivna regeln för minimiarvode åt lärare med kort anställning. Det proportionellt något högre arvodet per undervisningstimme bör få utgå till sådan gymnastiklärare, som är anställd för kortare tid än en månad. Härigenom undvikas alltför stora skiftningar vid övergång från det ena arvoderingssättet till det andra. Gymnastiklärare, som är anställd för minst en månad, skall följa huvudregeln och — eftersom gymnastikundervisningen pågår hela arbetsåret och detta kan anses omfatta 322 dagar — alltså per anställningsdag avlönas med $1/322$ av veckotimarvudet.

Beträffande ersättning för sådan undervisning i yrkesarbete, som icke fullgöres av fast anställd yrkeslärare, har löneutredningen icke ansett lämpligt, att sådan ersättning beräknas per veckotimme eller undervis-

ningstimme, utan föreslagit ett fixt arvodesbelopp per tjänstgöringsdag. Dagarvudet har föreslagits bliva 20 kronor på 1-ort, 21 kronor på 2-ort, 22 kronor på 3-ort, 23 kronor på 4-ort och 24 kronor på 5-ort.

Slutligen har löneutredningen beträffande vikarie för rektor föreslagit ett enhetligt vikariatsarvode av 9 kronor för dag, därest såsom vikarie anlitas fast anställd yrkeslärare vid skolan. Eljest föreslås arvudet bliva bestämt av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall.

I remissyttrandena har löneutredningens arvodesförslag föranlett uttalanden endast av statens lönenämnd och överstyrelsen för yrkesutbildning. *Statens lönenämnd* har av olika skäl avstyrkt den föreslagna särbestämelsen, att timlärare i gymnastik skall vara berättigad uppbära timarvode för undervisningstimme, om han är anställd för kortare tid än en månad. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har föreslagit, att arvodena skola utformas i anslutning till timlärarkungörelsen, varvid arvodena för teori- och gymnastikundervisning föreslagits fastställda till samma belopp som TC 21, 20 och 17. Vikarie för yrkeslärare bör enligt överstyrelsens mening uppbära lön enligt samma grunder som yrkesläraren. I fråga om ersättningen till rektorsvikarie har överstyrelsen icke framställt annan erinran än att arvudet till annan vikarie än fast anställd yrkeslärare borde få bestämmas av överstyrelsen, såvida ej högre arvode än 9 kronor för dag ifrågasättes.

Övriga avlöningsförmåner.

I direktiven för 1950 års löneutredning uttalade föredragande statsrådet, bland annat, att utredningen borde avse icke endast den kontanta lönen utan även de övriga avlöningsförmåner, som numera vanligen äro förbundna med anställning i det allmännas tjänst. I anslutning härtill har *löneutredningen* föreslagit, att rektorerna och de fast anställda yrkeslärarna skola tillförsäkras rätt att bibehålla viss del av lönen vid tjänstledighet samt rätt att av statsmedel erhålla viss ersättning för läkarvård och läkemedel. Dessutom föreslås, att rätt till begravningshjälp tillerkännes avliden befattningshavares dödsbo. Beträffande samtliga dessa förmåner har löneutredningen föreslagit, att de utformas i överensstämmelse med bestämmelserna i folkskolans avlöningsreglemente om motsvarande förmåner.

I *remissyttrandena* har icke framställts någon erinran mot löneutredningens förslag under denna rubrik.

Vissa ändringar i statsbidragsbestämmelserna.

Enligt gällande statsbidragskungörelse är huvudregeln, att statsbidraget skall utgå med belopp motsvarande hela avlöningskostnaden (jfr den ovan återgivna 5 § i kungörelsen 1941:716).

1950 års löneutredning har föreslagit bibehållande av denna huvudregel, dock med en nödvändig ändring av maximeringsregeln. Löneutredningen

har föreslagit, att i fortsättningen statsbidrag skall utgå med hela beloppet av de lönekostnader, som följa av de fastställda lönebestämmelserna. Regeln skall alltså bli, att statsbidrag till avlöning åt rektor och lärare skall utgå med dels lönebeloppet i vederbörlig löneklass för rektorn och yrkeslärarna, dels beloppet av fastställt timarvode för undervisning i gymnastik samt i teoretiska ämnen utöver den teoriundervisning, som åligger yrkeslärarna att fullgöra för erhållande av full lön, dels ock beloppet av fastställt arvode till vikarie för rektor eller yrkeslärare. Vid beräkning av statsbidrag till arvoden åt timlärare skall — liksom hittills — iakttagas, att från det timtal, för vilket statsbidrag utgår, skall frånräknas det antal timmar, som enligt av överstyrelsen för yrkesutbildning meddelat beslut skall ingå i rektors undervisningsskyldighet. För den teoriundervisning, som yrkeslärare är skyldig fullgöra för erhållande av full lön, utgår självfallet intet arvode och således icke heller statsbidrag i form av timarvode.

Beträffande bidraget till befattningshavares kostnader för sjukvård föreslår löneutredningen, att sådant bidrag skall av statsverket utbetalas direkt till vederbörande befattningshavare.

I samband med förenämnda förslag har löneutredningen också föreslagit vissa omläggningar beträffande rekvisitions- och utbetalningssystem. I detta hänseende må nämnas, att löneutredningen föreslagit införande av ett sådant system, att statsbidrag endast rekvireras en gång om året, nämligen under juli—augusti näst efter det avsedda budgetårets utgång, att länsstyrelserna åläggas att under oktober—november respektive april månader utbetala förskott å statsbidraget, sammanlagt 80 procent av förra årets statsbidrag, samt att återstoden av ett års statsbidrag utbetalas samtidigt med första förskottet å nästa års bidrag.

Statskontoret har ansett löneutredningens förslag till statsbidragsbestämmelser för krångliga och för egen del ånyo framlagt ett förslag till förenklat bidragssystem. Enligt detta skulle statsbidrag utgå för rektor med lönebeloppet i respektive ortsgrupp i den löneklass, som skulle gälla för vederbörande rektor, samt för varje heltidstjänstgörande lärare med lönebeloppet i näst högsta löneklassen i lärarens lönegrad å vederbörande ortsgrupp. Härutöver skulle statsbidrag lämnas för högst det antal teoritimmar som icke normalt borde ingå i yrkeslärarnas undervisningsskyldighet. Statskontoret har också ifrågasatt, huruvida icke såsom villkor för statsbidrag till lärarpersonalens avlöning föreskrift borde meddelas om visst minimiantal elever per yrkesavdelning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har tillstyrkt, att staten skall svara för de lönekostnader, som följa av de fastställda lönebestämmelserna. Beträffande omläggningen av reglerna för rekvisition och utbetalning av statsbidrag har överstyrelsen uttalat, att ändringarna knappast kunde i och för sig anses erforderliga i samband med löneregleringen. Av vissa angivna skäl borde omläggningen ej ske nu.

Svenska landstingsförbundet — som icke haft något att erinra mot förslagen i fråga om statsbidragsbestämmelserna i övrigt — har hemställt om sådan ändring av dessa bestämmelser, att staten helt påtog sig även pensioneringskostnaderna för den förevarande lärarpersonalen.

Svenska facklärarförbundet har påpekat, att efter lönereglerns genomförande löpande pensionsavgifter skola erläggas endast av huvudmännen.

Kostnadsberäkningar.

Den årliga kostnadsökningen för statsverket vid genomförandet av 1950 års löneutrednings förslag har utredningen uppskattat till i avrundat tal 330 000 kronor. Ökningens fördelning på de särskilda åtgärderna framgår av följande uppställning.

Föreslagen åtgärd	Kostnadsökning kronor
Rektorernas lönehöjning	9 000
Höjning till 20 löneklassen av begynnelselönen för yrkeslärarna	238 000
Tjänstgöringsskyldighetens minskning med en veckotimme	44 000
Övergång till löneklassuppflyttningar	20 000
Höjning av timarvodena	15 000
	<u>326 000</u>

Härtill kommer 1 000—2 000 kronor för de övriga avlöningsförmåner, som föreslås till införande.

Departementschefen.

Lärlöner vid de centrala verkstadsskolorna regleras för närvarande indirekt genom statsbidragen. Dessa bidrag äro fastställda till i författning angivna belopp. Visserligen äro skolornas huvudmän — landstingen eller vissa städer — oförhindrade att på egen bekostnad giva lärarpersonalen högre löner än som täckas av statsbidragsbeloppen, men denna möjlighet har utnyttjats endast beträffande två av de aderton skolorna. Man kan alltså säga, att lärarna i regel äro helt avlönade av statsmedel och att lönerna äro faktiskt bundna genom statsbidragsbeloppen.

Dessa bidragsbelopp ha höjts tre gånger efter det nuvarande statsbidragssystemets genomförande år 1941. Sista gången var år 1947 i samband med den allmänna lönereglern för statligt avlönade befattningshavare. Systemet tillåter icke någon automatisk höjning av lönerna vid stigande index. Trots de tre uppräkningsarna har en faktisk »eftersläpning» i lönerna uppkommit. I förbindelse med vissa andra omständigheter — t. ex. frånvaron av rätt till vissa andra avlöningsförmåner än den kontanta lönen och, måhända i särskilt hög grad, otillfredsställelsen med 1941 års lönerglern,

som byggde på en betydligt äldre lönenivå — har den angivna eftersläpningen aktualiserat tanken på en lönereglering för centrala verkstadsskolornas lärarpersonal. Ett förslag till definitiv sådan har framlagts av 1946 års skolkommision. Med hänsyn till att vissa viktiga frågor rörande skolorna och deras verksamhet för närvarande vore under utredning, har emellertid i ett flertal remissutlåtanden över nämnda förslag hävdats, att tidpunkten icke vore lämplig för en definitiv lönereglering. En av remissmyndigheterna, 1941 års lärarlönesakkunniga, framlade i sitt utlåtande förslag till en provisorisk förbättring av de kontanta lönerna till rektorer och yrkeslärare. Till detta förslag anslöt sig statens lönenämnd.

Sedan vid en förberedande behandling av förevarande lönefråga inom finansdepartementet vissa skäl ansetts tala för att en provisorisk lönereglering genomfördes utan alltför stor tidsutdräkt, och sedan krav på en dylik reglering framförts från personalhåll vid stabiliseringsförhandlingarna vid årsskiftet 1949/50, tillkallades en särskild utredningsman för fortsatt utredning av frågan. De förslag, som av denne utredningsman — »1950 års löneutredning» — numera framlagts, innebära i korthet, att rektorer och övriga lärare skola garanteras vissa minimilöner, nämligen rektorerna i de fyra avlöningsgrupperna lön enligt 29—32 löneklasserna å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning och de fast anställda yrkeslärarna lön enligt lönegrad 20 löneklasserna 20—23 å samma löneplan, att såsom villkor för att yrkeslärare skall erhålla full lön enligt nämnda lönegrad och löneklasser skall gälla, att hans tjänstgöring omfattar under 35 veckor undervisning i yrkesarbete 37 veckotimmar och i yrkesteoretiska ämnen 4 veckotimmar samt under återstående delen av arbetsåret undervisning i yrkesarbete 45 veckotimmar (arbetsåret omfattar 324 dagar), att särskilda arvoden för timlärare och vikarier fastställas samt att rektorer och yrkeslärare tillförsäkras vissa andra avlöningsförmåner, nämligen rätt att vid tjänstledighet av olika slag bibehålla viss del av lönen samt rätt till viss ersättning för kostnad för läkarvård och läkemedel. Beträffande statsbidragssystemet föreslår utredningsmannen den omläggningen, att de fixa statsbidragsbeloppen slopas och i stället föreskrives, att statsbidrag utgår med belopp motsvarande de faktiska avlöningskostnaderna, dock högst de kostnader som uppkomma vid tillämpning av de meddelade avlöningsbestämmelserna. Ersättning för kostnad för läkarvård och läkemedel föreslås skola utgå direkt till befattningshavaren enligt samma regler som för folkskolans lärare. Slutligen föreslås införande av ett i viss mån förenklat förfarande vid rekvisition och utbetalande av statsbidrag; förskott å statsbidragen förordas i viss utsträckning.

Vid remissbehandlingen av 1950 års löneutrednings betänkande har i samtliga utlåtanden tillstyrkts, att en provisorisk lönereglering nu genomföres. Löneutredningens förslag ha också i stort sett tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Statskontoret har dock icke kunnat tillstyrka högre lön än enligt 19 lönegraden för yrkeslärarna samt föreslagit en tjänstgöringsskyldighet omfattande fem veckotimmar teoriundervisning ävensom ett mera

schematiskt statsbidragssystem. Överstyrelsen för yrkesutbildning har i anslutning till skolkommissionens förslag förordat, att rektorerna i lönehänseende jämställas med adjunktskompetenta rektorer vid praktiska mellanskolor. Desutom har överstyrelsen föreslagit timarvoden i direkt anslutning till timlärarkungörelsen.

För egen del har jag blivit övertygad om att starka skäl tala för att en provisorisk lönereglering för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna genomföres från och med nästa budgetår. Jag tillstyrker alltså att så sker.

Beträffande innebörden av denna lönereglering kan jag i allt väsentligt ansluta mig till det av 1950 års löneutredning framlagda förslaget. Jag förordar således, att rektorerna erhålla lön enligt följande löneklasser, nämligen rektor i lönegrupp I—29 löneklassen, lönegrupp II—30 löneklassen, lönegrupp III—31 löneklassen och lönegrupp IV—32 löneklassen. Jag förordar vidare, att de fast anställda yrkeslärarna erhålla lön enligt lönegrad 20, omfattande löneklasserna 20—23, varvid såsom villkor för full lön skall gälla att läraren fullgör den av löneutredningen föreslagna tjänstgöringen eller annan tjänstgöring, som enligt Kungl. Maj:ts beprövande kan anses till sin omfattning därmed likvärdig. Till innehavarna av de två för närvarande inrättade särskilda ämneslärartjänsterna bör lön få utgå enligt samma lönegrad som för yrkeslärarna. Kallortstillägg synes icke böra utgå. Jag förordar också, att de av löneutredningen föreslagna timarvodena och vikariatsarvodena fastställas, dock med den av lönenämnden föreslagna jämkningen i fråga om arvode till gymnastiklärare. Likaså tillstyrker jag förslaget i vad det avser »övrige avlöningsförmåner».

Den av mig nu förordade löneregleringen medför betydande inkomstförbättringar för lärarpersonalen, främst yrkeslärarna. Jag har förut påpekat, att endast två skolor för närvarande betala sina lärare mer än som täckes av det nuvarande statsbidraget. Under sådana omständigheter förutsätter jag, att de av mig föreslagna lönerna i regel icke skola behöva höjas genom särskilda tillskott av vederbörande huvudmän. Med hänsyn till att dylika tillskott för närvarande finnas vid två skolor och till löneregleringens karaktär av att vara ett provisorium anser jag mig dock ej kunna förordna något absolut förbud mot lokala lönetillägg, på sätt landstingsförbundet ifrågasatt. Det bör således icke vara något hinder mot att sådant tillägg övergångsvis får utgå i de fall, där så nu sker.

Jag anser mig vidare böra tillstyrka den av löneutredningen föreslagna omläggningen av statsbidragssystemet. Detta innebär, att statsbidrag kommer att utgå med 100 procent av de fastställda lönerna, d. v. s. staten påtager sig liksom hittills i princip — och i regel även i praktiken — hela avlöningskostnaden för lärarpersonalen vid dessa skolor. Jag vill påpeka, att detta är förmånligare än till och med vid folkskolorna. Under dessa förutsättningar kan jag icke tillstyrka, att staten också skall bidraga till några pensionsavgifter.

Löneutredningens förslag till en viss revision av rekvisitions- och utbetalningssystemet tillstyrkes av mig.

Jag övergår så till frågan om anslagsberäkningen för nästa budgetår. Överstyrelsen för yrkesutbildning har uppskattat medelsbehovet för budgetåret 1951/52 vid oförändrade löne- och statsbidragsgrunder till 3 000 000 kronor, innebärande en ökning med 100 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Överstyrelsens beräkningar i detta hänseende ha icke givit mig anledning till erinran. Den av mig i det föregående förordade löneregleringen medför en kostnadsökning, som i anslutning till utredningsmannens beräkningar torde kunna uppskattas till 330 000 kronor. Sammanlagt bör alltså anslaget höjas med 430 000 kronor till 3 330 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade grunderna för en provisorisk lönereglering för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna och för en i samband därmed stående revision av statsbidragsbestämmelserna beträffande nämnda skolor samt

b) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 330 000 kronor.

[301] **18. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.** Ur detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 105 000 kronor, utgår numera bidrag endast till verkstadsskolorna i Byske och Lysekil.

Verkstadsskolorna i Byske. För innevarande budgetår har till denna skola anvisats ett statsbidragsbelopp av i runt tal 41 300 kronor. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 45 000 kronor och i anslutning därtill anført följande.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 2 juni 1950 såsom central verkstadsskola erkänt av Västerbottens läns landsting beslutad central verkstadsskola, förlagd till Skellefteå, avser överstyrelsen att med huvudmannen för verkstadsskolorna för viss arbetslös ungdom i Byske upptaga överläggningar om skolornas nedläggande eller omorganisering till kommunala verkstadsskolor. Det kan emellertid icke beräknas, att skolornas nedläggande eller omorganisation kan ske före utgången av budgetåret 1951/52, varför anslag bör beräknas även för nämnda budgetår med förslagsvis 45 000 kronor.

Verkstadsskolan i Lysekil. Från och med budgetåret 1948/49 har Lysekilsskolan varit organiserad såsom en verkstadsskola i Göteborgs och Bohus läns landstings regi för utbildning av fiskare, besättningsmän och båtbyggare. Genom beslut den 8 september 1950 har Kungl. Maj:t bestämt, att skolan skall under innevarande budgetår omfatta en

kurs för fiskare och besättningsmän samt en kurs för båtbyggare. Statens bidrag till kurserna utgår i huvudsak enligt samma grunder som för sjömansskolor i allmänhet (kungörelsen 1946: 419), dock med vissa avvikelser betingade av de särskilda förhållandena i detta fall. Under förutsättning att kursverksamhet i nyss angiven omfattning under innevarande budgetår kommer till stånd har statsbidraget beräknats till i runt tal 55 700 kronor.

I proposition den 3 mars 1950 (nr 114) angående anslag till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1950/51, m. m. har chefen för jordbruksdepartementet bland annat till behandling upptagit ett av fiskeritjänstemäns och fiskares yrkesutbildning m. m. I samband härmed har departementschefen — efter erinran om att medel till Lysekilsskolan för budgetåret 1950/51 beräknats under åttonde huvudtitelns anslag till understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom — i propositionen uttalat, att medel till undervisningen i Lysekilsskolan borde för därefter följande budgetår anvisas under nionde huvudtiteln. Uttalandet har icke föranlett någon erinran från riksdagens sida (jordbruksutskottets utl. nr 24; riksd. skr. nr 244). I anledning av vad sålunda förevarit har överstyrelsen för yrkesutbildning icke för nästa budgetår räknat med någon medelsanvisning till Lysekilsskolan från förevarande anslag.

Departementschefen. Medelsbehovet för verkstadsskolorna i Byske beräknar jag i likhet med överstyrelsen till 45 000 kronor. Med hänsyn till det återgivna uttalandet av chefen för jordbruksdepartementet i propositionen 1950: 114 räknar jag icke med någon medelsanvisning till Lysekilsskolan från förevarande anslag. Anslaget torde därför för nästa budgetår bära uppföras med 45 000 kronor, vilket innebär en minskning med 60 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[302] 19. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning:
Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	190 000	117 864
1947/48	215 000	268 827
1948/49	225 000	225 451
1949/50	230 000	222 343
1950/51 (statsliggaren s. 698)	230 000	
1951/52 (förslag)	255 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en höjning av anslaget med 10 000 kronor till 240 000 kronor. Höjningen beror på att överstyrelsen räknat med stegrade utgifter för anskaffning av inventarier och stadigvarande undervisningsmateriel. Överstyrelsen har vidare erinrat om,

att en viss minskning av utbildningen av flygmekaniker visat sig påkallad, varvid i första hand åsyftats att nedbringa totala antalet flygmekanikeravdelningar i landet med hälften. För detta ändamål hade överstyrelsen hos Kungl. Maj:t föreslagit, att två yrkesavdelningar för flygmekaniker vid Mölndalsskolan skulle ombildas till yrkesavdelningar för metallarbetare och att statsbidrag för sistnämnda yrkesavdelningar skulle utgå enligt samma grunder som för flygmekanikerskolan i övrigt. Vid beräkning av anslagsbehovet hade överstyrelsen på grund av nämnda framställning utgått från oförändrat antal yrkesavdelningar vid Mölndalsskolan under nästa budgetår.

Departementschefen. Då departementsbehandlingen av överstyrelsens framställning rörande ombildning av två yrkesavdelningar för flygmekaniker till yrkesavdelningar för metallarbetare ännu icke är avslutad, liksom ej heller en av de militära myndigheterna väckt fråga angående omläggning av utbildningen av militära flygmekaniker, utgår jag vid beräkning av medelsbehovet från att nuvarande antal yrkesavdelningar vid Mölndalsskolan kommer att vara erforderligt även under nästa budgetår. Överstyrelsens förslag om ökad medelsanvisning för anskaffning av inventarier och stadigvarande undervisningsmateriel anser jag mig icke böra biträda.

Enligt gällande bestämmelser om statsbidrag till driften av Mölndalsskolan skola för åtnjutande av understöd till avlöning åt rektor och övriga lärare, där ej annorlunda föreskrives, i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i kungörelsen den 30 augusti 1941 (nr 716) angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor med däri sedermera vidtagna ändringar. Därest rektor, som för åtnjutande av stadgat rektorsarvode skall ha att utan särskild ersättning bestrida undervisning under fyra veckotimmar, därutöver påtager sig ytterligare undervisning, utgår icke särskild ersättning härför.

Med hänsyn till dessa statsbidragsbestämmelser torde den av mig i det föregående förordade provisoriska löneregleringen för lärarpersonalen vid de centrala verkstadsskolorna böra från och med nästa budgetår göras tillämplig även på rektor och övriga lärare vid Mölndalsskolan. Den för ändamålet erforderliga ökningen i medelsanvisningen beräknar jag till 25 000 kronor, varför hela anslaget torde böra uppföras med 255 000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 kronor.

[303] 20. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av sjömansskolor. 21. Kommunala och enskilda

anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av sjömansskolor. För innevarande budgetår är anslaget till bidrag till inrättande av sjömansskolor uppfört med 150 000 kronor och anslaget till bidrag till driften av sjömansskolor med 100 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår hemställt, att anslaget till bidrag till inrättande av sjömansskolor uppföres med ett nominellt belopp av 100 kronor samt att anslaget till bidrag till driften av sjömansskolor uppföres med oförändrat belopp. Därvid har överstyrelsen räknat med att, utöver nu befintliga sjömansskolor i Göteborg och Kalmar, ingen ny sjömansskola komme att inrättas under nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens för yrkesutbildning förslag torde anslaget till bidrag till inrättande av sjömansskolor bära uppföras med ett nominellt belopp av 100 kronor samt anslaget till bidrag till driften av sjömansskolor med oförändrat belopp, 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av sjömansskolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor;

b) till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av sjömansskolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[304] **22. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	60 000	37 113
1950/51 (statsliggaren s. 699)	60 000	
1951/52 (förslag)	60 000	

Ur detta förslagsanslag utgå bidrag till vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning under budgetåret 1950/51 anordnade kurser för utbildning av elektriska installatörer med behörighet, som avses i kungörelsen den 2 juni 1939 (nr 219) angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbete, med *dels* sammanlagt högst 50 250 kronor till högst fem kurser för utbildande av installatörer med behörighet av klass B, *dels ock* sammanlagt högst 9 750 kronor till högst tre kurser för utbildande av installatörer med behörighet av klass C.

Överstyrelsen för yrkesutbildning, som för nästa budgetår räknat med samma antal kurser som för innevarande budgetår, alltså fem B-kurser och tre C-kurser, har hemställt om oförändrat anslag.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde ifrågasvarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 60 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[305] 23. Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	4 300 000	5 204 119
1949/50	5 200 000	5 474 552
1950/51 (statsliggaren s. 699)	6 000 000	
1951/52 (förslag)	6 000 000	

Ur detta förslagsanslag utgå stipendier åt elever vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning, vid centrala verkstadsskolor, vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom, vid flygmekanikerskolan i Mölnadal och vid sjömansskolor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas med 100 000 kronor till 6 100 000 kronor och därvid anfört följande till stöd för detta förslag.

För budgetåret 1949/50 ha stipendier beviljats med sammanlagt 6 005 121 kronor. Genom att i vissa fall beviljade stipendiebelopp icke utnyttjas, kommer visserligen den verkliga medelsförbrukningen att bli något mindre än förenämnda belopp. I den mån en ökning äger rum av antalet elever i sådana heldagskurser, för vilka stipendier kunna utgå, torde dock ett belopp på 6 000 000 kronor bli otillräckligt för budgetåret 1951/52. Överstyrelsen anser sig därför böra vid oförändrade stipendiegrunder uppskatta medelsbehovet för budgetåret 1951/52 till åtminstone 6 100 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till föreliggande belastningssiffror anser jag mig kunna räkna med oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

[306] 24. Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till grafiska institutet. Anslaget är uppfört med 3 600 kronor och disponeras för gäldande av hyra för lokaler, som upplåtits åt institutet i den av konstfackskolan i Stockholm disponerade fastigheten. *Institutets direktion* har

anhållit om statsbidrag för nästa budgetår med 33 600 kronor, varav 3 600 kronor för nämnda lokalhyra och 30 000 kronor för uppehållande av institutets verksamhet i allmänhet. Direktionens framställning har tillstyrkts av *överstyrelsen för yrkesutbildning*.

Departementschefen. I nuvarande läge anser jag mig icke kunna förorda någon ökad medelsanvisning under förevarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 3 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till grafiska institutet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 3 600 kronor.

[307] **25. Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 46 300 kronor och disponeras sålunda:

1. Bidrag till uppehållande av verksamheten vid bergsskolan i Filipstad	45 169
2. Bidrag till kostnaden för pension åt f. d. vaktmästaren vid bergsskolan i Falun F. E. Skoog	1 131
	Summa kronor 46 300

Överstyrelsen för yrkesutbildning har, i anslutning till en av *Jernkontoret* i ämnet gjord framställning, hemställt om höjning av anslagsposten 1 med i runt tal 1 800 kronor. Därvid ha utgifterna för verksamheten vid skolan beräknats stiga med 4 500 kronor, beroende på ökade avlöningskostnader för extraläraren och assistentläraren samt stegrade kostnader för underhåll av samlingar och undervisningsmateriel. Enligt hittills tillämpade fördelningsgrunder skulle av de ökade utgifterna 40 procent eller 1 800 kronor falla på statsverket och återstoden på *Jernkontoret*.

Departementschefen. Jag kan icke nu tillstyrka någon höjning av detta anslag, som alltså för nästa budgetår torde böra uppföras med oförändrat belopp, 46 300 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 46 300 kronor.

[308] **26. Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås.** Detta förslagsanslag är sedan budgetåret 1949/50 uppfört med 62 500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 701 f. Av nämnda belopp äro 56 500 kronor avsedda för löpande utgifter och 6 000 kronor avsedda för anskaffande av apparatur.

Styrelsen för institutet har anhållit, att statsbidrag till institutets verksamhet under nästa budgetår måtte utgå med 77 424 kronor. Härav skulle 69 624 kronor användas för löpande utgifter och 7 800 kronor för anskaffning av ny utrustning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har tillstyrkt en höjning av anslaget med 3 400 kronor till 65 900 kronor. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Institutets verksamhet i allmänhet. Arvodet till kassören-bokföraren beräknas höjt med 400 kronor till 2 000 kronor. Löneklassuppflyttning av spinnmästaren och vävmästaren medför en kostnadsökning av 672 kronor. Kostnaderna för bränsle torde minska med 200 kronor, varemot kostnaderna för renhållning m. m. beräknas öka med 2 000 kronor. Den sammanlagda höjningen uppgår alltså till $(400 + 672 + 2\,000 - 200) = 2\,872$ kronor. Å denna höjning skulle enligt hittills tillämpade grunder utgå statsbidrag med $\frac{2}{3}$ eller med 1 915 kronor.

Anskaffande av apparatur. Det nuvarande statsbidraget för ändamålet, 6 000 kronor, bör enligt överstyrelsens mening upptagas med oförändrat belopp.

Löneklassuppflyttningar för föreståndaren, facklärarna och facklärarinnorna beräknas medföra en kostnadsökning av 2 804 kronor, varav hälften eller 1 402 kronor skulle falla å statsverket.

Bidrag till pensionsavgifter beräknas kunna sänkas med 150 kronor.

Rörligt tillägg. De ökade utgifterna för staten beräknar överstyrelsen till 233 kronor.

Departementschefen. Lönerna till den ordinarie lärarpersonalen vid textilinstitutet i Borås utgår sedan budgetåret 1948/49 enligt vissa bestämda löneklasser å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning. I 1948 års åttonde huvudtitel (s. 340) förutsattes, att ifrågakvarande lärarpersonal därjämte skulle äga åtnjuta löneklassuppflyttning efter samma grunder som stats-tjänstemän i allmänhet samt att statsbidrag skulle utgå till av löneklassuppflyttningarna föranledda merkostnader. Mot nämnda förutsättningar framställde riksdagen ingen erinran. Jag tillstyrker därför överstyrelsens förslag till löneklassuppflyttningar för den ordinarie lärarpersonalen. Ej heller i övrigt har jag någon erinran i och för sig mot överstyrelsens beräkningar. Jag anser mig emellertid icke för närvarande kunna tillstyrka någon anslagshöjning utan förordar oförändrad medelsanvisning, 62 500 kronor, för nästa budgetår. För att tillgodose de av överstyrelsen föreslagna höjningarna torde lämpligen anslagsposten till anskaffande av apparatur kunna i motsvarande mån minskas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av överstyrelsen, meddela bestämmelser angående anslagets disposition.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 62 500 kronor.

[309] 27. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping.** Detta anslag är sedan budgetåret 1946/47 uppfört med 33 000 kronor. *Institutets styrelse* har anhållit om en höjning av anslaget med 10 900 kronor till 43 900 kronor. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har tillstyrkt en anslagshöjning med 8 500 kronor.

Departementschefen. Under nuvarande förhållanden kan jag icke tillstyrka någon höjning av ifrågavarande anslag. Detta torde därför för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 33 000 kronor.

[310] 28. **Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 1 150 000 kronor. Anslaget skall jämlikt Kungl. Maj:ts beslut disponeras på följande sätt:

1. Anordnande i begränsad omfattning vid behov av yrkesutbildningskurser för arbetslösa, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000 000
2. Yrkesutbildning för f. d. fast anställt manskap vid försvaret, <i>förslagsvis</i>	»	50 000
3. Andra särskilda utbildningskurser, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
	Summa kronor	1 150 000.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och försvarets socialbyrå ansett sig böra föreslå en medelsanvisning för nästa budgetår av 1 125 000 kronor. Därvid har överstyrelsen räknat med en minskning av posten 2. med 25 000 kronor. Överstyrelsen har emellertid framhållit, att några säkra hållpunkter för beräkning av medelsbehovet icke förelåge.

1950 års besparingsutredning har i en den 27 november 1950 dagtecknad promemoria berört bland annat förevarande anslag och därvid anfört följande.

Besparingsutredningen finner utgifterna under förenämnda anslag höga med hänsyn till att antalet arbetslösa i egentlig mening för närvarande torde vara obetydligt. I nuvarande läge böra därför kostnaderna för här avsedda kurser kunna nedbringas väsentligt i förhållande till anslagsbelastningen för budgetåret 1949/50. En icke obetydlig besparing torde kunna vinnas genom att reducera timpenningen till sådana kategorier, som nu åtnjuta en förhållandevis hög ersättning. I övrigt synes en i besparingssyfte verkställd översyn av gällande regler och praxis i fråga om från anslaget utgående

kostnader och ersättningar böra verkställas. Utredningen vill i detta sammanhang framhålla, att i nuvarande läge huvudparten av yrkesutbildningsverksamheten synes kunna ombesörjas genom den normala verksamheten vid de olika yrkesutbildningsanstalter, vilka i särskild ordning åtnjuta statsunderstöd. Särskilda kurser för arbetslösa böra därför begränsas till det minsta möjliga. Det synes också kunna ifrågasättas om klientelet vid dessa kurser verkligen består av i egentlig mening arbetslösa.

Enligt utredningens mening borde en begränsning av verksamheten eftersträvas även genom en skärpt angelägenhetsgradering ifråga om planerade nya kurser. Utredningen finner det hittillsvarande systemet med förslagsvis beräknade anslagsbelopp för verksamhet av här ifrågavarande art från statsfinansiella synpunkter otillfredsställande. En maximering av utgifterna bör därför eftersträvas. Utredningen vill i detta syfte föreslå, att det anslagsbelopp som kommer att anvisas för budgetåret 1951/52 icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Med hänsyn till vad ovan anförts får utredningen föreslå att anslaget i riksstaten för nästa budgetår uppföres med ett belopp av högst 700 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde ifrågavarande anslag böra minskas med 25 000 kronor till 1 125 000 kronor. Någon ytterligare minskning i enlighet med besparingsutredningens förslag kan jag däremot icke tillstyrka. Jag är emellertid beredd att i lämpligt sammanhang låta verkställa den av besparingsutredningen ifrågasatta översynen av gällande regler och praxis på förevarande område.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

[311] 29. **Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	223 000	164 126
1949/50	223 000	200 104
1950/51 (statsliggaren s. 703)	223 000	
1951/52 (förslag)	250 000	

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 2 juni 1950 må överstyrelsen för yrkesutbildning under budgetåret 1950/51 bevilja understöd för utbildning av högst 300 lärlingar.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att detta förslagsanslag för nästa budgetår måtte uppräknas med 27 000 kronor till 250 000 kronor. Till stöd härför har överstyrelsen anfört följande.

Under budgetåret 1949/50 har hela antalet understödsrum tagits i anspråk. Budgetåret 1948/49 uppgick antalet beviljade ansökningar till 270 mot 245 under budgetåret 1947/48 och 232 under budgetåret 1946/47.

Verkställda beräkningar giva vid handen, att medelsbehovet under budgetåret 1951/52 skulle — under förutsättning att samtliga understödsrum för innevarande budgetår tagas i anspråk — komma att uppgå till väsentligt högre belopp än det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Emellertid upphöra lärlingsanställningarna i viss omfattning under lärotiden. Detta medför, att hela understödsbeloppen icke alltid utbetalas och att arvodena till lärlingsombuden i dessa fall bortfalla för tiden efter det att lärlingsanställningarna upphört. Anslagsbelastningen för budgetåret 1949/50 har sålunda stannat vid cirka 200 000 kronor. Vissa förseningar med lärlingarnas avläggande av arbetsprov och avbrott i lärlingsanställningarna samt dröjsmål från lärlingsombuden i fråga om deras ingivande av rapporter till överstyrelsen ha åstadkommit, att utbetalningarna fördröjts och därmed medverkat till att anslagsbelastningen blivit mindre än beräknat. I vilken omfattning motsvarande förskjutningar komma att göra sig gällande även i fortsättningen kan icke bedömas; därest omfattningen av sådana förskjutningar skulle bli mindre under budgetåret 1951/52, komme enbart detta att medföra en avsevärt ökad anslagsbelastning för ifrågavarande budgetår. Överstyrelsen beräknar för sin del — under förutsättning att ifrågavarande förskjutningar under budgetåret uppträda i ungefär samma omfattning som hittills samt med beaktande av att antalet beviljade understöd ökat år från år och att under budgetåret 1949/50 hela antalet understödsrum tagits i anspråk — att anslagsbehovet under budgetåret 1951/52 i varje fall icke kommer att understiga 250 000 kronor.

Det maximala medelsbehov, som kan beräknas föreligga sedan samtliga understödsrum utnyttjats under ett antal år och under förutsättning att samtliga lärlingar fullfölja utbildning, uppgår till $(300 \times 400 + 300 \times 200 + 300 \times 300 =)$ 270 000 kronor, vartill kommer ersättning till lärlingsombud för kontroll av utbildningen.

Vidare har överstyrelsen hemställt, att antalet understödsrum från och med nästa budgetår måtte ökas med 50 till 350. Härom har överstyrelsen anfört följande.

Som förut anförts söka hantverkarna i allt större utsträckning statsunderstöd för lärlingsutbildning. Med hänsyn till vikten av att befordra den praktiska lärlingsutbildningen inom hantverket finner överstyrelsen det nödvändigt att antalet understödsrum utökas. För att motsvara det beräknade behovet under budgetåret 1951/52 torde antalet understödsrum böra höjas med minst 50 till 350. På grund av att första utbetalningen å beviljade understöd icke verkställas förrän efter utgången av första läroåret, inverkar den sålunda föreslagna höjningen av antalet understödsrum icke på anslagsbehovet under budgetåret 1951/52. För budgetåret 1952/53 skulle däremot den föreslagna ökningen av antalet understödsrum medföra en merutgift av cirka $(50 \times 400 =)$ 20 000 kronor, vartill skulle komma ersättning till utökad antal lärlingsombud. Maximalt skulle den föreslagna ökningen av antalet understödsrum medföra en merutgift av $(50 \times 400 + 50 \times 200 + 50 \times 300 =)$ 45 000 kronor, vartill skulle komma ersättning till utökad antal lärlingsombud.

Statskontoret har avstyrkt såväl uppräknig av anslaget som ökning av antalet understödsrum.

Departementschefen. Överstyrelsens för yrkesutbildning förslag om ökning av antalet understödsrum anser jag mig såtillvida kunna biträda, att jag förordar, att antalet understödsrum från och med nästa budgetår ökas med 25 till 325. Med hänsyn till gällande utbetalningsbestämmelser kommer denna ökning att belasta anslaget först från och med budgetåret 1952/53. Överstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår ger mig icke anledning till erinran. Förevarande anslag torde därför för nästa budgetår böra uppräknas med 27 000 kronor till 250 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[312] 30. **Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov.** Detta reservationsanslag var för vartdera av budgetåren 1945/46 och 1946/47 uppfört med 5 000 kronor. Med hänsyn till förefintliga reservationer uppfördes anslaget för budgetåren 1947/48, 1948/49 och 1949/50 med respektive 100, 100 och 4 000 kronor. Från och med innevarande budgetår har anslaget uppräknats till 10 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en höjning av anslaget med 5 000 kronor till 15 000 kronor. Därvid har överstyrelsen anfört följande.

Under de senaste åren ha gesällprov utförts i väsentligt ökad omfattning och denna utveckling synes komma att fortsätta. Någon tillförlitlig beräkning av antalet gesällprov under de närmaste åren torde emellertid icke kunna åstadkommas.

Vid ingången till innevarande budgetår förefanns icke någon reservation och av anslaget har intill den 29 augusti 1950 förbrukats omkring 6 000 kronor. Endast cirka 4 000 kronor finnes sålunda disponibla för återstoden av budgetåret, vilket belopp torde komma att visa sig otillräckligt. Sannolikt är att starkt ökade anspråk komma att ställas på detta anslag, vilket därför, såvitt nu kan bedömas, torde böra uppföras med ett belopp av åtminstone 15 000 kronor för budgetåret 1951/52.

Departementschefen. Förevarande reservationsanslag torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra uppföras med 15 000 kronor, vilket innebär en höjning med 5 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[313] **31. Resestipendier för yrkesutbildning.** Detta reservationsanslag är sedan budgetåret 1947/48 uppfört med 40 000 kronor. Närmare bestämmelser angående anslaget användning äro meddelade i kungörelsen 1944: 392. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas med 20 000 kronor till 60 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna förorda någon höjning av anslaget utan förordar oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier för yrkesutbildning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[314] **32. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.** Detta anslag, som för budgetåren 1947/49 var uppfört med 110 000 kronor, har från och med budgetåret 1949/50 höjts med 70 000 kronor till 180 000 kronor. Anslaget är i första hand avsett till bestridande av kostnaderna för utbildning av lärare för industri och hantverk, vissa lärare vid högre tekniska läroverk samt handelslärare, allt i enlighet med av chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 1949: 167 förordade riktlinjer. Allmänna bestämmelser för ifrågavarande utbildning ha meddelats av Kungl. Maj:t genom beslut den 20 januari 1950 (se statsliggaren s. 705 f.).

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår beräknat kostnaderna för utbildning av lärare för industri och hantverk, vissa lärare vid högre tekniska läroverk och handelslärare till 204 000 kronor samt kostnader för utbildning av lärare på det husliga området till 40 000 kronor. Från nämnda kostnader, tillhoppa 244 000 kronor, borde emellertid frånräknas vid innevarande budgetårs utgång disponibel behållning, vilken beräknades bliva 25 000 kronor. Anslaget borde därför uppföras med 219 000 kronor, vilket innebure en anslagshöjning med 39 000 kronor.

Statskontoret har erinrat, att kostnaderna för utbildningen av lärare för industri och hantverk, vissa lärare vid tekniska läroverk samt handelslärare enligt propositionen 1949: 167 beräknades till 180 000 kronor årligen. Av överstyrelsens förslag framginge icke om eller till vilken del den beräknade ökningen av medelsbehovet för utbildningen av nämnda lärarkategorier vore betingad av en utvidgning av kursverksamheten eller hade sin grund i andra förhållanden. Då vidare å anslaget ett belopp av 95 000 kronor kvarstode odisponerat vid slutet av budgetåret 1949/50 och sålunda ett belopp av 275 000 kronor stode till överstyrelsens förfogande för innevarande budgetår, kunde statskontoret icke förorda någon uppräknning av anslaget.

Departementschefen. Den inom ecklesiastikdepartementet år 1945 tillsatta sakkunnigutredningen rörande organisationen av lärarinneutbild-

ningen på det husliga området och därmed sammanhängande utbildnings- och lokalfrågor har av olika orsaker icke förrän den 19 december 1950 kunnat överlämna sitt betänkande. I anledning härav torde, liksom hittills, medel för utbildning av lärare på detta område böra anvisas från förevarande anslag. Jag anser mig icke kunna förorda större höjning av anslaget än med 20 000 kronor till 200 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[315] **33. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen.** Detta anslag är sedan budgetåret 1947/48 uppfört med 10 000 kronor och disponeras till resestipendier åt lärare vid under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende stående läroanstalter.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en ökning av anslaget med 5 000 kronor för att möjliggöra höjning av stipendiernas antal och belopp.

Departementschefen. I nuvarande läge anser jag mig icke kunna förorda någon ökning av ifrågavarande anslag. Det torde sålunda böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[316] **34. Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik.** Från detta anslag, som är uppfört med 13 700 kronor, utgår bidrag till svenska forskningsinstitutet för cement och betong vid kungl. tekniska högskolan i Stockholm för anordnande av vissa kurser. Institutet har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 13 700 kronor.

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.**[317] 1. Understöd åt folkbiblioteksväsendet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 818 500	3 148 027
1948/49	3 010 000	3 329 661
1949/50	3 300 000	3 533 514
1950/51 (statsliggaren s. 706)	3 480 000	
1951/52 (förslag)	3 900 000	

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår erinrat om folkbibliotekssakkunnigas betänkande och förslag angående folk- och skolbibliotek (SOU 1949: 28). Enligt överstyrelsens mening vore det angeläget, att förslaget snarast genomfördes i sina huvuddrag. Vad beträffar folkbiblioteken, har överstyrelsen framhållit, att den nya kommunindelning, som skulle träda i kraft den 1 januari 1952, nödvändiggjorde en omorganisation av biblioteksverksamheten i kommuner, som skulle sammanföras till större kommunala enheter. Denna omorganisation, som redan påbörjats, skulle underlättas och möjligheterna att i samband därmed genomföra önskvärda standardförbättringar skulle ökas, om de kommunala myndigheterna kunde utgå från att sakkunnigförslaget om ökade statsbidrag skulle förverkligas inom rimlig tid. Vad angår skolbiblioteken, har överstyrelsen, som i skrivelse den 10 januari 1950 framlagt förslag om högre understöd åt skolbibliotek i försöksskoldistrikt, nu framhållit, att en snabb upprustning av skolbiblioteken vore en nödvändig konsekvens av 1950 års beslut i skolfrågan. Endast i ett fåtal kommuner hade skolorna tillgång till bibliotek av tillräcklig kapacitet. Då uppbyggandet av de nya skolbiblioteken måste ske successivt, borde en reform för dessa biblioteks del genomföras utan dröjsmål. I likhet med de sakkunniga har överstyrelsen ansett förverkligandet av sakkunnigförslaget böra ske i etapper, av vilka den första borde genomföras från och med nästa budgetår. För folkbibliotekens del borde första etappen omfatta ett principbeslut om reformen och vidtagandet av särskilt angelägna åtgärder. Överstyrelsen har ansett vissa av de åtgärder, som enligt sakkunnigförslaget skulle ingå i första etappen, böra anstå. För skolbibliotekens del anser överstyrelsen reformen i dess helhet böra ingå i första etappen.

Av överstyrelsen för nästa budgetår föreslagna reformåtgärder samt andra

förändringar beträffande biblioteksväsendet och förevarande anslag framgå av följande sammanställning:

	Ökning eller minskning
1. <i>Folk-, studiecirkel-, sjukhus-, truppförbands- och sjömansbibliotek:</i>	
a) svenska sjömansbiblioteket	+ 5 000
b) upprättande av centralt bibliografiskt organ (finansieras genom 2 %-avdrag å understöd till folk- och studiecirkelbibliotek)	—
c) ökning med anledning av beräknad ökning av lokala biblioteksanslag	+ 200 000
d) ökning med hänsyn till anslagsbelastningen	+ 200 000
2. <i>Biblioteksverksamhet bland svenskar i utlandet: avskaffande av ortsbidragen, innehärande en statsbidragsökning av 9 000 kronor, som dock belastar anslaget först 1952/53</i>	—
3. <i>Centralbibliotek:</i>	
a) utbyggnad av organisationen	+ 87 500
b) ökat understöd till centralbibliotek med särskilt stora verksamhetsområden	+ 100 000
4. <i>Vandringsbiblioteksverksamhet m. m. vid landsbiblioteken: ökning i samband med upprättande av landsbibliotek i Växjö och Västerås</i>	+ 20 000
5. <i>Resekostnads- och traktamentsersättningar vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek: ökning vid utbyggnad av lands- och centralbiblioteksorganisationen</i>	+ 4 000
6. <i>Skolbibliotek (ingår nu i anslagsposten 1): utbyggnad enligt sakkunnigförslaget 5 162 700 kronor, uppräknig härav på grund av högre elevantal i folk- och småskolor 406 000 kronor samt bidrag till enskilda flick- och samskolor och högre bidrag till folkhögskolor 87 200 kronor, å vilka belopp under nästa budgetår utgå förskott med 90 %; ökat medelsbehov</i>	+ 4 509 500
7. <i>Tillägg till grundkatalog: överföres till föreslaget omkostnadsanslag för »statens biblioteksbyrå»</i>	— 5 000
8. <i>Bibliotekskurser:</i>	
a) biblioteksskola (nu 4 600)	+ 15 400
b) 2 kurser för folkbibliotekarier med biblioteksarbetet som bisyssla	+ 12 300
c) 4 kurser för skolbibliotekarier	+ 30 300
d) kortare kurser rörande skolbiblioteket och dess utnyttjande i undervisningen	+ 2 000
e) nordisk fortbildningskurs (finansieras genom förutnämnda 2 %-avdrag)	—
Summa anslagsökning i runt tal	5 180 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. *Folk-, studiecirkel-, sjukhus-, truppförbands- och sjömansbibliotek.* Styrelsen för svenska sjömansbiblioteket har ånyo hemställt, att bidraget till sjömansbiblioteket, vilket bidrag för innevarande budgetår höjts med 10 000 kronor till 35 000 kronor, måtte ökas till 40 000 kronor med hänsyn till stegrade kostnader för hyra m. m. och för personal i samband med inflyttning i nya lokaler. Överstyrelsen har tillstyrkt framställningen.

Överstyrelsen har vidare anfört bland annat: I likhet med vad som gäller för innevarande år bör jämväl under budgetåret 1951/52 understöd få utgå till folk-, studiecirkel- och sjukhusbibliotek endast om vederbörande bibliotek tidigare åtnjutit understöd ur förevarande anslag för tid efter den 1 januari 1930. Enligt skolöverstyrelsens bestämmande bör dock understöd få utgå jämväl till annat bibliotek, om detta befinnes fylla ett påtagligt behov eller särskilda skäl eljest prövas föreligga. Det skall därvid åligga överstyrelsen att på av vederbörande gjord ansökan företaga här avsedd prövning redan innan biblioteket trätt i verksamhet.

För kalenderåret 1949 uppgingo de av överstyrelsen anvisade statsunderstöden till folk-, studiecirkel-, sjukhus-, truppförbands- och sjömansbiblio-

tek till inalles 2 382 498 kronor. Beloppet överstiger med i runt tal 160 000 kronor det belopp, som anvisats till samma bibliotek för närmast föregående budgetår. Ökningen vittnar om att de lokala biblioteksanslagen, vilka ligga till grund för statsunderstöden, fortsatt att stiga. Med hänsyn till den tidigare nämnda upprustning av folkbiblioteken, som redan lokalt påbörjats, kan man räkna med att stegringen kommer att ske i ökat tempo. Den härav föranledda ökningen av anslagsbehovet beräknar överstyrelsen till 200 000 kronor. En höjning av anslagsposten synes vidare böra ske med hänsyn till anslagsbelastningen. Även denna senare höjning uppskattar överstyrelsen till 200 000 kronor.

6. Skolbibliotek. I sin skrivelse den 10 januari 1950 har överstyrelsen meddelat, att överstyrelsen låtit verkställa en undersökning av skolbiblioteksförhållandena inom de 14 skoldistrikt, där försöksverksamhet då påginge. Av undersökningen framginge, att skolbibliotekens resurser undantagslöst vore otillräckliga. Bokbestånden utgjordes i betydande utsträckning av föråldrad och försliten litteratur, och bredvidläsningslitteratur och handböcker saknades. Bibliotekarierna hade inga eller mycket blygsamma ersättningar. 1946 års skolkommision hade understrukt den betydande roll, som ett välrustat skolbibliotek spelade för den moderna skolans arbete. Som följd av denna uppfattning, vilken överstyrelsen delade, framstode det som synnerligen angeläget, att skolbiblioteken inom försöksdistriktet erhöle avsevärt ökade resurser. Delvis torde vederbörande kommuner vara villiga att åtaga sig ökade kostnader för skolbiblioteksverksamheten, men med nuvarande statsunderstödsbestämmelser, enligt vilka statsunderstödet vore maximerat till 1 000 kronor per år och skoldistrikt, torde det icke vara möjligt att stimulera kommunerna till insatser av erforderlig storlek. Statsunderstödet borde därför ökas genom att folkbibliotekssakkunnigas förslag rörande bidrag till skolbibliotek från och med år 1950 tillämpades för försöksdistriktens del. Sakkunnigförslaget innebure, att statsbidrag skulle utgå med 7 kronor för varje lärjunge, som vid slutet av närmast föregående läsår varit inskriven och åtnjutit undervisning vid folk- eller småskola, samt därutöver med 25 kronor för varje läraravdelning av B 1-typ, med 50 kronor för varje läraravdelning av B 2-typ samt med 75 kronor för varje läraravdelning av B 3- eller D-typ. För de 14 dåvarande försöksdistriktet har överstyrelsen beräknat statsbidraget enligt dessa grunder till omkring 50 000 kronor för år. Överstyrelsen har vidare förutsatt, att vederbörande kommuner skulle komma att lämna vissa engångsbidrag för tillgodoseende av de mest trängande behoven.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har överstyrelsen utgått från de sakkunnigas förslag beträffande understöd åt skolbibliotek, varjämte överstyrelsen som nämnts beräknat medel också för täckande av kostnadsökningen till följd av elevantalets stegring och för de ytterligare understödsförbättringar, vilka överstyrelsen föreslagit i sitt utlåtande över sakkunnigförslaget. I enlighet med vad överstyrelsen i utlåtandet förordat har överstyrelsen räknat med att statsbidrag skulle utgå i efterskott men ansett billigheten kräva, att förskott utginge under första verksamhetsåret. Under erinran om att statsunderstöden enligt sakkunnigförslaget icke längre skulle utgå för kalenderår utan avse redovisningsår har överstyrelsen föreslagit, att de nya statsbidragen skulle utgå under villkor att vederbörande skoldistrikt avstode från dem eljest tillkommande rätt till understöd för första halvåret 1951 enligt nu gällande grunder.

Departementschefen. De förslag om ökat understöd åt folkbiblioteksväsendet, vilka skolöverstyrelsen — huvudsakligen i anslutning till bibliotekssakkunnigas betänkande — framlagt för nästa budgetår, anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka. Den anslagshöjning, som jag nu finner mig böra föreslå, är dels av automatisk natur, dels ock betingad av förslag om ökat statsbidrag för upprättande och underhåll av skolbibliotek i vissa skoldistrikt, där försöksverksamhet bedrivs.

Med hänsyn till medelsåtgången under sisteförflutna budgetår och till den ytterligare ökning av belastningen, som är att emotse å anslagsposten till folkbibliotek m. m., bör denna post i enlighet med skolöverstyrelsens förslag uppräknas med 400 000 kronor eller för avrundning av anslagets slutsumma med 402 600 kronor.

Beträffande statsunderstödet för bibliotek vid folkskola gäller nu, att för bibliotek utgår understöd med samma belopp som ortsbidraget upp till 400 kronor och därutöver enligt viss skala samt att tilläggsbidrag kan utgå till större bibliotek (avseende handbokssamling och personal). Statsunderstödet utgår dock med högst 1 000 kronor per år till ett och samma skoldistrikt. Jag anser mig böra föreslå, att till skoldistrikt, där försöksverksamheten omfattar samtliga skolor, må, räknat från och med den 1 januari 1951, utgå understöd till upprättande och underhåll av skolbibliotek med hälften av skoldistriktets kostnader för biblioteket, dock med högst 3 kronor och 50 öre för lärjunge och år. Den ökning av statsutgifterna, som uppkommer vid bifall till detta förslag, kan för nästa budgetår uppskattas till 22 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.

Då biblioteksskolan, som brukat hållas vartannat år, icke torde böra anordnas under nästa budgetår, minskas medelsbehovet med 4 600 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör förevarande anslag höjas med 420 000 kronor till 3 900 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt folkbiblioteksväsendet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 900 000 kronor.

[318] 2. **Bidrag till bildningsverksamhet bland sjömän.** Till detta ändamål har för ettvarvt av de fyra sista budgetåren anvisats ett anslag av 5 000 kronor. Anslaget utbetalas till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för att användas för den instruktörs- och studiecirkelverksamhet, som bedrivs av styrelsens utskott för sjömansvård i hemlandet. *Skolöverstyrelsen* har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bildningsverksamhet bland sjömän* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[319] 3. Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	480 500	452 550
1950/51 (statsliggaren s. 709)	500 000	
1951/52 (förslag)	510 000	

Den del av anslaget, som icke disponeras för särskilda ändamål, är avsedd som understöd åt de lokala föreläsninganstalterna.

Skolöverstyrelsen har föreslagit höjning av anslaget för nästa budgetår med 170 000 kronor. Förslaget har biträttts av statens folkbildningsnämnd. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Bidrag till centralbyråer. Av anslaget disponeras nu högst 69 500 kronor till bidrag åt centralbyråer för den populärvetenskapliga föreläsningverksamheten och för den genom riksförbund för studiecirkelverksamhet bedrivna föreläsningverksamheten. *Västra Sveriges folkbildningsförbund* hemställer om höjning av bidraget åt förbundet från 5 000 till 8 500 kronor. Höjningen motiveras med att centralbyråns kostnader ökats genom hyra för expeditionslokal samt med högre utgifter för porto och telefon. *Arbetarnas bildningsförbund* anhåller om ökning av understödet åt förbundet från 27 500 till 37 000 kronor. Som motivering åberopas ökat arbete till följd av ökat antal studieförbund, som utnyttjar föreläsningförmedlingen, vidare stegrade kostnader för trycksaker och föreläsningsskatalog samt behov av ytterligare arbetskraft för tillhandahållande av filmbilder, diagram och annat material åt föreläsarna. *Överstyrelsen* föreslår höjning av bidragen med 1 000 kronor respektive 2 500 kronor.

Föreläsningar i anslutning till lokalt organiserat studiearbete. Till detta ändamål må nu utgå bidrag med högst 117 000 kronor. *Arbetarnas bildningsförbund* hemställer om höjning av denna post med 73 000 kronor. Förbundet framhåller, att ökade kostnader framför allt i form av höjda arvoden och traktamenten åt föreläsarna medfört, att postens höjning år 1947 endast i obetydlig utsträckning kunnat användas för att öka antalet föreläsningar, vilket faktiskt innebär en minskning av föreläsningverksamheten inom de sex studieförbund, som funnos före 1947. Efter detta år ha nämligen tillkommit sju studieförbund, vilka samtliga fått del i detta anslag, ur vilket även skall lämnas bidrag till föreläsningar vid enskilda studiecirkelsammanskomster. Under verksamhetsåret 1949/50 ha avgifterna från de lokala arrangörerna höjts. Denna avgiftshöjning beräknas ha tillfört verksamheten omkring 20 000 kronor, varigenom antalet föreläsningar kunnat höjas med 500. Anslagsbeloppet har ändock visat sig otillräckligt och förmedlingen av föreläsningar har av brist på medel måst avbrytas i december 1949. *Överstyrelsen* anser starka skäl tala för en väsentlig höjning av ifrågavarande bidrag, därest den förstärkning av folkbildningsarbetets resurser, som eftersträfvats genom beslutet 1947, skall kunna genomföras. Bidragshöjningen bör ske successivt, varför överstyrelsen för nästa budgetår föreslår, att anslagsposten höjes med 53 000 kronor.

Föreläsninganstalternas föreläsningar. *Föreläsningförbundens riksorganisation* har gjort en undersökning beträffande antalet

föreläsningssanstalter, som ej åtnjuta statsbidrag men vilka kunna förväntas söka sådant för innevarande budgetår. Med hänsyn till resultatet av undersökningen anser riksorganisationen, att ytterligare 25 000 kronor erfordras för att samtliga föreläsningssanstalter skola kunna tilldelas statsbidrag. Till föreläsningar på orter, där lokala föreläsningssanstalter ej finnas, inklusive föreläsningar genom andra organisationer än dylika anstalter, utgår nu ett belopp av minst 25 000 kronor, motsvarande bidrag till 1 000 föreläsningar. Riksorganisationen har även beträffande denna post gjort en undersökning och yrkar på grundval härav höjning av beloppet med 5 000 kronor. Slutligen hemställer organisationen, liksom för innevarande budgetår, att bidraget till varje föreläsning måtte höjas med 10 kronor, varigenom statsbidragen till föreläsningssanstalter skulle utgå med 35 kronor per föreläsning upp till ett antal av 10 och med 20 kronor för varje därutöver anordnad föreläsning. *Överstyrelsen* tillstyrker höjning av anslaget med 8 500 kronor för att bidrag skall kunna utgå till anstalter, som nu ej åtnjuta understöd. Vidare tillstyrker överstyrelsen den begärda höjningen med 5 000 kronor av förutnämnda belopp till föreläsningar på orter, där lokala anstalter ej finnas. Vad angår den föreslagna ökningen av bidraget per föreläsning, erinrar överstyrelsen om att centralbyråerna måst bevilja en arvodeshöjning efter den tidpunkt, då nuvarande bidragsbelopp fastställdes. Överstyrelsen tillstyrker därför den föreslagna höjningen 10 kronor till 35 kronor för varje föreläsning upp till 10 men anser höjningen för varje föreläsning utöver detta antal böra stanna vid 5 kronor. Detta skulle medföra en ökning av medelsbehovet med 100 000 kronor.

Styrelsen för Föreläsningssförbundens riksorganisation har sedermera ytterligare framhållit betydelsen av ökade bidrag till föreläsningssanstalternas föreläsningar och därvid föreslagit en anslagshöjning med 15 000 kronor i fråga om bidrag till anstalter, som nu ej åtnjuta sådant.

Departementschefen. Enligt 1947 års riksdags beslut må till lokal föreläsningssanstalt utgå statsbidrag — fränsett resekostnadsersättning — med högst 25 kronor för varje under ett budgetår anordnad föreläsning upp till ett antal av tio och med högst 10 kronor för varje under budgetåret därutöver anordnad föreläsning. Jag anser mig icke heller i år kunna tillstyrka föreliggande, ånyo framförda förslag om en höjning av nämnda bidragsbelopp. För innevarande budgetår har anslaget höjts med 19 500 kronor, varav 10 000 kronor motiverats främst med syftet att möjliggöra, att bidrag enligt stadgade grunder skall kunna utgå till samtliga de lokala föreläsningssanstalter, som äro därtill berättigade, för de föreläsningar, som fylla föreskrivna villkor. Av samma skäl förordar jag för nästa budgetår en ökad medelsanvisning med 7 500 kronor. Jag tillstyrker vidare en höjning av bidraget till centralbyråer med 2 500 kronor. Då jag i övrigt icke anser mig böra förordna någon förändring beträffande förevarande anslag, bör det samma vid bifall till vad jag föreslagit höjas med 10 000 kronor till 510 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar*, för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 510 000 kronor.

[320] 4. **Understöd för anordnande av folkbildningskurser m. m.**
 Detta anslag är uppfört med 155 000 kronor och disponeras sålunda:

1. Bidrag för anordnande av folkbildningskurser	125 000
2. Bidrag till Folkbildningsförbundet för konsulentverksamhet ..	30 000
	<hr/>
	Summa kronor 155 000

Anslagsposten 1. Till längre folkbildningskurs på 30 timmar utgå för närvarande högst 400 kronor med tillägg av högst 10 kronor för överskjutande timme upp till 60 timmar samt till ämneskurs högst 15 kronor för timme.

I skrivelse till skolöverstyrelsen har *Folkbildningsförbundet* hemställt, att bidraget till varje enskild längre folkbildningskurs må utgå med högst 500 kronor med tillägg av högst 15 kronor för överskjutande timme upp till 60 timmar samt högst 25 kronor för undervisningstimme i ämneskurs samt att statsbidrag till föreläsares resor måtte i viss utsträckning utgå även vid ämneskurser i likhet med reseersättningarna vid de längre kurserna.

Skolöverstyrelsen har förklarat sig ej vara beredd att för närvarande förorda en i och för sig önskvärd höjning av bidraget till varje enskild längre folkbildningskurs. Beträffande *Folkbildningsförbundets* hemställan om statsbidrag till föreläsares resa vid ämneskurs erinrar överstyrelsen om att 1944 års folkbildningsutredning i sin motivering för statsbidrag till ämneskurser utgick från att dessa torde få karaktär av ortskurser, varför någon resekostnadsersättning icke skulle behöva utgå. För att emellertid kunna hålla en tillfredsställande kvalitet på dessa kurser och för att kunna tillgodose skiftande intressen har det, framhåller överstyrelsen, visat sig nödvändigt för kursanordnarna att anlita föreläsare från längre håll. Överstyrelsen ville dock icke tillstyrka, att statsbidrag utginge till dessa föreläsares resor, utan funne det lämpligare, att bidraget för undervisningstimme i ämneskurs höjdes till 20 kronor. En sådan höjning syntes kunna genomföras inom ramen för nu anvisat belopp. Överstyrelsen förordar därför, att denna anslagspost uppföres med oförändrat belopp.

Anslagsposten 2. *Folkbildningsförbundet* har hos skolöverstyrelsen hemställt om en höjning av denna anslagspost med 15 000 kronor med hänvisning till föreliggande planer på inrättande av nya konsulentbefattningar. *Skolöverstyrelsen* tillstyrker en höjning av posten med 10 000 kronor.

Departementschefen. Jag är icke beredd att nu förorda någon ändring av grunderna för understödjande av folkbildningskurserna. Ej heller kan jag nu tillstyrka ökad medelsanvisning till Folkbildningsförbundet för konsulentverksamhet. Jag förordar, att förevarande anslag uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för anordnande av folkbildningskurser m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 155 000 kronor.

[321] 5. Resekostnadsersättning åt föreläsare.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	110 000	116 669
1948/49	110 000	160 353
1949/50	110 000	153 832
1950/51 (statsliggaren s. 710)	150 000	
1951/52 (förslag)	150 000	

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till bruttoutgiften under sistförflutna budgetår, 174 000 kronor, förordat en anslagshöjning med 25 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Resekostnadsersättning åt föreläsare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[322] 6. Understöd åt studiecirkelverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 200 000	997 439
1948/49	1 200 000	591 313
1949/50	1 200 000	3 239 765
1950/51 (statsliggaren s. 710)	1 700 000	
1951/52 (förslag)	2 200 000	

Skolöverstyrelsen har hemställt, att detta anslag måtte för nästa budgetår uppräknas med 500 000 kronor till 2 200 000 kronor. Överstyrelsen har till stöd för sitt förslag framhållit, att överstyrelsen under sistförflutna budgetår beviljat understöd med ungefär sistnämnda belopp.

Besparingsutredningen har — ehuru livligt medveten om studiecirkelverksamhetens betydelse — funnit, att en fortsatt utvidgning av verksamheten med tillämpning av nu gällande bidragsgrunder komme att föranleda en kostnadsökning för statsverket, som i nuvarande läge måste anses betänklig. Enligt utredningens mening borde därför företagas en översyn av gällande statsbidragsbestämmelser, syftande till en jämkning av grunderna

och skärpning av tillämpningsföreskrifterna. En allmän omprövning borde emellertid icke innebära, att bidragets stimulans effekt i nämnvärd grad reducerades; det borde dock eftersträvas, att statens kostnader relativt sett hölles inom snävare gränser än för närvarande. Det syntes sålunda rimligt, att studiecirkeldeltagarna själva påtog sig en större andel i cirkelkostnaderna än som nu vore fallet.

Beträffande statsbidragen till inköp av studieplaner, grundböcker och korrespondenskurser vore utredningen icke övertygad om att dessa bidrag fyllde en sådan funktion, att allvarliga olägenheter skulle vållas, om dessa stödåtgärder slopades. Med hänsyn till att genom en sådan åtgärd en betydande besparing för statsverket skulle vinnas (för budgetåret 1949/50 uppgående till omkring 550 000 kronor), ansågo sig utredningen böra föreslå, att statsbidrag till nu nämnda ändamål från och med utgången av innevarande budgetår icke vidare skulle utgå.

Departementschefen. Till de av besparingsutredningen framlagda relativt vittsyftande förslagen är jag, med hänsyn till den korta tid som stått till buds och som icke medgivit en önskvärd remissbehandling, icke beredd att nu taga ställning.

Av nettoutgiften för budgetåret 1949/50 avse omkring 1 050 000 kronor understöd för budgetåret 1948/49 och återstoden understöd för budgetåret 1949/50. Med hänsyn härtill torde anslaget för nästa budgetår böra uppräknas med 500 000 kronor till 2 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[323] 7. **Understöd för anordnande av s. k. universitetscirklar.** I enlighet med av skolöverstyrelsen framlagt förslag torde detta reservationsanslag böra uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för anordnande av s. k. universitetscirklar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[324] 8. **Utbildning av studieledare för folkbildningsarbetet m. m.** Detta reservationsanslag, som disponeras på sätt framgår av s. 711 f. i statsliggaren, har för innevarande budgetår höjts från 61 000 kronor till 64 500 kronor.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit sänkning av anslaget med 3 000 kronor, avseende anslagsposten till bidrag till enskilda studier per korrespondens, vilken under budgetåren 1947/50 icke helt tagits i anspråk.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag om minskning av anslaget med 3 000 kronor till 61 500 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av studieledare för folkbildningsarbetet m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 61 500 kronor.

[325] **9. Bidrag till studieförbund för organisations- och administrationskostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	500 000	500 000 ¹
1949/50	550 000	512 797
1950/51 (statsliggaren s. 712)	580 000	
1951/52 (förslag)	600 000	
Anslaget är nu fördelat sålunda:		
1. Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för anordnande av instruktionskurser för sjömän samt anställande av folkbildningsinstruktörer för sjömän		17 300
2. Bidrag enligt 27 § kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 508) angående statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet		562 700
		<hr/> Summa kronor 580 000

Enligt 27 § nyssnämnda kungörelse må bidrag av statsmedel för organisations- och administrationskostnader utgå till av skolöverstyrelsen jämlikt 23 § samma kungörelse godkänt riksförbund för studiecirkelverksamhet med högst hälften av förbundets utgifter för studieverksamheten, däri inräknade kostnaderna för av förbundet anordnade studieledare- och instruktionskurser samt för av förbundet anställda instruktörer och konsulenter.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 505 000 kronor, varav 4 700 kronor belöpa å anslagsposten 1 och 500 300 kronor å anslagsposten 2.

Överstyrelsen har upplyst, att statens folkbildningsnämnd förordat nämnda höjning av anslaget. För det fall att Kungl. Maj:t icke skulle se sig i stånd att i nuvarande läge helt biträda överstyrelsens förslag, har överstyrelsen föreslagit, att anslagshöjningen skulle ske etappvis, för budgetåret 1951/52 med 100 000 kronor, vilken höjning överstyrelsen bedömde vara synnerligen angelägen.

Till belysande av medelsbehovet under anslagsposten 2 har skolöverstyrelsen åberopat följande sammanställning.

¹ Härav ha 70 755 kronor utbetalats efter budgetårets utgång.

Studieförbund	Äskat belopp 1950/51	Äskat belopp 1951/52	Tilldelat belopp 1949/50	Verkliga utgifter 1948/49
1. Arbetarnas bildningsförbund . . .	600 000	650 000	216 900	588 570
2. Folkuniversitetet	80 950	93 725	34 000	140 221
3. Frikyrkliga studieförbundet . . .	25 425	30 957	11 500	35 596
4. Godtemplarordens studieförbund	106 000	106 000	44 000	111 656
5. Jordbrukare-ungdomens förbund	52 490	62 000	22 620	73 621
6. K. F. U. K:s och K. F. U. M:s riksstudieförbund	4 000	6 850	3 600	9 415
7. Liberala studieförbundet	—	47 400	9 400	25 000 ¹
8. Nationaltemplarordens studie- förbund	34 625	34 625	28 150	52 128
9. Studieförbundet medborgarsko- lan	49 556	53 720	20 600	96 767
10. Svenska landsbygdens studieför- bund	110 000	126 500	73 130	165 739
11. Sveriges blåbandsförenings stu- dieförbund	12 500	12 000	9 060	24 974
12. Sveriges kyrkliga studieförbund	65 219	72 714	26 100	93 566
13. Tjänstemännens bildningsverk- samhet	68 730	80 700	33 640	99 425
Summa	1 209 495	1 377 191	532 700	1 516 678

¹ Uppskattat belopp.

Till stöd för sitt förslag beträffande anslagsposten 2 har överstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Inkomna redovisningar för budgetåret 1949/50 tyda på att studieförbundens utgifter då lågo 10—20 procent högre än under närmast föregående budgetår. Liberala studieförbundet har under år 1950 av överstyrelsen godkänts som riksstudieförbund.

Studiearbetets ökade utbredning ställer högre krav på studieförbundens ledning och på utbildningen av studieledare samt ökar belastningen på administrationen. Om icke de ekonomiska resurserna förbättras, finnes risk för att studiearbetets kvalitet sänkes. Då studiecirkelverksamhetens starka utbredning under de senaste åren till stor del torde ha befrämjats av statsbidragen, synes det rimligt, att studieförbunden erhålla möjlighet att bedriva en mot ökningen i antalet studiecirklar svarande konsulterande verksamhet och utbildning av studieledare.

Överstyrelsen anser sig dock icke för närvarande kunna tillstyrka en höjning av organisations- och administrationsbidraget i den utsträckning, som begäres av studieförbunden, utan föreslår, att anslaget höjes på så sätt, att det under 1951/52 kan utgå med lika stort belopp, som förbunden själva för ifrågavarande ändamål tillskoto under budgetåret 1948/49. Detta innebär, att anslaget höjes med i avrundat belopp 470 000 kronor.

Jämte de tretton riksförbund för studiecirkelverksamhet, som tidigare erkänts, torde för det budgetår, som här avses, tillkomma ytterligare något förbund. Överstyrelsen hemställer därför, att anslaget för detta ändamål höjes med 30 000 kronor.

Departementschefen. Överstyrelsens ånyo framförda förslag om höjning av anslagsposten 1 anser jag mig icke heller i år kunna tillstyrka. Den av överstyrelsen föreslagna ökningen av anslagsposten 2 med i runt tal en halv miljon kronor är givetvis icke möjlig i nuvarande läge. Denna anslagspost har höjts med 50 000 kronor för sistförflutet budgetår och med 30 000 kronor för innevarande budgetår främst med tanke på tillkomsten av nya bidragsberättigade studieförbund. Jag föreslår, att posten 2 av samma anledning för nästa budgetår höjes med 20 000 kronor. Vid bifall härtill bör anslaget uppföras med 600 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till studieförbund för organisations- och administrationskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 600 000 kronor.

[326] **10. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar. 11. Bidrag till verksamheten vid studiehem.** Dessa anslag ha sedan budgetåret 1944/45 varit uppförda med vardera 30 000 kronor.

Riksförbundet Sveriges hemgårdar har för budgetåret 1951/52 anhållit om ett anslag av 150 000 kronor till hemgårdar, under framhållande av verksamhetens utveckling och penningvärdets fall. *Skolöverstyrelsen* har vitsordat hemgårdarnas stora ekonomiska svårigheter, vilka särskilt gjorde det svårt att behålla kvalificerade hemgårdsföreståndare. Överstyrelsen har vidare anfört, att enligt det av ungdomsvårdskommittén föreslagna statsbidragssystemet det sammanlagda statsbidraget till nu befintliga hemgårdar skolat uppgå till omkring 180 000 kronor. I avvaktan på genomförandet av kommitténs förslag tillstyrkte överstyrelsen det begärda anslaget. Om detta i nuvarande läge icke skulle kunna utverkas, vore en höjning av anslaget till 60 000 kronor i varje fall ofrånkomlig.

Till studiehem ha *Arbetarnas bildningsförbund*, *Godtemplarordens studieförbund* samt *KFUK:s och KFUM:s riksstudieförbund* begärt anslag med tillhoppa 41 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har understrukit, att även studiehemmen kämpade med ekonomiska svårigheter. Under erinran om att förverkligande av ungdomsvårdskommitténs förslag skulle medfört större anslagskrav har överstyrelsen tillstyrkt det nu begärda beloppet.

Departementschefen. Ehuru jag är väl medveten om den betydelsefulla uppgift, som verksamheten vid hemgårdar och studiehem har att fylla inom

ungdomsvården, anser jag mig likväl icke kunna i nuvarande statsfinansiella läge föreslå ökade statsanslag till densamma utan förordar, att ifrågavarande anslag uppföras med oförändrade belopp. Under erinran om att hemgårdarna i regel äro belägna i städer eller andra tätorter med relativt gott skatteunderlag vill jag samtidigt framhålla önskvärdheten av att vederbörande kommuner i större omfattning än hittills understödja ifrågavarande verksamhet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) såsom *Bidrag till verksamheten vid hemgårdar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 30 000 kronor;

b) såsom *Bidrag till verksamheten vid studiehjem* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[327] **12. Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.** Detta anslag, vars disposition framgår av statsliggaren s. 712 ff., har under budgetåren 1939/51 varit uppfört med följande belopp:

1939/40	378 300 ¹
1940/41	239 800
1941/42	229 800
1942/43	242 100
1943/44	262 100
1944/45	284 400
1945/46	331 000
1946/47	355 700
1947/48	455 500
1948/49	455 500
1949/50	489 000
1950/51	489 000

Skolöverstyrelsen har — under framhållande av att från vederbörande organisationer för nästa budgetår äskats statsbidrag till ett sammanlagt belopp av 983 450 kronor — föreslagit höjning av anslaget med 331 000 kronor till 820 000 kronor. Anslagsäskandena framgå av följande sammanställning.

¹ Härav togs dock ett belopp av 25 000 kronor, avsett till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m., icke i anspråk (jfr proposition nr 79 till 1939 års urtima riksdag, s. 47).

Bidragets ändamål	Beviljat bidrag för budgetåret		För budgetåret 1951/52	
	1939/40	1950/51	begärt bidrag	av överstyrelsen tillstyrkt bidrag (ökning resp. minskning)
	kronor	kronor	kronor	kronor
1. Centralförbundet för nykterhetsundervisning för främjande av förbundets verksamhet	50 000	85 000	98 000	92 000 (+7 000)
2. Föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m.	140 000	125 000	180 000	140 000 (+15 000)
3. Anordnande av en allmän utbildningskurs i alkoholfrågan	11 000	11 000	14 600	14 600 (+3 600)
4. C. F. N. för anordnande av en fortbildningskurs i alkoholfrågan för lärare vid högre skolor ¹	—	8 000	8 000	8 000
5. C. F. N. för anskaffande av undervisningsfilmer i alkoholfrågan	—	—	30 000	—
6 a. Utgivande av en handledning för lärare vid nykterhetsundervisningen	—	5 000	—	— (-5 000)
6 b. C. F. N. för utgivande av ny undervisningsmateriel för nykterhetsundervisningen	—	—	30 000	7 500 (+7 500)
7. Främjande av De kristna samfundens nykterhetsrörelsers verksamhet	5 000	20 000	35 000	25 000 (+5 000)
8. Främjande av Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran verksamhet	3 425	2 000	—	— (-2 000)
9. Främjande av Sveriges storloges av I.O.G.T. upplysnings- och ungdomsverksamhet	33 000	35 000	206 000	60 000 (+25 000)
10. Främjande av Sveriges godtemplares ungdomsförbunds verksamhet	2 000	3 000	9 000	5 000 (+2 000)
11. Främjande av Sveriges blåbandsförenings upplysnings- och ungdomsverksamhet	10 000	11 000	18 500	15 000 (+4 000)
12. Främjande av Nationaltemplarordens upplysnings- och ungdomsverksamhet	11 500	11 000	20 000	18 000 (+7 000)
13. Främjande av nykterhetsorganisationen Verdandis upplysnings- och ungdomsverksamhet	5 000	6 000	8 000	7 000 (+1 000)
14. Främjande av Sveriges studerande ungdoms helykterhetsförbunds verksamhet	8 000	11 000	19 000	15 000 (+4 000)
15. Främjande av nykterhetsföreningen Vita Bandets upplysnings- och ungdomsverksamhet	6 000	6 000	7 500	7 500 (+1 500)
16. Främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet	8 500	10 000	14 000	11 000 (+1 000)

¹ Det för budgetåret 1950/51 beviljade bidraget avser en instruktionskurs rörande lektionsverksamhet i alkoholfrågan.

Bidragets ändamål	Beviljat bidrag för budgetåret		För budgetåret 1951/52	
	1939/40	1950/51	begärt bidrag	av överstyrelsen tillstyrkt bidrag (ökning resp. minskning)
	kronor	kronor	kronor	kronor
17. Främjande av Svenska läkarnas nykterhetsförenings verksamhet	3 000	6 000	10 000	10 000 (+ 4 000)
18. Främjande av Järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet	5 000	6 000	9 500	8 000 (+ 2 000)
19. Främjande av Motorförarnas helnykterhetsförbunds verksamhet	19 000	23 000	39 000	30 000 (+ 7 000)
20. Främjande av Sveriges polismäns helnykterhetsförbunds verksamhet	1 000	—	3 000	1 000 (+ 1 000)
21. Bidrag till uppehållande av Internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande (Bureau internationale contre l'alcoolisme) verksamhet	3 500	5 500	5 500	5 500
22. Instrukörer för nykterhetsupplysning	42 000	72 500	168 850	113 100 (+ 40 600)
23. Främjande av Sveriges nykterhetsällskaps representantförsamlings verksamhet	—	—	18 000	16 000 (+ 16 000)
24. Främjande av Kommitténs för samarbete mellan nykterhetsrörelsen och fackföreningsrörelsen verksamhet	—	10 000	15 000	15 000 (+ 5 000)
25. Främjande av Kvinnoföreningarnas samarbetskommittés för nykterhetsfrågor verksamhet	—	5 000	10 000	10 000 (+ 5 000)
26. Främjande av Svenska frisksportförbundets verksamhet	—	—	7 000	3 000 (+ 3 000)
27. Bidrag till nykterhetsorganisationer för organisations- och administrationskostnader	—	—	—	170 000 (+ 170 000)
28. Främjande av nykterhet på andra än ovan anförda sätt och motarbetande av dryckenskapens följder	3 375	12 000	—	12 800 (+ 800)
Summa kronor		489 000	983 450	820 000 (+ 331 000)

Beträffande den närmare motiveringen för de föreslagna särskilda bidragen torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Såsom av tablån framgår, skulle bifall till överstyrelsens anslagsäskanden medföra en höjning av anslaget med 331 000 kronor. Överstyrelsen framhåller, att en dylik anslagshöjning i nuvarande läge vore betydande, men önskade det oaktat anmäla, att ifrågavarande anslagsbehov föreläge inom detta ur det allmännas synpunkt viktiga område. Skulle ändock Kungl. Maj:t icke se sig i stånd att i nuvarande läge förorda en dylik anslagshöjning, ville överstyrelsen framhålla, att en etappvis skeende höjning dock

skulle vara av stort värde för nykterhetsarbetet. Bland de ändamål, som härvidlag ifrågakomme, ville överstyrelsen nämna anslagsäskandena från centralförbundet för nykterhetsundervisning, föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande och anordnande av en fortbildningskurs för lärare vid högre skolor. Av vikt vore även, att de enskilda nykterhetsorganisationerna bereddes någon lättnad genom en höjning av de till dem utgående bidragen. Inom en anslagsram av 100 000 kronor skulle kunna tillgodoses i varje fall en del av de anslagsändamål, som i nuvarande läge tedde sig mest angelägna.

Besparingsutredningen har föreslagit, att anslaget för budgetåret 1951/52 uppföres med 400 000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 89 000 kronor. Även om den verksamhet, som understödes med medel ur förevarande anslag, vore betydelsefull ur social synpunkt, ansåge utredningen, att den liksom åtskillig annan social och kulturell verksamhet borde få vidkännas en av det statsfinansiella läget motiverad begränsning.

Departementschefen. Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med oförändrat belopp, 489 000 kronor. För nästa budgetår har statsbidrag begärts av vederbörande organisationer med belopp, som skulle innebära en fördubbling av det nu utgående anslaget. Skolöverstyrelsen har liksom för innevarande budgetår tillstyrkt bidrag med 820 000 kronor, innebärande en anslagsökning med icke mindre än 331 000 kronor. Såsom särskilt bidrag till nykterhetsorganisationerna för organisations- och administrationskostnader har överstyrelsen därvid tillstyrkt ett belopp å 170 000 kronor.

Även om starka skäl anförts till stöd för en anslagshöjning, kan jag likväl i nuvarande statsfinansiella läge icke tillstyrka en höjd medelsanvisning. Jag vill erinra om att de förslag, som kunna förväntas från 1944 års nykterhetskommitté, sannolikt torde komma att beröra även den med förevarande anslag avsedda verksamheten. I avvaktan på resultatet av nämnda utredning är jag icke heller beredd att förorda en sänkning av anslaget. Jag förordar därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Det bör såsom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anslagets disposition. Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 489 000 kronor.

[328] **13. Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd.** Till detta ändamål anvisade 1948 års riksdag, med bifall till statsutskottets hemställan, ett anslag av 25 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 10 000 kronor.

Utskottet hade bland annat erinrat, att frågan om musikskolans framtida ställning vore föremål för överväganden inom 1944 års folkbildningsutredning. I avvaktan på ett ställningstagande till utredningens förslag syntes det utskottet ofrånkomligt, att skolan provisoriskt bereddes ökat understöd från det allmännas sida, därest den skulle vara i stånd att fullfölja sin verksamhet. Utskottet ansåg sig emellertid icke kunna förorda en större höjning av det av statsmedel utgående bidraget än med 10 000 kronor. Utskottet fann det nämligen icke omotiverat, att Värmlands läns landsting — liksom för budgetåret 1947/48 — understödde skolans verksamhet med ett väsentligt större belopp än tidigare, intill dess frågan om det framtida huvudmannaskapet för skolan kunde komma att lösas. Anslaget utgår alltså med 25 000 kronor.

1944 års folkbildningsutredning har i sitt betänkande om estetiskt folkbildningsarbete (SOU 1948: 30) föreslagit (jfr s. 164 f.), att en särskild skoltyp, benämnd statsunderstödd folklig musikskola, skulle inrättas, till vilken folkliga musikskolan i Arvika skulle beredas tillfälle att ansluta sin verksamhet. Utredningen har emellertid ansett sig böra räkna med att en dylik definitiv reglering av skolans ställning icke omedelbart kunde åvägbringas. Det framstode därför, framhåller utredningen, som nödvändigt, att det särskilda anslaget till skolan bibehölles under åtminstone något år framåt och därtill avsevärt höjdes. På grundval av skolans bokslut för arbetsåret 1946/47 och en av skolans styrelse verkställd uppskattning av skolans framtida driftkostnader hemställer utredningen, att förevarande anslag tills vidare måtte utgå med 60 000 kronor.

Skolans styrelse har i skrivelse till skolöverstyrelsen den 31 mars 1950 hemställt om bidrag för budgetåret 1951/52 med 60 000 kronor till skolans verksamhet och 300 kronor till dess bibliotek. Vidare har styrelsen i skrivelse till överstyrelsen den 10 augusti 1950 som ett primärt önskemål framhållit, att frågan om skolans framtida ställning nu utan dröjsmål upptoges till slutligt avgörande. Styrelsen har därvid även som ett alternativ till sina i förstnämnda skrivelse framförda anslagsäskanden hemställt, att statsbidrag till lärarlöner vid skolan måtte — i anslutning till det system, som av 1941 års lärarlönesakkunniga föreslagits för folkhögskolornas vidkommande — utgå med 90 procent av de lönebelopp skolöverstyrelsen fastställde. Det statsbidrag, som vid bifall härtill komme att erfordras, har beräknats till omkring 53 600 kronor.

Ur styrelsens framställning inhämtas ytterligare följande.

Under år 1949 ha vissa betydelsefulla steg tagits i skolans utveckling, vilka icke kunna undgå att påverka anslagsbehovet för den löpande driften. Sälunda har skolans stödförening av lotterimedel erhållit ett anslag av 100 000 kronor som bidrag till byggande av en bostadsbyggnad för kvinnliga elever, varjämte den erhållit rätt att in-teckna skolbyggnaden och till följd därav kunnat upptaga ett lån å 150 000 kronor till nybyggnader.

Skolans lärare ha jämlikt beslut av 1949 års riksdag blivit pensionsberättigade i statens pensionsanstalt. Länets myndigheter ha också visat ett ökat intresse för skolan. Landstinget och Arvika stad ha höjt sina årliga bidrag till skolan till 17 000 kronor respektive 7 000 kronor och staden har i övrigt beslutat lämna sin medverkan till det första steget i skolans utbyggnad. Den yttre ramen för skolans verksamhet har sålunda i vissa avseenden stärkts eller rättare vunnit en grund för blivande förstärkning. Samtidigt tvingas emellertid skolan att arbeta under tryckande ekonomiska omständigheter i vad gäller medel till lärarlöner och till driften i övrigt.

I och med läsåret 1951/52 inträder musikskolan i vissa avseenden i ett nytt skede av sin verksamhet i det att skolans rektor år 1951 fyller 70 år och därmed kommer att avgå från sin tjänst. För att få en ny kvalificerad rektor är det nödvändigt för skolan att kunna ställa bostad till förfogande, erbjuda skälig lön och peka på en i rimlig grad ekonomiskt tryggad grund för skolans verksamhet. Skolan äger icke någon egen rektorsbostad och den nuvarande rektorlönen är reducerad med hänsyn till att den nuvarande rektorn uppbär pension såsom förutvarande folkhögskolorektor. Styrelsen har räknat med att under år 1951 kunna bygga en lärarbostad för en kostnad av 80 000 kronor och Arvika stadsfullmäktige ha utfäst sig att teckna borgen för ett lån för en sådan byggnad. Denna byggnad torde provisoriskt kunna begagnas till rektorsbostad för att senare tagas i anspråk som lärarbostad. För att ej föregripa en slutlig prövning av frågan om rektorstjänstens löneplacering vill styrelsen — som icke i detta sammanhang räknat med någon löneroglering för skolans personal — beräkna en rektorlön av 15 000 kronor. För att skolan skall få en ur saklig synpunkt välmotiverad likställighet med folkhögskolorna bör slutligen statsbidraget få utgå med 90 procent av lärarlönerna.

Skolöverstyrelsen har under erinran om att folkhögskolans stipendiegrunder tillämpades i fråga om musikskolan, förordat, att understödet till musikskolan skulle utgå enligt samma statsbidragsgrunder som av 1941 års lärarlönesakkunniga föreslagits beträffande folkhögskolorna. Överstyrelsen borde få pröva lärarbehovet och bestämma understödsbeloppet, varför anslaget borde upptagas som förslagsanslag. Med inräknande av 300 kronor såsom bidrag till skolans bibliotek har överstyrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skulle höjas till 55 000 kronor.

Departementschefen. Det torde icke råda något tvivel om att musikskolan i Arvika har en viktig uppgift att fylla i det folkliga bildningsarbetet i vårt land. Verksamheten vid skolan har också i skilda sammanhang fått vackra vitsord och redan det ekonomiska stöd, som givits av såväl staten som lokala myndigheter, är givetvis att fatta som uttryck för uppskattning av skolans arbete. Jag har också själv tidigare, då jag haft att anmäla frågan om bidrag till skolan, betonat, att jag funnit en ökning av statsbidraget vara i och för sig önskvärd. Från skolans sida har nu framhållits, att skolan snart nog kunde väntas komma i en situation då en fastare ekonomisk grund för dess verksamhet bleve absolut nödvändig. Därjämte har uttalats önskemål om en reglering av skolans ställning över-

huvudtaget. Ehuru jag är medveten om att det även ur statens synpunkt är ett bestämt intresse att skolan, av vars elever enligt uppgift för närvarande 85 procent äro från andra delar av riket än Värmlands län, för sin verksamhet erhåller tryggare och bättre villkor, anser jag mig emellertid av ekonomiska skäl även i år böra förorda, att statens bidrag bibehålles vid sin nuvarande storlek och att något beslut icke i detta sammanhang fattas om en reglering av skolans ställning. Då jag intager denna ståndpunkt, vill jag emellertid samtidigt framhålla, att ett ytterligare uppskov utöver nu förordade med avgörandet av nu berörda frågor om ett utvidgat statligt stöd till skolan och en reglering av dess ställning helst icke bör ske, bland annat med hänsyn till att staten medverkat till åtgärder, som för skolan medför ökade utgifter i form av räntor och pensionsavgifter. För närmast kommande budgetår räknar jag emellertid med att det även med oförändrat statsbidrag skall finnas möjligheter till fortsatt verksamhet vid skolan i en omfattning och med en organisation, som ungefär motsvarar nuvarande förhållanden.

Under återopande av det anförda föreslår jag alltså för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 25 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[329] **14. Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	6 000	11 905
1950/51 (statsliggaren s. 716)	6 000	
1951/52 (förslag)	12 000	

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till anslagsbelastningen under det sistförflutna budgetåret föreslagit uppräknig av detta förslagsanslag till 12 000 kronor.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag om höjning av anslaget med 6 000 kronor till 12 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[330] **15. Statens studielån: Studielånenämnden.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	75 000	96 402
1949/50	85 000	107 156
1950/51 (statsliggaren s. 716)	90 000	
1951/52 (förslag)	100 000	

Studielånenämnden har — i avvaktan på en eventuell omorganisation av dess verksamhet — hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas med 10 000 kronor till 100 000 kronor. Till stöd härför har nämnden anfört bland annat följande.

Nämndens utgifter för nästföregående budgetår uppgingo till omkring 107 000 kronor. Härav utgöra emellertid omkring 13 000 kronor engångsutgifter för tryckning av nämndens betänkande angående studiehjälpverksamheten (SOU 1949: 41) och för utrustning av nämndens nya lokaler. För den egentliga verksamheten ha utgifterna sålunda uppgått till omkring 94 000 kronor. För nu löpande budgetår torde utgifterna komma att uppgå till minst detta belopp. Omfattningen av nämndens arbete har ökat genom stegradt antal ansökningar, vilket medfört större behov av tillfälliga arbetskrafter. Sedan nämnden erhållit egna lokaler, ha utgifter tillkommit för renhållning, tvätt, elkraftförbrukning, expeditionsvakt m. m., utgifter, som endast delvis uppstått budgetåret 1949/50, enär nämnden först den 1 oktober 1949 överflyttade från kanslihuset. Nämndens kanslipersonal har vidare genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1950 överförts från arvodesställning till reglerad befordringsgång jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947.

Departementschefen. Jag biträder studielånenämndens förslag om anslagets höjning med 10 000 kronor till 100 000 kronor. Anslaget bör såsom hittills icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens studielån: Studielånenämnden* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[331] **16. Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	10 000	22 560
1949/50	13 500	31 810
1950/51 (statsliggaren s. 716)	22 500	
1951/52 (förslag)	32 000	

Detta förslagsanslag bör med hänsyn till belastningen uppräknas med 9 500 kronor till 32 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kronor.

[332] **17. Statens biografbyrå: Avlöningar.** Detta anslag är uppfört med 86 800 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, s. 717 f. *Direktören för biografbyrån* har för nästa budgetår icke ifrågasatt annan ändring än en mindre ökning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biografbyrå: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 86 800 kronor.

[333] **18. Statens biografbyrå: Omkostnader.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 10 000 kronor. I enlighet med förslag av direktören för biografbyrån torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biografbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[334] **19. Bidrag till Samfundet för hembygdsvård.** Förevarande anslag, som från och med budgetåret 1948/49 överflyttats från nionde till åttonde huvudtiteln, är uppfört med 25 000 kronor och må disponeras till bestridande av kostnaderna för upprätthållande av samfundets verksamhet. Förutom detta bidrag har samfundet innevarande budgetår erhållit understöd av statsmedel dels ur anslaget till understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker med 3 300 kronor till utgivande av »Bygd och natur, tidskrift för hembygdsvård», dels ur anslaget till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning med i runt tal 3 200 kronor till uppehållande av verksamheten vid samfundets byggmästarskola å Vilans folkhögskola, dels ur det under sjätte huvudtiteln uppförda anslaget till vissa forsknings- och undersökningsarbeten med 15 000 kronor till den av samfundets vägbyrå bedrivna verksamheten i vägvårdande syfte.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår — med förmälan att samfundet liksom för innevarande budgetår hemställt om ett sammanlagt bidrag till sin verksamhet av 47 000 kronor — tillstyrkt ett anslag av 45 000 kronor och föreslagit, att samfundet inom ramen för anslaget skall få göra en avvägning av medelsbehovet för de olika verksamhetsgrenarna och avgöra, huruvida bidrag i fortsättningen skall utgå till byggmästarskolan å Vilan.

Departementschefen. Jag ifrågasätter icke någon ändring beträffande förevarande anslag utan föreslår, att för nästa budgetår anvisas oförändrat belopp, 25 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Samfundet för hembygdsvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.

[335] 1. Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	256 000	257 631
1950/51 (statsliggaren s. 718)	258 200	
1951/52 (förslag)	260 000	

Direktionen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår icke ifrågasatt någon höjning av anslaget. *Direktionen* har framhållit, att den alltjämt vidhölle sina i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag — bland annat om inrättande i stället för fyra med arvode å 11 760 kronor förenade lärarbefattningar i gymnastik samt i lek och idrott av motsvarande antal tjänster i Cg 27 — vilka icke vunnit statsmakternas bifall, men att *direktionen* med hänsyn till kravet på återhållsamhet ansett sig icke böra nu förnya dessa yrkanden.

Departementschefen. I anslutning till av *chefen* för civildepartementet under För flera huvudtitlar gemensamma frågor förordad lönerreglering för personalen vid vissa av de fasta maskinläggningarna inom civilförvaltningen m. m. bör tjänsten som värmeledningsskötare i Ce 11 vid institutet ombildas till en maskinisttjänst i Ce 13. Detta föranleder en uppräknig av icke-ordinarieposten med 500 kronor.

I anledning av en av *direktionen* i skrivelse den 8 december 1949 gjord framställning i fråga om rätten till sjukvård och begravningshjälp för förutnämnda lärare i gymnastik samt i lek och idrott har statens lönenämnd erinrat om att enligt de av statsmakterna godkända grunderna för 1947 års lönerreglering arvodesanställning i möjligaste mån borde undvikas och avvecklas för heltidsanställd personal, varför nämnden ansåge att ifrågasvarande arvodesbefattningar borde omändras till löneplansreglerade tjänster. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att nämnda fyra lärare i gymnastik samt i lek och idrott erhålla anställning som extra tjänstemän i Cg 25. Till följd härav bör arvodesposten minskas med 47 040 kronor till 46 910 kronor samt icke-ordinarieposten uppräknas med 43 200 kronor. Denna post bör alltså uppföras med $(42\,700 + 500 + 43\,200 =)$ 86 400 kronor. Vidare bör anslagsposten till rörligt tillägg höjas med 5 140 kronor till 22 490 kronor. Då jag icke ifrågasätter någon ändring beträffande ordi-

narieposten beräknar jag hela avlöningsanslaget till 260 000 kronor, innebärande en ökning med 1 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	104 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	46 910
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	86 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 490
	Summa kronor 260 000

b) till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 kronor.

[336] 2. Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	73 600	83 630
1950/51 (statsliggaren s. 719)	81 600	
1951/52 (förslag)	85 200	

Direktionen har hemställt om höjning av anslaget med 4 100 kronor och därvid å ena sidan räknat med en ökning av medelsbehovet under sjukvårdsposten (nu 300) med 400 kronor, under bränsleposten (nu 50 000) med 4 000 kronor och under anslagsposten till publikationstryck (nu 300) med 200 kronor samt å andra sidan med en minskning av medelsbehovet med 500 kronor till följd av ökade uppbördsmedel.

Departementschefen. Mot direktionens beräkning av medelsbehovet under omkostnadsanslaget har jag icke funnit anledning till annan erinran än att uppräkningsposten av bränsleposten synes kunna begränsas till 3 500 kronor. Jag förordar alltså att anslaget höjes med 3 600 kronor och uppföres med 85 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 85 200 kronor.

[337] 3. Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m. Detta reservationsanslag, som nu är uppfört med 12 000 kronor, torde i enlighet med av *direktionen* över institutet framlagt förslag böra uppföras med

oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

[338] **4. Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier.** Detta anslag torde i enlighet med av institutets direktion framlagt förslag bära uppföras med oförändrat belopp, 3 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

[339] **5. Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.** I enlighet med av institutets direktion framlagt förslag torde detta anslag bära uppföras med oförändrat belopp, 7 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 7 500 kronor.

[340] **6. Gymnastiska centralinstitutet: Engångsanslag för vissa ändamål.** Detta reservationsanslag, som uppförts å riksstaten först för innevarande budgetår, utgår med 20 800 kronor och disponeras på sätt framgår av s. 720 i statsliggaren.

Direktionen över institutet har för nästa budgetår äskat ett anslag av 22 000 kronor för anskaffning av gymnastik- och idrottsmateriel. Till detta ändamål begärde direktionen 33 300 kronor för innevarande budgetår. Jag fann den ifrågasatta anskaffningen ofrånkomlig men ansåg mig endast kunna tillstyrka en medelsanvisning för ändamålet av 11 000 kronor för budgetåret 1950/51.

Departementschefen. För nästa budgetår anser jag mig icke kunna förorda högre medelsanvisning till anskaffning av gymnastik- och idrottsmateriel än 11 000 kronor. Med detta belopp bör förevarande anslag därför uppföras, vilket innebär en anslagsminskning med 9 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Engångsanslag för vissa ändamål* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 kronor.

[341] 7. **Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.** Förevarande anslag har sedan budgetåret 1945/46 varit uppfört med 5 500 kronor. Enligt beslut av Kungl. Maj:t skall anslaget huvudsakligen användas till bestridande av kostnader för förhyrande av simhallar, idrottshallar, gymnastiksalor, idrottsplatser och dylikt till kurser i olika idrottsgrenar för studerande vid Stockholms högskolor.

Föreningen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag å 12 000 kronor för sin verksamhet. Föreningen har därvid framhållit, att föreningen är den institution, vilken i huvudsak omhänderhar den fysiska fostran bland Stockholms högskolestuderande.

Departementschefen. Jag kan under nu rådande förhållanden icke tillstyrka en anslagshöjning utan förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 5 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 5 500 kronor.

[342] 8. **Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg.** Detta reservationsanslag, som upptagits å riksstaten från och med budgetåret 1947/48, är uppfört med 21 400 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, s. 720. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 21 400 kronor.

[343] 9. **Understöd åt svenska Dalcroze-institutet.** Detta anslag är uppfört med 10 000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser utgår anslaget till föreståndaren för svenska Dalcroze-institutet för anställande av kvalificerad lärarpersonal och anskaffande av lämplig undervisningslokal. Institutet är underkastat särskild inspektion av skolöverstyrelsen.

Hos Kungl. Maj:t har *föreståndaren för institutet* för nästa budgetår anhallit om ett till 15 000 kronor förhöjt understöd såsom bidrag till lärarlöner och lokalhyra samt, om så befinnes möjligt, till elevstipendier. *Skolöverstyrelsen* förordar oförändrat anslag för nästa budgetår, att utgå såsom bidrag till lärarlöner och lokalhyra.

Besparingsutredningen, som ifrågasatt om kontinuerligt statsunderstöd åt här ifrågavarande verksamhet kunde anses påkallat, har föreslagit, att anslaget icke uppföres i riksstaten för budgetåret 1951/52.

Departementschefen. I likhet med skolöverstyrelsen anser jag mig icke böra förorda någon höjning av förevarande anslag men är icke heller beredd att med hänsyn till det behov, institutet visat sig fylla, nu tillstyrka en nedsättning av anslaget eller ett uteslutande av detsamma ur riksstaten. Anslaget bör därför uppföras med ett oförändrat belopp av 10 000 kronor. Beträffande anslagets disposition ifrågasätter jag icke någon ändring. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Understöd åt svenska Dalcroze-institutet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

[344] 1. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	200 000	222 650
1950/51 (statsliggaren s. 721)	285 000	
1951/52 (förslag)	285 000	

Den höjning av detta reservationsanslag, som vidtagits för innevarande budgetår, är föranledd av att medel till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon beräknats under detta anslag och icke såsom under de närmast föregående budgetåren under anslaget till Bidrag till främjande av humanistisk forskning.

Styrelsen för Samfundet för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon har dels i en till civildepartementet ingiven underdånig skrivelse den 17 augusti 1950 hemställt om utverkande av pensionsrätt i statens pensionsanstalt för huvudredaktören, biträdande redaktören, redaktionssekreteraren och kansli-bitrådet i Svenskt biografiskt lexikon, dels i en till ecklesiastikdepartementet ingiven underdånig skrivelse samma dag under återopande av förstnämnda skrivelse hemställt om anvisande för budgetåret 1951/52 av ett anslag av 115 900 kronor till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon.

Det belopp, styrelsen sålunda ansett erforderligt för nästa budgetår, överstiger det för innevarande budgetår beräknade med 30 900 kronor. Denna ökning är helt föranledd av förslaget om pensionering av vissa anställda, vilken beräknats draga en engångskostnad för huvudredaktören av omkring 27 600 kronor samt därtill årliga kostnader för samtliga ifrågavarande anställda av i runt tal 3 600 kronor.

Styrelsen har vidare anmält, att det visat sig svårt att som biträdande redaktör förvärva en verkligt kvalificerad person för den lön svarande mot lönegrad 27, som beräknats för innevarande budgetår. Om så visade sig nödvändigt, ville styrelsen därför framdeles till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sådan omdisponering av medlen, att plats för en löneökning för biträdande redaktören kunde beredas inom den nuvarande anslagsramen.

Departementschefen. Enligt vad jag inhämtat av chefen för civildepartementet är frågan om beredande av pensionsrätt i statens pensionsanstalt för

viss personal i Svenskt biografiskt lexikon ännu icke färdigberedd. Vid sådant förhållande beräknar jag nu oförändrad medelsanvisning till utgivande av nämnda lexikon. Då jag ej heller i övrigt ifrågasätter någon ändring av förevarande anslag, bör detta för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 285 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 285 000 kronor.

[345] **2. Bidrag till främjande av humanistisk forskning.** På framställning av *humanistiska fondens nämnd* har *vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien* hemställt, att detta anslag för nästa budgetår måtte höjas från 600 000 kronor till 900 000 kronor. Som motivering för den begärda höjningen har nämnden anfört, att anspråken på humanistiska fonden vore stigande såväl på grund av en i och för sig mycket glädjande expansion av svensk humanistisk forskning som till följd av de stigande priserna, medan man samtidigt måste räkna med minskad ränteavkastning på fondens eget kapital. Behovet av medel till stödjande och främjande av humanistisk forskning överstege därför väsentligt den summa, som för närvarande stode till nämndens förfogande.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. För nästa budgetår föreslår jag anvisande av oförändrat belopp, 600 000 kronor, och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till främjande av humanistisk forskning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 600 000 kronor.

[346] **3. Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	91 000	78 428
1950/51 (statsliggaren s. 722)	93 000	
1951/52 (förslag)	93 000	

Forskningsrådet har för nästa budgetår hemställt, att detta förslagsanslag måtte uppföras med oförändrat belopp. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 kronor.

[347] 4. Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 100 000	793 335
1950/51 (statsliggaren s. 723)	1 100 000	
1951/52 (förslag)	1 100 000	

För nästa budgetår har *forskningsrådet* hemställt om en höjning av detta reservationsanslag med 580 000 kronor till 1 680 000 kronor. Av det begärda anslagsbeloppet har rådet beräknat 1 000 000 kronor till understöd åt enskilda forskare, 500 000 kronor till den under ledning av rådets subkommittéer bedrivna gruppforskningen samt 180 000 kronor till försvarsmedicinsk forskning.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag utan föreslår för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 1 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens medicinska forskningsråd: Främjande av medicinsk forskning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

[348] 5. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	57 000	53 941
1950/51 (statsliggaren s. 723)	60 000	
1951/52 (förslag)	60 000	

I enlighet med förslag av forskningsrådet torde detta förslagsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[349] 6. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Främjande av naturvetenskaplig forskning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000 000	1 163 236
1950/51 (statsliggaren s. 724)	1 000 000	
1951/52 (förslag)	1 000 000	

Naturvetenskapliga forskningsrådet har för nästa budgetår hemställt, att detta reservationsanslag måtte höjas med 250 000 kronor till 1 250 000 kro-

nor. Till stöd härför har bland annat framhållits, att mängden av de bidragsansökningar, som vore förtjänta av bifall, ständigt växt samt att rådets anslagsmedel efterhand till allt större del blivit bundna vid fortlöpande forskningsuppgifter, vilkas medelsbehov i många fall egentligen borde täckas genom ordinarie institutionsanslag.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag utan föreslår oförändrad medelsanvisning, 1 000 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Främjande av naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[350] **7. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	300 000	266 209
1950/51 (statsliggaren s. 724)	250 000	
1951/52 (förslag)	250 000	

Den sänkning av detta reservationsanslag, som vidtagits för innevarande budgetår, har sin grund i att utgifterna för bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar i matematisk-naturvetenskapliga discipliner numera bestridas från anslaget till Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar. *Forskningsrådet* har för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 80 000 kronor till 330 000 kronor. Av höjningen avses 50 000 kronor till understöd för publicering av svenska djuphavsexpeditionens resultat och 30 000 kronor till bidrag enligt ett av 1945 års universitetsberedning framlagt förslag till översättning och språkgranskning av doktorsavhandlingar.

Departementschefen. Jag avser att i det följande föreslå anvisande av ett särskilt riksstatsanslag till bidrag till publicering av svenska djuphavsexpeditionens resultat. Jag är ej beredd att tillstyrka den ifrågasatta medelsanvisningen till bidrag till översättning och språkgranskning av doktorsavhandlingar utan föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 250 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[351] **8. Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat.** Under åren 1946 samt 1947—48 genomfördes under ledning av professorn vid Göteborgs högskola Hans Pettersson den s. k.

svenska djuphavsexpeditionen. Denna expedition, vilken huvudsakligen ägnades åt undersökningar av djuphavsbotten i de tre oceanerna, finansierades genom privata donationer till Kungl. Vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg. Utöver de skänkta medlen — 1 500 000 kronor — beviljades avsevärda prisreduktioner å expeditionens specialutrustning, vilkas totalbelopp, inberäknat tillskott från rederiets sida, avsevärt översteg 500 000 kronor.

För bearbetningen av det insamlade stora materialet ha donationsmedel endast i viss utsträckning kunnat erhållas, sammanlagt omkring 150 000 kronor, och statens naturvetenskapliga forskningsråd har därför under åren 1948—50 årligen ställt omkring 60 000 kronor till förfogande för ändamålet. Under betonande av vikten av att materialet i fråga snarast möjligt blir bearbetat och resultaten publicerade har ett anslag av 4 000 dollar av Geological Society of America ställts till förfogande under andra halvåret 1950 för påskyndande av vissa undersökningar. Ytterligare har för en period av fyra år ett anslag av 8 000 dollar om året ställts i utsikt av en annan amerikansk institution. I båda de sistnämnda fallen är förutsättningen för anslag, att tryckningen av expeditionsrapporten skall ske snarast möjligt och genom svensk försorg. De amerikanska anslagsmedlen få sålunda icke disponeras för tryckningskostnader.

Statens naturvetenskapliga forskningsråd har anmält, att djuphavsexpeditionens resultat nu börjat bli färdiga för publicering samt att denna publicering enligt en av professorn Pettersson i samarbete med statskontorets tryckeriexpedition gjord beräkning kunde väntas komma att kosta omkring 50 000 kronor årligen under 5 år. För rådet vore det emellertid icke möjligt att bestrida dessa kostnader, om icke särskilda anslagsmedel beräknades härför.

I fråga om publiceringsarbetet har av professorn Pettersson inhämtats bland annat följande.

Bearbetningen har fortskridit så långt att tryckningen av den volym av expeditionsrapporten, som innehåller de zoologiska resultaten, redan kunnat påbörjas. Ytterligare två volymer beräknas komma att föreligga i tryckfärdigt skick under loppet av nästa kalenderår och ytterligare två till tre volymer under det därpå följande. Betydelsen av att resultaten från en stor vetenskaplig expedition snabbt ställas till den vetenskapliga världens förfogande kan icke nog starkt framhållas. Nämnas må också, att redan nu ett antal utländska djuphavsexpeditioner arbeta med den av den svenska expeditionen använda tekniken och att ytterligare flera expeditioner med samma syfte äro under förberedelse.

Departementschefen. Som framgått av den lämnade redogörelsen har den svenska djuphavsexpeditionen kommit till stånd tack vare betydande ekonomiska insatser från enskilt håll. Bearbetningen av expeditionens resultat åter har bekostats dels med allmänna medel, dels med privata bidrag från olika bidragsgivare inom och utom landet. Det ligger i öppen dag, att expe-

ditionens resultat snarast möjligt böra publiceras och därmed ställas till förfogande för fortsatt arbete inom de olika vetenskapliga områden, som här äro i fråga. En förutsättning för att detta skall kunna ske synes emellertid vara, att bidrag härtill lämnas från statens sida. Med hänsyn härtill samt även under erinran om att vid vissa utländska bidrag till bearbetningen av expeditionsresultaten synes ha knutits det bestämda villkoret, att publiceringen skall ske snart och genom svensk försorg, vill jag förordna, att ett särskilt anslag för ändamålet uppföres å riksstaten. Anslaget bör erhålla reservationsanslags karaktär och för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser angående anslagets disposition.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[352] **9. Statens samhällsvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	20 000	15 522
1950/51 (statsliggaren s. 724)	20 000	
1951/52 (förslag)	20 000	

Samhällsvetenskapliga forskningsrådet har hemställt, att detta förslagsanslag måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Med biträdande av detta förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens samhällsvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[353] **10. Statens samhällsvetenskapliga forskningsråd: Främjande av samhällsvetenskaplig forskning.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	300 000	284 609
1950/51 (statsliggaren s. 724)	300 000	
1951/52 (förslag)	300 000	

Detta reservationsanslag torde i enlighet med förslag av forskningsrådet för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens samhällsvetenskapliga forskningsråd: Främjande av samhällsvetenskaplig forskning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[354] 11. Flyg- och navalmedicinsk forskning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	220 000	236 160
1950/51 (statsliggaren s. 724)	270 000	
1951/52 (förslag)	295 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden har för nästa budgetår hemställt om en höjning av detta reservationsanslag med 72 200 kronor, varav i runt tal 59 000 kronor till navalmedicinska forskningsuppgifter. Höjningen är föranledd av följande förslag:

a. uppräknig av laboratorernas arvoden från 14 808 kronor (motsvarande lönegraden Ce 29) till 18 528 kronor (motsvarande Cp 9) och av laboratoriebiträdenas arvoden från 5 592 kronor (motsvarande Ce 9) till 6 228 kronor (motsvarande Ce 11);

b. anvisande av medel till arvoden åt viss för navalmedicinsk forskning avsedd personal nämligen en laborator (18 528 kronor) och en försöksassistent (9 108 kronor);

c. ökning med hänsyn till de navalmedicinska forskningsuppgifterna av anslagsmedlen till driftkostnader med 31 500 kronor, varav för avlönande av en mekaniker 6 500 kronor.

I fråga om behovet av anslagsmedel till den navalmedicinska forskningen har nämnden anfört bland annat följande.

Oaktat nämndens verksamhet genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948 utvidgats till att omfatta jämväl navalmedicinen har trots nämndens gjorda äskanden om personell och ekonomisk förstärkning för navalmedicinsk forskning några medel för sådan verksamhet hittills icke beviljats. Nämndens möjligheter att fullgöra sina instruktionsmässigt givna uppgifter inom navalmedicinen ha därför hittills varit synnerligen begränsade. Vissa preliminära utredningsarbeten inom särskilt brådskande områden ha kunnat utföras utan särskilda kostnader tack vare personligt intresse från enskilda forskares sida. I avsaknad av medel för avlönande av nödvändiga forskarkrafter och för bestridande av driftkostnader har nämnden emellertid nödgats helt avstå från att på basis av de erhållna utredningsresultaten inleda aktiv forsknings- och försöksverksamhet på det navalmedicinska området.

Under tiden ha många navalmedicinska forskningsuppgifter — för vilka nämnden redogjort i sina anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 — ökat i angelägenhet, samtidigt som nya tillkommit som följd av materielens ökade prestanda och taktikens nya krav. Nämnden kan icke underlåta att framhålla de risker för liv och hälsa, som viss personal kan komma att utsättas för, därest denna undandrages det skydd, som kan givas den genom framsteg på det navalmedicinska forskningsområdet. Det är nämndens uppfattning, att navalmedicinsk forsknings- och försöksverksamhet måste bedrivas intensivt och kontinuerligt, såväl med hänsyn till kraven på säkerhet för ifrågavarande personal som för att de möjligheter, den moderna materielen erbjuder, skola kunna helt utnyttjas. Utvecklingen av

ubåtsvapnet med de nya typerna av ubåtar — snorkelubåtar och miniatyrbåtar — ställa ökade och delvis helt nya krav på besättningarna. Utbildning av godmän och konstruktion av de för dem nödvändiga andningsapparaterna och övrig utrustning äro för landets vidkommande i stort sett nya problem av trängande art, som fordra energiska insatser från medicinskt håll för sin lösning.

Statskontoret har förklarat sig icke vara berett att förorda nämndens förslag om en uppräknig av laboratorernas och laboratoriebiträdenas arvoden, medan *statens lönenämnd* i denna fråga uttalat i huvudsak följande.

I avvaktan på en lönereglering för övriga laboratorer anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka någon förändring i avlöningens storlek för flyg- och navalmedicinska nämndens laboratorer. Med hänsyn bland annat till att arvodesanställning numera bör undvikas för heltidsanställda befattningshavare, får lönenämnden emellertid föreslå, att förevarande laboratorer beredas e. o. anställning och inplaceras i lönegrad Ce 29.

Förslaget om beredande av förbättrade avlöningsförmåner till tre laboratoriebiträden har icke föranlett annan erinran från lönenämndens sida, än att desamma i likhet med laboratorerna böra erhålla e. o. anställning och placeras i Ce 11.

Chefen för marinen har understrukit betydelsen av att den navalmedicinska forskningen kan igångsättas på sätt flyg- och navalmedicinska nämnden föreslagit samt har tillstyrkt nämndens äskande av medel till navalmedicinska arbetsuppgifter.

Departementschefen. Flyg- och navalmedicinska nämnden har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår av hänsyn till det ekonomiska läget inskränkt sig till att framföra vissa önskemål, som ansetts alldeles särskilt angelägna. Det oaktat kan jag endast i begränsad omfattning tillstyrka bifall till dess äskanden. Jag kan sålunda icke nu förorda någon uppräknig av laboratorernas och laboratoriebiträdenas arvoden. Däremot vill jag tillstyrka en anslagshöjning med 25 000 kronor för att bereda nämnden ökade möjligheter till forsknings- och försöksverksamhet inom navalmedicinen. Av de skäl nämnden anfört till stöd för en anslagshöjning för detta ändamål, vill jag särskilt framhålla hänsynen till de oundgängliga kraven på största möjliga säkerhet för den personal, som i sitt arbete vid undervattensoperationer av olika slag är utsatt för de stora risker för liv och hälsa, som den navalmedicinska forskningen syftar till att förminska och om möjligt undanröja.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag icke någon ändring av ifrågasvarande anslag, som sålunda för nästa budgetår bör höjas med 25 000 kronor till 295 000 kronor. Beträffande anslaget disposition torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av nämnden meddela erforderliga bestämmelser. Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 295 000 kronor.

[355] **12. Utrustning för centrifuganläggning vid karolinska mediko-kirurgiska institutets fysiologiska institution.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor. Därvid har förutsatts, att för ett kommande budgetår skulle utgå det belopp, som ytterligare beräknats erforderligt, nämligen 157 500 kronor. *Flyg- och navalmedicinska nämnden* har nu hemställt om anvisande av sistnämnda belopp för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag tillstyrker flyg- och navalmedicinska nämndens framställning och föreslår sålunda, att förevarande anslag uppföres med 157 500 kronor, vilket innebär en sänkning med 42 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning för centrifuganläggning vid karolinska mediko-kirurgiska institutets fysiologiska institution* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 157 500 kronor.

[356] **13. Atomenergiforskning.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	1 900 000	1 174 693
1949/50	1 900 000	1 670 406
1950/51 (statsliggaren s. 726)	1 900 000	
1951/52 (förslag)	1 900 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *atomkommittén* räknat med ett medelsbehov av 2 200 000 kronor. Av detta belopp har emellertid kommittén avsett, att endast 1 750 000 kronor skulle anvisas under nu ifrågavarande anslag och återstoden, 490 000 kronor, i stället i enlighet med ett av kommittén den 25 april 1950 framlagt förslag fördelas på vissa anslag, som nu utgå till universitet och högskolor m. fl. Vid denna fördelning skulle nedannämnda institutioner tilldelas följande, i avrundade tal angivna belopp, nämligen

Vetenskapsakademien	150 000
Uppsala universitet	160 200
Lunds universitet	26 300
Stockholms högskola	26 300
Tekniska högskolan i Stockholm	29 700
Chalmers tekniska högskola	64 500
Karolinska sjukhuset	32 500

I fråga om den sålunda ifrågasatta överföringen av anslagsmedel har kommittén anfört bland annat följande.

De ansökningar om bidrag ur atomenergianslaget, som inkomma till atomkommittén, kunna uppdelas i två grupper. Den ena omfattar ansökningar till visst ändamål, som återkomma år från år och som, enligt vad erfarenheten visat, representera ett permanent behov inom en viss institution. Dit hör det permanenta behov av personal och materiel för undervisning, som framkommit vid universiteten och de tekniska högskolorna inom kärnfysik och kärnkemi, men utvecklingen har även fört fram till ett konstant behov av vetenskaplig forskning inom dessa och angränsande områden. Till den andra gruppen hör ansökningar om medel för speciella forskningsprojekt, vilka kunna vara i hög grad varierande till natur och omfattning.

Kommittén anser, att tidpunkten nu kommit för att till universitetens och högskolornas egna stater överföra från atomenergianslaget belopp svarande mot de behov, som falla under den första förut angivna gruppen. Särskilt vad den permanenta undervisningen beträffar torde det få anses ur administrativ synpunkt riktigare, att medel gå direkt till lärosätena än genom förmedling av atomkommittén, men kommittén anser det även riktigt, att genom direkta anslag en viss grundval ges för den del av forskningen, som kan förutses representera ett för framtiden med säkerhet existerande behov. En sådan forskning är ju även nödvändig för den högre undervisningens behov.

Departementschefen. Atomkommitténs förslag att anvisa medel till bestridande av en del utgifter, som nu belasta förevarande anslag, under anslag, som nu utgå till universitet och högskolor m. fl., har avstyrkts av universitetskanslern för universitetens och Stockholms högskolas vidkommande samt av överstyrelsen för de tekniska högskolorna för dessa högskolors del. Ej heller jag har ansett mig böra biträda förslaget. Därest en dylik omläggning icke kommer till stånd, har kommittén räknat med ett medelsbehov för nästa budgetår under nu ifrågavarande anslag av 2 200 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 300 000 kronor. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon ökad medelsanvisning utan förordar oförändrat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Atomenergiforskning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kronor.

[357] **14. Matematikmaskinnämnden: Förvaltningskostnader.**

	Nettoutgift	Anslag
1949/50	45 000	28 220
1950/51 (statsliggaren s. 726)	45 000	
1951/52 (förslag)	45 000	

Detta förslagsanslag torde för nästa budgetår i överensstämmelse med förslag av matematikmaskinnämnden böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[358] **15. Matematikmaskinnämnden: Anskaffning av matematikmaskinutrustning.** Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen 1947: 275 framlagda förslag beslöt riksdagen (skrivelsen 1947: 373) dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för anskaffning av matematikmaskinutrustning inom en kostnadsram av 2 000 000 kronor, dels ock till Anskaffning av matematikmaskinutrustning för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Nämnda bemyndigande avsåg närmast förvärv av en matematikmaskin från utlandet. Sedermera har riksdagen (skrivelsen 1948: 456) bemyndigat Kungl. Maj:t att disponera de medel, som anvisats för anskaffning av matematikmaskinutrustning, jämväl för tillverkning inom landet av dylik utrustning. För budgetåret 1949/50 har till ändamålet anvisats ett anslag av 530 000 kronor. Därvid har förutsatts dels att det omedelbara behovet av en matematikmaskin i Sverige skulle tillgodoses genom tillverkning inom landet av en relämaskin, dels att därutöver en elektronrörsmaskin (eller därmed jämförlig maskin) skulle antingen anskaffas från utlandet eller tillverkas inom landet. För innevarande budgetår slutligen har till Anskaffning av matematikmaskinutrustning anvisats ett anslag av 682 000 kronor, avsett till fortsatt arbete med relämaskinen samt till förberedande åtgärder för tillverkning inom landet av elektronrörs- eller därmed jämförlig maskin (se statsliggaren s. 726 f).

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *matematikmaskinnämnden* hemställt, att förevarande reservationsanslag måtte uppföras med 572 000 kronor, vilket innebär en sänkning med 110 000 kronor. Nämnden har därvid till en början i fråga om sin verksamhet anført i huvudsak följande.

Relämaskinen, som erhållit namnet BARK (binär automatisk reläkalkylator), stod färdigmonterad den 15 januari 1950 och invigdes efter provdrift den 28 april 1950. Maskinen synes väl motsvara förväntningarna och har efter en kort inkörningstid kunnat utnyttjas för praktiska arbeten. Från och med den 1 juli 1950 har maskinen använts i huvudsak för debiterade beräkningsuppdrag. Provisoriska bestämmelser rörande grunder för beräkning av ersättning för dylika uppdrag ha av nämnden fastställts. Kostnaderna för maskinens anskaffning och inkörning ha hittills uppgått till 420 000 kronor. Under budgetåret 1950/51 beräknas ytterligare 60 000 kronor komma att förbrukas för ändamålet, varför den sammanlagda anskaffningskostnaden för BARK kan uppskattas till 480 000 kronor.

Förplaneringen av en andra matematikmaskin pågår för närvarande. Denna maskin benämnes i det följande elektronrörsmaskinen, ehuru det ännu är

osäkert, huruvida maskinen kommer att helt baseras på elektronrör såsom kopplingselement. Nämnden räknar med att elektronrörsmaskinen kommer att bli i det närmaste färdigställd under budgetåret 1951/52. Från och med budgetåret 1952/53 synes ett permanent organ för matematikmaskin-service böra träda i verksamhet. Nämnden avser att under år 1951 till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande inrättande av ett dylikt organ.

Beträffande det för nästa budgetår begärda anslaget av 572 000 kronor har nämnden räknat med den fördelning, som framgår av följande sammanställning, i vilken även inom parentes angivits ändringar i förhållande till innevarande budgetår.

1. Arvoden åt personal för drift av relämaskinen och förplanering av elektronrörsmaskinen	231 900	(+ 40 092)
2. Arvoden åt tillfälligt anställd personal för förplanering av elektronrörsmaskinen samt för anlåtande av utomstående expertis och annan tillfällig arbetshjälp	100 000	(+ 19 808)
3. Kostnader för materiel för arbeten med elektronrörsmaskinen samt för komplettering och underhåll av relämaskinen	180 000	(— 170 000)
4. Studier och konferenser utomlands rörande matematikmaskiner samt kostnader i samband med besök i Sverige av utländska fackmän	20 000	(± 0)
5. Övriga utgifter	40 100	(+ 100)
	Summa kronor 572 000	(— 110 000)

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Posten 1. Beträffande ifrågavarande personal föreslås följande ändringar. På grund av att arbetet med elektronrörsmaskinen under budgetåret 1951/52 kan beräknas komma att bedrivas i avsevärt större omfattning än hittills, anses den å halvtid tjänstgörande assistenten behöva anställas å heltid. Antalet assistentbefattningar föreslås därför ökat från 4 1/2 till 5, vilket medför en kostnadsökning av 7 200 kronor. Med hänsyn till anställningstiden och arbetets svårighetsgrad föreslås vidare, att arvoden till två av de biträdande ingenjörerna höjas från 950 kronor för månad till 1 000 kronor för månad. Merkostnaden härför uppgår sålunda till 1 200 kronor för år. För verkstaden, som beräknas få ytterligare ökade uppgifter i samband med arbetet med elektronrörsmaskinen, anses en välkvalificerad verkmästare erforderlig. Arvodet till denne föreslås utgå med högst 800 kronor för månad eller 9 600 för år. Härjämte anser nämnden ytterligare en biträdande matematiker och en matematikmaskinskötare vara behöfliga. Antalet biträdande matematiker har därför ökat från 1 till 2 och antalet matematikmaskinskötare från 4 till 5. Merkostnaden för vardera av dessa befattningshavare uppgår till 8 400 kronor. Slutligen har nämnden räknat med nödvändigheten att behålla en tillfälligt anställd telefonist för skötseln av telefonväxeln i nämndens lokaler vid Drottninggatan 95. Kostnaden för avlönande av sistnämnda befattningshavare, som jämväl tjänstgör som skrivbiträde, beräknas till högst 5 292 kronor. Sammanlagda ökningen av förevarande anslagspost skulle sålunda uppgå till 40 092 kronor.

Posten 2. Nämnden har räknat med att kostnaderna för denna personal (ingenjörer, viss kvalificerad verkstadspersonal såsom instrumentmakare och personal för montagearbeten m. m.) måste bli något större under budgetåret 1951/52 än under innevarande budgetår med hänsyn till det ökade arbetet med elektronrörsmaskinen.

Posten 3. Kostnaderna för materiel till elektronrörsmaskinen, vilka för innevarande budgetår upptagits med 260 000 kronor, beräknas till 150 000 kronor. Materielkostnaderna för drift och underhåll av BARK beräknas till 30 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår. Däremot har nämnden icke ansett sig behöva beräkna några medel för materiel till komplettering och utvidgning av BARK.

Posten 5 har för åstadkommande av en jämn anslagssumma uppräknats med 100 kronor.

Den totala medelsanvisningen för anskaffning av matematikmaskinutrustning (inberäknat förvaltnings- och driftkostnader) kommer vid bifall till nämndens nu gjorda äskanden att uppgå till 2 019 000 kronor, varav enligt nämndens beräkning 302 000 kronor avse personal- och materielkostnader för driften av BARK. Inom den av riksdagen angivna ramen räknar nämnden därför med att ytterligare 283 000 kronor återstå. Nämnden har övervägt, huruvida icke de för drift och underhåll av BARK erforderliga medlen borde anvisas under ett särskilt anslag vid sidan av anslaget till anskaffning av matematikmaskinutrustning. Med hänsyn till svårigheten att exakt kunna ange huru stor del av personalen, som tages i anspråk för BARK, har nämnden emellertid ansett sig icke böra nu framlägga förslag i denna riktning. I fråga om inkomsterna av driften av BARK har nämnden icke ansett sig kunna ange något uppskattat belopp. Sådana inkomster få för närvarande enligt beslut av Kungl. Maj:t disponeras av nämnden för komplettering och utveckling av BARK samt i övrigt för nämndens övriga verksamhet, dock icke för ökning av den i det föregående angivna anslagsposten 1.

Departementschefen. Jag har icke funnit anledning till erinran mot de av matematikmaskinnämnden för nästa budgetår beräknade kostnaderna för anskaffning av matematikmaskinutrustning. Jag föreslår därför, att nu ifrågavarande anslag uppföres med det äskade beloppet 572 000 kronor, vilket innebär en sänkning med 110 000 kronor. Liksom hittills bör det ankomma på Kungl. Maj:t att närmare överväga av nämnden förordade arvoden för personalen ävensom att i övrigt meddela de bestämmelser beträffande anslagets disposition, som må befinnas erforderliga. Beträffande dispositionen av inflytande inkomstmedel ifrågasätter jag icke nu någon ändring. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Anskaffning av matematikmaskinutrustning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 572 000 kronor.

[359] **16. Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	105 000	105 000
1950/51 (statsliggaren s. 727)	115 000	
1951/52 (förslag)	115 000	

Styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond har efter förslag av forskningsinstitutets nämnd hemställt, att detta anslag för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 115 000 kronor.

[360] **17. Bidrag till medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi.** Detta anslag är nu uppfört med 65 000 kronor. *Lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet* har hos universitetskanslern hemställt, att denne måtte söka utverka en anslagshöjning med 10 500 kronor, varigenom det skulle bli möjligt att vid Nobelinstitutets avdelning för biokemi anställa en laborator med ett årligt arvode av 15 000 kronor. *Kanslern* har för sin del förordat utbyte av en befattning som andre assistent mot en som laborator och har beräknat den härför erforderliga anslagsökningen till 3 600 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon anslagshöjning utan föreslår för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 65 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[361] **18. Bidrag till oceanografiska institutet.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	62 000	62 000
1950/51 (statsliggaren s. 727)	63 200	
1951/52 (förslag)	64 700	

Styrelsen för oceanografiska institutet har för nästa budgetår hemställt, att detta anslag måtte höjas med 4 100 kronor till 67 300 kronor. Höjningen är avsedd dels att möjliggöra en ökning från 4 500 kronor till i runt tal 7 100 kronor av arvodet åt ett biträde, som fungerar som sekreterare, kassör och bibliotekarie, dels ock att täcka de till omkring 1 500 kronor beräknade kostnaderna för ett halvt år för pensionering i statens pensionsanstalt av personalen vid institutet. Framställning om rätt till sådan pen-

sionering har av styrelsen gjorts i en till civildepartementet ingiven underdånig skrivelse.

Beträffande uppräknigen av arvodet åt innehavaren av befattningen som sekreterare m. m. har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Det för denna krävande tjänst alldeles otillräckliga arvodet har institutet hittills lyckats avsevärt förbättra genom att skaffa tjänstens innehavare vissa extra arbeten, som äga intimt samband med institutets verksamhet. Denna anordning är emellertid såväl ur vederbörande befattningshavares som ur institutets synpunkt mycket ogynnsam, i det arbetet som sekreterare, kassör och bibliotekarie numera kräver en tjänstemans odelade arbetskraft. Dels har på grund av den internationellt uppmärksammade ställning, som institutet förskaffat sig, såväl dess utländska korrespondens som dess litteraturutbyte intensifierats i utomordentlig grad, och dels har befattningen som institutets kassör blivit allt mera krävande. Ur befattningshavarens synpunkt blir en höjning av arvodet särskilt betydelsefull, därest frågan om tjänstemännens pensionering löses, i det pensionen eljest komme att beräknas på en avsevärt lägre årslön än den, som verkligen utgår. Enär här åsyftade befattningshavare icke blott sköter korrespondens och andra rena skrivgöromål samt institutets bibliotek utan samtidigt är kassör och som sådan sköter institutets räkenskaper, torde han böra jämföras med kansliskrivare i 15 lönegraden.

Departementschefen. Med hänsyn till vad styrelsen anfört är jag beredd att tillstyrka, att ytterligare 1 500 kronor beräknas till ersättning åt det biträde, som nu fungerar som institutets sekreterare, kassör och bibliotekarie. Vad åter angår frågan om pensionering av institutets personal är denna ännu icke färdigberedd. Då jag vid sådant förhållande icke ifrågasätter annan ändring av förevarande anslag än nyssnämnda uppräknigen med 1 500 kronor, bör anslaget höjas med detta belopp till 64 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till oceanografiska institutet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 64 700 kronor.

[362] **19. Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	75 000	75 000
1950/51 (statsliggaren s. 728)	75 000	
1951/52 (förslag)	75 000	

Av det för innevarande budgetår till detta ändamål anvisade anslaget ha 25 000 kronor avsetts skola disponeras till understöd åt äldre högt förtjänta skönlitterära författare, medan återstoden av anslaget förutsatts skola disponeras — förutom till understöd — även till stipendier åt yngre, lovande skönlitterära författare. För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 75 000 kronor. I fråga om grunderna för

anslagets disposition ifrågasätter jag icke någon ändring. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.

[363] **20. Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** Detta anslag, som utgått alltsedan budgetåret 1936/37, har för innevarande år höjts från 3 000 till 4 000 kronor. Anslaget torde böra utgå även för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 4 000 kronor.

[364] **21. Statens konstråd.** Detta anslag torde i enlighet med framställning av statens konstråd för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 10 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens konstråd* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

[365] **22. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	150 000	86 725
1950/51 (statsliggaren s. 729)	150 000	
1951/52 (förslag)	150 000	

Statens konstråd har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår måtte uppföras med 250 000 kronor, vilket innebär en höjning med 100 000 kronor. Av det äskade beloppet beräknas 100 000 kronor till utsmyckning av redan färdiga byggnader.

Departementschefen. Jag anser mig böra föreslå, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 150 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[366] **23. Bidrag till samfundet De nio.** Detta anslag torde för nästa budgetår i enlighet med en av samfundet gjord framställning böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[367] 24. **Bidrag till vetenskaplig expedition till Antarktis.** Å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisade riksdagen till detta ändamål ett reservationsanslag av 100 000 kronor (prop. 1948: 303 och riksdagens skrivelse 1948: 456). Därvid förutsattes, att bidrag skulle utgå med sammanlagt högst 300 000 kronor. För ett vart av budgetåren 1949/50 och 1950/51 har därefter till ändamålet utgått anslag med 100 000 kronor och hela det beräknade statsbidraget har sålunda därmed anvisats. I skrivelse den 11 september 1950 har nu *ambassadören Hans W:son Ahlmann* i egenskap av ordförande i svenska antarktiska kommittén anhållit om ett anslag av 98 000 kronor för täckande av vissa ytterligare kostnader för expeditionen.

Av framställningen och en därvid fogad ekonomisk redogörelse inhämtas bland annat följande.

I den ursprungliga kostnads kalkylen räknades med tre svenska deltagare, men då det visade sig nödvändigt, att även läkaren togs från Sverige, steg den svenska andelen av expeditionens utgifter med cirka 30 000 kronor. Utrustningen drog vidare en kostnad, som med 62 000 kronor översteg den på Sverige ankommande delen. Anledningen härtill var önskvärdheten av dels kompletterande vetenskapliga instrument, dels solidare hus och annan utrustning för expeditionsdeltagarnas säkerhet till liv och lem. Därtill kommer en hydda beräknad till en kostnad av 6 000 kronor och avsedd för en framskjuten bas. Den beräknade bristen till tiden för expeditionens hemkomst uppgår sålunda — så långt nu kan överblickas — för Sveriges del till omkring 98 000 kronor och det totala kostnadsbelopp, som beräknas falla på Sverige till 398 000 kronor. Norges andel beräknas till 2 100 000 svenska kronor och Storbritanniens till 508 000 svenska kronor. Av de sammanlagda kostnaderna beräknas sålunda på Sveriges andel falla 14 procent, på Norges 69 procent och på Storbritanniens 17 procent.

I ambassadören Ahlmanns framställning har vidare lämnats en kortfattad redogörelse för expeditionens hittillsvarande yttre förlopp. Beträffande denna redogörelse liksom beträffande de närmare detaljerna i kostnadsberäkningarna torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Med hänsyn till vad i ärendet anförts vill jag icke motsätta mig ett bifall till den gjorda framställningen om anvisande av ytterligare medel till genomförande av den vetenskapliga expeditionen till Antarktis. Jag föreslår därför, att förevarande anslag å riksstaten för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 98 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till vetenskaplig expedition till Antarktis* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 98 000 kronor.

N. Diverse.

[368] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond.** Anslagen äro nu uppförda med respektive 29 000 kronor, 8 136 000 kronor, 683 000 kronor och 653 000 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1951/52 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 29 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 8 506 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 726 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 681 000 kronor.

[369] 5. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 14 500 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i ämnet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 14 500 kronor.

[370] 6. **Planering av allmänna arbeten.** Till detta ändamål var för budgetåret 1946/47 uppfört ett reservationsanslag av 20 000 kronor. Anslaget har därefter varit uppfört med ett nominellt belopp av 100 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[371] 7. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	12 700	10 721
1950/51 (statsliggaren s. 730 f.)	15 500	
1951/52 (förslag)	15 500	

Vetenskapsakademien har i sina anslagsäskanden beräknat medel för en ny årsavgift, nämligen 15 pund för internationella unionen för kristallografi. Tillika har akademien anhållit, att i de fall, då höjningar av årsavgiften komme att ske, medel måtte få tagas i anspråk härför ur detta anslag. Akademien har vidare hemställt, att medel måtte anvisas såsom bidrag till de olika nationalkommittéernas utgifter för expenser (skrivhjälp, papper, porton, telefon m. m.) med 300 kronor för varje kommitté.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har gjort framställning om oförändrat anslag för svensk anslutning till *Union académique internationale*. *Nationalkommittén för geodesi och geofysik, den svenska nationella kommittén av The International Council of Museums (ICOM)* och *svenska nationalkommittén för hushållsundervisning* har var för sin del hemställt om oförändrat anslag.

Departementschefen. Ur anslaget torde böra utgå bidrag jämväl till gäldande av årsavgiften, nu 15 pund, till internationella unionen för kristallografi. Då vad jag sålunda förordat icke torde påkalla någon anslagshöjning och då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande anslagets disposition, torde detsamma böra uppföras med oförändrat belopp, 15 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 15 500 kronor.

[372] 8. Bidrag till svenska institutet i Rom m. m. Detta anslag är nu uppfört med 71 200 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, s. 731.

Institutets styrelse har hemställt om höjning av anslaget med 6 800 kronor. Härav avse 5 950 kronor ökning av anslagsposten å 19 350 kronor till expenser (bränsle, lyse m. m.) och övriga utgifter. Återstoden av den begärda höjningen eller 850 kronor avse utgifter för premie för en av sty-

relsen tecknad kapitalförsäkring för institutets bibliotekarie och sekreterare, italienske medborgaren Gino Filipetto. Till stöd för höjningen av posten till expenser och övriga utgifter har anförts bland annat följande.

På grund av den ständigt ökande kostnadsnivån i Italien ha dessa anslagsmedel under det senast förflutna budgetåret icke varit tillräckliga för bestridandet av de utgifter, som erfordrats för institutets drift och för bibliotekets upprätthållande och komplettering. Donationsmedel ha därför måst tagas i anspråk för expensanslagets utfyllande. Den största sparsamhet har likväl iakttagits. Så t. ex. har uppvärmning av institutet kunnat ske endast bristfälligt och allvarliga klagomål ha ingått över svårigheten för forskarna att arbeta under de temperaturförhållanden, som måst hållas inom institutet.

För budgetåret 1950/51 kan med expensanslaget endast bestridas kostnaderna för vaktmästarhjälp, bränsle, lyse, gas, telefon och en viss del av kostnaderna för erforderliga rengöringsmedel. Kontorsmateriel, porto, tvätt och övriga expensutgifter samt all kostnad för underhåll av och inköp till biblioteket kunna ej tillgodoses inom expensanslagets ram. Om inga som helst medel under budgetåret 1950/51 anvisas för underhåll och komplettering av biblioteket, måste ändå, utöver det statliga expensanslaget, från andra håll anskaffas ett belopp av cirka 6 000 kronor för att samtliga expensutgifter för institutets drift skola kunna bestridas.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att anslagsmedlen till expenser och övriga utgifter höjas med 5 900 kronor. Däremot anser jag mig icke kunna förorda, att medel anvisas för gäldande av premie för den tecknade kapitalförsäkringen. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med 77 100 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 77 100 kronor.

[373] **9. Vissa iståndsättningsåtgärder å San Michele.** Under denna rubrik har riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1950: 150 för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 85 000 kronor. Anslaget har avsetts skola disponeras för vissa reparations- och iståndsättningsåtgärder å egendomen San Michele ävensom för att tillgodose andra i samband med egendomens övertagande av staten eventuellt uppkommande utgiftsbehov av engångsnatur, i den mån icke andra medel funnes tillgängliga. Kostnaderna för reparations- och iståndsättningsåtgärderna hade av byggnadsstyrelsen beräknats till 175 000 kronor, varav 130 000 kronor belöpte på byggnader och trädgårdsanläggningar och återstoden, 45 000 kronor, på reparation av antika möbler samt nyanskaffning av möbler och husgeråd m. m. Vid anmälan i föl av denna anslagsfråga framhöll jag, att det var önskvärt, att alla möjligheter att minska anslagsbehoven tillvaratoges. Jag framhöll vidare, att åtskilliga industriföretag förklarar sig beredda att leverera utrustning av olika slag antingen gratis eller mot betydande rabatter samt att från enskilt håll ställts vissa garantier för upp-

kommande arvsskatteskostnader. Med hänsyn till vad jag sålunda anfört fann jag det möjligt, att engångskostnaderna komme att understiga de beräknade, och förutsatte, att styrelsen för svenska institutet i Rom förebbringade utredning härom i samband med anslagsäskandena för nästa budgetår till San Michele-stiftelsen.

Till reparations- och andra iståndsättningsåtgärder å San Michele har byggnadsstyrelsen för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 90 000 kronor, motsvarande skillnaden mellan det av byggnadsstyrelsen för dylika åtgärder beräknade medelsbehovet, 175 000 kronor, och det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 85 000 kronor.

Styrelsen för svenska institutet i Rom, som tillika utgör styrelse för stiftelsen San Michele, har efter remiss yttrat sig beträffande frågan om möjligheterna att begränsa de beräknade engångskostnaderna för staten i samband med dess övertagande av egendomen San Michele och därvid anfört i huvudsak följande.

Ifrågavarande anslag avser i första hand reparationsarbetena på San Michele. Dessa började juli 1950 och ha framskridit i långsam takt, vilket med hänsyn till såväl kulturhistoriska som ekonomiska synpunkter synes styrelsen vara det mest fördelaktiga. Företaget drives icke i totalentreprenad — ett förfaringssätt som avstyrkts av sakkunniga på orten — utan under ledning av intendenten, som samtidigt är byggnadsstyrelsens ombud. Framhållas bör emellertid, att oförutsedda bristfälligheter i byggnaderna, som utförts i etapper, yppa sig under arbetets gång. Likaledes ha arbetslöner och materialkostnader i Italien undergått en ej oväsentlig stegring, sedan de ursprungliga kostnadsberäkningarna uppgjordes. På grund härav ser sig styrelsen icke i stånd att på sakernas nuvarande ståndpunkt precisera några besparingsåtgärder beträffande själva ombyggnaden.

I propositionen 1950:150 förutsattes, att anslaget även skulle få disponeras för att tillgodose i samband med övertagandet eventuellt uppkommande utgiftsbehov av engångsnatur av annat slag än byggnadsarbetet.

Därmed torde i första hand ha avsetts täckande av utgifter för arvsskatt i Italien. Dennas storlek är beroende på det uppskattade värdet av egendomen, vilket emellertid ännu ej fastställts av vederbörande italienska myndigheter. Även i detta avseende är det alltså för närvarande ej görligt för styrelsen att överblicka eventuella möjligheter till besparing, trots en garanti som ställts av en enskild person för viss del av beloppet.

Vidare önskar styrelsen framhålla, att själva reparationskostnaderna komma att avsevärt stegras genom skador vid ett blixtnedslag den 25 augusti 1950. Även denna omständighet förhindrar styrelsen att tillsvidare prestera förhandsberäkningar angående tänkbar reducering av byggnads-kostnaderna.

I byggnadsstyrelsens förhandsberäkning av kostnaderna för iståndsättande av San Michele med foresteria och vaktmästarbostad förutses för nyanskaffning av möbler, husgeråd m. m. 35 000 kronor. Denna beräkning är emellertid endast en erfarenhetsmässig totalberäkning. Statsutskottet har förutsatt, att detta belopp skulle kunna nedbringas genom gåvor av utrustning från enskilda personer och företag, rabatter o. s. v. Dylika förmåner ha även kommit stiftelsen San Michele till del, dels fri frakt Stockholm—

Neapel och dels i form av gåvor och utrustning. Därvid är emellertid att märka följande. Frakten Neapel—Anacapri jämte omlastningar har måst bestridas med tillgängliga anslagsmedel och belöpa sig till en anseelig summa. Gåvorna hänföra sig till avsevärd del till kategorier av inventarier, som ligga utanför ramen av det ursprungligen tänkta programmet (t. ex. piano, radiogrammofon, kylskåp, dammsugare, böcker och dylikt). I fråga om kvalitet överstiga de vidare i de flesta fall det vid den förberedande utredningen förutsatta. Gåvorna ha skänkts av givare, som ivrat för att San Michele med dess internationellt observerade ställning skall framträda med en utrustning av bästa svenska kvalitet. Det finns alltså ingen möjlighet att avdraga totalvärdet av dessa gåvor från det ursprungligen avsedda anslaget. Å andra sidan är det givet, att dessa gåvor i vissa avseenden ersätta den utrustning, som tänktes bestridd av den ovan nämnda anslagsposten å 35 000 kronor. Också på denna punkt är det för närvarande omöjligt för styrelsen att komma med någon preciserad beräkning, men styrelsen kommer givetvis att med största uppmärksamhet följa utrustningsarbetet och de möjligheter till besparing, som enligt styrelsens mening sannolikt komma att erbjuda sig.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått är det för närvarande icke möjligt att säkert bedöma, huruvida statens engångskostnader i samband med dess övertagande av egendomen San Michele kunna nedbringas under eller hållas inom det belopp av 175 000 kronor, vartill byggnadsstyrelsen tidigare beräknat kostnaderna för vissa reparations- och iståndsättningsåtgärder å egendomen. För nästa budgetår torde förevarande anslag böra uppföras med 90 000 kronor, motsvarande skillnaden mellan förstnämnda belopp och det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa iståndsättningsåtgärder å San Michele* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

[374] **10. Bidrag till driften av stiftelsen San Michele.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 10 000 kronor. I enlighet med förslag av styrelsen för svenska institutet i Rom torde detta anslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till driften av stiftelsen San Michele* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[375] **11. Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel.** Till detta ändamål har för ettvar av budgetåren 1945/50 anvisats ett anslag av 1 800 kronor. För innevarande budgetår har anslaget med anledning av devalveringen av svenska kronan höjts till 2 400 kronor. *Vetenskapsakademien* har efter framställning i ämnet av direktören för zoolo-

giska stationen i Neapel hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas till 3 600 kronor. Till stöd härför har bland annat anförts, att avsikten vore att genomföra en generell höjning av de bidrag till utgifterna, som stationen i Neapel erhöle i form av platshyror. Dessa platshyror hade fastställts för 50—60 år sedan, varför deras nuvarande värde med hänsyn till penningvärdets fall icke motsvarade det ursprungliga värdet.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att detta anslag i enlighet med vetenskapsakademiens förslag höjes med 1 200 kronor till 3 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 3 600 kronor.

[376] **12. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.** Detta anslag, som från och med budgetåret 1949/50 varit uppfört med 4 400 kronor, disponeras med 2 400 kronor som bidrag till avlönande av den skandinaviske bibliotekarien och med 2 000 kronor för anskaffande av svensk litteratur åt den nordiska avdelningen av biblioteket.

Riksbibliotekarien har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår till anskaffning av svensk litteratur för bibliotekets nordiska avdelning.

Departementschefen. Med hänsyn till devalveringen av den svenska kronan har Kungl. Maj:t anvisat medel från åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter för beredande av ett lönetillägg å 20 kronor för månad åt den skandinaviske bibliotekarien vid ifrågavarande bibliotek. Denna medelsanvisning avser tiden intill utgången av innevarande budgetår. För nästa budgetår böra medel, 240 kronor, till lönetillägg beräknas under förevarande anslag. För ändamålet torde anslaget böra höjas med 200 kronor och anslagsmedlen till anskaffande av litteratur sänkas med 40 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 4 600 kronor.

[377] **13. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** Till detta ändamål har riksdagen för ett vart av budgetåren 1946/50 anvisat ett anslag av 8 000 kronor. Anslaget har på grund av devalveringen av svenska kronan för innevarande budgetår höjts med 1 000 kronor till 9 000 kronor. Med sistnämnda belopp bör anslaget uppföras

även för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 9 000 kronor.

[378] **14. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** Till detta ändamål är nu uppfört ett reservationsanslag av 225 000 kronor. Härav ha, såsom framgår av s. 732 f. i statsliggaren, 101 790 kronor anvisats såsom bidrag till vissa grenar av svenska institutets verksamhet, nämligen 87 790 kronor för sammanlagt 28 stipendier till studerande från vissa främmande länder för studier i Sverige och 14 000 kronor till lönefyllnad åt av institutet avlönade svenska universitetslektorer i utlandet. I övrigt avses anslaget skola av Kungl. Maj:t disponeras dels till reseunderstöd och studie-stipendier för såväl svenskar som utlänningar, dels ock till ett allsidigt främjande av internationellt-kulturellt samarbete även på annat sätt. Ehuru en ökad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål kan anses påkallad för nästa budgetår, anser jag mig likväl icke nu böra förorda någon anslags-höjning utan föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 225 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[379] **15. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 237 600 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Nordiska docentstipendier	29 400
2. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete	25 000
3. Bidrag till svenska föreningen Norden för lektoratsverksamhet	70 000
4. Bidrag till svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland	16 800
5. Bidrag till svenska föreningen Norden för bestridande av särskilda kostnader för ungdom från annat nordiskt land än Sverige under beivrande av kurs vid svensk folkhögskola	15 000
6. Anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte	30 000
7. Bidrag till Nordens skolresetjänst för främjande av skolresor och skolungdomsutbyten mellan nordiska länderna	5 000
8. Till Kungl. Maj:ts disposition	46 400

Summa kronor 237 600

Svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete, föreningen Nordens centralstyrelse och styrelsen för Nordens skolresetjänst ha hemställt om oförändrad medelsanvisning under respektive posterna 2, 3 och 7. *Kanslern för rikets universitet* har, med anledning av framställning av det större akademiska konsistoriet i Uppsala, föreslagit höjning av posten 1 med 2 400 kronor för att ettvarvt docentstipendium skulle kunna höjas med 800 kronor med hänsyn till att dessa stipendier icke vore skattefria. *Föreningen Nordens centralstyrelse* har anhållit om höjning av anslagsposten 4 med 4 200 kronor för ökning av lärarutbytet. *Härjämte har centralstyrelsen* under återopande av stegrade omkostnader begärt ökning av anslagsposten 5 med 2 500 kronor.

Besparingsutredningen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 170 000 kronor. Av utredningspromemorian framgår bland annat följande.

Vid utgången av budgetåret 1949/50 förelåg å anslaget en reservation av i runt tal 157 800 kronor. Vid samma tidpunkt förelåg en odisponerad behållning under anslagsposten 1 av omkring 10 800 kronor och under anslagsposten 6 av omkring 86 300 kronor. Då dessa behållningar enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 juni 1950 skola tillföras anslagsposten 8, har ett sammanlagt belopp av 97 100 kronor vid utgången av budgetåret 1949/50 tillförts denna post.

Utredningen finner i nuvarande läge en viss inskränkning av den totala utgiftsramen för den med detta anslag avsedda verksamheten motiverad. Utredningen vill emellertid icke närmare beröra den avvägning av medelsbehovet för de olika verksamhetsgrenarna, som följer av en begränsad anslagsram. Beträffande anslagsposten 5 vill det dock synas, som om ett slopande av detta bidrag, vilket i regel torde utgöra en direkt förstärkning av vissa stipendiebelopp, som utgå från anslaget till Folkhögskolor: Stipendier åt elever, icke skulle medföra alltför påtagliga olägenheter för de därav berörda eleverna.

Utredningen föreslår vidare, att 40 000 kronor av anslagsposten 8 reserveras till nästkommande år och då få komma hela anslaget till godo, ävensom att posten 8 reduceras till 30 000 kronor. Utredningens förslag innebär alltså, att anslaget skulle uppföras med (237 600 — 15 000 — 16 400 — 40 000 =) 166 200 kronor eller avrundat 170 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka från olika håll föreslagna ökningarna av medelsanvisningen under vissa anslagsposter. Till de av besparingsutredningen framlagda förslagen är jag icke beredd att nu i detalj taga ställning. Med hänsyn till förefintlig reservation synes dock en viss reduktion av anslaget kunna ske för nästa budgetår. Jag förordar, att anslaget uppföres med 200 000 kronor, innebärande en tillfällig minskning med 37 600 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med-

dela bestämmelser i fråga om dispositionen av det sålunda reducerade anslaget, varjämte Kungl. Maj:t alltjämt bör äga besluta angående dispositionen av uppkomna eller uppkommande reservationer å de olika anslagsposterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[380] **16. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen 1949:107 framlagda, av statsutskottet tillstyrkta förslag i ämnet medgav 1949 års riksdag (skrivelsen nr 260), att Kungl. Maj:t finge vidtaga de åtgärder, som erfordrades för Sveriges anslutning från den 1 januari 1950 till Förenta nationernas organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (Unesco). Tillika anvisade riksdagen i enlighet med vad i propositionen föreslagits under förutnämnda rubrik för budgetåret 1949/50 ett förslagsanslag av 400 000 kronor. Enligt propositionen skulle från detta anslag bestridas dels Sveriges för första halvåret 1950 belöpande årsbidrag till Unesco, i runt tal 340 000 kronor, dels kostnaderna för det svenska provisoriska Unescorådet dels ock övriga kostnader, som föranleddes av vårt lands anslutning till ifrågavarande organisation. För budgetåret 1950/51 anvisade riksdagen för motsvarande ändamål ett förslagsanslag av 1 020 000 kronor.

Genom beslut den 27 maj 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté, vilken antagit namnet svenska Unescokommittén, dels att utreda frågan om organisation och arbetsuppgifter för ett blivande svenskt Unescoråd, dels ock att, intill dess ett dylikt råd komme till stånd, fullgöra de åligganden som jämlikt Unescos stadga ankomme på nationella samarbetsorgan samt de uppgifter i övrigt, som av Kungl. Maj:t kunde komma att bestämmas. Vidare uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att vidtaga erforderliga åtgärder för att frågan om nedsättning av Sveriges avgift för medlemskap i Unesco skulle komma under omprövning. Beträffande av Kungl. Maj:t fastställd utgiftsstat för kommittén torde få hänvisas för budgetåret 1949/50 till s. 724 och för 1950/51 till s. 736 i respektive års statsliggare.

Beträffande frågan om Sveriges årsbidrag till Unesco må här nämnas, att Unescos generalkonferens hittills icke ansett sig böra frångå den normen, att medlemsstats bidrag till budgeten och rörelsefonden beräknas efter samma skala, som tillämpas i fråga om bidrag till Förenta nationerna med de jämkningar, vilka föranledas av att medlemsstaterna i de båda organisationerna ej äro identiska. Sveriges kvot i Unesco för år 1950 är 2,31 procent. Enligt av svenska Unescokommittén gjorda beräkningar torde kvoten för 1951 komma att bli 2,10 procent.

Genom beslut den 9 december 1949 har Kungl. Maj:t, med verkan från

och med den 1 januari 1950, för Sveriges vidkommande godkänt gällande stadga för Unesco. Den 23 januari 1950 undertecknade Sveriges ambassadör i London å Sveriges vägnar Unescos stadga samt deponerade vederbörligt dokument om stadgans godkännande.

Svenska Unescokommittén, som enligt erhållet uppdrag även fungerat som provisoriskt svenskt nationellt Unescoråd, har den 30 september 1950 avgivit betänkande (stencilerat) med förslag angående arbetsuppgifter och organisation för ett blivande dylikt råd.

Inledningsvis lämnas i betänkandet en kort redogörelse för de nationella rådens ställning i Unescos organisation jämte en översikt över deras sammansättning och arbetsformer i vissa andra medlemsstater.

I Unescos stadga, artikel VII, utsäges om råden, »att varje medlemsstat skall vidtaga efter sina särskilda förhållanden lämpade åtgärder för att med organisationens verksamhet samordna de viktigaste inhemska sammanslutningar, som ägna sig åt undervisning, vetenskap och kultur, i första hand genom bildande av ett nationellt råd bestående av representanter för regeringen och dylika sammanslutningar». Råden skola »tjänstgöra som rådgivande organ åt vederbörande delegation till generalkonferensen även som åt vederbörande lands regering i frågor, som röra organisationen. De tjänstgöra som förbindelseled i alla frågor av intresse för organisationen.»

Dylika råd finnas i 45 av Unescos medlemsstater. Av den lämnade översikten framgår vidare att råden med få undantag äro mycket stora och innefatta från 30 upp till 100 eller flera ledamöter. De största grupperna inom råden utgöras i allmänhet av representanter för undervisningsväsen och vetenskaplig forskning. Tillförlitliga uppgifter om kostnader för rådets verksamhet och sekretariat har icke kunnat erhållas. I den mån fristående sekretariat ej inrättats tillhandahållas dessa vanligen av endera undervisnings- eller utrikesdepartementen.

I betänkandet framhålles att det gäller att från början se realistiskt på frågan om rådets arbetsuppgifter. En stor del av den verksamhet, som numera bedrivs inom Unescos ram och i dess namn, har bedrivits i Sverige långt innan Unesco existerade. I sådan verksamhet bör rådet icke i onödan intervensera. Man bör även ge akt på riskerna för att samma arbete utföres samtidigt på flera håll. Dessutom blir en självvald begränsning av rådets arbetsuppgifter nödvändig med hänsyn till Unescos vida verksamhetsområde.

Rådets arbetsuppgifter ha med utgångspunkt från Unescos stadga och generalkonferensens rekommendationer indelats i

- verksamhet som rådgivnings- och utredningsorgan;
- förmedlande verksamhet; samt
- upplysningsverksamhet.

I egenskap av rådgivande organ torde rådet enligt betänkandet i första hand komma att få till uppgift

att föreslå delegater till Unescos generalkonferens,
att bereda ärenden, som står på dagordningen för generalkonferensens sammanträde,

att i förekommande fall yttra sig över förslag till, föreslå eller utse svenska delegater, observatörer eller experter till konferenser, expertmöten, kurser eller dylikt, anordnade av Unesco eller av Unesco i samarbete med andra organisationer,

att yttra sig över framställningar om anslag eller andra frågor, som sammanhånga med Unescos verksamhet samt

att besvara förfrågningar från organisationer och enskilda angående Unescos verksamhet.

Bland uppgifter för rådet av förmedlande karaktär nämnas bland annat följande:

att på eget initiativ eller som svar på av Unesco begärda upplysningar eller förmedlande förfrågningar insamla och vidarebefordra information om svenska förhållanden rörande exempelvis svenskt skolväsen, folkbildningsverksamhet, vetenskapliga institutioner samt pågående experiment och försöksverksamhet. Bland annat med hänsyn till Sveriges betydande årsbidrag till Unesco synes det kommittén angeläget, att man utnyttjar fördelarna av Unesco som en ny värdefull internationell plattform för spridande av kunskap om svenska insatser på kulturlivets olika områden;

att i Sverige förmedla kännedom om Unescos rekommendationer och förslag samt att, i den mån rådet så bedömer lämpligt, taga initiativ och medverka till att av Unesco anbefallda åtgärder komma till utförande inom landet och verkställas av härför lämpade organ;

att i enlighet med Unescos stadga till organisationen årligen avgiva redogörelse för viktigare händelser i Sverige inom området för undervisning, vetenskap och kultur, samt för rådets verksamhet;

att föreslå experter och tjänstemän till Unescos sekretariat samt till andra befattningar, som tillsätts av Unesco;

att förmedla personliga kontakter och ömsesidiga studiebesök mellan tjänstemän från Unesco och svenska pedagoger, vetenskapsmän och andra inom kulturlivet verksamma personer; samt

att fungera som centralt upplysningsorgan i Sverige rörande bland annat internationella organisationer, kongresser och kurser inom området för undervisning, vetenskap och kultur.

Som huvuduppgifter för rådet i samband med dess uppgifter att sprida upplysning om det världsomfattande samarbete, som försiggår i Unescos regi, om dettas förutsättningar, mål, medel och resultat, nämner kommittén särskilt:

att avhjälpa bristen på upplysningsmaterial. Som lämpliga åtgärder här för föreslås distribution av Unescos publikationer, utgivande av en särskild handbok och en serie småskrifter, översättningar och bearbetning av vik-

tigare utredningar och rapporter från Unesco samt sammanställning av lämpligt material för studiecirklar;

att i intimt samarbete med folkbildningsorganisationerna genom kurser och konferenser intressera föreläsare och studieledare för ämnen, som röra internationellt samarbete i kulturfrågor;

att stå pressen och radion till tjänst, när informationer begäras angående Unesco och att exempelvis genom artikeltjänst och förslag till radioprogram och föreläsare taga egna initiativ för förmedling av upplysningar till allmänheten.

Enligt kommitténs förslag bör rådets sammansättning avvägas så, att det i möjligaste mån blir representativt för svenskt kulturliv, samtidigt som antalet ledamöter hålles så lågt som möjligt. Praktiskt sett kommer rådets arbetskapacitet att bli mer beroende av kansliets organisation och personella resurser än av rådets storlek.

Kommittén har diskuterat möjligheten att anknyta rådet eller dess kansli till någon befintlig institution men inte funnit vare sig ekonomiska eller andra skäl för en sådan anknytning övertygande.

Beträffande rätt för intresserade institutioner och organisationer att föreslå ledamöter av rådet har kommittén funnit, att syftet med en dylik förslagsrätt redan är väl tillgodosett i Sverige, eftersom Kungl. Maj:t vid förordnanden av detta slag enligt praxis rådgör med vederbörande fackrepresentanter och organisationer.

Kommitténs förslag innebär, att ett fristående svenskt Unescoråd, direkt underställt Kungl. Maj:t, bör upprättas. Det bör bestå av 21 ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t för tre år i sänder. Kungl. Maj:t förordnar vidare en av ledamöterna att vara ordförande, utser personliga ersättare för ledamöterna samt förordnar även sekreterare hos rådet.

I rådet bör enligt betänkandet ingå en representant för vardera eklestiasitikdepartementet och utrikesdepartementet, två av Unescos verksamhet intresserade och i övrigt högt kvalificerade personer utan speciell hänsyn till deras fackområden samt sju personer, representerande områden inom svenskt kulturliv, som direkt beröras av Unescos verksamhet eller eljest är av särskild betydelse för denna. Av de senare böra fem representera undervisningsväsen och folkbildning, fem naturvetenskaper, samhällsvetenskaper och humaniora, två allmän kulturell verksamhet såsom museer, bibliotek och bildande konst samt fem utbytes- och upplysningsverksamhet och folkrörelserna.

Kommittén har även framhållit vikten av att riksdagen blir representerad i rådet, inte minst med hänsyn till att Sverige betalar ett mycket högt årsbidrag till Unesco. Några ledamöter av riksdagen böra därför ha tillfälle att inom rådet följa Unescos verksamhet och med sin allmänpolitiska orientering förstärka rådet.

Med ledning av den inventering av arbetsuppgifter, som kommittén

företagit, och de erfarenheter, som vunnits under det gångna året, anser kommittén, att rådet för sin verksamhet behöver ett kansli bestående av sekreterare, biträdande sekreterare, kanslibitråde och kontorsbiträde. Ett sådant kansli torde komma att kunna avlasta en del arbetsuppgifter från utrikes- och ecklesiastikdepartementen.

Kommittén har emellertid med hänsyn till det nuvarande ansträngda statsfinansiella läget nöjt sig med att för nästkommande budgetår föreslå ett kansli med två heltidstjänster: en sekreterare med årsarvode om lägst 16 000 kronor och ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11. Dessutom föreslås att ett belopp av 14 000 kronor ställes till rådets förfogande för arvoden till biträdande sekreterare med deltidstjänst hos rådet, till särskilda utredningsmän och sakkunniga och till extra biträdespersonal.

Kommittén understryker avslutningsvis önskvärdheten av att, så snart det statsfinansiella läget så medger, rådets kansli får de personella resurser och den sammansättning, som i det föregående angivits som önskvärt.

Beträffande kostnaden för Sveriges medlemskap i Unesco framhåller kommittén i huvudsak följande.

Årsbidraget till Unesco är rörligt. Dess storlek beror såväl på den budget generalkonferensen antar som på medlemsstaternas bidragskvot till FN. För 1951 beslöt generalkonferensen en budget på 8,2 miljoner dollar. De direkta årliga kostnaderna för Sveriges medlemskap i Unesco detta år kunna således i runt tal beräknas till cirka 920 000 kronor, varav 20 000 kronor för svenskt deltagande vid generalkonferensens sammanträden. Att uttala sig om budgetens eller bidragskvotens storlek för framtiden synes kommittén icke möjligt.

För svenskt deltagande i av Unesco anordnade särskilda konferenser och kurser räknar kommittén med en årlig kostnad å förslagsvis 20 000 kronor. Kommittén föreslår att antingen anslaget för främjande av internationellt-kulturellt samarbete ökas med detta belopp eller, i avvaktan på att ytterligare erfarenhet vinnes, att i det allmänna anslaget för kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco upptages ett anslag å 20 000 kronor, för svenskt deltagande i dylika konferenser och kurser.

Enligt kommitténs förslag uppgå kostnaderna för svenska Unescorådet till sammanlagt 71 716 kronor fördelade enligt följande:

a. Avlöningsstat.

1. Sekreteraren	16 000	
2. Kanslibitråde jämte utredningskostnader m. m.	20 516	
3. Arvode åt rådets ordförande, 3 000 kronor, samt dag-arvoden och ersättning för mistade löneförmåner åt rådets ledamöter och andra kallade att delta i rådets sammanträden, förslagsvis	9 000	45 516

b. Omkostnadsstat.

1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	200	
2. Reseersättningar och traktamenten för rådets ledamöter och tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 000	
3. Expenser	10 000	
4. Upplysningsverksamhet	11 000	
5. Representation och övriga utgifter	1 000	26 200
		<hr/> Summa kronor 71 716

Över betänkandet ha *yttranden* avgivits av skolöverstyrelsen, universitetskanslern, efter hörande av vederbörande universitets- och högskolemyndigheter, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, efter hörande av vederbörande vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, överintendenten och chefen för nationalmuseum, riksbibliotekarien, statskontoret och statens lönenämnd, ävensom av ett stort antal institutioner och organisationer på kulturlivets område.

I samtliga avgivna *yttranden* synes man, i den mån denna fråga icke helt förbigåtts, utgå ifrån att inrättandet av ett nationellt Unescoråd framstår som en konsekvens av Sveriges anslutning till Unesco. Framförda *erinringar* gälla främst rådets organisation och sammansättning.

Beträffande rådets arbetsuppgifter understrykes allmänt Unescokommitténs uttalande, att rådet icke skall ersätta eller konkurrera med redan befintliga organ utan i stället, där så behövs, samordna och främja deras verksamhet. Det bör i möjligaste mån, i de fall där myndigheter eller organisationer redan finnas för en uppgift, överlämnas åt dessa att ombesörja exempelvis erforderlig utrednings- eller upplysningsverksamhet. Ävenså betonas vikten av att rådet i sin verksamhet begränsar sig till för svenska intressen väsentliga och konkreta ärenden. Bland annat föreslås i flera *yttranden* som lämpligt att rådet, efter att ha hört berörda institutioner och organisationer, årligen utarbetar en arbetsplan för kommande verksamhetsår.

Behovet och värdet av internationellt utbyte av erfarenheter och personliga kontakter samt önskvärldheten av understöd härför betonas av flertalet remissinstanser ur respektive fackliga synpunkter. Instanser representerande undervisning och folkbildning ha dessutom särskilt understrukit vikten av utökad undervisning och upplysning i internationella frågor.

Att verksamheten åtminstone till en början bör bli försöksbetonad och att rådet därför icke bör bindas genom alltför detaljerade bestämmelser i fråga om anslag eller verksamhet påpekas i flera *yttranden*.

Unescokommitténs förslag att antalet ledamöter i rådet bör vara 21 har i princip tillstyrkts av 17 remissinstanser. Att en viss ökning av antalet ledamöter möjligen bör vidtagas ifrågasättes bland andra av *skolöverstyrelsen* och *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* samt ytterligare fem

instanser. Som huvudskäl för en sådan utökning angives, att rådet härigenom skulle tillföras ökad sakkunskap och samtidigt bli mer representativt för svenskt kulturliv.

Under hänvisning bland annat till att erfarenheterna i allmänhet visat, att ett mindre råd utgör en mera effektiv och arbetsduglig enhet än ett större, förorda *universitetskanslern* och *statskontoret* jämte fyra andra instanser att antalet ledamöter sättes väsentligt lägre än vad Unescokommittén föreslagit. Statskontoret hänvisar vidare till utformningen av de svenska organen för det internationella socialpolitiska samarbetet och samarbetet med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation och föreslår, att ledamöternas antal bestämmes till lägst fem och högst sju. Till detta beslutande organ bör enligt statskontoret knytas ett expertråd med ungefär det antal ledamöter, som kommittén föreslagit beträffande det nationella rådet. *Jordbrukets forskningsråd* föreslår, att Unescokommittén tills vidare får fortsätta att fungera som provisoriskt Unescoråd. Av övriga uttalanden eller yttranden framgår intet klart ställningstagande i fråga om rådets storlek.

Beträffande rådets sammansättning framföres i åtta yttranden från organisationer representerande främst undervisning och folkbildning önskvärdheten av att skolöverstyrelsen representeras i rådet. Hemställan härom göres även i *skolöverstyrelsens* utlåtande under hänvisning till styrelsens centrala ställning för svenskt undervisningsväsen och till att styrelsens verksamhetsområde starkt berör Unescos. Angelägenheten av en proportionellt starkare representation i rådet än vad som i betänkandet föreslagits för humaniora och kulturell verksamhet såsom biblioteksväsendet, museer och konstnärlig verksamhet framhålles av ett flertal remissinstanser. I likhet med flera högskolemyndigheter anser *universitetskanslern* att plats bör beredas i rådet för medicinsk forskning och undervisning, vilken synpunkt även understrykes i yttrande från *medicinska forskningsrådet*. *Humanistiska fondens nämnd* påpekar bland annat särskilt, att det skulle vara av stort värde, om de religiösa samfunden direkt engagerades i Unescos strävanden. Utökad representation för naturvetenskap och teknik anses önskvärd av flertalet institutioner representerande dessa områden, liksom organisationer representerande exempelvis undervisning, folkbildning och folkrörelser uttryckt önskemål om utökad representation för dessa områden.

Önskemål om särskild förslagsrätt till ledamöter i rådet har framförts i flera yttranden.

Unescokommitténs förslag angående särskilt kansli för rådet, med sammansättning enligt tidigare redogörelse, tillstyrkes i princip av *skolöverstyrelsen*, *överstyrelsen för de tekniska högskolorna*, *riksbibliotekarien* och ytterligare 19 institutioner och organisationer. Flertalet av dessa understryka betydelsen av att kansliet redan från början får de av kommittén som önskvärda angivna personella resurserna. Skolöverstyrelsen framhåller

exempelvis »att viss förstärkning av kansliet är önskvärd med hänsyn till vikten av att alla möjligheter till vetenskapligt och kulturellt utbyte mellan Sverige och utlandet genom rådet och dess sekretariats förmedling effektivt tillvaratages».

Statskontoret däremot uttalar att »kansliorganisationen synes, i varje fall tills vidare, böra givas samma omfattning som fastställts för övriga svenska organ för internationellt samarbete». Härom säger ämbetsverket i sitt utlåtande, med exempel från det internationella socialpolitiska samarbetet: »Kansligöromålen bestridas sedan en följd av år av en av chefen för socialdepartementet utsedd sekreterare.» För utredningsarbetet hänvisar ämbetsverket till att rådet i första hand torde ha att repliera på ämbetsverk och myndigheter, till vilka statskontoret också räknar svenska institutet, samt på sina experter.

Eventuell anknytning av rådets kansli till annan myndighet eller institution eller provisoriskt mindre kansli, än vad som i betänkandet föreslås, ifrågasättes i några yttranden. Klart ställningstagande i denna fråga saknas i ett tiotal fall.

Ifråga om kostnader för rådets verksamhet, av Unescokommittén beräknade till 71 716 kronor, finner *skolöverstyrelsen*, *överstyrelsen för de tekniska högskolorna*, *riksbibliotekarien* och ett tiotal institutioner och organisationer, som yttrat sig häröver, den således föreslagna kostnadsramen acceptabel. Som väl snäv eller i underkant i förhållande till rådets arbetsuppgifter karakteriseras den i ytterligare ett tiotal yttranden.

En motsatt uppfattning företrädes av *statskontoret*, som med utgångspunkt från dess tidigare nämnda förslag beträffande rådets organisation och kansli anser att kostnaderna böra kunna begränsas till högst 20 000 kronor.

I flera yttranden kan önskemål om viss reducering av föreslagna kostnader utläsas. Ståndpunktstagande i denna fråga saknas helt i ett tiotal av remissvaren.

I detta sammanhang må även *statens lönenämnds* utlåtande, avseende berörda lönefrågor, citeras: »Arvodet till Unescorådets sekreterare bör tills vidare icke fastställas till mer än 14 400 kronor för år eller till samma belopp, som utgått till sekreteraren i Unescokommittén. Framhållas må, att beloppet motsvarar lön mellan 28 och 29 löneklasserna enligt löneplan nr 1, ortsgrupp 5.

Beträffande förslaget om fast årsarvode till rådets ordförande, 3 000 kronor, får lönenämnden erinra om pågående utredning rörande grunderna för ersättning till ledamot i statliga nämnder, råd, styrelser m. fl.

I övrigt har lönenämnden icke funnit anledning till erinran.»

Departementschefen. Efter den utredning Unescokommittén förebragt är jag beredd tillstyrka inrättandet av ett svenskt Unescoråd från och med bud-

getåret 1951/52. Jag vill liksom kommittén och flera remissinstanser starkt understryka nödvändigheten av en realistisk syn på frågan om rådets arbetsuppgifter. Enligt min mening måste därav följa en beskärning av arbetsprogrammet för rådet samt en begränsning till för svenska intressen väsentliga och konkreta frågor. Jag kan vidare ansluta mig till kommitténs förslag till sammansättning av Uneskorådet. Kommittén synes mig nämligen ha funnit en medelväg mellan å ena sidan kravet på ett litet, effektivt arbetande organ och å andra sidan önskemålet om en i möjligaste mån allsidig representation för svenskt kulturliv. Remissyttrandena äro ägnade att förstärka detta intryck. Jag förordar sålunda ett fristående råd, bestående av 21 ledamöter, och direkt underställt Kungl. Maj:t.

Kommitténs förslag till kansliorganisation bör bedömas mot bakgrunden av de många och skiftande uppgifter, som kommittén ansett böra åvila Uneskorådet. Som jag framhållit torde emellertid programmet böra begränsas. Med hänsyn härtill och till det förhållandet, att verksamheten alltfört kommer att ha försökskaraktär, kan jag icke tillstyrka detta förslag utan förordar ett anslag av 50 000 kronor till rådets verksamhet. Jag erinrar därvid om att Unescokommitténs utgiftsstat för innevarande budgetår belöper sig på 59 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för det svenska Uneskorådet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått, synes man vidare vid beräkningen av storleken av Sveriges medlemsavgift till Unesco böra utgå från en medlemskvot på 2,10 procent. Sveriges på nästa budgetår belöpande årsbidrag till Unesco torde därför i enlighet med kommitténs förslag böra beräknas till 900 000 kronor. Detta innebär i jämförelse med innevarande år en minskning av årsbidraget till Unesco på 40 000 kronor. För svenskt deltagande vid generalkonferensens sammanträden 1952 beräknar jag en kostnad av 20 000 kronor samt likaledes 20 000 kronor för svenskt deltagande i av Unesco anordnade internationella konferenser och kurser.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(50\ 000 + 900\ 000 + 20\ 000 + 20\ 000 =)$ 990 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 990 000 kronor.

[381] **17. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** För detta ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår under åttonde huvudtiteln anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Beloppet avser bidrag till fem kongresser, varav två hållits år 1950 och tre skola hållas år 1951. För sjunde internationella botaniska

kongressen, vilken ägde rum år 1950, ha för budgetåren 1948/51 beviljats anslag av sammanlagt 93 500 kronor.

Anslag ha nu äskats i enlighet med följande sammanställning:

1. Sjunde internationella botaniska kongressen (fortsatt anslag) . .	10 000
2. Internationell kongress för folklivsforskning eller europeisk etnologi och folklöre i Stockholm år 1951	18 500
3. Tionde internationella psykoteknikerkongressen i Göteborg år 1951	19 000
4. Fjärde internationella namnforskarkongressen i Uppsala år 1952 m. m.	10 000
	Summa kronor 57 500

Botaniska kongressen. I 1948 års åttonde huvudtitel, s. 398 ff., har lämnats en utförlig redogörelse för planerna beträffande denna kongress. Såsom av redogörelsen framgår beräknade kongressens organisationskommitté de för tiden efter den 30 juni 1948 återstående kostnaderna för kongressen till 202 500 kronor och statsbidragsbehovet till 122 500 kronor. I kostnadsberäkningen hade upptagits 72 000 kronor för trycksaker, varav 12 500 kronor för tryckning av kongressförhandlingar.

Organisationskommittén har nu anhållit om ett anslag av 10 000 kronor till tryckning av kongressens förhandlingar. I framställningen har anförts, att kongressens inkomster understigit de beräknade beloppen, bland annat därför att deltagarantalet blivit mindre än som väntats. För att begränsa utgifterna hade kommittén företagit en betydande nedskärning av kostnaderna för representation vid kongressen, som besökts av — utom svenskar — 1 243 utlänningar. Kommittén skulle nu ombesörja tryckningen av kongressförhandlingarna. Dessa komme att bli mycket omfattande, då vid kongressen hållits omkring 600 föredrag och i anslutning till de flesta förekommit diskussion. Endast föredragen vid de allmänna sammankomsterna samt möjligen ett eller annat sektionsföredrag skulle publiceras in extenso; de övriga komme att återgivas i form av knapphändiga referat. Kongresstrycket skulle jämväl innehålla kongressens resolutioner och beslut, däribland en mycket omfattande revision av de internationella nomenklaturreglerna; det vore sed att kongresslandet svarade för tryckningen av denna revision. Vid en överslagsberäkning hade kommittén funnit, att förhandlingstrycket skulle bli mera omfattande än som ursprungligen beräknats. På grund av den prisstegring, som inträffat sedan kommittén hösten 1947 gjorde sin första beräkning, vore det belopp, som nu stode till förfogande för tryckningen, icke tillräckligt, även om alla möjligheter till besparingar utnyttjades.

Kongressen för folklivsforskning. Till anordnande av en internationell kongress för europeisk etnologi och folklöre i Stockholm år 1940 anvisades ur förevarande anslag för budgetåret 1939/40 ett stats-

bidrag av 3 600 kronor. Såsom framgår av 1939 års åttonde huvudtitel, s. 448, hade dåvarande departementschefen tillstyrkt, att staten bidrog till bestridande av kongresskostnaderna med av vederbörande äskat belopp, 15 000 kronor, varav dock endast en mindre del ansågs erforderlig för nämnda budgetår. På grund av kriget blev emellertid kongressen inställd.

Under erinran om vad sålunda förekommit har *föreståndaren för nordiska museets etnologiska undersökning, filosofie doktorn Gösta Berg m. fl.* anhallit, att ett anslag av 18 500 kronor måtte anvisas för anordnande av en internationell kongress för folklivsforskning eller europeisk etnologi och folklöre i Stockholm år 1951. Till stöd härför har åberopats, att vid internationella antropolog- och etnologkongressen i Bryssel år 1948 starkt understrukits önskemålet, att en kongress för västerländsk etnologi komme till stånd i Stockholm snarast möjligt. Svenska folklivsforskare och inom folklivsforskningen verkande ledande institutioner önskade nu anordna en sådan kongress år 1951. Kongressens ledning komme att utövas i samarbete med CIAP (den internationella organisationen för etnologi och folklöre i samarbete med Unesco). Kongressens program avsåges skola inskränkas till att behandla vitala frågor inom västerländsk folklivsforskning, vilket icke uteslöte deltagande från Nord- eller Sydamerika. Tiden för kongressen vore preliminärt fastställd till 26/8—2/9 1951 med fyra egentliga förhandlingsdagar och utflykter m. m. Det vore svårt att beräkna antalet utländska deltagare under nuvarande labila valuta- och reseförhållanden. Det torde i stor utsträckning bli beroende av de förmåner, kongressens ledning kunde erbjuda i form av nedsatta kostnader för vistelsen i Stockholm och deltagande i utflykterna, särskilt med tanke på deltagare från valutasvaga länder. Man vågade dock räkna med minst 150 utländska deltagare och minst ett 50-tal svenska. Förutom statsanslag beräknades inkomster av kongressavgifter och bidrag från institutioner och enskilda.

Enligt en upprättad preliminär plan skulle det sökta statsanslaget disponeras sålunda:

Avlöningar till språkkunniga sekreterare	2 500
Porto	500
Kongresstryck	1 000
Duplicering av föredrag	500
Bidrag för resor, vivre och logi för utländska deltagare, särskilt från valutasvaga länder	10 000
Representation för utländska deltagare	2 000
Bidrag till studieresor inom Sverige för utländska deltagare	2 000
Summa kronor	18 500

Psykoteknikerkongressen. *Professorerna Henri Piéron i Paris och John Elmgren i Göteborg* ha anhallit, att ett statsunderstöd av 19 000 kronor måtte anvisas som bidrag till täckande av kostnader i samband med X:de internationella psykoteknikerkongressen, vilken vore avsedd att hållas i Göteborg sista veckan i juli eller första veckan i augusti 1951

enligt beslut vid IX:de internationella kongressen. Kostnaderna fördelade sig approximativt på följande poster:

1. Sekretariat och skrivhjälp	12 000
2. Resor i samband med organisatoriska förberedelser	1 000
3. Bidrag till publikation av kongressföredrag och förhandlingar ..	5 000
4. Diverse, oförutsedda utgifter	1 000
	<hr/>
	Summa kronor 19 000

I framställningen har upplysts, att samarbete inletts och skulle fortsättas mellan ifrågavarande kongress och internationella psykologkongressen i Stockholm år 1951 (jfr fjolårets åttonde huvudtitel, s. 455) samt även med en internationell kongress för arbetsledning i Bryssel samma år, varjämte kontakt etablerats med Unesco.

Göteborgs högskolas rektor och lärarråd samt *humanistiska sektionen vid universitetet i Uppsala* ha tillstyrkt framställningen. *Universitetskanslern* har tillstyrkt statsbidrag med skäligt belopp.

Namnforskarkongressen. Ortnamnskommissionen har hemställt, att till fjärde internationella namnforskarkongressen (IV:me congrès international de toponymie et d'anthroponymie) i Uppsala år 1952 och till ortnamnskommissionens 50-årsjubileum måtte anvisas ett reservationsanslag av 28 500 kronor, att fördelas med 10 000 kronor på budgetåret 1951/52 och med resterande 15 800 kronor på budgetåret 1952/53. Kommissionen har anfört i huvudsak följande:

Comité international des sciences onomastiques har anhållit, att ortnamnskommissionens arkiv, svenska ortnamnsarkivet, måtte anordna ifrågavarande kongress år 1952. Detta år räknar den svenska ortnamnsforskningen som ett jubileumsår, då nämligen ortnamnskommittén till-sattes år 1902. Kommissionen har funnit det vara utomordentligt lämpligt att förena 50-årsjubileet med kongressen.

Antalet inskrivna kongressdeltagare torde kunna beräknas till cirka 400.

Kostnaderna för kongressen och jubileet beräknas preliminärt på följande sätt:

<i>Sekretariat och kongressbyrå:</i> generalsekreterare, deltidsanställd 1/7 1951—31/12 1952 8 000 kronor, språkkunnig sekreterare, deltidsanställd 1/7 1951—30/9 1952 4 500 kronor, kvinnligt skrivbiträde, deltidsanställd 1/7 1951—30/9 1952 3 000 kronor, kongressbyrå 1/7—31/8 1952 5 000 kronor	20 500
<i>Kongresstryck:</i> förhandsmeddelanden, program m. m. 3 500 kronor, kongressförhandlingar 4 000 kronor	7 500
<i>Historik över ortnamnskommissionen:</i> författarhonorar 3 000 kronor, tryckning (10 ark) 4 000 kronor	7 000
<i>Representation</i>	4 800
<i>Ortnamnskommissionens 50-årsjubileum</i> (förslagsvis sammankomst jämte måltid å rikssalen i Uppsala slott)	1 800
<i>Översättningar och tolkar</i>	1 600
<i>Brevpapper, kuvert, porto, telefon</i>	2 200
<i>Två endagsexkursioner</i> i Mellan-Sverige (förberedelser och ledning)	400
	<hr/>
	Summa kronor 45 800

Då inkomsterna av deltagaravgifter beräknas till $(400 \times 50 =)$ 20 000 kronor, erfordras alltså ett statsanslag av 25 800 kronor.

Svenska ortnamnsarkivets samlingar äro i sitt slag de största och värdefullaste i världen. Intresset för ortnamn är för närvarande i stigande i olika delar av världen. Det visar sig, att vårt arkiv får utgöra mönstret vid planläggningen av andra nationers forskningsinstitut. Genom anordnandet av nu ifrågakvarande världskongress skulle svenska ortnamnsarkivet knyta förbindelser, som skulle giva rika utbyten bland annat i form av utväxling av tryckalster och som skulle verka stimulerande på vår egen forskning, varjämte vårt lands humanistiska forskning skulle få ökat anseende. Till kongressen planeras en större utställning av böcker och kartor, vilka beräknas efter kongressens slut komma att som gåva tillfalla ortnamnsarkivet, som därigenom skulle draga en vinst av kongressen på uppskattningsvis 10 000 kronor.

Departementschefen. Till den stora botaniska kongressen år 1950 ha statsmakterna förut anvisat betydande bidrag, därvid framhållits, att kongresskostnaderna borde begränsas. Såsom i det föregående berörts har kongressledningen gjort bemödanden i sådan riktning. För tryckning av kongressförhandlingarna har nu begärts ett ytterligare statsbidrag av 10 000 kronor, därvid också åberopats prisstegring. Under framhållande av värdet av att förhandlingsresultaten publiceras och under erinran om det ovanligt stora antalet utländska deltagare i kongressen vill jag tillstyrka det begärda bidraget.

För budgetåret 1939/40 anvisades statsbidrag till en kongress för europeisk etnologi och folklöre i Stockholm år 1940 därvid en total medelsanvisning av 15 000 kronor förutsattes. Efter krigsutbrottet måste kongressens hållande skjutas på framtiden. Den sålunda inhiberade kongressen avses nu skola hållas i Stockholm år 1951. Jag tillstyrker, att för ändamålet beviljas bidrag med 18 000 kronor.

Bidrag har vidare begärts för tionde internationella psykoteknikerkongressen i Göteborg år 1951. Denna skulle bland annat äga visst samband med den internationella psykologkongress i Stockholm, vartill statsbidrag beviljades i fjol. I likhet med de i ärendet hörda universitetsmyndigheterna anser jag bidrag böra utgå även för nämnda psykoteknikerkongress. Jag kan dock icke tillstyrka större belopp än 12 000 kronor.

Slutligen föreligger en framställning från ortnamnskommissionen om bidrag till en internationell namnforskarkongress i Uppsala år 1952, med vilken skulle förenas ortnamnskommissionens 50-årsjubileum. För ändamålet har äskats ett totalbidrag av 25 800 kronor, varav 10 000 kronor för nästa budgetår. Såsom kostnader enbart avseende jubileet har upptagits ett sammanlagt belopp av omkring 9 000 kronor. Kommissionen har framhållit det svenska ortnamnsarkivets bemärkta ställning inom ortnamnsforskningen och de fördelar, vårt land och dess vetenskap har att vinna genom anordnande av kongressen. Jag finner mig kunna förorda statsunder-

stöd för kongressen och jubileet. För nästa budgetår tillstyrker jag det begärda bidraget av 10 000 kronor. Frågan om ytterligare bidrag för ändamålet torde böra prövas vid behandlingen av anslagsäskandena för budgetåret 1952/53. Jag finner det emellertid av rådande förhållanden påkallat, att ornamnskommissionen undersöker möjligheterna att begränsa kostnadsramen för kongressen och jubileet och därmed statens bidrag härtill.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med 50 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[382] **18. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Till detta ändamål anvisades för budgetåret 1949/50 anslag å sammanlagt 900 000 kronor. Medelsåtgången under samma budgetår uppgick till i runt tal 966 000 kronor. Reservationen å anslaget utgjorde vid ingången av innevarande budgetår omkring 36 500 kronor. För sistnämnda budgetår är förevarande anslag uppfört med 800 000 kronor. Beträffande under år 1950 verk samma kommittéer och kostnaderna för desamma hänvisar jag till årets riksdagsberättelse. Då kommittékostnaderna även för de närmast följande åren torde komma att bli avsevärda, anser jag mig icke kunna förorda, att förevarande anslag beräknas till lägre belopp än 750 000 kronor för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

[383] **19. Extra utgifter.** Detta reservationsanslag, som nu är upptaget med 175 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[384] **20. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	900 000	982 524
1949/50	900 000	1 017 277
1950/51 (statsliggaren s. 737)	1 000 000	
1951/52 (förslag)	1 050 000	

Detta förslagsanslag torde för nästa budgetår böra uppräknas med 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

[385] **21. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 1 200 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår har ännu icke avslutats, varför anslaget torde böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna till *Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter* ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[386] **22. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Barntilläggen utgå övergångsvis för barn intill 16 års ålder och komma således att successivt upphöra. Med hänsyn härtill torde anslaget, som nu är uppfört med 130 000 kronor, kunna sänkas till 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[387] **23. Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor.** Detta anslag, som för innevarande budgetår sänkts med 4 000 kronor till 6 000 kronor, torde i enlighet med av skolöverstyrelsen framlagt förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

[388] **24. Kristillägg.** För innevarande budgetår är detta förslagsanslag uppfört med 2 500 000 kronor. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört under rubriken »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1951/52 till *Kristillägg* ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

[389] **25. Provisoriskt lönetillägg.** Detta anslag är nu uppfört med 2 000 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad och anslaget torde därför i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1951/52 till *Provisoriskt lönetillägg* ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

Huvudtitelns slutsumma, i den av 1950 års riksdag godkända riksstaten utgörande 574 891 800 skulle vid bifall till de i det föregående framställda förslagen för budgetåret 1951/52 komma att uppgå till 608 632 100 innebärande en höjning med 33 740 300

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgå av följande sammanställning:

Avdelning	Anvisat 1950/51	Äskat 1951/52	Ökning eller minskning
A. Ecklesiastikdepartementet	768 600	763 000	— 5 600
B. Arkiv, bibliotek och museer	4 380 300	4 608 200	+ 227 900
C. Kyrkliga ändamål	6 192 100	5 948 500	— 243 600
D. Akademier m. m.	2 826 300	2 895 300	+ 69 000
E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.	31 606 500	33 537 800	+ 1 931 300
F. Tekniska högskolor ...	10 678 800	10 952 800	+ 274 000
G. Skolöverstyrelsen	2 384 500	2 675 000	+ 290 500
H. Allmänna läroverken m. m.	95 826 500	102 375 900	+ 6 549 400
I. Folkundervisningen ...	359 737 800	385 584 300	+25 846 500
J. Yrkesundervisningen ...	25 992 200	26 242 300	+ 250 100
K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.	7 523 800	8 451 300	+ 927 500
L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.	420 000	415 600	— 4 400
M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.	7 447 700	7 319 700	— 128 000
N. Diverse	19 106 700	16 862 400	— 2 244 300
Summa kronor	574 891 800	608 632 100	+33 740 300

Liksom innevarande budgetår hänför sig huvudparten av höjningen till folkundervisningen. Denna höjning är av i huvudsak automatisk natur på grund av ökat barnantal i folkskolorna. Anslaget till bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor höjes sålunda med 23 miljoner kronor; å andra sidan bortfaller ett anslag på 4,6 miljoner kronor till bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdsbrev, vilket överförs till det förstnämnda anslaget. Anslaget till skolskjutsar höjes med 2 miljoner kronor, anslaget till fria läroböcker m. m. med 0,5 miljoner kronor och anslagen till anordnande av skolmåltider med i runt tal 3,4 miljoner kronor. Anslaget till understöd åt folkhögskolor har preliminärt beräknats stiga med 1 miljon kronor.

Anslaget till avlöningar vid de allmänna läroverken höjes med i runt tal 0,5 miljoner kronor och anslaget till stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter med 1,2 miljoner kronor. Höjda arvoden åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m. medföra en kostnadsökning av i runt tal 150 000 kronor. Av huvudsakligen automatisk natur är höjningen av anslagen till kommunala läroverk med i runt tal 2,6 miljoner kronor. På grund av beslutad lönereglering för lärare vid vissa privatläroverk har preliminärt räknats med ett ökat medelsbehov av i runt tal 800 000 kronor. Provisorisk lönereglering föreslås för lärarpersonalen vid centrala verkstadsskolor, varvid merkostnaden beräknas uppgå till 330 000 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation sänkes anslaget till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter med 0,5 miljoner kronor.

Bland mera betydande anslagsförändringar i övrigt märkes en höjning av bidraget till Stockholms högskola med i runt tal 580 000 kronor, varav största delen avser nybyggnad och utrustning av humanistiska biblioteket samt avskaffande av vissa kurs- och terminsavgifter för de studerande. Nytt anslag å riksstaten är ett bidrag på 300 000 kronor till inventarier i studentbostadshus. Anslagen till skolöverstyrelsen ha preliminärt beräknats stiga med i runt tal 290 000 kronor, huvudsakligen beroende på försöksverksamheten inom enhetsskolans ram. Inom avdelningen folkbildningsåtgärder i övrigt märkes en höjning av anslagen till folkbiblioteksväsendet med 420 000 kronor och till studiecirkelverksamheten med 0,5 miljoner kronor. Däremot utgå från riksstaten de nuvarande anslagen till bidrag till inköp av film- och radioapparater för föreläsnings- och studie-lokaler samt till utbildningskurser i esperanto för lärare på respektive 30 000 kronor och 5 000 kronor. Slutligen höjas anslagen till ersättning till statens allmänna fastighetsfond med sammanlagt omkring 450 000 kronor.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Arne Sönnerrind.

REGISTER

till

Åttonde huvudtiteln för budgetåret 1951/52.

A. Ecklesiastikdepartementet.

Std.		Kronor
	Ecklesiastikdepartementet	
1.	Avlöningar	673 000
2.	Omkostnader	90 000
	Säger för ecklesiastikdepartementet	763 000

B. Arkiv, bibliotek och museer.

Riksarkivet:		
3.	Avlöningar	512 300
4.	Omkostnader	105 500
7.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	8 000
Lands- och länsarkiven:		
7.	Avlöningar	414 100
8.	Omkostnader	74 600
9.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	3 000
10.	Bokbindning och konservering av arkivalier	9 400
Kungl. biblioteket:		
10.	Avlöningar	532 300
13.	Omkostnader	104 100
14.	Bokinköp och bokbindning	150 000
Stifts- och landsbiblioteken:		
15.	Avlöningar	87 700
16.	Omkostnader	2 500
16.	Bokinköp och bokbindning m. m.	20 000
Nationalmuseet:		
16.	Avlöningar	473 100
18.	Omkostnader	85 900
19.	Underhåll och ökande av samlingarna	90 600
19.	Vandringsutställningar	2 500
19.	Inköp av konst för deposition	30 000
Livrustkammaren:		
20.	Avlöningar	123 300
21.	Omkostnader	17 100
Naturhistoriska riksmuseet:		
21.	Avlöningar	658 700
23.	Omkostnader	93 000
24.	Materiel m. m.	148 500
Statens etnografiska museum:		
24.	Avlöningar	100 400
25.	Omkostnader	37 000
26.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	5 000

sid.		Kronor
27.	Bidrag till nordiska museet	275 000
27.	Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad	275 000
28.	Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	49 800
28.	Bidrag till egyptiska museet	24 800
28.	Bidrag till museal vård av Cypernexpeditionens fyndmaterial	27 700
29.	Bidrag till musikhistoriska museet	30 000
29.	Bidrag till Drottningholms teatermuseum	8 800
30.	Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet	10 000
30.	Bidrag till svenska skolmuseet	3 500
30.	Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem	15 000
	Säger för arkiv, bibliotek och museer	4 608 200

C. Kyrkliga ändamål.

Domkapitlen och stiftsnämnderna:

31.	Avlöningar	526 400
34.	Omkostnader	96 100
37.	Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet i Skara m. m.	8 000
39.	Kleresistaten	5 000
39.	Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 050 800
40.	Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	29 300
42.	Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken	4 800
42.	Kyrkors underhåll	2 000
42.	Vissa skyddsarbeten å Uppsala domkyrka	100 000
45.	Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka	50 000
45.	Uppgörande av underhålls- och restaureringsförslag för vissa Gotlandskyrkor	100
46.	Ersättningar till kyrkor	65 000
46.	Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	1 000
47.	Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst	10 000
	Säger för kyrkliga ändamål	5 948 500

D. Akademier m. m.

48.	Bidrag till svenska akademien	2 300
	Vetenskapsakademien:	
48.	Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik	275 300
49.	Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland	30 000
50.	Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt	22 000
	Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
	Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
51.	Avlöningar	872 600
55.	Omkostnader	156 900
55.	Inredning och utrustning	65 000
56.	Bidrag till avlöning åt landsantikvarier	100 000
	Statens historiska museum m. m.:	
57.	Underhåll och ökande av samlingarna	35 000
	Riksantikvarieämbetet:	
57.	Vård och underhåll av forn lämningar och byggnadsminnesmärken	80 000
58.	Fornminnesinventering	182 600
	Ostasiatiska arkeologiska samlingarna:	
59.	Avlöningar	32 500
60.	Omkostnader	5 900
60.	Förvärv av vissa byggnader m. m. vid S:t Olofs ruin i Visby	43 000

Sid.		Kronor
	Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:	
62.	Avlöningar	249 900
63.	Omkostnader	54 200
63.	Undervisningsmateriel m. m.	39 000
64.	Stipendier m. m.	14 500
64.	Installation av oljeeldning i akademiens byggnad Fredsgatan 12 i Stockholm	21 000
	Musikaliska akademien med musikhögskolan:	
65.	Avlöningar	538 700
67.	Omkostnader	31 900
68.	Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument	23 000
68.	Stipendier m. m.	20 000
	Säger för akademier m. m.	2 895 300

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

	Universitetskanslersämbetet:	
70.	Avlöningar	90 400
70.	Omkostnader	6 600
	Uppsala universitet:	
71.	Avlöningar	*5 200 000
71.	Omkostnader	560 000
72.	Materiel m. m.	*1 300 000
72.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	270 000
73.	Utrustning för kemiska och biokemiska institutionerna m. m.	147 000
73.	Utrustning för fysiska institutionen	200 000
74.	Engångsanslag för vissa vetenskapliga institutioner	240 000
	Lunds universitet:	
76.	Avlöningar	*4 700 000
77.	Omkostnader	414 000
77.	Materiel m. m.	*1 080 000
78.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	260 000
78.	Engångsanslag till vissa vetenskapliga institutioner	110 000
79.	Inredning och utrustning av nya lokaler	408 000
	Karolinska mediko-kirurgiska institutet:	
82.	Avlöningar	2 130 000
87.	Omkostnader	374 000
87.	Materiel m. m.	750 000
88.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	40 000
88.	Engångsanslag för vissa institutioner	260 000
91.	Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning	5 000
	Medicinska högskolan i Göteborg:	
91.	Avlöningar	560 000
101.	Omkostnader	69 600
102.	Materiel m. m.	164 000
104.	Bidrag till kostnaderna för uppförande av patologisk-anatomisk institution m. m.	1 000 000
106.	Utrustning	456 000
109.	Bokinköp och bokbindning	65 000
109.	Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid högskolans bibliotek	47 000
	Organisationskommittén:	
110.	Förvaltningskostnader m. m.	50 000
110.	Bidrag till Stockholms högskola	2 607 300
124.	Bidrag till anordnande av en internationell engelskspråkig kurs vid Stockholms högskola	60 000
124.	Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtta lokaler	25 000
125.	Bidrag till Göteborgs högskola	405 900

* Beräknat belopp.

504 *Statsverkspropositionen: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.*

sid.	Kronor
Tandläkarhögskolan i Stockholm:	
132. Avlöningar	1 634 000
140. Omkostnader	432 000
142. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	100 000
144. Inredning av vissa lokaler	50 000
Tandläkarhögskolan i Malmö:	
145. Avlöningar	1 557 000
151. Omkostnader	462 500
152. Bokinköp och bokbindning m. m.	10 000
152. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	50 000
Tandläkarhögskolorna:	
153. Bidrag till elever för anskaffande av instrument	220 000
153. Utbildning av vissa norska studerande	75 000
154. Bidrag till driften av amanuenskliniker	40 000
154. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor	150 000
156. Stipendier åt elever vid tandtekniker- och tandsköterskeskolor	75 000
Gemensamma universitetsändamål:	
157. Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater	12 600
157. Kurser i krigskirurgi m. m.	7 500
157. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	30 000
158. Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor	345 000
160. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	340 000
160. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	1 347 500
161. Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet	114 800
162. Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.	70 000
162. Gästföreläsningar	62 500
163. Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten	15 000
163. Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter	526 000
164. Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet	15 000
Rasbiologiska institutet:	
165. Avlöningar	69 400
166. Omkostnader	11 200
167. Materiel m. m.	31 100
Farmaceutiska institutet:	
167. Avlöningar	216 000
172. Omkostnader	26 900
173. Materiel m. m.	17 000
Ortnamnskommissionen:	
173. Avlöningar	76 100
174. Omkostnader	12 600
175. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	32 000
175. Bidrag till ortnamnsundersökningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola	3 000
Landmålsarkiven:	
176. Avlöningar	187 600
178. Omkostnader	15 500
179. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	65 800
179. Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola	6 700
180. Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola	15 700
180. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.	80 000
181. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	474 900
183. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst	1 000

Std.	Kronor
184. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare	12 000
185. Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån	50 000
185. Kostnader för avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti till studenter m. fl.	100
186. Bidrag till inventarier i studentbostadshus	300 000
187. Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar	2 000
187. Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande laroverkslärare m. m.	25 000
188. Kurser för utbildande av laboratoriebiträden	10 000
<hr/>	
Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m.	33 537 800

F. Tekniska högskolor.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna:	
190. Avlöningar	46 300
190. Omkostnader	13 000
Tekniska högskolan i Stockholm:	
190. Avlöningar	*3 000 000
190. Omkostnader	*870 000
190. Materiel m. m.	*1 500 000
191. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	55 000
191. Stipendier	26 000
192. Inredning och utrustning av nya lokaier	1 000 000
192. Fortsättningskurs i stadsbyggnad	8 500
Chalmers tekniska högskola:	
193. Avlöningar	*1 750 000
193. Omkostnader	*355 000
193. Materiel m. m.	*850 000
194. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	50 000
194. Stipendier	12 000
194. Inredning och utrustning av nya lokaler	1 250 000
Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna:	
197. Stipendier för främjande av högre tekniska studier	60 000
197. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	11 000
198. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden	40 000
198. Resestipendier åt lärare m. fl.	56 000
<hr/>	
Säger för tekniska högskolor	10 952 800

G. Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen:	
200. Avlöningar	*1 980 000
200. Omkostnader	*445 000
200. Försöksverksamhet m. m.	*250 000
<hr/>	
Säger för skolöverstyrelsen	2 675 000

H. Allmänna läroverken m. m.

Allmänna läroverken:	
201. Avlöningar	64 714 000
248. Omkostnader	354 000
249. Bokinköp och bokbindning	152 000
249. Bidrag till ljus- och vedkassorna	2 200 000
249. Ersättning för djäknepenningar m. m.	8 500
250. Arvoden åt deltagare i praktiska lärokurser m. m.	790 000

* Beräknat belopp.

sid.		Kronor
	Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk:	
250.	Avlöningar	14 400
253.	Omkostnader	7 100
	Kommunala läroverk:	
254.	Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.	595 000
255.	Bidrag till kommunala flickskolor	8 560 000
255.	Bidrag till kommunala mellanskolor	2 600 000
255.	Bidrag till praktiska mellanskolor	4 700 000
258.	Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor	75 000
	Privatläroverk:	
259.	Bidrag till vissa privatläroverk	*3 700 000
259.	Bidrag till Höglandsskolan i Stockholm	60 000
260.	Bidrag till Franska skolan i Stockholm	50 000
260.	Bidrag till Lyceum för flickor i Stockholm för dess realgymnasium	15 400
263.	Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstaltarnas vikariatskassa	1 000
264.	Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter	19 000
	Statens skolköksseminarium och hushållsskola:	
265.	Avlöningar	164 500
267.	Omkostnader	27 000
268.	Stipendier	3 000
268.	Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd	*100 000
268.	Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	*325 000
268.	Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål	*55 000
268.	Läroboksnämnden	31 000
269.	Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet	15 000
269.	Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	10 500
270.	Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor	25 000
270.	Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter	16 500
270.	Fortbildningskurser för folkskollärare och övningslärare	50 000
272.	Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter	62 000
272.	Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter	50 000
	Psykologisk-pedagogiska institutet:	
273.	Avlöningar	33 500
275.	Omkostnader	9 400
276.	Bokinköp och bokbindning vid pedagogiska biblioteket	12 000
276.	Undersökningar och kurser	65 000
276.	Vissa kostnader för student- och realexamina	460 000
278.	Stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter	12 200 000
279.	Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning	100
281.	Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter	1 000
281.	Bidrag till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter	45 000
	Säger för allmänna läroverken m. m.	102 375 900

I. Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning m. m.

	Folkskoleseminarierna:	
282.	Avlöningar	9 518 000
290.	Omkostnader	1 048 600
291.	Materiel, böcker m. m.	299 000
292.	Utrustning	400 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Småskoleseminarierna:	
292.	Avlöningar	2 828 000
298.	Omkostnader	321 800
299.	Materiel, böcker m. m.	69 000
299.	Utrustning	50 000
300.	Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro- utbildning	14 300
300.	Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor	35 000
301.	Resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läro- anstalter	25 000
301.	Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i en- gelska	130 000
302.	Bidrag till Ericastiftelsen	35 000

Folkskolinspektionen.

	Folkskolinspektionen:	
302.	Avlöningar	1 118 000
304.	Omkostnader	350 000

Skolmåltider.

305.	Bidrag till anordnande av skolmåltider	19 500 000
306.	Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider	1 000 000
307.	Kurser för utbildande av personal för skolmåltider	80 000

Folkskoleväsendet.

	Folkskolor m. m.:	
308.	Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor	257 000 000
314.	Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor	945 000
315.	Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor	65 000
315.	Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid särskilda anstalter	50 000
316.	Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstal- ter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern	440 000
316.	Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.	300 000
316.	Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor	750 000
317.	Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets om- organisation förlorat sin anställning	800
317.	Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller en- skilda hem	2 250 000
318.	Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn	15 000 000
318.	Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.	6 650 000
320.	Bidrag till vissa byggnadsarbeten	34 000 000
322.	Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten	2 500 000
323.	Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler	600 000
323.	Hysesbidrag för undervisningslokaler m. m.	850 000
324.	Bidrag till undervisningsmateriel	2 900 000
324.	Byggnadsbidrag till tjänstebostäder	3 500 000
325.	Övergångsbidrag till tjänstebostäder	250 000
326.	Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna	27 000
328.	Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning	436 000
328.	Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning	549 000
	Nomadskolor:	
331.	Avlöningar	523 200
335.	Omkostnader	257 200
335.	Fortsättningskolundervisning för nomadbarn	38 900
	Fortsättningskolor:	
336.	Bidrag till avlöning åt lärare	5 200 000
336.	Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet	600 000
337.	Utbildningskurser för lärare	25 500

sid.	<i>Högre folkskolor och folkhögskolor.</i>	Kronor
	Högre folkskolor:	
338.	Understöd	1 040 000
338.	Bidrag till arvoden åt skolläkare m. m.	5 000
	Folkhögskolor:	
339.	Understöd	*4 500 000
339.	Bidrag till arvoden åt skolläkare	15 000
341.	Förberedande samhällsvetenskapliga kurser	39 000
342.	Stipendier åt elever	2 200 000
342.	Understöd för utbildning av lärare	14 500
	<i>Abnormundervisningen.</i>	
	Läroanstalter för blinda:	
343.	Avlöningar	651 000
345.	Omkostnader	259 300
	Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte:	
348.	Avlöningar	415 000
349.	Omkostnader	133 500
350.	Skrivmaskiner åt avgående blindakolelever	16 400
351.	Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare	23 000
351.	Arvoden åt blivande blindlärare	8 000
351.	Tryckning av blindskrifter	13 000
	Dövstumskolorna:	
352.	Avlöningar	2 248 000
363.	Omkostnader	1 059 000
366.	Engångsanskaffning av utrustning m. m.	90 000
368.	Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare	48 000
368.	Stipendier åt vissa fortsättningskolpliktiga dövstumma m. fl.	8 000
369.	Arvoden åt blivande dövstummlärare	96 500
370.	Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn	60 600
371.	Bidrag till utbildningsverksamhet bland dövstumma	7 000
	Dövstumpräster och dövstumkonsulenter:	
371.	Avlöningar	65 900
372.	Omkostnader	24 300
372.	Bidrag till tidning för dövstumma	1 000
372.	Bidrag till Hörselfrämjandet för kursverksamhet	14 000
	Säger för folkundervisningen	385 584 300

J. Yrkesundervisningen.

	Överstyrelsen för yrkesutbildning:	
374.	Avlöningar	784 000
379.	Omkostnader	113 000
379.	Yrkespedagogisk reformverksamhet	50 000
	Högre tekniska läroverk:	
380.	Avlöningar	4 000 000
387.	Omkostnader	455 000
388.	Materiel, böcker m. m.	354 600
390.	Stipendier	30 000
390.	Föreläsningar och fortbildningskurser	21 000
	Konstfackskolan:	
390.	Avlöningar	559 000
393.	Omkostnader	63 200
393.	Undervisningsmateriel m. m.	83 200

* Beräknat belopp.

Sid.	Kronor
395. Understöd åt handelsgymnasier	698 100
398. Anordnande av handelsgymnasiexamen för lärjungar från enskild undervisning	12 000
Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning:	
399. Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning	5 500 000
400. Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning	930 000
403. Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.	1 000 000
405. Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor	3 330 000
420. Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom	45 000
421. Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal	255 000
422. Bidrag till inrättande av sjömansskolor	100
422. Bidrag till driften av sjömansskolor	100 000
423. Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer	60 000
424. Stipendier åt elever	6 000 000
Särskilda anstalter för yrkesundervisning:	
424. Bidrag till grafiska institutet	3 600
425. Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.	46 300
425. Bidrag till textilinstitutet i Borås	62 500
427. Bidrag till Lennings textiltkniska institut i Norrköping	33 000
427. Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.	1 125 000
428. Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare	250 000
430. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov	15 000
431. Resestipendier för yrkesutbildning	40 000
431. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	200 000
432. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen	10 000
432. Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik	13 700
<hr/>	
Säger för yrkesundervisningen 26 242 300	

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

433. Understöd åt folkbiblioteksväsendet	3 900 000
436. Bidrag till bildningsverksamhet bland sjömän	5 000
437. Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar	510 000
439. Understöd för anordnande av folkbildningskurser m. m.	155 000
440. Resekostnadsersättning åt föreläsare	150 000
440. Understöd åt studiecirkelverksamhet	2 200 000
441. Understöd för anordnande av s. k. universitetscirklar	30 000
441. Utbildning av studieledare för folkbildningsarbetet m. m.	61 500
442. Bidrag till studieförbund för organisations- och administrationskostnader	600 000
444. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	30 000
444. Bidrag till verksamheten vid studiehem	30 000
445. Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande	489 000
Folkliga musikskolan i Arvika:	
448. Understöd	25 000
451. Stipendier	12 000
Statens studielån:	
451. Studielånenämnden	100 000
452. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	32 000
Statens biografbyrå:	
452. Avlöningar	86 800
453. Omkostnader	10 000
453. Bidrag till Samfundet för hembygdsvård	25 000
<hr/>	
Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt m. m. 8 451 300	

sid.

Kronor

L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.

Gymnastiska centralinstitutet:		
454.	Avlöningar	260 000
455.	Omkostnader	85 200
455.	Materiel, böcker m. m.	12 000
456.	Stipendier	3 000
456.	Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.	7 500
456.	Engångsanslag för vissa ändamål	11 000
457.	Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.	5 500
457.	Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg	21 400
457.	Understöd åt svenska Dalcroze-institutet	10 000
Säger för gymnastiska centralinstitutet		415 600

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

459.	Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	285 000
460.	Bidrag till främjande av humanistisk forskning	600 000
Statens medicinska forskningsråd:		
460.	Förvaltningskostnader	93 000
461.	Främjande av medicinsk forskning	1 100 000
Statens naturvetenskapliga forskningsråd:		
461.	Förvaltningskostnader	60 000
461.	Främjande av naturvetenskaplig forskning	1 000 000
462.	Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet	250 000
463.	Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat	50 000
Statens samhällsvetenskapliga forskningsråd:		
464.	Förvaltningskostnader m. m.	20 000
464.	Främjande av samhällsvetenskaplig forskning	300 000
465.	Flyg- och navalmedicinsk forskning	295 000
467.	Utrustning för centrifuganläggning vid karolinska mediko-kirurgiska institutets fysiologiska institution	157 500
467.	Atomenergiforskning	1 900 000
Matematikmaskinnämnden:		
468.	Förvaltningskostnader	45 000
469.	Anskaffning av matematikmaskinutrustning	572 000
472.	Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut	115 000
472.	Bidrag till medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi	65 000
472.	Bidrag till oceanografiska institutet	64 700
473.	Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst	75 000
474.	Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg	4 000
474.	Statens konstråd	10 500
474.	Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader	150 000
474.	Bidrag till samfundet De nio	10 000
475.	Bidrag till vetenskaplig expedition till Antarktis	98 000
Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.		7 319 700

N. Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
476.	Slottsbyggnadernas delfond	29 000
476.	Byggnadsstyrelsens delfond	8 506 000
476.	Uppsala universitets delfond	726 000
476.	Lunds universitets delfond	681 000

Statsverkspropositionen: Bil. 10: Attonde huvudtiteln.

511

Sid.	Kronor
476. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	14 500
476. Planering av allmänna arbeten	100
477. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar	15 500
477. Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.	77 100
478. Vissa iståndsättningsåtgärder å San Michele	90 000
480. Bidrag till driften av stiftelsen San Michele	10 000
480. Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel	3 600
481. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.	4 600
481. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris	9 000
482. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete	225 000
482. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	200 000
484. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco	990 000
492. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	50 000
497. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	750 000
497. Extra utgifter	175 000
497. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	1 050 000
498. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter	*50 000
498. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	100 000
498. Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor	6 000
498. Kristillägg	*1 800 000
499. Provisoriskt lönetillägg	*1 300 000
	Säger för diverse 16 862 400
	Summa 608 632 100

* Beräknat belopp.

BILAGA II TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1951

NIONDE HUVUDTITELN

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel för budgetåret 1951/52, och anför därvid följande.

A. Jordbruksdepartementet.

[1] 1. Jordbruksdepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	500 000	451 614
1950/51 (statsliggaren s. 741) ...	529 000	
1951/52 (förslag)	507 000	

På sätt berörts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor synes i besparingssyfte en viss begränsning av de statliga organens personalresurser bära ske från och med nästa budgetår. Vid en genomgång av de möjligheter, som föreligga att genomföra en sådan begränsning för de till jordbruksdepartementet hörande verken och myndigheterna, har jag funnit att beträffande flertalet av dessa avlöningsanslagen bära kunna nedskäras med sammanlagt något över 1 000 000 kronor, kostnader för rörligt till-

lägg ej inräknade. Jag kommer i det följande att vid behandlingen av de olika avlöningsanslagen ange när och till vilket belopp en nedskärning enligt min åsikt bör ske såsom ett led i nu ifrågasatt allmänna besparingsaktion.

Vad jordbruksdepartementet angår vill jag till en början påpeka att, på sätt framgår av vad jag anförde vid behandlingen av frågan om anslag till departementet för innevarande budgetår (IX ht 1950 s. 2), antalet andre kanslisekreterare och amanuenser under de senaste åren kunnat minskas, främst till följd av vidtagna decentraliseringsåtgärder. I samband med vissa fortsatta dylika åtgärder, vilka övervägas inom departementet, synes departementets avlöningsanslag kunna begränsas ytterligare något. Jag kommer därför i det följande att förorda en viss generell nedskärning av detta anslag. Vad angår tjänsterna i departementet vill jag vidare erinra om att jag vid behandlingen av anslagsfrågan för innevarande budgetår jämväl framhöll att det av olika skäl, bland annat överföringen till jordbruksdepartementet av vissa arbetsuppgifter som hittills handlagts inom folkhushållningsdepartementet samt Sveriges ökade deltagande i den internationella verksamheten på jordbrukets område, vore önskvärt att jordbruksdepartementet skulle förstärkas med en kvalificerad arbetskraft för handläggandet av bland annat en del av dessa uppgifter. För detta ändamål borde till departementet knytas en befattningshavare, vilken då innehade en tjänst som byråchef i folkhushållningsdepartementet och tillika vore extra ordinarie förste kanslisekreterare. Innan visshet föreläge, att behovet av arbetskraft för nämnda uppgifter komme att bli stadigvarande, ansåg jag mig dock icke vilja föreslå att en ny byråchefstjänst i jordbruksdepartementet skulle inrättas. Jag förordade i stället att ifrågasatt tjänsteman skulle erhålla ett arvode motsvarande lönen i 10 löneklassen å löneplan 2, och att anslaget för detta ändamål skulle uppräknas med erforderligt belopp. Vidare borde den förste kanslisekreteraretjänst, som ifrågasatt tjänsteman innehade, överflyttas till jordbruksdepartementet. Några avlöningskostnader för sistnämnda tjänst behövde dock icke beräknas. Vad sålunda föreslagits godkändes av riksdagen.

Med hänsyn till erfarenheterna under det senaste året torde behovet av en kvalificerad arbetskraft för nu ifrågasatt uppgifter få anses stadigvarande. Det synes därför lämpligt att en byråchefstjänst för desamma inrättas i departementet. Detta medför ingen kostnadsökning då den befattningshavare, som nu handlägger dem, redan åtnjuter arvode motsvarande byråchefslön. Å andra sidan torde man med hänsyn till den nedgång av antalet löpande ärenden, som inträtt till följd av de vidtagna decentraliseringsåtgärderna, kunna minska antalet ordinarie förste kanslisekreterare. En sådan tjänst torde därför böra föras på övergångsstat. Vidare böra ej heller för nästa budgetår några avlöningskostnader beräknas för den förste kanslisekreteraretjänst i Ce 29, som nyssnämnde arvodesavlönade befatt-

ningshavare innehar. Såvida ej arbetsuppgifterna ånyo skulle öka anser jag nämligen, att sistnämnda tjänst ej behöver besättas.

För jordbruksdepartementets del bör icke-ordinarieposten generellt nedskäras med 20 000 kronor och posten rörligt tillägg i samband därmed sänkas med 2 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med (529 000 — 20 000 — 2 000 =) 507 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöning till departementschefen 27 600 (oförändrat) kronor;

avlöningar till ordinarie tjänstemän 313 800 (+ 17 400) kronor;

arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 0 (— 19 200) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 115 000 (— 20 000) kronor;

rörligt tillägg 50 600 (— 200) kronor.

Å personalförteckningen för jordbruksdepartementet bör ytterligare en byråchefstjänst i lönegrad Cr 10 uppföras samt en tjänst såsom förste kanslisekreterare i Ca 29 föras å övergångsstat.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för jordbruksdepartementet vidtaga de ändringar, som angivits i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	313 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	115 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	50 600

Summa kronor 507 000;

c) till *Jordbruksdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 507 000 kronor.

[2] 2. Jordbruksdepartementet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	52 500	61 574
1950/51 (statsliggaren s. 741)	54 500	
1951/52 (förslag)	55 000	

I den omkostnadsstat, som gäller för innevarande budgetår, är posten till reseersättningar upptagen med 3 500 kronor. Då detta belopp visat sig otillräckligt — medelsåtgången för sagda ändamål var under budgetåren 1948/49 och 1949/50 5 181 respektive 8 410 kronor — vill jag förorda, att posten skall höjas med 2 500 kronor till 6 000 kronor. Å andra sidan torde delposten till övriga expenser kunna nedsättas med 2 000 kronor, enär för löpande budgetår medel till en engångsutgift å detta belopp beräknats under denna delpost. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (54 500 + 2 500 — 2 000 =) 55 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

B. Lantbruksstyrelsen m. m.

[3] 1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 525 000	1 405 906
1950/51 (statsliggaren s. 742)	1 529 000	
1951/52 (förslag)	1 488 500	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 60 000 kronor till 1 589 000 kronor enligt följande beräkning.

	Ökning
1. Kanslibyrån:	
a. 1 byrådirektör i Ca 31 i stället för Ce 31	—
b. 1 förste byråsekreterare i Ce 27	13 428
c. 1 kanslibiträde i Ce 11	6 228
2. Planläggningsbyrån:	
1 byrådirektör i Ca 31 i stället för Ce 31	—
3. Lantbruksbyrån:	
a. 1 byrådirektör i Ca 31 i stället för Ca 29	1 008
b. 1 byråinspektör i Ca 29 i stället för Ca 27	1 248
c. 2 mejeriinspektörer i Ce 26 i stället för Ce 24	2 760
4. Undervisningsbyrån:	
a. 1 byråinspektör i Ca 29 i stället för Ca 27	1 248
b. 1 byråassistent i Ce 24	11 460

	Ökning
5. Jordförbättringsbyrån:	
a. 2 extra tjänstemän i Cg 29 i stället för 2 förste byråingenjörer i Ca 29	—
b. 1 extra tjänsteman i Cg 24 i stället för 1 byråingenjör i Ca 24	—
6. Lantbruksstyrelsen i dess helhet:	
a. Förbättrad befordringsgång för amanuenser med agronomexamen (Cf 19—Ce 24)	6 965
b. Förbättrade löneförhållanden för lägre ingenjörspersonal	1 200
c. Löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	14 674
d. Överförande å ordinarie stat av 2 kontorsbiträden i Ce 8	—
	60 219

Motiv. Flertalet av lantbruksstyrelsens yrkanden ha framförts redan i samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår. Styrelsen framhåller emellertid, att den med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge sökt iakttaga all möjlig återhållsamhet i sina anslagsäskanden för nästa budgetår och därför avstått från att i dessa upptaga flera av de förslag, som inrymdes i fjolårets petita.

1 a. Behovet av ifrågavarande byrådirektörstjänst har visat sig stadigvarande. Innehavaren av tjänsten har till huvudsaklig uppgift att föredraga personalärenden. På grund av den stora personalen vid styrelsen och lantbruksnämnderna är tjänsten synnerligen arbetskrävande. Styrelsen förutsätter, att den nuvarande extra ordinarie byrådirektören skall få den ordinarie tjänsten, och föreslår därför, att den å övergångsstat upptagna tjänsten som förste byråsekreterare i Ca 27, vilken innehas av denne befattningshavare, skall utgå ur personalförteckningen.

1 b. Beträffande motiveringen för inrättande av ifrågavarande förste byråsekreterartjänst torde få hänvisas till IX ht 1950 s. 5. Behovet av tjänsten har enligt lantbruksstyrelsen ytterligare bestyrkts under det gångna budgetåret. Styrelsen framhåller att — vid sidan av biträde åt övriga byråer i rättsliga och administrativa ärenden — handläggningen av ärenden rörande styrelsens och framför allt lantbruksnämndernas organisation är kanslibyråns viktigaste uppgift. Särskilt i ett läge, då alla möjligheter att förenkla och rationalisera verksamheten böra utnyttjas, är det angeläget att dessa frågor kunna ägnas tillbörlig uppmärksamhet. Utan personalförstärkning kan byråchefen icke påräkna biträde av en kvalificerad befattningshavare vid handläggningen av dessa ärenden.

1 c. Den begärda tjänsten avses för generaldirektörens handsekreterare.

2. Styrelsen anför att ifrågavarande byrådirektörstjänst är att betrakta såsom sluttjänst och att stadigvarande behov av densamma föreligger.

3—5 samt 6 a och b. Beträffande motiveringen för dessa yrkanden torde få hänvisas till IX ht 1950 s. 5—8.

6 c. Uppräkningen avser automatiska utgiftsökningar på grund av löne-

klassförändringar och den reglerade befordringgång, som gäller för vissa tjänstemän.

6 d. Av styrelsens extra ordinarie kontorsbiträden beräknas två den 1 juli 1951 fylla förutsättningarna för att erhålla ordinarie tjänst enligt grunderna för reglerad befordringgång.

Departementschefen.

Beredningen av frågan om ändrad befordringgång för personal med agromexamen är ännu icke avslutad. Vid anslagsberäkningen synes man därför böra i detta hänseende utgå från oförändrade grunder.

Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anfört rörande behovet av förstärkning av personalen å kanslibyrån bland annat för handläggning av frågor, som gälla lantbruksnämndernas organisation, vill jag icke längre motsätta mig att denna byrå skall erhålla ytterligare en förste byråsekreterare i lönegrad Ce 27. En förutsättning härför bör dock enligt min mening vara, att styrelsen kan göra motsvarande besparing på andra tjänster, så att några särskilda medel icke behöva beräknas för avlöning åt befattningshavaren. I övrigt kan jag icke heller i år tillstyrka de förslag om personalförstärkningar och löne regleringar som styrelsen framfört. Däremot förordar jag att en byrådirektörstjänst å kanslibyrån och en dylik tjänst å planläggningsbyrån skola föras på ordinarie stat. I samband härmed kan en tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ca 27, vilken är uppförd å övergångsstat, avföras ur personalförteckningen. Enligt grunderna för den reglerade befordringgången böra två kontorsbiträden i Ce 8 överföras å ordinarie stat.

Jag torde här få anmäla att jag senare i annat sammanhang ämnar föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag till vissa ändringar i grunderna för det statliga stödet åt torrlägningsverksamheten. Detta förslag bygger på ett av särskilda sakkunniga den 19 oktober 1950 avgivet betänkande. Det innebär bland annat att handläggningen av ett flertal låne- och bidragsärenden beträffande torrlägningsföretag skall överflyttas från lantbruksstyrelsen till lantbruksnämnderna. Vidare föreslås, att det statliga stödet till de torrlägningsföretag, vilka i fortsättningen skola handläggas av nämnderna, skall utgå enligt de regler som i allmänhet gälla för stöd till åtgärder för inre rationalisering, d. v. s. med avskrivningslån eller bidrag ur rationaliseringsanslaget samt med statlig lånegaranti för eventuella lån. I fråga om de företag, till vilka bidrag alltjämt skall utgå ur avdikningsanslaget, föreslås slutligen att bestämmelserna om bidragets storlek skola anpassas efter vad som gäller i fråga om bidrag till inre rationalisering i allmänhet.

De sakkunniga ha vidare ansett att man vid en dylik decentralisering av en del av torrlägningsärendena från lantbruksstyrelsen till lantbruksnämnderna bör å ena sidan indraga vissa tjänster å styrelsens jordförbättringsbyrå, å andra sidan uppflytta vissa befattningar å denna byrå i högre löne-

grad. Under en övergångstid har vidare viss extra personal utöver de kvarvarande befattningshavarna ansetts erforderlig.

Såsom jag torde få närmare utveckla vid behandlingen av nu berörda frågor är det svårt att bedöma, vilken inverkan den föreslagna decentraliseringen kan komma att få på personalbehovet å jordförbättringsbyrån under nästa budgetår. Jag anser mig vidare ej kunna tillstyrka de av de sakkunniga föreslagna tjänsteförändringarna i övrigt. Med hänsyn till det anförda synes man vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår lämpligen böra bortse från nu berörda förslag. Jag vill icke heller motsätta mig styrelsens framställning att även under nästa budgetår extra befattningshavare skola få anställas i stället för de två förste byråingenjörer och en byråingenjör, vilkas befattningar tills vidare icke skola återbesättas. Jag förutsätter emellertid, att personalindragningarna skola genomföras så snart detta med hänsyn till arbetsbelastningen blir möjligt.

Vid bifall till vad jag sålunda förordar skulle anslaget allenast behöva höjas i anledning av beräknade löneklassförändringar samt lönegradsuppflyttningar enligt reglerad befordringsgång. För detta ändamål torde böra beräknas 14 700 kronor. Å andra sidan bör icke-ordinarieposten generellt sänkas med 50 000 kronor och posten rörligt tillägg i samband därmed minskas med 5 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 746 800 (+ 39 300) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 15 200 (oförändrat) kronor;

ersättningar till sakkunniga 10 000 (oförändrat) kronor;

ersättningar för byggnadskontroll 70 000 (oförändrat) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 496 200 (— 76 100) kronor;

rörligt tillägg 150 300 (— 3 700) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (746 800 + 15 200 + 10 000 + 70 000 + 496 200 + 150 300 =) 1 488 500 (— 40 500) kronor.

I lantbruksstyrelsens personalförteckning böra två byrådirektörstjänster överföras å ordinarie stat och antalet kontorsbiträdestjänster ökas med två samt uppföres en tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ce 27. Å andra sidan bör en tjänst som förste byråsekreterare i Ca 27 å övergångsstat avföras från förteckningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantbruksstyrelsen, som angivits i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	746 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	15 200
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	10 000
4. Ersättningar till byggnadskontroll, <i>förslagsvis</i>	70 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	496 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	150 300

Summa kronor 1 488 500;

c) till *Lantbruksstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 488 500 kronor.

[4] 2. Lantbruksstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	235 000	244 926
1950/51 (statsliggaren s. 743)	235 000	
1951/52 (förslag)	235 000	

I enlighet med förslag av *lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) att anslaget skall uppföras med oförändrat belopp hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

[5] 3. Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producent- och kontantbidrag.

	Anslag
1949/50	60 000
1950/51 (statsliggaren s. 744)	60 000
1951/52 (förslag)	55 000

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall uppföras med oförändrat belopp. Styrelsen anför därvid, att den för budgetåren 1949/50 och 1950/51 till Svenska mejeriernas riksförening och till mejerierna för deras medverkan vid utbetalandet av producent- och kontantbidrag utanordnat omkring 24 400 respektive 25 500 kronor. För kontrollen över bidragsgivningen har styrelsen ännu icke haft några utgifter. Enligt uppgift från statens jordbruksnämnd skulle emellertid kostnaderna för kontrollen under nästa budgetår kunna beräknas till omkring 25 000 kronor. I avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande medelsåtgången anser styrelsen anslaget kunna upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Med hänsyn till lantbruksstyrelsens uppgifter om storleken av den ersättning, som hittills utbetalats till Svenska mejeriernas riksförening och till mejerierna, samt till jordbruksnämndens uppskattning av kostnaderna för kontrollen över bidragsgivningen under nästa budgetår anser jag anslaget kunna sänkas med 5 000 kronor till 55 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producent- och kontantbidrag* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 55 000 kronor.

[6] 4. Lantbruksnämnderna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	6 240 000	6 005 546
1950/51 (statsliggaren s. 744)	6 275 000	
1951/52 (förslag)	6 188 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 393 000 kronor till 6 668 000 kronor enligt följande beräkning.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar m. m.	
a. Förbättrad befordringsgång för 35 lantbruksassistenter med agronomutbildning (Cf 19—Ce 24).....	33 805
b. Förbättrad befordringsgång för 35 tekniska biträden (Cf 13—Ce 17)	43 576
c. Förbättrad befordringsgång för ritpersonal (Cf 6—Ce 11) ..	4 032
2. Personalförstärkningar:	
a. 5 lantbruksingenjörssassistenter i Ca 20	41 940
b. 2 lantbrukskonsulenter i Ce 26	23 664
c. 2 lantbruksassistenter i Cf 19—Ce 24	18 840
d. 10 kontors- eller ritbiträden i Cf 4—Ce 8	43 560
3. Löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	134 005
4. Överförande å ordinarie stat av 5 kontorsbiträden i Ce 8	—
5. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän	50 000
	<hr/>
	393 422.

M o t i v. Lantbruksstyrelsen erinrar inledningsvis, att den i fjolårets anslagsäskanden föreslog, bland annat, dels att rikets indelning i lantbruksingenjörsdistrikt skulle ändras så att ett nytt distrikt inrättades i Kalmar läns norra hushållningssällskaps område, medan ett av de tre lantbruksingenjörsdistrikten i Västerbottens och Norrbottens län indroges, dels ock att, delvis i sammanhang med den ändrade distriktsindelningen, personalen

vid lantbruksingenjörorganisationen skulle förstärkas. Förslagen vunno icke statsmakternas bifall. Styrelsen har i skrivelse den 9 juni 1950 framlagt ett nytt förslag. Enligt detta skulle Gotlands län upphöra att vara särskilt lantbruksingenjördistrikt samt ett nytt distrikt bildas av Kalmar läns norra område. Styrelsen har förutsatt, att förslaget skall kunna genomföras utan ökning av personalen vid lantbruksingenjörorganisationen.

1 a. Beträffande detta förslag torde få hänvisas till styrelsens motive-ring för motsvarande i fjolårets anslagsäskande upptagna yrkande avse-ende de hos styrelsen anställda amanuenserna (se IX ht 1950 s. 7 o. 8).

1 b. I skrivelse den 9 maj 1950 har lantbruksstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma en snar löne-förbättring för de tekniska biträdena inom lantbruksorganisationen i en-lighet med ett av styrelsen framlagt förslag. För omedelbara åtgärder till en sådan förbättring talar enligt styrelsens mening först och främst intresset av att vid lantbruksorganisationen skulle kunna kvarhållas de biträden, som nu äro anställda och som hos lantbruksingenjörerna erhållit en för sina uppgifter lämpad grundlig praktisk utbildning, ävensom intresset av att en god rekrytering skulle kunna säkras i fortsättningen. Efter jämförelser med andra befattningshavare med i stort sett likartad utbildning och likar-tade arbetsförhållanden har styrelsen ansett sig för ifrågavarande personal-grupp böra föreslå följande befordringsgång, att tillämpas från och med den 1 januari 1950 tills vidare, nämligen ett år i Cf 13, ett år i Ce 15 och där-efter befordran till Ce 17. Styrelsen har därvid förutsatt, att befattningsha-varna för placering i lönegrad och uppflyttning i löneklass skola äga att tillgodoräkna den tid före den 1 januari 1950, som de intjänat inom lant-bruksorganisationen eller inom liknande statstjänst. Styrelsen har vid an-slagsberäkningen utgått från att den föreslagna löneförbättringen skall kun-na tillämpas senast från och med ingången av nästa budgetår.

1 c. Detta yrkande framförde styrelsen redan i anslagsäskandena för in-nevarande budgetår. I fråga om motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1950 s. 12.

2 a. För att hindra att den inom vissa lantbruksingenjördistrikt förelig-gande, oroväckande stora arbetsbalansen skall stiga ytterligare anser sty-relsen det nödvändigt, att dels antalet förrättningsmän utökas och dels den tekniskt utbildade biträdespersonalen förstärkes. Styrelsen framhåller att rekryteringen till lantbruksingenjörshanan, efter att under några år ha va-rit mindre god, på sista tiden kunnat ske i någorlunda tillfredsställande omfattning, och erinrar att enligt Kungl. Maj:ts medgivande under inneva-rande budgetår högst elva ingenjöraspiranter må finnas anställda mot tidi-gare högst fem. Medgivandet bygger på förutsättningen att det sammanlagda antalet rekryteringstjänster — lantbruksingenjörer i Ce 27, ingenjörer i Ce 23 och ingenjöraspiranter — icke skall överstiga 16. Styrelsen hemställer att detta medgivande skall utsträckas att gälla även nästa budgetår. Den tekniska biträdespersonalen är emellertid otillräcklig. För att de nytillkom-mande förrättningsmännens behov av teknisk biträdeshjälp skall kunna till-

godoses fordras att den tekniska biträdespersonalen ökas med minst fem assistenter.

2 b och c. Styrelsen framhåller att det är i hög grad påkallat att nämndernas personal ökas och att denna ökning bör ske successivt under en period av förslagsvis fem å sex år. För att belysa behovet av personal för projektering såvitt rör den inre rationaliseringen nämner styrelsen, att antalet rekviderade förrättningar år 1949 utgjorde 34 530. Av dessa balanserades 11 278 från föregående år. Under 1949 avslutade eller återkallade förrättningar uppgingo till 18 463. Balansen vid årets slut uppgick sålunda till 16 067 förrättningar.

2 d. Det antal kontorsbiträden, 145 stycken, som upptagits å personalplanen för nämnderna, har visat sig otillräckligt. Styrelsen har därför nödgats bemyndiga nämnderna att anställa extra befattningshavare till ett antal av 25 under budgetåret 1949/50 och 30 under första hälften av innevarande budgetår. Nämnderna ha beräknat behovet av dylika befattningshavare för nästa budgetår till 40. Styrelsen finner det uteslutet att ett så stort antal skall kunna anställas utan att avlöningsanslaget förstärkes. Då flertalet av de nu anställda extra befattningshavarna äro avsedda för löpande göromål och fylla ett permanent behov, anser styrelsen det rimligt, att de i viss utsträckning beredas extra ordinarie anställning. Den föreslår därför, att tio kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång skola inrättas från och med nästa budgetår och att anslaget skall uppräknas med det härför erforderliga beloppet, 43 560 kronor. I andra hand yrkas att beloppet skall anvisas till avlöande av extra personal.

3. Ökningen har automatisk karaktär.

4. Av de vid lantbruksnämnderna anställda extra ordinarie kontorsbiträdena beräknas fem den 1 juli 1951 fylla förutsättningarna för att erhålla ordinarie tjänst enligt grunderna för reglerad befordringsgång.

5. Posten är för innevarande budgetår uppförd med 100 000 kronor. Enligt preliminära uppgifter, som nämnderna lämnat, har posten under budgetåret 1949/50 belastats med utgifter å tillhopa omkring 239 000 kronor. För nästa budgetår ha nämnderna beräknat medelsbehovet till sammanlagt omkring 259 000 kronor. Belastningssiffran för föregående budgetår synes enligt styrelsen i och för sig böra föranleda en uppräkning av posten till förslagsvis 225 000 kronor. Styrelsen erinrar emellertid, att täckdiknings- och cementeringsförmännen tidigare voro anställda hos hushållningssällskapen men i samband med den nya lantbruksorganisationen år 1948 övergått till lantbruksnämndernas tjänst och att det vid övergången förutsattes, att de grunder för ersättning åt förmännen, som dittills tillämpats vid sällskapen, tills vidare skulle gälla. Då det visat sig att olika praxis utbildats inom olika hushållningssällskapsområden såväl i fråga om förmännens arbetsuppgifter som beträffande storleken av olika slags ersättningar och sättet för deras gäldande, har styrelsen för avsikt att från och med den 1 januari 1951 söka införa en för täckdikningsförmän (cementeringsförmän finnas endast i Södermanlands län) i hela landet gemensam instruktion och om möjligt

även enhetliga regler rörande fördelning av ersättningarna mellan lantbruksnämnderna och rekvirenterna. I avvaktan på ytterligare erfarenheter föreslår styrelsen därför, att posten för nästa budgetår skall uppräknas med endast 50 000 kronor.

Departementschefen.

icke heller i år anser jag mig kunna tillstyrka någon utvidgning av lantbruksorganisationen. I fråga om befordringsgången för lantbruksassistenter torde jag få hänvisa till vad jag anfört under punkten 3. De tekniska biträdena synas böra erhålla extra ordinarie anställning efter två och ett halvt års tjänstgöringstid. Detta innebär att de skola anställas i Cf 9 och efter ett år uppflyttas i Cg 11 samt efter ytterligare ett och ett halvt år placeras i Ce 13. Förslaget medför icke någon ökning av medelsbehovet. Framställningen om förbättrad befordringsgång för ritpersonal är jag icke för närvarande beredd att tillstyrka.

Vad angår ersättningen till täckdiknings- och cementeringsförmän delar jag lantbruksstyrelsens uppfattning om önskvärdheten av att enhetliga regler skola tillämpas för debitering av sådan ersättning. Utgångspunkten härvidlag synes emellertid böra vara att sakägarna i princip skola bära kostnaderna för anlåtande av dylika förmän, även om lantbruksnämnderna gentemot förmännen ha att svara för utbetalandet av dem tillkommande ersättningar. Vad lantbruksnämnderna enligt ingångna avtal betala till de sistnämnda bör sålunda i princip betraktas blott som ett förskotterande av den gottgörelse, som sakägarna skola erlægga. Med hänsyn härtill torde de belopp, som nämnderna uppbära från sakägarna, icke böra redovisas bland nämndernas inkomster utan böra tillgodoföras ifrågavarande post. Under nu angivna förhållanden synes denna ej böra höjas utan i stället rätteligen böra uppföras med allenast ett nominellt belopp. I avvidan på att den omläggning av ersättningarna, som jag nyss förordat, skall komma till stånd, synes det emellertid lämpligt att posten för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången torde fem kontorsbiträden i Ce 8 böra överföras å ordinarie stat. Antalet egnahemsdirektörer å övergångsstat bör med hänsyn till avgångar minskas med sex.

I anledning av beräknade löneklassförändringar samt lönegradsförändringar enligt reglerad befordringsgång bör anslaget uppräknas med 134 000 kronor. Å andra sidan bör icke-ordinarieposten generellt sänkas med 200 000 kronor och posten rörligt tillägg i samband därmed minskas med 21 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 924 000 (+ 84 000) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 170 000 (oförändrat) kronor;

ersättningar till sakkunniga 50 000 (oförändrat) kronor;

ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän 100 000 (oförändrat) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 328 000 (— 164 000) kronor;

rörligt tillägg 616 000 (—7 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (2 924 000 + 170 000 + 50 000 + 100 000 + 2 328 000 + 616 000 =) 6 188 000 (— 87 000) kronor.

Å personalförteckningen bör antalet egnahemsdirektörer minskas med sex och antalet kontorsbiträden ökas med fem.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantbruksnämnderna, som angivits i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 924 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	170 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	50 000
4. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagsvis</i>	100 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	2 328 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	616 000

Summa kronor 6 188 000;

c) till *Lantbruksnämnderna*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 6 188 000 kronor.

[7] 5. Lantbruksnämnderna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 450 000	1 978 016
1950/51 (statsliggaren s. 746)	1 450 000	
1951/52 (förslag)	1 825 000	

Yrkanden. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall uppräknas med 475 000 kronor. Av beloppet hänföra sig 465 000 kronor till anslagsposten reseersättningar och 10 000 kronor till delposten övriga expenser.

Motiv. Anslagsposten till reseersättningar är i omkostnadsstaten för innevarande budgetår uppförd med 1 035 000 kronor. Medelförbrukningen,

som under budgetåret 1948/49 uppgick till omkring 1 207 600 kronor, har under budgetåret 1949/50 utgjort omkring 1 509 600 kronor. Lantbruksnämnderna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till omkring 1 746 500 kronor. Ehuru medelsbehovet torde komma att stiga något även under kommande budgetår anser styrelsen sig dock icke för närvarande böra förorda större höjning av anslagsposten än till 1 500 000 kronor.

Till övriga expenser har i omkostnadsstaten för innevarande budgetår, liksom för budgetåret 1949/50, beräknats 370 000 kronor. Belastningen har under sistnämnda budgetår uppgått till 421 100 kronor. Härtill komma emellertid utgifter å tillhopa omkring 9 700 kronor avseende ersättningar till vissa lantbruksinstruktörer för upplåtande av expeditiionsutrymme och telefon enligt särskilt av Kungl. Maj:t den 26 maj 1950 lämnat medgivande. Enligt lantbruksnämndernas beräkningar skulle nämndernas medelsbehov för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1951/52 uppgå till 413 350 kronor. Härtill komma emellertid kostnader för blankettryck och vissa andra utgifter för nämndernas gemensamma räkning, vilka bestridas av lantbruksstyrelsen och under budgetåret 1949/50 uppgått till omkring 33 900 kronor.

Lantbruksstyrelsen framhåller att nämnderna anmodats lämna uppgift på medelsbehovet till övriga expenser under förutsättning att särskilt anslag ställdes till förfogande för komplettering av nämndernas utrustning. För sistnämnda ändamål behövs enligt nämndernas beräkningar ett belopp av 150 000 kronor. Styrelsen föreslår, att till Lantbruksnämnderna: Utrustning skola anvisas dels 95 000 kronor å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår, dels 55 000 kronor å riksstaten för budgetåret 1951/52. Därest dessa förslag bifallas, kan enligt styrelsens mening medelsanvisningen under delposten övriga expenser begränsas till oförändrat belopp, dock med tillägg av 10 000 kronor för att bestrida nyssnämnda ersättningar för hållande av expeditiionsutrymme och telefon för tjänstebruk.

Departementschefen.

Medelsförbrukningen för reseersättningar var såsom lantbruksstyrelsen framhållit under budgetåret 1949/50 närmare 1 510 000 kronor. Med hänsyn härtill anser jag att en avsevärd uppräknings av anslagsposten till reseersättningar icke kan undvikas. Då det i nuvarande läge är nödvändigt att nedbringa utgifterna, förutsätter jag emellertid att lantbruksstyrelsen skall kunna begränsa resekostnaderna vid lantbruksnämnderna, så att dessa skola kunna hållas inom en ram av 1 400 000 kronor. Jag föreslår alltså, att posten skall uppräknas med 365 000 kronor. Posten övriga expenser torde i enlighet med styrelsens förslag böra höjas med 10 000 kronor. Frågan om medelsanvisning till utrustning torde jag få behandla under nästföljande anslagpunkt. Nämndernas omkostnadsanslag torde sålunda böra uppföras med (1 450 000 + 365 000 + 10 000 =) 1 825 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa ny omkostnadsstat för lantbruksnämnderna.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 825 000 kronor.

[8] 6. *Lantbruksnämnderna: Utrustning.*

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	260 000	245 749
1949/50	75 000	89 251
1950/51	—	
1951/52 (förslag)	40 000	

Y r k a n d e. I två skrivelser den 28 augusti 1950 hemställer *lantbruksstyrelsen*, att under förevarande rubrik skola anvisas dels ett anslag å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår å 95 000 kronor, dels ett anslag för nästa budgetår å 55 000 kronor.

M o t i v. Lantbruksstyrelsen framhåller att sammanlagt 335 000 kronor stått till förfogande för nyanskaffning av möbler, instrument och annan utrustning åt lantbruksnämnderna. Detta belopp har numera helt förbrukats. Därutöver ha inventarier i viss begränsad utsträckning anskaffats av de medel, som anvisats till expenser. Enligt uppgifter, som styrelsen införskaffat från nämnderna, behöva nya inventarier anskaffas till en kostnad av 95 000 kronor under innevarande budgetår och till en kostnad av 55 000 kronor under nästa budgetår. Särskilt erfordras mätningssinstrument, kontorsmaskiner samt förvaringsskåp för ritningar och kartor. Nämnderna ha vidare i flera fall anmält, att ytterligare medel kunna komma att behövas i samband med att de få mera ändamålsenliga lokaler.

Departementschefen.

Jag kan icke tillstyrka lantbruksstyrelsens äskande om anslag å tilläggsstat för utrustning vid nämnderna. Då denna behöver kompletteras och då den i nämndernas omkostnadsstat upptagna expensposten endast i ringa omfattning torde kunna disponeras härför, vill jag dock förorda, att för nästa budgetår ett särskilt anslag skall anvisas för ändamålet. Jag kan emellertid icke föreslå, att detta anslag skall uppföras med mer än 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[9] 7. *Lantbruksnämnderna: Ersättningar åt ortsombuden.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	200 000	274 511
1950/51 (statsliggaren s. 747) ..	200 000	
1951/52 (förslag)	200 000	

I avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande anslagsbelastningen, särskilt med hänsyn till den inverkan å antalet ortsombud som den nya kommunindelningen kan få, hemställer *lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) att anslaget skall uppföras med oförändrat belopp.

Jag biträder detta yrkande och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksnämnderna: Ersättningar åt ortsombuden* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[10] 8. **Lantbruksnämnderna: Kostnader för planeringskommittéer.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	400 000	135 484
1950/51 (statsliggaren s. 747) ..	400 000	
1951/52 (förslag)	250 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall upptagas med oförändrat belopp. Styrelsen förklarar, att den räknar med att medelsåtgången kommer att öka icke oväsentligt under innevarande och nästa budgetår.

I en promemoria angående nionde huvudtiteln föreslår 1950 års *besparingsutredning*, att planeringsarbetet tills vidare skall begränsas till en årlig kostnadsram av 250 000 kronor.

Departementschefen.

Jag anser i likhet med besparingsutredningen att anslaget bör sänkas till 250 000 kronor och att planeringsverksamheten med därtill hörande utredningsarbete under nästa budgetår bör bedrivas inom denna kostnadsram. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksnämnderna: Kostnader för planeringskommittéer* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[11] 9. **Lantbruksattachéer: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	119 000	120 078
1950/51 (statsliggaren s. 748) ..	139 000	
1951/52 (förslag)	166 000	

Jag torde få erinra, att Kungl. Maj:t den 10 augusti 1950 förordnat en svensk lantbruksrepresentant i Bonn ävensom föreskrivit, att denne skall åtnjuta arvode inklusive ortstillägg ävensom prisutjämningsstillägg och särskilt hyresbidrag med tillhoppa 42 000 kronor.

Arvodesposten är för innevarande budgetår uppförd med 103 500 kronor. Från posten bestridas arvudet till lantbruksrepresentanten i Washington ävensom olika tillägg och ersättningar till denne och till lantbruksattachén i London med sammanlagt i runt tal 88 500 kronor. Då nyssnämnda avlöningsförmåner till lantbruksrepresentanten i Bonn ävenledes skola utgå från denna post, torde denna böra uppräknas med (88 500 + 42 000 — 103 500 =) 27 000 kronor. Övriga anslagsposter torde ej behöva ändras. Ifrågavarande anslag bör sålunda för budgetåret 1951/52 uppföras med (139 000 + 27 000 =) 166 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	130 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	32 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 500

Summa kronor 166 000;

b) till *Lantbruksattachéer*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kronor.

[12] 10. Lantbruksattachéer: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	42 000	32 260
1950/51 (statsliggaren s. 748) ..	42 000	
1951/52 (förslag)	47 000	

Genom beslut den 10 augusti 1950 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att lantbruksrepresentanten i Bonn tills vidare under budgetåret 1950/51 får taga i anspråk högst 14 000 kronor till resekostnader och expenser. Med hänsyn till att hela sagda belopp icke rymmes inom anslaget torde detta böra höjas. Höjningen synes dock kunna begränsas till 5 000 kronor. Anslaget bör således uppföras med 47 000 kronor. Det torde få ankomma å Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksattachéer*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 47 000 kronor.

C. Lantbruksakademien m. m.

[13] 1. Lantbruksakademien: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	26 600	24 413
1950/51 (statsliggaren s. 750) ..	26 600	
1951/52 (förslag)	26 600	

Lantbruksakademien (skr. 25/8 1950) hemställer, att anslaget skall uppföras med oförändrat belopp. Med biträdande av akademiens äskande hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Lantbruksakademien: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 26 600 kronor.

[14] 2. Lantbruksakademien: Bidrag till museum, bibliotek m. m.

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 750)	15 000
1951/52 (förslag)	15 000

Lantbruksakademien (skr. 25/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 2 000 kronor till 17 000 kronor. Såsom motivering härför anför akademien, att under budgetåret 1949/50 de sammanlagda kostnaderna för museet och biblioteket — fränsett expenser, allmänna omkostnader m. m. — utgjort omkring 18 300 kronor och att motsvarande kostnader under budgetåret 1950/51 beräknas komma att uppgå till omkring 23 000 kronor. Där-est anslaget icke höjes, anser akademien det ofrånkomligt att bibliotekets verksamhet inskränkes.

Departementschefen.

Anslaget uppräknades för innevarande budgetår med 3 000 kronor. I nuvarande läge kan jag icke förorda någon ytterligare höjning av anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Lantbruksakademien: Bidrag till museum, bibliotek m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[15] 3. Bidrag till lantbruksakademien för bestridande av kostnaderna för jordbrukets forskningsråd m. m.

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 751)	42 500
1951/52 (förslag)	42 500

Yrkande. *Jordbrukets forskningsråd* (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall uppdelas på ett avlöningsanslag och ett anslag till övriga kostnader. Detta förslag föranledes av att rådet yrkar, att dess arvodesavlönade assistent skall uppföras å extra ordinarie stat med placering i 27 lönegraden. Under avlöningsanslaget beräknas medel till avlöning åt assistenten samt arvoden till ordförande och ledamöter i rådet m. fl. Dessa arvoden upptagas med oförändrade belopp med undantag av att arvodet åt lantbruksakademins kamrerare för handhavande av rådets kamerala göromål föreslås skola uppräknas med 500 kronor till 1 000 kronor. Med denna utgångspunkt hemställer rådet, att avlöningsanslaget skall uppföras med 23 400 kronor.

Såsom skäl för den föreslagna placeringen av assistenten i lönegrad Ce 27 anför rådet, att dennes arvode, 12 000 kronor, varit oförändrat sedan år 1945. Rådet har i sina anslagsäskanden från och med år 1947 gjort framställning om en omprövning av assistentens löne- och anställningsförhållanden. Rådet finner en sådan omprövning starkt motiverad bland annat med hänsyn till den lönereglering, som genomfördes den 1 juli 1947 för tjänster å löneplan. Rådet framhåller vidare, att inom dess sekretariat i allt större omfattning sker detaljberedning av åtskilliga ärenden och att behovet av tjänsten kommer att bestå. Av innehavaren kräves erfarenhet av och personlig kontakt med vetenskaplig forskning, allmän orientering inom jordbruket, sakkunskap i lagringsfrågor samt god stilistisk förmåga. Tjänsten har under de gångna fem åren innehaft eller upphållits av fem olika personer, vilket givetvis varit till men för arbetet. Därest befattningen icke skulle omäändras till extra ordinarie finner sig rådet nödsakat hemställa, att såsom ett provisorium arvodet skall uppräknas med skäligt belopp.

Lantbruksakademien (skr. 31/8 1950) tillstyrker forskningsrådets förslag samt hemställer, att såsom bidrag till akademien för täckande av övriga kostnader för rådet skall upptagas ett anslag av 21 100 kronor. Detta innebär i huvudsak oförändrad medelsanvisning till ifrågavarande kostnader.

Departementschefen.

Jag kan icke heller i år förorda någon förändring av assistentens anställnings- och avlöningsvillkor. Någon anledning att dela upp anslaget synes därför icke föreligga. Det torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till lantbruksakademien för bestridande av kostnaderna för jordbrukets forskningsråd m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 42 500 kronor.

[16] 4. Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	250 000	201 579
1950/51 (statsliggaren s. 752) ..	250 000	
1951/52 (förslag)	250 000	

Jordbrukets forskningsråd (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas till 400 000 kronor. Forskningsrådet anför att medelsknappheten i hög grad minskat dess möjligheter att taga nya initiativ och hindrat det att effektivt verka såsom beredskapsorgan för forskningen på jordbrukets område. Av de medel, 267 399 kronor, som för budgetåret 1950/51 stå till rådets förfogande, hade redan före budgetårets ingång 239 880 kronor anvisats eller reserverats för planlig fortsättning av undersökningar, till vilka rådet tidigare beviljat medel, och för angelägna nya forskningsuppgifter. Följaktligen återstå endast 27 519 kronor för att tillgodose behov, som uppkomma under budgetåret. Rådet framhåller att det, enligt vad som framgått vid dess samarbete med de övriga forskningsråden, icke har tillnärmelsevis samma resurser som dessa. Enligt rådets beräkningar erfordras under nästa budgetår 230 000 kronor för att fullfölja påbörjade undersökningar. Anslagsbehovet för nya forskningsuppgifter uppgår till 770 000 kronor. På grund av det mycket ansträngda ekonomiska läget begränsar rådet emellertid sitt yrkande till att gälla 400 000 kronor. Härav beräknas 200 000 kronor för att fullfölja påbörjade, av rådet understödda arbeten, 150 000 kronor för nya forskningsuppgifter samt 50 000 kronor för oförutsedda forskningsuppgifter.

Departementschefen.

Vid behandlingen av ifrågavarande anslag för innevarande budgetår uttalade jag, att enligt min mening en höjning av anslaget i och för sig vore befogad men att jag med hänsyn till nödvändigheten att strängt begränsa ökningen av statsutgifterna såg mig förhindrad att tillstyrka en höjning av anslaget för budgetåret 1950/51. Det anförda skälet mot en anslagshöjning väger ännu tyngre i år. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med oförändrat belopp, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av forskning på jordbrukets område*
m. m. för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag
av 250 000 kronor.

[17] 5. Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	408 500	390 728
1950/51 (statsliggaren s. 752)	406 300	
1951/52 (förslag)	411 700	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 5 400 kronor till 411 700 kronor. Den begärda höjningen föranledes helt av beräknade löneklassförändringar och lönegradsuppflyttningar enligt reglerad befordringsgång. Styrelsen erinrar om att anstaltens organisation för närvarande är föremål för översyn ge-

nom 1949 års växtskyddsutredning. Styrelsen förklarar att den i avvaktan på utredningens resultat ansett sig nödsakad avstå från att yrka några nya tjänster eller tjänsteförändringar, hur angelägna sådana än äro.

Departementschefen.

Jag biträder anstaltsstyrelsens yrkande att anslaget för nästa budgetår skall uppräknas med 5 400 kronor till 411 700 kronor. En ordinarie kontorsbiträdestjänst torde böra hållas vakant och medel i stället beräknas för avlöande av ytterligare ett extra ordinarie kontorsbiträde. Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 58 800 (— 5 300) kronor;

arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 1 100 (oförändrat) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 308 200 (+ 10 100) kronor;

rörligt tillägg 43 600 (+ 600) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (58 800 + 1 100 + 308 200 + 43 600 =) 411 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	58 800
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 100
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	308 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	43 600

Summa kronor 411 700

b) till *Statens växtskyddsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 411 700 kronor.

[18] 6. Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	92 000	134 412
1950/51 (statsliggaren s. 752) ..	98 000	
1951/52 (förslag)	99 000	

Y r k a n d e. Styrelsen för statens växtskyddsanstalt (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 6 200 kronor. Av detta belopp avses

1 000 kronor för hyra av lokal för anstaltens filial i Skara samt 5 200 kronor för upprättande av nytt stängsel kring försöksträdgården vid filialen i Alnarp. Styrelsen begärde redan i fjolårets anslagsäskanden medel för dessa ändamål. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1950 s. 28 o. 29.

Departementschefen.

icke heller i år kan jag tillstyrka att medel skola anvisas för ett nytt stängsel vid Alnarpsfilialen. Med hänsyn till att Skarafilialens lokalförhållanden för närvarande äro mycket otillfredsställande vill jag däremot icke längre motsätta mig, att anstalten skall beredas möjlighet att hyra en bättre lokal. För detta ändamål torde anslaget böra höjas med 1 000 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring av anslaget, torde detta böra uppföras med 99 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 99 000 kronor.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar m. m.

[19] 1. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 506 000	2 434 882
1950/51 (statsliggaren s. 753)	2 646 000	
1951/52 (förslag)	2 666 500	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 och 14/10 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 431 100 kronor i enlighet med följande beräkning.

A. Undervisningsinstitutionerna.

	Ökning	Minskning
1. Tjänsteförändringar m. m.:		
a. 1 förste assistent i Ce 24 vid institutionen för marknadslära i st. för 1 assistent i Cg 17	3 192	
b. 1 förste assistent i Ce 24 vid mikrobiologiska institutionen i st. för 1 assistent i Cg 20	2 160	
c. 1 förste assistent i Ce 24 vid institutionens för husdjurens avels- och raslära avdelning vid Wiad i st. för 1 assistent i Cg 17	3 324	

	Ökning	Minskn.
d. 1 försöksassistent i Ce 20 vid institutionen för systematisk botanik och ärftlighetslära i st. för 1 arvodestjänst	1 488	
e. 1 trädgårdsmästare i Ce 13 vid d:o för växtsjukdomslära i st. för 1 vaktmästare i Ce 9	1 116	
f. 1 djurskötare i Ce 11 vid institutionen för husdjurens avels- och raslära i st. för Ce 9	576	
g. 1 kanslibitråde i Ce 11 vid d:o i st. för 1 skrivbitråde i Cf 4	1 812	
h. 1 kanslibitråde i Ce 11 vid institutionen för växtodlingslära i st. för 1 kontorsbitråde i Ce 8	864	
i. 1 laboratoriebitråde i Ce 11 vid d:o för husdjurens avels- och raslära i st. för Ce 8	864	
j. 1 laboratoriebitråde i Ce 11 vid d:o för systematisk botanik och ärftlighetslära i st. för Cf 6 ..	1 368	
k. 1 trädgårdsförman i Ce 11 vid d:o i st. för 1 trädgårdsmedhjälpare i Ce 9	576	
l. 1 förste amanuens vid d:o för växternas anatomi och fysiologi i st. för 1 tredje amanuens ..	2 832	
m. Förmånligare befordringsgång för institutionernas assistenter		2 880
2. Personalförstärkningar		
a. 1 laborator i Ca 29 vid analyslaboratoriet	13 896	
b. 1 laborator i Ca 29 vid institutionen för husdjurens fysiologi och anatomi	13 896	
c. 1 laborator i Ca 29 vid d:o för husdjurens utfodring och skötsel	13 896	
d. 1 laborator i Ca 29 vid d:o för husdjurens avels- och raslära	13 896	
e. 1 förste assistent i Ce 24 vid d:o för växtsjukdomslära	10 548	
f. 1 förste assistent i Ce 24 vid d:o för agronomisk hydroteknik	10 548	
g. 1 förste assistent i Ce 24 vid d:o för allmän jordbrukslära	10 548	
h. 1 förste assistent i Ce 24 vid d:o för växtodlingslära	10 548	
i. 1 assistent i Cg 20 vid d:o för organisk kemi ..	8 388	
j. 1 instruktör i Ce 18 vid maskintekniska institutionen	7 644	
k. 1 institutionsvaktmästare i Ca 11 vid institutionen för organisk kemi	5 724	
l. 2 laboratoriebiträden i Ce 11 vid analyslaboratoriet	11 448	

	Ökning	Minskn.
m. 1 laboratoriebiträde i Ce 11 vid mikrobiologiska institutionen	5 724	
n. 1 vaktmästare i Ce 9 vid analyslaboratoriet	5 148	
o. 2 laboratoriebiträden i Ce 8 vid d:o	9 720	
p. 1 laboratoriebiträde i Ce 8 vid institutionen för växtsjukdomslära	4 860	
q. 1 laboratoriebiträde i Ce 8 vid d:o för växtodlingslära	4 860	
r. 1 förste amanuens vid d:o för husdjurens utfodring och skötsel	4 032	
s. Tillfällig arbetskraft vid d:o för agronomisk hydroteknik	2 000	
t. Tillfällig arbetskraft vid d:o för växtodlingslära	6 200	
u. Tillfällig arbetskraft vid mikrobiologiska institutionen (baljväxtlaboratoriet)	7 000	
<i>B. Kansliet och kamrerarexpeditionen m. m.</i>		
3. Tjänsteförändringar m. m.		
a. 1 kamrerare i Ca 27 i st. för Ca 25	1 332	
b. 1 kamrersassistent i Ca 21 i st. för Ce 19	864	
c. 1 kanslist i Ca 19 i st. för 1 kansliskrivare i Ce 15	1 212	
d. 1 kansliskrivare i Ca 15 i st. för 1 kontorsbiträde i Ce 8	1 944	
e. 1 kansliskrivare i Ca 15 i st. för 1 kontorist i Ce 13	540	
f. 1 trädgårdsmästare i Ca 14 i st. för Ce 11	804	
g. 1 reparatör i Ca 11 i st. för 1 gårdskar i Ce 9 ..	576	
4. Personalförstärkningar.		
a. 1 amanuens i Cf 17—Ce 24	7 356	
b. 1 förste biblioteksassistent i Ce 15	6 804	
c. 4 kanslibiträden, varav 2 i Ca 11 och 2 i Ce 11 ..	22 896	
d. 1 gårdskar i Ce 9	5 148	
e. 1 nattvakt i Ca 9 (avgår arvode)	2 148	
5. Lönegradsuppflyttning av laboratoriebiträden	8 300	
6. Löneklassuppflyttningar	13 200	
<i>C. Statens jordbruksförsök.</i>		
7. Tjänsteförändringar m. m.		
a. 2 assistenter i Ce 22 i st. för Ce 19	2 808	
b. 1 assistent i Ce 19 i st. för Ce 16	948	
c. 1 registrator i Ca 17 i st. för 1 kansliskrivare i Ca 15	552	
d. 1 laborant i Ce 15 i st. för 1 provberedare i Ce 12	804	

	Ökning	Minskn.
e. 1 kanslibitråde i Ca 11 i st. för Ce 11	—	
f. 1 aspirant i Ce 22 i st. för Cf 17	2 064	
8. Personalförstärkningar.		
a. 1 statsagronom i Ca 29	13 896	
b. 6 överassistenter, varav 4 i Ca 27 och 2 i Ce 27	75 096	
c. 2 förste assistenttjänster hållas vakanta		21 096
d. 2 konsulenter i Ce 24		21 096
e. 1 förste assistent i Ce 24	10 092	
f. 1 kontorist i Ca 13	6 264	
g. 2 kanslibiträden i Ca 11	11 448	
h. Tillfällig arbetskraft	17 000	

D. Statens husdjursförsök.

9. Tjänsteförändringar.		
a. 5 assistenter i Ce 22 i st. för Ce 19	7 020	
b. 1 aspirant i Ce 22 i st. för Cf 17	2 064	
c. 1 assistent i Ce 19 i st. för en arvodestjänst	8 016	
d. 1 kansliskrivare i Ca 15 i st. för 1 kanslibitråde i Ca 11	1 080	
e. 1 laborant i Ce 15 i st. för 1 laboratoriebiträde i Ce 11	1 080	
f. 2 laboratoriebiträden i Ce 8 i st. för Cf 4	1 896	
10. Personalförstärkningar.		
a. 2 överassistenter i Ce 27	25 032	
b. 1 djurskötare i Ce 11	5 724	
c. 1 laboratoriebiträde i Ce 11	5 724	
d. Tillfällig arbetskraft	3 700	

E. Studiegårdsverksamheten.

11. 2 driftsledare med arvoden föreslås placerade i Ce 20	—	
--	---	--

476 128	45 072
+ 431 056	

12. Efter framställningar i ämnet från lektorn i lönegrad Ce 29 vid högskolans institution för fysik och meteorologi G. M. Lindberg ävensom lärarkollegiet hemställer *högskolestyrelsen* (skr. 9/3 1950) vidare, att berörda lektorstjänst skall omändras till en laboratorstjänst i Ca 29.

13. Med överlämnande av en av täckdikningsförsöksnämnden gjord framställning (skr. 19/7 1950) hemställer *högskolestyrelsen* slutligen (skr. 31/8 1950) dels att täckdikningsförsöksverksamheten skall inordnas i försöksverksamheten i övrigt på jordbrukets område samt att en underavdelning av sektionen för jordbruksförsök inom lantbrukshögskolans försöksråd skall

inrättas för att ersätta den nuvarande täckdikningsförsöksnämnden, dels att för täckdikningsförsöksverksamheten skola vid institutionen för agronomisk hydroteknik från och med den 1 juli 1951 inrättas en statsagronomtjänst i Ca 29, en förste assistenttjänst i Ce 24 och en kontorsbiträdestjänst i Ce 8, och dels att under högskolans avlöningsanslag medel skola upptagas för avlönande av nämnda befattningshavare. Dessa förslag medföra, att den av högskolestyrelsen i det föregående föreslagna höjningen av anslaget ökas med i runt tal 29 300 kronor.

Motiv. Högskolestyrelsen framhåller inledningsvis, att den i sina anslagsäskanden liksom föregående år utgått från 1945 års jordbruksförsöksutrednings och 1946 års högskoleutrednings förslag. Då emellertid enligt styrelsen det statsfinansiella läget kan medföra, att det framlagda programmet ej nu kan genomföras i sin helhet, har styrelsen verkställt en gradering och angivit, vilka anslagsäskanden som enligt dess mening avse särskilt angelägna ändamål. Detta uttalande gäller samtliga de under lantbrukshögskolan uppförda anslagen.

Styrelsen berör härefter ett par mera allmänna lönespörsmål beträffande personal vid högskolan.

Sålunda erinrar styrelsen om att 1948 års universitetslönekommitté hösten 1949 avgivit betänkande angående lönereglering för professorer och vissa andra befattningshavare vid universiteten och de statliga högskolorna, men att statsmakterna ännu icke fattat beslut i anledning av betänkandet. Professorer och laboratorer m. fl. vid universiteten och de medicinska högskolorna ha emellertid erhållit en provisorisk löneförbättring från och med den 1 juli 1949. Styrelsen anser det därför ofrånkomligt, att en motsvarande provisorisk löneförbättring beredes professorer och laboratorer m. fl. vid fackhögskolorna från och med den 1 juli 1951, om förslagen i nyssnämnda betänkande då icke kunna genomföras.

Vidare framhåller styrelsen de rekryteringssvårigheter, som föreligga för högskolan framför allt beträffande kontors- och laboratoriepersonal. Orsakerna härtill äro att söka i dels det långa avståndet — 6 kilometer — mellan högskolan och Uppsala stads centrum, dels ock det förhållandet, att en onormalt stor del av laboratoriebiträdena placerats i 4 lönegraden. Följden har blivit att ifrågavarande personal efter utbildning vid högskolan söker sig till andra institutioner, där nämnda nackdelar icke förefinnas. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen nu vissa lönegradsförbättringar i avbidan på att pågående utredningar om berörda personalgruppers lönegradsplacering skola slutföras.

Slutligen räknar styrelsen med att det hösten 1949 avgivna betänkandet angående lönegradsplacering m. m. av eldar-, reparatörs- och maskinistpersonal vid statsförvaltningens fasta maskinanläggningar skall föreläggas 1951 års riksdag. Detta kommer i så fall att medföra en omräkning av högskolans avlöningsanslag.

Beträffande motiveringen för de olika under denna anslagspunkt upptagna yrkandena må i övrigt nämnas följande.

1 a. Sedan verksamheten vid den nya institutionen för marknadslära nu kommit igång, behövs den förste assistenttjänst, som även 1946 års högskoleutredning räknat med för institutionen.

1 b. Detta förslag framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 32 under 1 a.). Det betecknas såsom särskilt angeläget.

1 c. Förslaget avser den assistent, som utövar den dagliga tillsynen över tvillingförsöken vid Wiad. Styrelsen framhåller, att denne assistent måste ha en grundligare kunskap i husdjursgenetik och utfodringslära än som motsvaras av agronomexamen å husdjurslinjen. På grund härav och för att täta ombyten av tjänsteinnehavare skola kunna undvikas anses denne böra beredas bättre anställningsförmåner.

1 d. Stadigvarande behov föreligger av befattningen. Densamma anses därför böra inplaceras å löneplan och lämpligen upptagas i samma lönegrad som motsvarande befattning vid Lunds universitet eller i 20 lönegraden. Vidare framhålles, att den nuvarande tjänsteinnehavaren är född år 1901, varför det är särskilt angeläget att hans pensionsförhållanden snarast skola ordnas.

1 e. Vaktmästaren vid institutionen för växtsjukdomslära har till huvudsaklig uppgift att ensam sköta institutionens växthusanläggning. Med hänsyn till den planerade växthusanläggningens storlek och till arbetets tekniska art måste man av tjänsteinnehavaren kräva viss grundläggande trädgårdsutbildning och kännedom om, bland annat, skötseln av modern växtbestrålning. Det torde enligt styrelsen finnas små möjligheter att med nuvarande lönegradsplacering av tjänsten förvärva och behålla en till sådant arbete kompetent person. Den föreslagna lönegradsuppflyttningen betecknas därför såsom särskilt angelägen. Intill dess nya institutionslokaler uppförts anses emellertid lönegradsuppflyttningen möjligen kunna begränsas till Ce 11.

1 f, g och i. Lönegradsuppflyttningarna förklaras vara särskilt angelägna med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifterna å institutionen samt till de rekryteringssvårigheter, som inledningsvis närmare berörts.

1 h. Såsom skäl för lönegradsuppflyttningen, vilken anses vara särskilt angelägen, anför högskolestyrelsen, att av tjänsteinnehavaren måste krävas språkkunskaper och skicklighet i stenografi på utländska språk.

1 j. Detta förslag innebär i realiteten lönegradsuppflyttning av institutionens båda laboratoriebiträden, nämligen ett från Ce 8 till Ce 11 och ett från Cf 6 till Ce 8. Uppflyttningen anses särskilt angelägen.

1 k och l. Förslagen framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 33 under 1 d och f). De angivas vara särskilt angelägna.

1 m. Under denna punkt upprepar styrelsen sitt i anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagda förslag, att för de vetenskapligt utbildade assistenterna vid högskolans institutioner skall — i avbidan på resultatet av pågående utredning i ämnet — tillämpas den befordringsgång, som an-

gives i 4 § 1 mom. a i kungörelsen (nr 436/1947) angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst (se IX ht 1950 s. 33 under 1 h). Att medelsbehovet till avlöningar åt ifrågavarande assistenter trots detta ansetts kunna minskas med 2 880 kronor beror på de under 1 a—d redovisade förslagen om utbyte av fyra av assistenttjänsterna mot andra tjänster.

2 a, l, n och o. Inrättandet av förevarande tjänster vid analyslaboratoriet föreslogs av 1945 års jordbruksförsöksutredning.

2 b—d. I enlighet med 1946 års högskoleutrednings förslag hemställde styrelsen redan i anslagsäskandena för budgetåren 1948/49—1950/51, att en laboratorstjänst skulle inrättas vid en var av de tre husdjursinstitutionerna. Med anledning av förslaget uttalade departementschefen i IX ht 1950, p. 18, att han delade styrelsens uppfattning om önskvärdheten av att tjänsterna inrättades, men att han bland annat med hänsyn till det ekonomiska läget icke då kunde förorda detta. Tillika påpekade departementschefen, att olägenheterna av ett dröjsmål syntes mildras av att en docentstipendiat vore knuten till en var av institutionerna.

Styrelsen understryker nu åter vikten av att de tre laboratorstjänsterna komma till stånd. Den anför, att med den begränsade undervisningsskyldighet som kan åläggas en docentstipendiat (högst 60 timmar per år) en tillfredsställande fördelning av undervisningen på institutionerna icke torde vara möjlig. Vid institutionerna för husdjurens fysiologi och anatomi samt för husdjurens utfodring och skötsel tjänstgör dessutom för närvarande icke någon docentstipendiat, och det är ovisst, om någon sådan kan knytas till dessa institutioner de närmaste åren. Styrelsen finner det därför speciellt viktigt, att dessa båda institutioner erhålla var sin laborator. Skulle det ekonomiska läget alltjämt förhindra inrättandet av tjänsterna, anses det särskilt angeläget att institutionen för husdjurens fysiologi och anatomi tillföres en förste assistenttjänst i Ce 24. Denna institution har nämligen nu icke någon sådan tjänst.

2 e och p. Forsknings- och undervisningsprogram vid institutionen för växtsjukdomslära har nu utarbetats och är avsett att snarast igångsättas. Med hänsyn härtill böra enligt styrelsen förevarande, av 1946 års högskoleutredning föreslagna tjänster nu inrättas. Den under 2 e upptagna tjänsten betecknas såsom särskilt angelägen.

2 f. Ifrågavarande förslag, som tillstyrkts av täckdikningsförsöksnämnden, framställdes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 34 under 2 f).

2 g. Här åberopas 1945 års jordbruksförsöksutrednings förslag att institutionen för allmän jordbrukslära skulle tillföras, bland annat, en förste assistent för verksamheten med jordbearbetningsförsök. Vid bifall härtill beräknar högskolestyrelsen, att de under anslaget till Särskilda undersökningar upptagna medlen till dylika försök skola kunna minskas med 3 000 kronor.

2 h och q. Inrättandet av förevarande båda tjänster vid institutionen för växtodlingslära föreslogs av 1946 års högskoleutredning. Förste assistent-

tjänsten upptogs även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 34 under 2 e). Styrelsen uttalar, att förste assistenttjänsten är särskilt angelägen, enär institutionen är en av högskolans största och icke har någon förste assistent.

2 i och k. Vid institutionen för organisk kemi har placerats apparatur för undersökningar med hjälp av adsorptionskemiska (kromotografiska) metoder. Då handhavandet av nämnda apparatur är synnerligen tidskrävande, erfordras kvalificerat biträde. Institutionsvaktmästartjänsten motiveras med att det å en kemisk institution är av största vikt att ha tillgång till en institutionsvaktmästare. Sistnämnda tjänst framhålles vara särskilt angelägen.

2 j. Den synnerligen omfattande undervisningen vid maskintekniska institutionen gör det nödvändigt att en av de lägre befattningshavarna medverkar vid den mera elementära delen av undervisningen. På grund härav finner styrelsen det synnerligen angeläget att en instruktörstjänst inrättas. Även vid bifall härtill behöver institutionen båda de nuvarande tjänsterna såsom montör i Ce 13 samt institutionsvaktmästare och montör i Ce 11. Skulle emellertid tillkomsten av instruktörstjänsten medföra indragning av en montörstjänst, bör detta enligt högskolestyrelsen gälla den tjänst, som är placerad i 11 lönegraden.

2 m. Tjänsten föreslogs av 1946 års högskoleutredning och upptogs även i anslagsäskandena för innevarande budgetår, ehuru då i Cf 4 (se IX ht 1950 s. 34 under 2 i). Styrelsen anser det särskilt angeläget, att tjänsten nu skall inrättas.

2 r. Jämväl denna tjänst föreslogs av 1946 års högskoleutredning.

2 s. Föreståndaren för institutionen för agronomisk hydroteknik har föreslagit inrättande av en assistenttjänst för biträde vid undervisningen i geodesi. Högskolestyrelsen finner sådant biträde behövt men anser sig nu blott kunna tillstyrka att 2 000 kronor skola anvisas till tillfällig arbetskraft för ändamålet. Att så sker är emellertid enligt styrelsen särskilt angeläget.

2 t. Av det begärda beloppet avses 4 200 kronor för tillfällig skrivhjälp och 2 000 kronor för ordnandet av samlingar. Förstnämnda belopp anses erforderligt med hänsyn till arbetets omfattning å ifrågavarande institution.

2 u. Föreståndaren för mikrobiologiska institutionen har föreslagit inrättande av en laboratoriebiträdestjänst och en kontorsbiträdestjänst vid baljväxtlaboratoriet. Högskolestyrelsen förklarar sig dock icke nu kunna tillstyrka att ytterligare tjänster skola inrättas vid nämnda laboratorium. Den anser det emellertid särskilt angeläget, att i stället 7 000 kronor skola anvisas till tillfällig arbetskraft.

3 a. Detta yrkande har tidigare framställts vid flera tillfällen, senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 35 under 5 a). Yrkandet förklaras vara särskilt angeläget.

3 b. Med hänsyn till den ökade belastningen å kamrerarexpeditionen och till de arbetsuppgifter, som äro förenade med kamrerarassistenttjänsten,

anser styrelsen det angeläget, att tjänsten uppflyttas från Ce 19 till Ca 21. Sistnämnda lönegrad föreslogs även av 1945 års jordbruksförsöksutredning.

3 c och e samt 4 a och — delvis — c. Styrelsen framhåller under dessa punkter nödvändigheten av att kansliet och kamrerarexpeditionen tillföras avsevärt ökade resurser. Personalen därstädes är nämligen överbelastad med arbete, och en betydande balans av ärenden har uppstått. Med hänsyn härtill bör enligt styrelsen nu dels ytterligare en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång vid kansliet inrättas, dels en kansliskrivartjänst vid kansliet omändras till en kanslisttjänst, dels en vakantsatt ordinarie kanslibiträdets tjänst återbesättas, dels en kanslibiträdets tjänst vid kamrerarexpeditionen inrättas och dels en kontoristtjänst vid samma expedition ändras till en kansliskrivartjänst. Av dessa förslag angivas de fyra förstnämnda vara särskilt angelägna. Det må vidare här anmärkas, att vissa av de nu återgivna förslagen framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 35 under 5 d och 6 a). — Beträffande övriga under 4 c upptagna förslag hänvisas till det följande.

3 d. Ifrågavarande tjänst är placerad å överinspektörens kansli. Uppflyttningen motiveras med de ansvarsfulla och alltmer utökade arbetsuppgifterna där.

3 f. Förslaget om uppflyttning av trädgårdsmästartjänsten framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 35 under 5 c). Lönegradsuppflyttningen betecknas såsom särskilt angelägen.

3 g. Tjänsteförändringen förklaras särskilt angelägen för att en yrkeskunnig reparatör med uppgift att handha löpande reparationsarbeten å byggnaderna skall kunna behållas vid högskolan.

4 b och c. Då bibliotekets personalstyrka är otillräcklig i förhållande till arbetsuppgifterna bör enligt styrelsen personalen därstädes förstärkas med en förste biblioteksassistent och två extra ordinarie kanslibiträden. Förstnämnda tjänst anses vara särskilt angelägen.

4 d. Arbetsuppgifterna för gårdskarlarna ha ökat avsevärt genom att Svenska vall- och mosskulturföreningens institutionsbyggnad överförts till högskolan samt den nya institutionsbyggnaden för mikrobiologi tillkommit. Ytterligare en gårdskarll behöves därför anställas.

4 e. Hittills har högskolans nattvakt avlönats med arvode. Då emellertid stadigvarande behov av tjänsten föreligger, är det enligt styrelsens mening särskilt angeläget att densamma skall inplaceras å löneplan i Ca 9.

5. Beloppet avses för att möjliggöra de mest trängande lönegradsuppflyttningarna av laboratoriebiträden för det fall, att reglerad befordringsgång för dylika biträden ej skulle införas från den 1 juli 1951. Högskolestyrelsen finner det särskilt angeläget att det begärda beloppet skall anvisas.

6. Ökningen under denna punkt är av automatisk karaktär.

7 a. Detta förslag är föranlett av en framställning från Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och motiveras med att tjänsteinnehavarna erhållit utökade och mera ansvarsfulla arbetsuppgifter.

7 b. Högskolestyrelsen finner ifrågavarande lönegradsuppflyttning särskilt angelägen med hänsyn till att befattningshavaren anförtrots betydande och självständiga arbeten och visat sig i alla avseenden väl kvalificerad.

7 c och e samt 8 f och g. Såsom skäl för de under dessa punkter upptagna tjänsteförändringarna och personalförstärkningarna anför styrelsen, att den stora omfattningen av verksamheten vid statens jordbruksförsök kräver en väsentlig utvidgning av dess kansli.

7 d. Provberedaren vid statens jordbruksförsök har sådana arbetsuppgifter och kvalifikationer, att högskolestyrelsen finner tjänsten böra omändras till en laboranttjänst i Ce 15. Tjänsteförändringen angives vara särskilt angelägen.

7 f. Denna lönegradsuppflyttning förklaras särskilt angelägen om en verkligt kvalificerad aspirant skall kunna knytas till statens jordbruksförsök.

8 a. Förslaget framfördes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 36 under 10 a). Enligt styrelsen är det särskilt angeläget att förslaget nu skall genomföras.

8 b och c. Jämväl de under dessa punkter angivna förslagen framlades i anslagsäskandena för innevarande budgetår; dock upptogs då tre av tjänsterna å ordinarie stat (se IX ht 1950 s. 36 under 10 b och c). Såsom särskilt angelägna betecknas tre av tjänsterna.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *högskolestyrelsen* (skr. 28/7 1950) hemställt att den tjänst, som innehaves av konsumenten vid statens jordbruksförsök J. Borg, skall uppflyttas från lönegrad Ce 21: 24 till Ce 27. Till stöd härför anföres främst att Borg, som förut varit anställd i Svenska vall- och mosskulturföreningen, vid förstataligandet av denna förening fått sina pensionsförmåner betydligt försämrade. Såsom konsulent i nämnda förening skulle han nämligen ha fått en tjänstepension å över 9 200 kronor, medan han med nuvarande lönegradsplacering endast är berättigad till en pension å något över 7 100 kronor. Högskolestyrelsen förklarar, att en av de nu föreslagna överassistenttjänsterna, nämligen den vid betesavdelningen, är avsedd för Borg.

8 d. Vid bifall till förslagen under 8 b och c kan den där närmare omförmälda konsulenttjänsten indragas. Vidare anses ytterligare en sådan tjänst kunna utgå sedan dess innehavare, som likaledes förut varit anställd i Svenska vall- och mosskulturföreningen, numera pensionerats.

8 e. Tjänsten avses för en assistent, som sedan 1944 uppehåller förste assistenttjänsten vid Lanna försöksgård mot arvode. Då nämnde assistent fyllt 50 år, är det enligt högskolestyrelsen särskilt angeläget att han skall erhålla pensionsberättigande tjänst.

8 h. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har, under framhållande av att personalen för försöksmaterialets bearbetning vore otillräcklig, hemställt om inrättande av åtta tjänster såsom räknebiträden. I avbidan på resultatet av pågående utredning om den lokala försöksverksamheten föreslås emellertid, att i stället ytterligare 17 000 kronor skola anvisas till tillfällig

arbetskraft. Denna medelsanvisning skulle möjliggöra anställande av tre räknebiträden och angives vara särskilt angelägen.

9 a. Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har föreslagit en uppflyttning av förevarande assistenttjänster under motivering att tjänsteinnehavarna erhållit mera krävande och ansvarsfulla arbetsuppgifter. Högskolestyrelsen tillstyrker detta förslag. Beträffande fyra av tjänsterna gjordes samma framställning även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 36 under 11 a).

9 b. Samma motivering anföres som för aspiranttjänsten vid statens jordbruksförsök.

9 c. Det under denna punkt upptagna förslaget har framförts av Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund. Det avser en assistent vid svinstamkontrollstationen i Hallsberg, vilken nu åtnjuter arvode å 7 440 kronor från anslaget till Avkastningsbedömning rörande avelssvin. Högskolestyrelsen tillstyrker att ifrågakvarande assistent, som är född år 1901, erhåller extra ordinarie tjänst så att hans pensionsförhållanden bli ordnade. Vid bifall härtill kan nyssnämnda anslag minskas med omförmälda arvodesbelopp.

9 d. Tjänsten bör enligt högskolestyrelsen uppflyttas i lönegrad med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, som åvila tjänsteinnehavaren.

9 e och f. Dessa tjänsteförändringar förklaras erforderliga, om tillräckligt kvalificerad och rutinerad arbetskraft skall kunna förvärfvas och behållas å tjänsterna.

10 a. Förslaget framlades även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 37 under 12 a). Det betecknas såsom särskilt angeläget.

10 b. Tjänsten, som avses för pälsdjursgård, begärdes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 37 under 12 c). Inrättandet av tjänsten anses vara särskilt angeläget.

10 c. Ifrågakvarande laboratoriebiträdestjänst betecknas såsom särskilt angelägen. Den avses skola tillföras den avdelning för försök på biskötselelsens område, som innevarande budgetår överförts från statens växtskyddsanstalt till husdjursförsöken. Såsom skäl för tjänstens inrättande anföres, att verksamheten vid avdelningen medför ett omfattande laboratoriearbete och att avdelningen tidigare vid växtskyddsanstalten haft tillgång till ett laboratoriebiträde.

10 d. Ökningen angives vara särskilt angelägen och avser att möjliggöra en höjning av månadslönerna till de extra assistenterna vid husdjursförsöken till belopp motsvarande lön enligt 17 löneklassen. Assistenterna i fråga ha agronomutbildning.

11. Detta förslag framlades även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 37 under 13). Förslagets genomförande anses särskilt angeläget.

12. Till stöd för förslaget att omändra lektorstjänsten i fysik och meteorologi till en laboratorstjänst anföres, att det med hänsyn såväl till tjänstens karaktär som till den nuvarande tjänsteinnehavarens skicklighet synes moti-

verat, att denne vid en eventuell höjning av laboratorernas löneställning liksom nu erhåller samma löneförmåner som dessa.

13. Förslagen under denna punkt framfördes senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 37 under 14).

Departementschefen.

Högskolestyrelsens hemställan om förmånligare befordringsgång för assistenterna vid institutionerna torde böra prövas i samband med det förslag härutinnan, som framlagts av en särskilt tillkallad utredningsman. Översistnämnda förslag ha yttranden infordrats från olika myndigheter och organisationer. Remisstiden har emellertid ännu ej utgått. Det torde därför icke vara möjligt att nu taga ställning till frågan om eventuell ändring i assistenternas befordringsgång. Denna fråga torde i stället få anmälas för Kungl. Maj:t sedan beredningen av densamma avslutats. Då en ändring endast obetydligt skulle påverka beräkningen av högskolans avlöningsanslag, torde nu angivna förhållande ej böra utgöra hinder för att anslagsbehovet för högskolan i dess helhet redan nu upptages till definitiv prövning. Medelsbehovet för avlöande av assistenterna vid institutionerna torde därvid böra beräknas med tillämpning av nu gällande grunder.

Vad angår de förslag till tjänsteförändringar och personalförstärkningar vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, som styrelsen i övrigt framlagt, ha flertalet av dessa framförts redan tidigare. Även om förslagen i åtskilliga fall äro väl motiverade kan jag i nuvarande läge icke tillstyrka desamma. Enligt min mening böra för nästa budgetår endast följande ändringar vidtagas under ifrågavarande avlöningsanslag.

På de skäl högskolestyrelsen anfört bör en nu arvodesavlönad assistent vid institutionen för systematisk botanik och ärftlighetslära inplaceras å löneplan. Han bör emellertid icke givas högre lönegradsplacering än i Ce 16. Detta medför en kostnadsökning å 200 kronor. Vidare bör en kanslibiträdestjänst vid statens jordbruksförsök överföras å ordinarie stat. Med hänsyn till den ökning av arbetsbördan, som inträtt å kansliet och kamrerar-expeditionen, torde en viss förstärkning av arbetskraften därstädes vara nödvändig. Jag föreslår, att för detta ändamål skola anvisas 5 000 kronor. Likaså torde medelsanvisningen till tillfällig arbetskraft vid baljväxtlaboratoriet böra höjas något. Det torde emellertid vara tillräckligt, att det här för avsedda beloppet uppräknas med 1 000 kronor. Jag föreslår vidare, att 5 000 kronor skola anvisas för att möjliggöra lönegradsuppflyttning av laboratoriebiträdena enligt samma grunder, som gälla för kontorspersonal i reglerad befordringsgång. För löneklassförändringar och för lönegradsuppflyttningar på grund av reglerad befordringsgång bör såsom styrelsen föreslagit beräknas ett belopp av 13 200 kronor.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet under för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit beträffande löneställningen för viss maskinist- och eldarpersonal bör en maskinisttjänst i Ca 14 utbytas mot en maskinmästartjänst i Ca 17, en reparatörstjänst i Ce 11 uppflyttas till Ce 13,

en eldartjänst i Ca 10 utbytas mot en reparatörstjänst i Ca 11, en eldartjänst i Ca 9 uppflyttas i Ca 10 samt tre eldartjänster i Ce 9 uppflyttas i Ce 10. Vidare bör personalen ökas med en säsonganställd eldare. Arvodet till denne torde böra beräknas efter 9 löneklassen. Kostnadsökningen på grund av förslagens genomförande torde kunna beräknas till 6 600 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör högskolans avlöningsanslag uppräknas med 31 000 kronor. Å andra sidan kan anslaget minskas med 10 500 kronor på grund av att en konsulent i lönegrad Ce 21 vid jordbruksförsöken numera pensionerats. Sammanlagt skulle anslaget följaktligen endast behöva höjas med 20 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 810 100 (+ 6 100) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 184 600 (oförändrat) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 433 400 (+ 12 400) kronor;

rörligt tillägg 238 400 (+ 2 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (810 100 + 184 600 + 1 433 400 + 238 400 =) 2 666 500 (+ 20 500) kronor.

Å personalförteckningen böra en maskinisttjänst i lönegrad Ca 14 utbytas mot en maskinmästartjänst i lönegrad Ca 17 samt uppföras ytterligare en kanslibiträddestjänst i lönegrad Ca 11 och en reparatörstjänst i lönegrad Ca 11. Vidare bör en eldartjänst i lönegrad Ca 9 avföras från förteckningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, som angivits i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	810 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	184 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 433 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	238 400

Summa kronor 2 666 500;

c) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag
 av 2 666 500 kronor.

[20] 2. *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*: **Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	372 700	593 140 ¹
1950/51 (statsliggaren s. 755)	325 300	
1951/52 (förslag)	341 500	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 52 500 kronor till 377 800 kronor. De av styrelsen föreslagna ändringarna framgå av följande sammanställning.

	1950/51	Ökning	Minskning
<i>Kansli, undervisningsinstitutioner m. m.</i>			
1. Sjukvård m. m.	6 300	1 700	
2. Resersättningar	28 000		2 000
3. Bränsle, lyse och vatten	87 000	13 000	
4. Övriga expenser	80 000	16 000	
5. Publikationstryck	11 000	7 000	
6. Driftkostnader för lastbil	2 500	2 000	
<i>Statens jordbruksförsök.</i>			
7. Publikationstryck	15 000	5 000	
<i>Statens husdjursförsök.</i>			
8. Övriga expenser	6 500	2 500	
9. Publikationstryck	6 000	4 000	
<i>Studiegårdsverksamheten.</i>			
10. Publikationstryck	6 700	3 300	
		54 500	2 000
		+ 52 500	

Motiv. 1. Höjningen motiveras med anslagsbelastningen, som under budgetåret 1949/50 var omkring 8 100 kronor.

2. Under denna anslagspost är beräknat ett belopp av 2 000 kronor till Wiad-personalens resekostnader. Högskolestyrelsen anser, att nämnda kostnader böra överföras till det under högskolans materielanslag upptagna årsanslaget till Wiad.

3. Anslagsbelastningen å förevarande delpost uppgick till omkring 112 800 kronor under budgetåret 1949/50. Med hänsyn härtill och till att mikrobio-

¹ I anslaget för budgetåret 1949/50 ingingo omkostnaderna för försöksgårdarna, vartill nu särskilt anslag anvisas. Anslagsöverskridandet hänför sig främst till dessa gårdar.

logiska institutionens nybyggnad tillkommit föreslås delposten skola höjas med 13 000 kronor.

4. Städningskostnaderna beräknas för innevarande budgetår till cirka 56 000 kronor och för nästkommande budgetår till samma belopp. Även kostnaderna för skrivmateriel, telefon m. m. och inventarier ha ökats väsentligt genom den utökade verksamheten vid högskolan och höjda priser på förnödenheter. För nästa budgetår uppskattas utgifterna för dessa ändamål till respektive 8 000, 9 000 och 9 000 kronor. För biblioteket, överinspektörens kansli och avdelningen vid Wiad avses respektive 5 000, 6 000 och 3 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas sålunda av styrelsen till 96 000 kronor, eller 16 000 kronor mer än för löpande budgetår. Ökningen betecknas såsom särskilt angelägen.

5. Uppräkningen av denna post motiveras med de ökade tryckningskostnaderna under de senaste åren och med att högskolans utbyggnad medför större krav på utrymme i högskolans enda publikation (annalerna).

6. Utbyggnaden av högskolan och lantbruksförsöken har medfört, att lastbilen måste utnyttjas i stor omfattning. Belastningen å ifrågavarande delpost var cirka 4 300 kronor under budgetåret 1949/50. Styrelsen finner det särskilt angeläget, att delposten skall höjas med 2 000 kronor.

7. För att material från avslutade försök skall kunna publiceras utan dröjsmål måste enligt styrelsen medelsanvisningen till publikationstryck höjas. Detta önskemål förklaras vara särskilt angeläget.

8. Höjningen av denna delpost angives som särskilt angelägen, då nuvarande anslag icke täcker kostnadsökningar för utensilier, underhåll av kontorsmaskiner och övriga inventarier samt städning.

9. Samma motivering som under punkt 7.

10. En höjning av denna post förklaras vara nödvändig, om årsberättelsen skall kunna publiceras i avsedd omfattning. Vidare erfordras ökad medelsanvisning för att monografier skola kunna utarbetas samt för att nya rön inom studiegårdsverksamheten och mera detaljerade redogörelser beträffande de enskilda gårdarnas tekniska framsteg och ekonomiska resultat skola kunna offentliggöras.

Departementschefen.

Med hänsyn till anslagsbelastningen torde i enlighet med högskolestyrelsens förslag de under rubriken kansli, undervisningsinstitutioner m. m. upptagna posterna till sjukvård m. m. samt till bränsle, lyse och vatten böra uppräknas med 1 700 respektive 13 000 kronor till 8 000 respektive 100 000 kronor. Vidare synes posten till driftkostnader för lastbil böra höjas med 1 500 kronor till 4 000 kronor. I övrigt kan jag icke tillstyrka någon uppräkning av förevarande anslag. Tillräcklig anledning att nu överföra kostnaderna för Wiad-personalens resor till högskolans materielanslag synes icke föreligga.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(325\,300 + 1\,700 + 13\,000 + 1\,500 =)$ 341 500 kronor. I

förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 16 200 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa ny omkostnadsstat för högskolan och lantbruksförsöken.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 341 500 kronor.

[21] 3. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	403 500	398 147
1950/51 (statsliggaren s. 757) ..	428 500	
1951/52 (förslag)	428 500	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 124 000 kronor i enlighet med följande sammanställning.

	1950/51	Ökning
1. Institutioner och samlingar	250 600	65 000
2. Avdelningen för statistik och försöksteknik	8 000	2 000
3. Försökskostnader och materiel vid statens husdjursförsök	57 800	52 000
4. Försökskostnader och materiel vid statens jordbruksförsök	104 100	5 000
	<hr/> Summa kronor	124 000

M o t i v. 1. Den begärda ökningen å 65 000 kronor utgöres av skillnaden mellan de årsanslag, som styrelsen föreslagit i sitt yttrande över 1946 års högskoleutrednings betänkande, och de årsanslag, som utgå för innevarande budgetår. Skulle det statsfinansiella läget icke medgiva en dylik höjning, är det enligt styrelsen särskilt angeläget, att anslagsposten åtminstone uppräknas med 30 300 kronor.

I övrigt må nämnas, att styrelsen utgår från att hydrotekniska institutioner liksom tidigare skall erhålla särskilt anslag till forskning rörande täckdikning. Vidare anföres beträffande årsanslaget till avdelningen vid Wiad, att detta bör höjas med dels det belopp av 2 000 kronor, som nu är upptaget under högskolans omkostnadsanslag till kostnaderna för Wiad-personalens resor (jfr under nämnda anslag), dels 4 000 kronor för ullundersökningar. Sistnämnda belopp överensstämmer med det, som 1945 års jordbruksförsöksutredning beräknat för ändamålet.

2. Ökningen avser kostnader för utnyttjande av statistiska institutionens i Uppsala hålkortsanläggning samt vissa kostnader för arbeten, vilka måste överlämnas till serviceavdelningen i Stockholm. Då utnyttjandet av nämnda anläggning är en förutsättning för rationellt arbete vid högskolans avdelning för statistik och försöksteknik, förklarar styrelsen den ifrågasatta anslagsökningen vara särskilt angelägen.

3. Den under denna punkt föreslagna ökningen betecknas såsom särskilt angelägen och specificeras i följande sammanställning.

a. Försök med nötkreatur, inklusive försöken vid Öjebyn	500
b. Försök med göddjur	5 000
c. Försök med pälsdjur	1 000
d. Grönfoderkonservering	30 000
e. Fortsatta experiment med indirekt gasmätning vid respirationsförsök	1 000
f. Försök med bin.....	2 000
g. Föregående år avräknad reservation	12 500

Summa kronor 52 000

Kostnadsökningen under a. anges främst bero på ökade omkostnader. Någon utökning av verksamheten åsyftas sålunda icke. Det under b. åskade beloppet avses för försök rörande det mest ekonomiska sättet för uppfödning av göddjur. Önskemål om dylika försök ha framförts av uppfödare och husdjurskonsulenter. Ökningen under c. motiveras med att ett ökat underskott kan väntas i fråga om pälsdjursförsöken, när skinnpriserna även under nästa budgetår kunna beräknas bliva låga. Till stöd för förslaget under d. anföres, att en avsevärt ökad försöksverksamhet rörande grönfoderkonservering är nödvändig med hänsyn till att konservering av grönfoder genom ensilering fått ökad betydelse under senare år. Vidare framhålles att nya ensileringsmetoder föreslagits, vilka icke tillräckligt prövats. En förutsättning för nu ifrågasatta utvidgning av verksamheten anges emellertid vara att den för sådant ändamål under avlöningsanslaget begärda överassistenttjänsten vid husdjursförsöken inrättas. Ökningen under e. anses önskvärd med hänsyn till att en anläggning för respirationsförsök med smådjur nu blivit färdig. Beträffande ökningen under f. anföres icke någon särskild motivering. Vad slutligen angår den under g. angivna anslagshöjningen beror denna på att styrelsen i anslagsäskandena för innevarande budgetår räknade med en reservation å 12 500 kronor. Någon reservation beräknas emellertid icke föreligga vid ingången av nästa budgetår.

4. Ifrågavarande höjning förklaras vara särskilt angelägen och motiveras med vissa kostnadsökningar för jordbruksförsökens verksamhet vid Ultuna. Kostnadsökningarna avse delposterna driftkostnader för jeep och arbetskostnader.

Departementschefen.

Jag torde få erinra, att årsanslaget till institutioner och samlingar för innevarande budgetår uppräknades med 25 000 kronor. Någon ytterligare höjning av detta anslag anser jag mig därför icke böra förorda. I nuvarande läge kan jag icke heller tillstyrka högskolestyrelsens förslag om ökad medelsanvisning till avdelningen för statistik och försöksteknik och till försöksanstalterna. Högskolans materielanslag bör sålunda uppföras med oförändrat belopp av 428 500 kronor för nästa budgetår. Då en för innevarande budgetår beräknad reservation å 12 500 kronor bortfaller, innebär detta mitt förslag i realiteten någon minskning av de disponibla medlen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande högskolestyrelsen att fastställa fördelningen av anslaget mellan de olika institutionerna och försöksanstalterna.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 428 500 kronor.

[22] 4. *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbinding för högskolans bibliotek.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	35 000	35 036
1950/51 (statsliggaren s. 757) ...	35 000	
1951/52 (förslag)	35 000	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 99 400 kronor till 134 400 kronor. Av höjningen avses 68 000 kronor såsom engångsbelopp för kompletterande inköp och bokbinding samt återstående 31 400 kronor för ändamål, som tillgodoses från årsanslaget. Enligt styrelsen är det särskilt angeläget, att engångsbeloppet anvisas och att årsanslaget höjes med åtminstone 15 000 kronor till 50 000 kronor.

M o t i v. Till stöd för anslagshöjningen åberopar högskolestyrelsen främst den utvidgning av högskolans verksamhet, som genomförts från och med den 1 juli 1949. Tillkomsten av de nya ämnesområdena växtsjukdomslära, organisk kemi, marknadslära, bokföring, statistik och biskötsel medför sålunda, att ytterligare litteratur måste anskaffas. Vidare anföres, att grundläggande handböcker inom de olika ämnesområdena äro jämförelsevis dyrbara och i regel icke kunna lånas från andra bibliotek. Såsom ytterligare skäl för en ökning av anslaget framhåller styrelsen, att bibliotekets bindingsfråga befinner sig i ett svårt läge. Endast cirka fem procent av anslaget kan nämligen användas för ändamålet, medan vid flertalet statliga bibliotek normalt 25—35 procent av anslagen torde åtgå till bindning. Styrelsen erinrar slutligen om att bok- och bindingspriser höjts kraftigt under efterkrigsåren

samt påpekar, att enbart devalveringen innebär en automatisk kostnadsökning på lågt räknat 4 000 kronor beträffande redan gjorda bok- och tidskriftsbeställningar.

Departementschefen.

Såsom jag anförde redan vid behandlingen av förevarande anslag i fjol-årets statsverksproposition (IX ht s. 50), äro skälen för att anvisa ett engångsbelopp till komplettering av högskolans bibliotek i och för sig bärande. Jag anser mig emellertid icke heller i år kunna tillstyrka någon medelsanvisning för detta ändamål. Vad angår årsanslaget till biblioteket vill jag erinra, att detta höjdes med 10 000 kronor så sent som för budgetåret 1949/50. Vid sådant förhållande torde icke heller någon ytterligare höjning av medelsanvisningen för detta ändamål nu böra ske. För min del föreslår jag alltså, att ifrågavarande anslag skall anvisas med oförändrat belopp av 35 000 kronor för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[23] 5. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Stipendier.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	34 100	32 850
1950/51 (statsliggaren s. 757)	34 100	
1951/52 (förslag)	34 100	

I enlighet med förslag av *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 1950) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Stipendier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 34 100 kronor.

[24] 6. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Underhåll av byggnader m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	35 000	34 831
1950/51 (statsliggaren s. 757)	40 000	
1951/52 (förslag)	57 000	

För det med anslaget avsedda ändamålet skola jämväl användas inkomster av hyror samt av försålda trädgårdsprodukter, vilka inkomster skola tagas till uppbörd å anslaget.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 17 000 kronor till 57 000 kronor. Härvid beräknar högskolestyrelsen utgifterna till 75 000 kronor, d. v. s. cirka $\frac{3}{4}$ procent av det sammanlagda byggnadsvärdet, och uppborädsmedlen till 18 000 kronor under nästa budgetår. Styrelsen framhåller, att en avsevärd höjning av anslaget är nödvändig. Åtskilliga byggnader vid högskolan ha nämligen nu nått en sådan ålder, att de kräva omfattande underhåll. Dessutom ha under de senaste åren tillkommit nya byggnader, såsom Svenska vall- och mosskulturföreningens förutvarande institutionsbyggnad, institutionsbyggnaden vid Wiad samt den nya institutionsbyggnaden för mikrobiologi. Av dessa byggnader uppgives den förstnämnda vara i behov av en omfattande utvändig reparation, för vilken kostnaderna beräknas bli avsevärda.

Departementschefen.

På grund av de skäl, som anförts av högskolestyrelsen, torde en höjning av anslaget vara ofrånkomlig. Beträffande höjningens storlek ansluter jag mig till styrelsens förslag. För nästa budgetår torde anslaget sålunda böra uppföras med (40 000 + 17 000 =) 57 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Underhåll av byggnader m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 57 000 kronor.

[25] 7. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	403 300	389 611
1950/51 (statsliggaren s. 758)	250 000	
1951/52 (förslag)	250 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har ett belopp av tillhopa 212 400 kronor avsetts för högskolans institutioner. För kansliet och kamrerarexpeditionen ha beräknats 3 500 kronor, för verkstaden m. m. 14 600 kronor, för statens jordbruksförsök 13 500 kronor och för avdelningen för statistik och försöksteknik 6 000 kronor.

Y r k a n d e n. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall upptagas med 497 900 kronor. Anslaget föreslås skola disponeras enligt följande fördelning.

1. Institutionerna	430 900
2. Kansliet och kamrerarexpeditionen	8 500
3. Verkstaden m. m.	25 000

4. Statens jordbruksförsök	23 500
5. Statens husdjursförsök	10 000
	Summa kronor 497 900.

6. Högskolestyrelsen hemställer vidare (skr. 1/11 1950), att för anskaffande av lösa inventarier till den beslutade nya institutionsbyggnaden för statens husdjursförsök skall anvisas ett belopp av 60 000 kronor.

Motiv. 1. Styrelsens beräkning av medelsbehovet till institutionernas inredning och utrustning innebär, att styrelsen i huvudsak utgått från de belopp, som 1946 års högskoleutredning föreslagit, och därifrån dragit vad som anvisats till ändamålet för budgetåren 1949/50 och 1950/51. Därest det statsfinansiella läget icke skulle medgiva anvisande av hela det nu äskade anslaget framhåller styrelsen såsom särskilt angeläget, att åtminstone 194 800 kronor skola ställas till förfogande för institutionerna.

2. Det under denna punkt begärda beloppet betecknas såsom särskilt angeläget.

3. Beloppet avses för maskinell utrustning, som kan användas gemensamt av statens jordbruksförsök och vissa institutioner. Styrelsen anser det särskilt angeläget att beloppet skall anvisas.

4. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har hemställt om 10 000 kronor för utrustning av anstaltens botaniska laboratorium i enlighet med 1945 års jordbruksförsöksutrednings förslag, 11 500 kronor för anskaffning av kontorsmaskiner och möbler samt 20 500 kronor för inköp av lastbil och diverse maskiner för försöksverksamheten. För sin del tillstyrker styrelsen en medelsanvisning av 23 500 kronor för ändamålet. Skulle det statsfinansiella läget icke medgiva anvisande av hela nämnda belopp, är det enligt styrelsen särskilt angeläget, att i vart fall 11 700 kronor avses för berörda ändamål.

5. Den från statens växtskyddsanstalt till statens husdjursförsök överförda avdelningen för försöksverksamhet på biodlingens område m. m. förklaras vara i behov av laboratorieutrustning. Med hänsyn härtill finner styrelsen det särskilt angeläget, att för detta ändamål skall anvisas ett belopp av 10 000 kronor.

6. Å riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisade 1950 års riksdag å kapitalbudgeten ett investeringsanslag av 1 139 000 kronor till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Av anslaget avsågos 888 000 kronor till en ny institutionsbyggnad för statens husdjursförsök. Styrelsen anför, att arbetena med denna byggnad beräknas kunna igångsättas under den närmaste tiden. Med hänsyn härtill böra medel till inredningsarbeten m. m. anvisas å riksstaten för nästa budgetår. För lös inredning beräknas ett belopp av 60 000 kronor vara tillräckligt. Detta belopp anses böra upptagas under förevarande anslag.

Byggnadsstyrelsen (remissutlåtande 23/11 1950) finner de under denna punkt upptagna kostnaderna skäliga och tillstyrker, att det begärda beloppet

pet å 60 000 kronor skall anvisas till desamma. Styrelsen anför att fråga är om sådana kostnader, vilka i likhet med vad som tidigare skett vid jämförbara institutionsbyggen, icke medräknats i byggnadsanslaget.

Departementschefen.

Såsom högskolestyrelsen föreslagit böra erforderliga medel till lös inredning i den beslutade nya institutionsbyggnaden för statens husdjursförsök upptagas å riksstaten för nästa budgetår. Styrelsen har beräknat ett belopp av 60 000 kronor för detta ändamål. Mot denna kostnadsberäkning har jag intet att erinra. För övriga ändamål, vartill styrelsen äskat anslag, anser jag mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka högre medelsanvisning än sammanlagt 190 000 kronor. Till inredning och utrustning vid högskolan och lantbruksförsöken skulle sålunda för nästa budgetår behöva anvisas (60 000 + 190 000 =) 250 000 kronor, eller samma belopp som ställts till förfogande för ändamålet för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, högskolestyrelsen att fördela förenämnda belopp å 190 000 kronor på olika ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[26] 8. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Särskilda undersökningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	77 400	132 189
1950/51 (statsliggaren s. 758) ..	94 000	
1951/52 (förslag)	94 000	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 och 14/10 1950) hemställer, att anslaget skall upptagas med 166 900 kronor, vilket innebär en ökning med 72 900 kronor. Ökningen har beräknats på följande sätt.

	Ökning	Minskn.
<i>1. Undersökningar till vilka anslag nu utgå.</i>		
a. Undersökningar rörande kromosomfördblade typer av lantbruksväxter	5 000	
b. Fortsatta försök med baljväxter	4 000	
c. Jordbearbetningsförsök		3 000
d. Bevattningsförsök	16 800	
e. Sortförsök med potatis	19 700	
f. Styckningsundersökningar med svin		6 600

2. Nya undersökningar.

a. Forskning rörande markbiologiska problem	5 000	
b. Utredning rörande maskinell utrustning för försöks- verksamheten	20 000	
c. Undersökning rörande sambandet mellan kemisk markanalys och utförda gödslingsförsök	12 000	
		82 500 9 600
		+ 72 900

Till de övriga undersökningar, vartill medel anvisats för innevarande budgetår, begär styrelsen oförändrade belopp för nästa budgetår.

Motiv. 1 a. Styrelsen framhåller, att de nuvarande höga arbetslönerna tvingat till inskränkningar i arbetet. Om undersökningarna skola kunna fullföljas måste därför medelsanvisningen höjas.

1 b. Ökningen, som förklaras vara särskilt angelägen, motiveras med att omfattande försök pågå beträffande den skördestegrande effekten av halm och halmextrakt.

1 c. Enligt styrelsen kan anslagsposten till jordbearbetningsförsök minskas med 3 000 kronor under förutsättning, att den under högskolans avlösningsanslag föreslagna förste assistenttjänsten för dylika försök vid institutionen för allmän jordbrukslära inrättas (se nämnda anslag under 2 g). Skulle detta förslag emellertid icke bifallas, anser styrelsen posten böra upptagas med minst det belopp, som anvisats för innevarande budgetår, eller 10 000 kronor.

1 d. Denna ökning begärdes även i anslagsaskandena för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 54 under 2.). Skulle det statsfinansiella läget icke medgiva hela den föreslagna ökningen, är det enligt styrelsen särskilt angeläget att posten — för att verksamheten icke skall lida alltför stort men — skall uppräknas med åtminstone 8 800 kronor.

1 e. Sortförsöken med potatis anses böra fortsätta under en följd av år och utvidgas i överensstämmelse med uppgjord arbetsplan. Vidare erfordras ett engångsbelopp för övertagande av utsäde till sortimentodlingen. Det anses även önskvärt att medel skola anvisas till kostnaderna för besiktning av ifrågavarande försök. Slutligen framhåller styrelsen, att det skulle innebära säkrare och större arbetsmöjligheter för den särskilda kommitté, som leder sortförsöken, om dess ledamöter kunde erhålla rese- och traktamentsersättning för sammanträdena. Kostnaderna för sortförsöken beräknas för nästa budgetår till 34 700 kronor. Då ett bidrag å 5 000 kronor kan påräknas från Sveriges potatisodlares riksförbund och för innevarande budgetår anvisats 10 000 kronor för ändamålet, innebär styrelsens anslagsberäkning en ökning med 19 700 kronor. Ökningen betecknas såsom särskilt angelägen.

1 f. Dessa undersökningar äro numera avslutade.

2 a. Under åren 1947—1949 ha bedrivits forskning inom markens mikrobiologi, vilka bekostats genom anslag från jordbrukets forskningsråd.

Styrelsen framhåller såsom särskilt angeläget, att medel skola anvisas för ändamålet och anför, att betydelsen av dylika undersökningar för bedömandet av lämpliga växtföljder torde vara uppenbar.

2 b. Ifrågavarande anslagspost avses för konstruktion och prövning av maskiner lämpliga för fältförsöksverksamhet. Detta arbete skulle pågå under en icke alltför kort period. Förslaget motiveras med att såväl den lokala som den fasta försöksverksamheten under senare år haft betydande svårigheter på grund av bristen på arbetskraft. Styrelsen uttalar, att en mekanisering av försöksverksamheten skulle i väsentlig utsträckning undanröja dessa svårigheter och medverka till säkrare försöksresultat. Det anses därför särskilt angeläget, att medel skola anvisas för ändamålet. Det nu begärda beloppet avser det första verksamhetsåret.

2 c. Enligt styrelsen är det av största vikt för jordbruket och försöksverksamheten att det betydande material, som insamlats rörande sambandet mellan kemisk markanalys och resultaten av utförda gödslingsförsök, bearbetas snarast möjligt. Det upptagna beloppet avses för anställande av viss extra personal vid avdelningen för statistik och försöksteknik för sådan bearbetning under nästa budgetår. Anslagsäskandet betecknas såsom särskilt angeläget.

Departementschefen.

Till särskilda undersökningar bör enligt min mening anvisas ett oförändrat anslag av 94 000 kronor för nästa budgetår. Då styckningsundersökningarna med svin, vartill för innevarande budgetår beräknats 6 600 kronor, numera avslutats, innebär detta i realiteten ökat utrymme för övriga undersökningar. Jag vill föreslå, att sistnämnda belopp skall användas till igångsättande av de föreslagna undersökningarna rörande sambandet mellan kemisk markanalys och utförda gödslingsförsök. I övrigt bör anslaget disponeras på samma sätt som under innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 94 000 kronor.

[27] 9. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Avkastningsbedömning rörande avelssvin.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	44 800	44 369
1950/51 (statsliggaren s. 758)	28 600	
1951/52 (förslag)	30 000	

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 31/8 1950) hemställer, att förevarande anslag för nästa budgetår skall upptagas med 24 500 kronor, vilket i jämförelse med löpande budgetår innebär en

minskning med 4 100 kronor. Sistnämnda belopp utgör skillnaden mellan en minskning å 7 900 kronor och ökningar å sammanlagt 3 800 kronor. Av ökningsbeloppet avse 1 500 kronor posten tryckningskostnader, 1 100 kronor omkostnaderna vid försöksstationen vid Astorp samt 1 200 kronor omkostnaderna vid försöksstationen vid Hallsberg. Till stöd för ökningarna anför styrelsen, att medelsanvisningen till berörda kostnader, fränsett några mindre justeringar, varit oförändrad sedan år 1939. Detta har medfört stora svårigheter för verksamheten. Minskningen beror på styrelsens förslag om inplacering av assistenttjänsten vid Hallsbergs försöksstation å löneplan (se högskolans avlöningsanslag under 9 c).

Departementschefen.

I samband med behandlingen av högskolans avlöningsanslag har jag förklarat mig icke kunna tillstyrka förslaget att inplacera assistenttjänsten vid Hallsbergs försöksstation å löneplan. Medel till avlöning åt denne tjänsteman böra således alltjämt upptagas under förevarande anslag. Detta bör därför icke ändras i vidare mån än att det på grund av de ökade omkostnaderna vid försöksstationerna bör höjas något. Højningen torde emellertid kunna begränsas till 1 400 kronor och anslaget sålunda böra uppföras med (28 600 + 1 400 =) 30 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande högskolestyrelsen att fastställa stat för anslagets användning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:*
Avkastningsbedömning rörande avelssvin för budgetåret
1951/52 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[28] 10. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöks- gårdar.

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 759)	156 800
1951/52 (förslag)	171 400

Medel till nettoutgifterna för statens försöksgårdar anvisades före budgetåret 1950/51 under lantbrukshögskolans omkostnadsanslag. För budgetåret 1949/50 beräknades — med bortseende från Wiad — 89 100 kronor för ändamålet, medan de verkliga nettoutgifterna uppgingo till omkring 180 000 kronor. Beträffande Wiad räknades med ett överskott å 10 000 kronor. I stället uppstod emellertid ett underskott å cirka 48 200 kronor.

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 49 700 kronor till 206 500 kronor i enlighet med följande beräkning.

	Ökning	Minskning
1. Kostnader för försöksverksamheten	7 700	
2. Kostnader för investeringar	34 400	
3. Kostnader för jordbruksdriften		7 400
4. Kostnader för tvillingförsöken vid Wiad	15 000	
	<u>57 100</u>	<u>7 400</u>
	+ 49 700	

M o t i v. 1. Höjningen av denna post beror dels på att arbetslönerna stigit, dels på att styrelsen ifrågasätter en utvidgning av verksamheten vid Öjebyns försöksgård. I sistnämnda hänseende anför styrelsen, att det icke kan anses rationellt att föreståndaren och assistenten vid nämnda gård utnyttjas så litet för försöksverksamhet som nu är fallet. Flera viktiga försöksuppgifter ha måst uppskjutas på grund av brist på medel.

2. Styrelsen upplyser, att den med anledning av vad departementschefen uttalat i propositionen nr 76/1950 angående anslag till statens försöksgårdar tillsatt en särskild kommitté för att utreda behovet av investeringar vid försöksgårdarna under budgetåren 1951/52—1953/54. Denna kommitté har framlagt ett förslag till inventarieanskaffning för nästa budgetår, vilket styrelsen ansett sig kunna godtaga. I anslutning härtill beräknar styrelsen kostnaderna för investeringar för budgetåret 1951/52 till 82 400 kronor, eller 34 400 kronor mer än som avsetts för ändamålet för löpande budgetår. Förstnämnda belopp fördelar sig på de olika försöksgårdarna enligt följande sammanställning.

Lanna försöksgård	20 000
Offers »	9 100
Flahults »	11 600
Gisselås »	8 000
Brännbergs »	12 200
Öjebyns »	1 500
Ugerups »	20 000
	<u>Summa kronor 82 400</u>

Styrelsen framhåller slutligen angelägenheten av att försöksgårdarna erhålla ökad och förbättrad inventarieutrustning. Därigenom böra nämligen gårdarna kunna drivas mera rationellt och ekonomiskt.

3. Minskningen motiveras icke närmare.

4. Enligt vad högskolestyrelsen uppgiver pågår för närvarande utredning vid högskolan rörande förvaltningen av Wiads försöksgård m. m. Av denna utredning synes framgå, att kostnaderna för tvillingförsöken vid Wiad äro så betydande, att försöksgården icke kan bära dem utan tillskott av statsmedel. Behovet av tillskott beräknas preliminärt till 15 000 kronor.

Sedermera har högskolestyrelsen med skrivelse den 7 november 1950 överlämnat en av den under punkt 2 omförmälda kommittén upprättad prome-

moria angående de statliga försöksgårdarnas upprustning med inventarier under tiden den 1 juli 1951—den 30 juni 1954. I promemorian beräknas investeringskostnaderna för budgetåret 1951/52 till 83 200 kronor, eller sålunda till 800 kronor mer än som upptagits i högskolestyrelsens anslagsskrivelse. Ökningen hänför sig till Brännbergs försöksgård. Styrelsen hemställer, med ändring av sitt yrkande i sistnämnda skrivelse, att investeringskostnaderna för nästa budgetår skola upptagas till det i promemorian angivna beloppet å 83 200 kronor.

Vidare har högskolestyrelsen med skrivelse den 17 november 1950 överlämnat en redogörelse för huru långt den under punkt 4 berörda utredningen rörande förvaltningen av Wiads försöksgård m. m. fortskridit. Redogörelsen har avgivits av den särskilda kommitté, som styrelsen tillsatt för utredningen. I redogörelsen anför kommittén, att den icke är beredd att nu framlägga slutligt förslag i frågan, hur förvaltningen vid gården bör ordnas. Redan nu står det emellertid klart för kommittén, att för Wiad bör uppgöras och av högskolestyrelsen fastställas en specialstat, uppställd på samma sätt som för övriga försöksgårdar. I denna stat bör sålunda upptagas en särskild post för försökskostnader. Kommittén förutsätter vidare, att bokföringen vid gården skall omläggas så, att försökskostnaderna framgå av denna.

Kommitténs förevarande redogörelse består i övrigt av vissa ekonomiska kalkyler rörande Wiad. Till en början berör kommittén förhållandena under innevarande budgetår. Den framhåller därvid de svårigheter att balansera inkomster och utgifter vid gården, som nu möta. En orsak till dessa svårigheter är den torka, som rådde försommaren 1950 och som måste påverka inkomstberäkningen. En annan orsak är gårdens utgifter för forskningsverksamheten. Emellertid räknar kommittén med att inkomster och utgifter under budgetåret 1950/51 skola kunna balanseras mot varandra å ett belopp av i runt tal 360 000 kronor. Samtidigt framhålles emellertid, att denna balans kan åstadkommas endast genom att utgifterna nedpressas så långt som möjligt. Detta gäller främst posterna underhåll av byggnader och nya inventarier.

Kommittén övergår härefter till en beräkning över kostnaderna för forskningsverksamheten vid Wiad. Den kommer härvid fram till att dessa kostnader vid en försiktig beräkning kunna uppskattas till omkring 37 000 kronor. Av detta belopp avse 4 500 kronor ökade kostnader för stallfodring under sommaren, 12 750 kronor ökade kostnader för personal, 4 800 kronor anskaffande av tvillingar, 3 000 kronor produktionsförlust, 2 100 kronor ökade rekryteringskostnader, 2 000 kronor förlust å fårbesättningen samt 8 000 kronor andel i allmänna omkostnader. Vid beräkningarna har kommittén utgått från nu gällande lantarbetarlöner.

Till sist framlägger kommittén förslag till stat för Wiad avseende nästa budgetår. Detta förslag innebär, att en särskild post å 37 000 kronor till försökskostnader skall upptagas i staten, att kostnaderna för jordbruksdriften skola beräknas till 338 000 kronor samt att uppborädsmedlen skola upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 360 000

kronor. En nettoutgift å 15 000 kronor skulle alltså uppstå. Beträffande den föreslagna staten påpekas att densamma — till skillnad från staterna för övriga försöksgårdar — icke innehåller någon utgiftspost för inventariekostnader. Detta beror på att kommittén ansett sig ännu icke kunna taga ställning till frågan om inventarieanskaffning vid gården. Kommittén förutsätter emellertid att vid behov kostnaderna för inköp av nya mindre inventarier och för byte av större inventarier skola bestridas från posten till kostnader för jordbruksdriften.

För sin del ansluter sig högskolestyrelsen till kommitténs statförslag.

Departementschefen.

Jag torde först få behandla det förslag, som framlagts beträffande inkomst- och utgiftsstaten för Wiads försöksgård under nästa budgetår.

Såsom framgår av det föregående har hittills någon skillnad icke upprätthållits mellan försökskostnaderna och övriga kostnader vid denna försöksgård. Någon övre gräns för förstnämnda kostnader har sålunda icke varit bestämd. Det synes mig emellertid nödvändigt att en sådan gräns uppdrages i fortsättningen och att forsknings- och försöksverksamheten därefter får anpassas efter de resurser, som stå till förfogande. Anspråken på att gårdens driftsinkomster skola ställas till förfogande för sagda verksamhet böra sålunda i fortsättningen hållas inom den ram, som fastställts för verksamheten. Såsom i ärendet föreslagits torde detta önskemål lämpligen böra tillgodoses på så sätt, att en specialstat fastställs för Wiad liksom redan sker för övriga försöksgårdar. I denna stat böra kostnaderna för forsknings- och försöksverksamheten samt andra kostnader hållas strängt åtskilda. Kontrollen över gårdens ekonomi bör åvila ekonomidirektören, vilken alltså bör ha att tillse, att gården ej i högre grad än som avsetts belastas med kostnader för förstnämnda verksamhet.

Även i övrigt böra i fråga om staten gälla samma grunder som beträffande staterna för de andra försöksgårdarna. I avvaktan på att utredningen slutföres torde emellertid någon utgiftspost till investeringar icke böra upptagas i staten för nästa budgetår. Såsom föreslagits torde dylika kostnader få bestridas från posten till kostnader för jordbruksdriften, därest behov därav skulle uppstå.

Beräkningen av de olika posterna i staten föranleder icke någon erinran från min sida. Försökskostnaderna böra sålunda upptagas till 37 000 kronor, kostnaderna för jordbruksdriften till 338 000 kronor samt uppborndsmedlen till 360 000 kronor. Nettoutgifterna för Wiads försöksgård skulle alltså uppgå till $(37\ 000 + 338\ 000 - 360\ 000 =)$ 15 000 kronor för nästa budgetår.

Vad härefter angår övriga försöksgårdar torde man, såsom högskolestyrelsen anfört, kunna räkna med en minskning av medelsbehovet till jordbruksdriften vid dessa med 7 400 kronor. Den besparing, som sålunda uppstår, bör enligt min mening få användas till kostnader för investeringar. Denna post bör alltså för nästa budgetår uppräknas med ett avrundat be-

lopp av 7 000 kronor till 55 000 kronor. Kostnaderna för försöksverksamheten böra däremot bibehållas inom en oförändrad ram av 102 800 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle anslaget till statens försöksgårdar för budgetåret 1951/52 uppföras med (156 800 + 15 000 — 7 400 + 7 000 =) 171 400 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 14 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 171 400 kronor.

[29] 11. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till lokal försöksverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	225 000	120 025
1950/51 (statsliggaren s. 759)	225 000	
1951/52 (förslag)	225 000	

Y r k a n d e. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 100 000 kronor till 325 000 kronor.

M o t i v. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har upprepat sitt i anslagsäskandena för innevarande budgetår gjorda och av högskolestyrelsen då tillstyrkta yrkande om höjning av anslaget med 355 000 kronor (se IX ht 1950 s. 57). Vidare har hos styrelsen gjorts framställning om anvisande av 10 000 kronor till försök med spårämnen (mikroelement). Till dessa försök har anslag hittills utgått från jordbrukets forskningsråd. Anslag från rådet kan emellertid icke påräknas i fortsättningen. För sin del erinrar styrelsen om att frågan om den lokala försöksverksamheten avsetts skola närmare utredas. Med hänsyn härtill finner sig styrelsen nu icke ånyo böra tillstyrka den av nyssnämnde föreståndare begärda anslagsökningen. För att ifrågakvarande verksamhet skall kunna bedrivas inom nuvarande ram och för att nyssberörda önskemål om medel till försök med spårämnen (mikroelement) skall kunna tillgodoses anser emellertid styrelsen det särskilt angeläget, att anslaget skall höjas med 100 000 kronor. Härigenom beräknas ersättningarna för de lokala försöken kunna höjas avsevärt.

Departementschefen.

Jag torde få erinra om att jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 september 1950 tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande organisationen av såväl den lokala som den fasta försöksverksamheten m. m. I avbidan på resultatet av denna utredning bör ifrågakvarande anslag uppföras med oförändrat belopp för

nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till lokal försöksverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[30] 12. *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till fast försöksverksamhet.*

Under anslagsrubriken *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till fast försöksverksamhet* vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor anvisades för budgetåret 1949/50 ett reservationsanslag av 43 000 kronor. Nettoutgifterna under anslaget uppgingo för samma budgetår till 34 108 kronor. Från och med innevarande budgetår har anslagets rubrik ändrats till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till fast försöksverksamhet*. Anslaget har även för detta budgetår uppförts med 43 000 kronor (statsliggaren s. 760).

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med 111 000 kronor. Detta yrkande ävensom motiveringen därför överensstämmer med styrelsens anslagsäskande för innevarande budgetår (se IX ht 1950 s. 58). Dock förutsätter styrelsen, att inom anslagshöjningen även skall rymmas ett tillfredsställande antal försök med olika stammar av rotfrukter samt slätter- och betesväxter, till vilka försök högskolans försöksråd nu begärt medel.

Departementschefen.

Av samma skäl, som jag anfört beträffande anslaget till den lokala försöksverksamheten, torde jämväl anslaget till den fasta försöksverksamheten böra uppföras med oförändrat belopp för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bidrag till fast försöksverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 43 000 kronor.

[31] 13. *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	810 000	723 964
1950/51 (statsliggaren s. 760) ..	776 000	
1951/52 (förslag)	790 200	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 74 500 kronor. De föreslagna ändringarna, vilka i själva verket skulle medföra en kostnadsökning av 75 900 kronor, framgå av följande sammanställning.

	Ökning	Minskn.
1. 1 ämneslärare i Ce 27 vid trädgårdsavdelningen	12 100	
2. 1 bibliotekarie i Ce 26	11 400	
3. 1 förste assistent i Ce 24 vid mejeriavdelningen	10 100	
4. 2 assistenter i Cg 19 vid Ekerum och Tosemarken . .	15 300	
5. 5 assistenter i Cg 19 i st. för i Cg 17	3 100	
6. 1 kanslibitråde i Ce 11 vid mejeriförsöken	5 500	
7. 3 kontorsbiträden, varav ett vid mejeriavdelningen, ett vid Rånna och ett vid Nyckelby	14 000	
8. Ersättningar till speciallärare		2 500
9. Löneklassförändringar	6 900	
	<hr/>	
	78 400	2 500
	<hr/>	
	+ 75 900	

10. Institutsstyrelsen föreslår tillika, att kamrerartjänsten skall uppflyttas från Ce 25 till Ce 28. Vid sin anslagsberäkning upptager emellertid styrelsen icke några medel för ändamålet.

M o t i v. 1. Undervisningen i trädgårdsanläggningens teori och teknik vid högre trädgårdskursen har hittills ombesörjts av speciallärare. Med hänsyn till att trädgårdsanläggning är huvudämnet i speciallinjen för utbildning av bl. a. trädgårdsarkitekter, finner styrelsen denna anordning mindre lycklig. Härtill kommer att den nuvarande specialläraren är bosatt i Stockholm och endast med vissa mellanrum kan hålla föreläsningar och leda övningar i ämnet i den utsträckning som kursplanen kräver. Även undervisningen i fältmätning eller kulturteknik i högre trädgårdskursen och i trädgårdsskolan har avsetts skola meddelas av speciallärare. Enligt vad styrelsen upplyser visade det sig emellertid vintern 1949/50 omöjligt att erhålla speciallärare i ämnet. Frågan har därför måst lösas så, att ämnesläraren vid lantbruksavdelningen trots sin stora arbetsbelastning har uppehållit även ifrågavarande undervisning. Denna anordning är emellertid ej möjlig i fortsättningen. På grund av nu berörda förhållanden och då ämnena trädgårdsanläggning och fältmätning stå i nära sammanhang, föreslår styrelsen, att en extra ordinarie lärartjänst i dessa ämnen skall inrättas. Vidare upptager styrelsen 1 400 kronor till arvode åt en speciallärare i trädgårdskonst. Som motivering för sistnämnda förslag anför styrelsen detta ämnesområdes stora betydelse för blivande trädgårdsarkitekter.

Vid bifall till nu angivna förslag skulle enligt styrelsen de tre speciallärararvodena i trädgårdsanläggning för högre kursen samt i kulturteknik för nämnda kurs och för trädgårdsskolan å tillhoppa i runt tal 10 700 kronor bortfalla. Då kostnaderna för ämneslärartjänsten och för specialläraren i trädgårdskonst skulle uppgå till sammanlagt omkring 13 500 kronor, medför styrelsens förevarande förslag en årlig kostnadsökning å (13 500 — 10 700 =) 2 800 kronor.

2. Styrelsen framhåller, att den höjning av arvodet till bibliotekarien, som

beslöts vid 1950 års riksdag, icke löst institutets bibliotekariefråga. Enligt styrelsen kan biblioteket icke skötas fullt nöjaktigt, såvida ej en särskild tjänsteman anställs för ändamålet.

3. Laboratorn i mejeriekonomi har för närvarande icke annan arbetshjälp än att han tidvis får utnyttja ett skrivbiträde vid institutionen för mejerilära och mejeriekonomi. Detta medför, att laboratorns tid i stor utsträckning tages i anspråk för rena assistent- och kontorsarbeten. Enligt styrelsen kan detta icke anses vara rationellt. Styrelsen finner det därför nödvändigt, att ifrågavarande laborator erhåller hjälp av en förste assistent.

4. Ifrågavarande båda assistenter åtnjuta nu lön motsvarande 17 lönegraden från vederbörande hushållningssällskap. Då de varit anställda sedan år 1942, böra de enligt styrelsen beredas fastare anställning och överföras till institutets stat i lönegrad Cg 19. Eljest föreligger stor risk att de övergå till annan verksamhet.

5. De assistenter, varom här är fråga, ha genomgått högre mejeri- eller trädgårdskursen. Styrelsen anser, att de böra jämställas med sådana assistenter, som ha agronomutbildning.

6. Till stöd för detta förslag anföres, att kontorsarbetet vid statens mejeriförsök är mycket omfattande och av kvalificerad art samt att mejeriförsöken nu endast disponera ett skrivbiträde i Cf 4 för detta arbete. Styrelsen erinrar tillika om att 1945 års mejeritutredning på sin tid föreslog inrättande av en kanslibiträdestjänst vid mejeriförsöken.

7. Beträffande kontorsbiträdestjänsten vid mejeriavdelningen anföres samma motivering som för förste assistenttjänsten. Kontorsbiträdestjänsterna vid Rånna och Nyckelby behövas för att avlasta rutinmässigt skrivarbete från försöksledarna. Härigenom skulle de senare mera odelat kunna ägna sig åt egentliga försöksuppgifter. Dessutom skulle försöksresultaten kunna bearbetas snabbare.

8. Medelsbehovet till ersättningar till speciallärare beräknar styrelsen för nästa budgetår till 77 500 kronor mot 80 000 kronor för innevarande budgetår. Härvid förutsätter styrelsen å ena sidan bifall till sitt under 1. närmare omförmälda förslag att vissa speciallärartjänster skola ersättas av en ämneslärartjänst. Å andra sidan ökas medelsbehovet på grund av den år 1949 beslutade omläggningen av trädgårdsundervisningen. Posten anses därför blott kunna minskas med 2 500 kronor.

9. Ökningen under denna punkt beror främst på att styrelsen i fråga om fem laboratoriebiträden tillämpat den reglerade befordringsgång, som gäller för kontorspersonal. I övrigt är ökningen av automatisk karaktär.

10. Förslaget om uppflyttning av kamrerartjänsten har framförts vid flera tidigare tillfällen, senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår. Utöver förut anförda skäl framhåller institutsstyrelsen nu den ökning av kamrerarens arbetsuppgifter, som inträtt genom att Alnarps mejeri övertagit Kävlinge mejeri.

Y t t r a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (remissutlåtande 3/10 1950), som yttrat sig över institutsstyrelsens framställning utom i vad densamma gäller

statens trädgårdsförsök, uttalar, att bärande skäl anförts för inrättande av flera av de föreslagna tjänsterna. Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge anser sig styrelsen emellertid för närvarande endast kunna förorda inrättande av ämneslärartjänsten. Vidare tillstyrker styrelsen förbättrad befordringsgång för institutets assistenter ävensom föreslagna löneklassförändringar. I anslutning härtill föreslår styrelsen, att institutets avlöningsanslag skall höjas med 20 200 kronor till 796 200 kronor.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (remissutlåtande 29/9 1950) tillstyrker institutsstyrelsens framställning såvitt angår statens trädgårdsförsök.

Departementschefen.

I nuvarande läge kan jag icke tillstyrka några nya tjänster vid institutet eller — med nedan nämnt undantag — några lönegradsuppflyttningar av dess nuvarande personal. Detta innebär bland annat, att speciallärartjänsterna i trädgårdsanläggning samt fältmätning eller kulturteknik böra bibehållas. Med hänsyn härtill samt till den omläggning av trädgårdsundervisningen, som beslöts vid 1949 års riksdag, torde medelsanvisningen till speciallärararvoden böra höjas med 8 200 kronor till 88 200 kronor. Härvid ha 1 400 kronor avsetts till arvode åt en speciallärare i trädgårdskonst. Vidare föreslår jag, att ett belopp av 2 800 kronor skall beräknas för lönegradsuppflyttning av fem laboratoriebiträden. Detta skulle möjliggöra att beträffande dessa biträden tillämpas samma befordringsregler, som gälla för kontorspersonal. För löneklassförändringar och för lönegradsuppflyttningar enligt reglerad befordringsgång torde böra upptagas 3 200 kronor. I övrigt bör ifrågavarande anslag icke undergå några förändringar för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget behöva höjas med sammanlagt 14 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 285 200 (+ 2 200) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 8 800 (oförändrat) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 423 300 (+ 11 300) kronor;

rörligt tillägg 72 900 (+ 700) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas med $(285\,200 + 8\,800 + 423\,300 + 72\,900 =)$ 790 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	285 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	423 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	72 900
	Summa kronor 790 200;

b) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut*:
Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag
av 790 200 kronor.

[32] 14. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	288 800	311 607
1950/51 (statsliggaren s. 761) ..	316 000	
1951/52 (förslag)	315 500	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårds-*
institut (skr. 30/8 1950) hemställer, att för budgetåret 1951/52 skola anv-
sas 408 150 kronor till omkostnader. Av nämnda belopp belöpa 164 200 kro-
nor på statens trädgårdsförsök och 243 950 kronor på institutets övriga verk-
samhet.

Lantbruksstyrelsen (remissutlåtande 3/10 1950) föreslår en medelsanvis-
ning för sistnämnda verksamhet å 205 700 kronor.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (remissut-
låtande 29/9 1950) tillstyrker institutstyrelsens förslag till omkostnader
såvitt detta angår statens trädgårdsförsök.

Styrelsernas beräkningar av medelsbehovet framgå närmare av följande
sammanställningar. I dessa ha till jämförelse medtagits beloppen i gällande
omkostnadsstater samt uppgifter om medelsåtgången för budgetåret 1949/50.

M o t i v. *Institutet utom statens trädgårdsförsök*

Höjningen av posterna s j u k v å r d m. m. samt häls o- och s j u k-
v å r d — den förra avser befattningshavare, den senare elever — motiveras
med belastningen under budgetåret 1949/50.

Det ökade medelsbehovet under posten r e s e e r s ä t t n i n g a r förän-
ledes av att försöksarbetet vid mejeriförsöken utvidgats. Detta nödvändig-
gör att tjänstemännen göra ett stort antal resor till mejerier i olika delar av
landet.

Såsom skäl för uppräknigen av delposterna b r ä n s l e, l y s e och
v a t t e n samt övriga e x p e n s e r anför institutstyrelsen bl. a., att

	Gällande omkost- nadsstat kronor	Faktiska utgifter resp. inkomster för budgetåret 1949/50	Instituts- styrelsens förslag kronor	Lant- bruks- styrelsens förslag kronor
<i>Institutet med undantag för statens trädgårdsförsök.</i>				
Utgifter.				
1. Sjukvård m. m.	1 000	2 740	2 000	1 500
2. Reseersättningar	10 500	9 057	11 500	10 500
3. Expenser:				
a) Bränsle, lyse och vatten	40 500	41 231	45 000	43 000
b) Övriga expenser	59 800	59 761	65 000	62 000
4. Publikationstryck	7 000	7 000	9 000	8 000
5. Övriga utgifter:				
a) Underhåll av byggnader	25 000	25 498	40 000	30 000
b) Skatter och försäkringar	3 100	2 932	4 500	4 500
c) Kosthåll för elever	234 000	157 490	251 000	251 000
d) Hälso- och sjukvård	1 700	2 510	3 000	2 500
e) Utställningsmateriel m. m.	600	872	1 000	600
f) Ersättning till Alnarps egendom för dags- verken och körslor	6 000	5 992	6 000	6 000
g) Ersättning till Alnarps trädgårdar för under- håll av parken	4 000	4 000	4 000	4 000
h) Ersättning till Alnarps trädgårdar för biträde av förmanspersonal	5 000	5 000	5 000	5 000
i) Till täckande av möjligen uppkommande för- lust å rörelsen vid Alnarps mejeri	30 000	30 000	60 000	60 000
j) Inköp av mjölk för mejeriförsöken efter av- drag för försålda produkter	3 500	2 904	5 000	4 000
k) Förbrukningsartiklar för mejeriförsöken	9 000	7 616	9 000	9 000
l) Driftkostnader vid en ladugårdsförmanskurs	4 200	4 200	4 200	4 200
m) Diverse utgifter	1 000	444	1 000	1 000
Summa utgifter	445 900	369 247	526 200	506 800
Särskilda uppbördsmedel.				
1. Hyror och arrendeinkomster	33 800	27 693	31 050	49 900
2. Undervisnings- och kostavgifter för elever	187 800	120 374	191 800	191 800
3. Ersättning av Alnarps egendom för arbete av elever	57 000	57 000	59 400	59 400
Summa uppbördsmedel	278 100	205 067	282 250	301 100
S a m m a n d r a g.				
Utgifter	445 900	369 247	526 200	506 800
Särskilda uppbördsmedel	278 100	205 067	282 250	301 100
Nettoutgift	167 800	164 180	243 950	205 700
<i>Statens trädgårdsförsök.</i>				
Utgifter.				
1. Sjukvård m. m.	200	169	200	
2. Reseersättningar	7 000	6 974	8 000	
3. Expenser:				
a) Bränsle, lyse och vatten	10 000	8 358	12 000	
b) Övriga expenser	12 000	11 912	13 500	
4. Publikationstryck	8 000	8 000	10 000	
5. Övriga utgifter:				
a) Underhåll av byggnader	4 000	5 819	4 000	
b) Skatter och försäkringar	500	505	500	

	Gällande omkost- nadsstat	Faktiska utgifter resp. inkomster för budgetåret 1949/50	Instituts- styrelsens förslag	
	kronor		kronor	
c) Hälso- och sjukvård	200	135	200	
d) Utställningsmateriel m. m.	500	518	1 000	
e) Ersättning till Skaraborgs läns hushållnings- sällskap för lokalhyra	7 000	7 000	7 000	
f) Nyanläggning av försök med körsbärsträd vid Rånna	1 000	1 000	1 000	
g) Ersättning till Norrlands trädgårdsskola i Sör- åker för personalkostn. m. m.	9 000	9 000	9 000	
h) Driftkostnader vid Öjebyns försöksstation ...	6 000	5 974	10 000	
i) Driftkostnader vid Ekerum och Tosemarken.	4 000	4 000	4 000	
j) Förbrukningsartiklar och gödslingsmedel	30 000	32 476	34 000	
k) Inköp av inventarier	10 000	9 841	10 000	
l) Inköp av levande växter och frö.....	4 500	4 531	5 500	
m) Dagsverken m. m.	123 000	115 439	142 000	
n) Bokinköp och bokbindning	1 000	1 041	1 000	
o) Diverse utgifter.....	500	138	500	
Summa utgifter	238 400	232 830	273 400	
Särskilda uppbördsmedel.				
1. Hyror och arrendeinkomster	3 700	4 240	3 700	
2. Försäljning av köksväxter, bär och frukt	50 000	44 785	69 000	
3. Försäljning av jordbruksprodukter	30 000	28 123	30 000	
4. Ersättning för kontrollodlingar för statens cen- trala frökontrollanstalt.....	500	2 530	500	
5. Ersättning för stamförsök för enskilda firmors räkning.....	6 000	5 720	6 000	
Summa uppbördsmedel	90 200	85 403	109 200	
S a m m a n d r a g.				
Utgifter	238 400	232 830	273 400	
Särskilda uppbördsmedel.....	90 200	85 403	109 200	
Nettoutgift	148 200	147 427	164 200	

den nya elevbostaden för trädgårdsavdelningen beräknas kunna tagas i bruk i början av budgetåret 1951/52 samt att priserna på vissa bränslen äro osäkra.

Beträffande posten publikationstryck framhålles, att densamma alltid varit otillräcklig och icke medgivit tryckning av samtliga färdigställda försöksberättelser. Då dessutom forsknings- och försöksverksamheten efter 1949 års riksdagsbeslut befinner sig i utveckling bör posten höjas något.

Höjningen av posten underhåll av byggnader motiveras med att byggnadsunderhållet i en del fall måst eftersättas på grund av medelsknapphet. Härjämte ha under senare tid tillkommit nya byggnader, som även de numera tarva underhåll.

Posten skatter och försäkringar föreslås höjd med hänsyn till att den kommunala utdebiteringen väntas bli väsentligt ökad.

Till kosthåll för elever upptages ett förhöjt belopp i anledning av att antalet elever nu är något större än förut.

I fråga om posten utställningsmateriel m. m. anför institutstyrelsen, att denna post anlitas mer och mer, enär personalen vid försöksinstitutionerna i allt större utsträckning idkar föredrags- och demonstrationsverksamhet.

Det väsentligt ökade medelsbehovet under posten till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri beror på livsmedelskommissionens beslut att sänka dels priset å konsumtionsmjölk, som försäljes i Kävlinge med omnejd, dels marginaltillägget å samma mjölk med ett öre per liter.

Till stöd för förslaget att höja posten inköp av mjölk för mejeriförsöken efter avdrag för försålda produkter framhåller institutstyrelsen, att dessa medel hittills varit tillräckliga, enär skadad ost och skadat smör kunnat säljas till rimligt pris. Detta är nu omöjligt. Skadad ost kan sålunda icke säljas alls och priset för skadat smör täcker ej kostnaderna för mjölken.

Vad härefter angår inkomstposterna motiveras nedräkningen av posten hyror och arrendeinkomster med att elev i lantbruksskolans 1-åriga kurs icke längre erlagger bostadsavgift.

Vid beräkningen av posten undervisnings- och kostavgifter för elever utgår institutstyrelsen från att elev i driftsledarkursen icke längre skall erlagga nu föreskriven undervisningsavgift å 100 kronor. Att posten ändock föreslås höjd sammanhänger med att, såsom redan förut antytts, elevantalet numera är något större.

Höjningen av posten ersättning av Alnarps egendom för arbete av elever motiveras icke närmare.

Statens trädgårdsförsök.

Institutstyrelsen framhåller inledningsvis, att förslaget till omkostnadsstat för trädgårdsförsöken är baserat på det program som tillstyrkts av lantbruksförsöksrådet. Vid kostnadsberäkningen har styrelsen även tagit hänsyn till utgifterna under de närmast föregående åren. Höjningar ha föreslagits blott i sådana fall, där de ansetts absolut nödvändiga. Enligt styrelsen kompenseras emellertid dessa höjningar i någon mån av ökade inkomster från försålda produkter. Inkomstberäkningen har dock måst göras med försiktighet, emedan rätt stora svängningar uppstå från ett år till ett annat, beroende bl. a. på fruktskördens storlek.

Uppräkningen av posten reseersättningar förklaras vara ofrånkomlig, om tillräcklig kontakt skall kunna upprätthållas mellan Alnarp och underlydande försöksstationer samt lokala försök. Vidare påpekas, att tillkomsten av prydnadsväxtavdelningen medför ökad belastning av förevarande post.

Delposten bränsle, lyse och vatten föreslås höjd främst med hänsyn till att nya växthus tillkommit.

Ökningen av delposten övriga expenser är föranledd av att posten icke räckt till för erforderligt underhåll av institutionernas inventarier.

Beträffande posten publikationstryck anför institutstyrelsen, att denna för närvarande är mycket hårt ansträngd. Tillgängliga medel förslå sålunda icke till publicering av försöksresultaten. Då dessa böra snabbt komma till allmänhetens kännedom, bör posten enligt styrelsen höjas.

Den under posten utställningsmateriel m. m. begärda ökningen avses för iordningställande av fotografier m. m. vid trädgårdsutställningar. Nu måste trädgårdsförsöken i regel avstå från att delta i sådana utställningar.

Förslaget om ökad medelsanvisning till driftkostnader vid Öjebyns försöksstation sammanhänger med att institutstyrelsen anser att verksamheten där bör utvidgas. Såsom skäl härför framhålles, att nämnda verksamhet visat sig vara av mycket stort värde för utvecklingen av trädgårdsodlingen i övre Norrland.

Höjningen av posterna förbrukningsartiklar och gödslingsmedel samt inköp av levande växter och frö motiveras med tillkomsten av den nya prydnadsväxtavdelningen.

I fråga om medelsbehovet under posten dagsverken m. m. påpekar institutstyrelsen, att detta är ganska varierande, beroende på klimatväxlingar och storleken av fruktskörden under olika år. Styrelsen beräknar en dylik skörd å 50 å 60 ton vid Alnarp och 10 å 15 ton vid Nyckelby under år 1951. För att en så stor skörd skall kunna tillvaratagas måste förevarande anslagspost höjas med 11 000 kronor. Härjämte beräknar styrelsen ytterligare 8 000 kronor under posten för att tillgodose den nya prydnadsväxtavdelningens behov av arbetskraft.

Till stöd för uppräknigen av inkomstposten försäljning av köksväxter, bär och frukt åberopas slutligen, att genom verksamhetens utveckling försäljningen av produkter stigit efter hand. Under år 1951 kan en ytterligare ökning förutses. Institutstyrelsen framhåller emellertid samtidigt, att om de i det föregående angivna utgiftsökningarna icke medgivas, måste programmet nedskäras på ett sätt, som kommer att påverka inkomstberäkningen.

Såsom förut nämnts beräknar *lantbruksstyrelsen* medelsbehovet till omkostnader för institutet utom trädgårdsförsöken till 205 700 kronor för nästa budgetår. Den närmare fördelningen av detta belopp å de olika utgifts- och inkomstposterna framgår av de i det föregående återgivna uppställningarna. I övrigt må här beträffande *lantbruksstyrelsens* medelsberäkning och motiveringen därför blott nämnas följande.

På grund av att förlusten å rörelsen vid Alnarps mejeri ökat väsentligt under det senaste budgetåret anser *lantbruksstyrelsen* det nödvändigt att utredning verkställes rörande sanering av mejeriets ekonomi. I avvaktan härpå tillstyrker styrelsen, att posten till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri uppräknas till det av institutstyrelsen föreslagna beloppet å 60 000 kronor.

Vid behandlingen av posten hyror och arrendeinkomster erinrar lantbruksstyrelsen om att eleverna i driftsledarkursen, högre mejerikursen och högre trädgårdskursen för enkelrum med värme, lyse och städning erlægga en årlig hyra av 200 kronor, samt att eleverna i mejeriskolan och trädgårdsskolan för delat rum betala en årshyra å 125 kronor. Tillika framhålles att de elever, som icke kunna beredas bostad vid Alnarp, måste erlægga väsentligt högre hyra för rum i närliggande samhällen. Då nyssnämnda hyresbelopp måste anses mycket låga, föreslår lantbruksstyrelsen att de skola höjas till 400 respektive 250 kronor. I anslutning härtill beräknar styrelsen förevarande post till ett 16 600 kronor högre belopp än för innevarande budgetår.

Vad slutligen angår posten undervisnings- och kostavgifter för elever upptages denna av lantbruksstyrelsen till det av institutsstyrelsen beräknade beloppet. Även lantbruksstyrelsen utgår sålunda från att undervisningsavgiften för elev i driftsledarkursen skall borttagas från och med nästa budgetår. Styrelsen anser detta skäligt med hänsyn till att undervisningen vid lantbruksundervisningsanstalterna i regel är avgiftsfri.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök vitsordar slutligen i sitt förenämnda remissutlåtande, att institutsstyrelsens beräkning av omkostnaderna till statens trädgårdsförsök huvudsakligen grundar sig å en av lantbruksförsöksrådet godkänd plan för verksamheten under år 1951. Med hänsyn härtill tillstyrker högskolestyrelsen institutsstyrelsens förevarande förslag.

Departementschefen.

Jag torde först få behandla medelsbehovet till institutets verksamhet utom trädgårdsförsöken.

Med hänsyn till medelsåtgången bör posten sjukvård m. m. höjas med 1 000 kronor till 2 000 kronor. Beträffande posterna bränsle, lyse och vatten, övriga expenser, underhåll av byggnader, kosthåll för elever samt hälso- och sjukvård ansluter jag mig till lantbruksstyrelsens förslag. Dessa poster böra alltså uppräknas med respektive 2 500, 2 200, 5 000, 17 000 och 800 kronor till respektive 43 000, 62 000, 30 000, 251 000 och 2 500 kronor. Jag delar även lantbruksstyrelsens uppfattning att utredning bör ske i fråga om det ekonomiska resultatet av rörelsen vid Alnarps mejeri och därmed sammanhängande spörsmål. Denna fråga torde jag emellertid senare få ånyo anmäla för Kungl. Maj:t. I avvaktan på utredningens resultat bör enligt min mening posten till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri bibehållas vid oförändrat belopp. Även övriga, nu icke särskilt nämnda utgiftsposter böra för nästa budgetår upptagas med samma belopp som i gällande omkostnadsstat.

Såsom framgår av det föregående har lantbruksstyrelsen vid behandlingen av posten hyror och arrendeinkomster föreslagit, att hyran skall höjas för elever i driftsledarkursen, högre mejerikursen och högre trädgårdskursen från 200 till 400 kronor samt för elever i mejeriskolan och trädgårdsskolan från 125 till 250 kronor. I förra fallet avser hyran enkel-

rum, i det senare delat rum. Detta förslag anser jag mig böra biträda. Vid bifall härtill kan ifrågavarande inkomstpost uppräknas med 16 600 kronor till 49 900 kronor. I enlighet med vad som föreslagits torde vidare posterna undervisnings- och kostavgifter för elever samt ersättning av Alnarps egendom för arbete av elever böra höjas med 4 000 respektive 2 400 kronor till 191 800 respektive 59 400 kronor.

Medelsbehovet till institutets verksamhet utom trädgårdsförsöken under nästa budgetår torde sålunda böra uppskattas till (167 800 + 1 000 + 2 500 + 2 200 + 5 000 + 17 000 + 800 -- 16 600 -- 4 000 -- 2 400 =) 173 300 (+ 5 500) kronor.

Vad härefter angår omkostnaderna för statens trädgårdsförsök kan jag tillstyrka, att posten bränsle, lyse och vatten skall höjas med 2 000 kronor till 12 000 kronor. Jag anser mig även böra föreslå, att posten dagsverken m. m. skall höjas. Højningen torde emellertid böra begränsas till 11 000 kronor och posten sålunda bestämmas till 134 000 kronor. Övriga utgiftsposter torde böra bibehållas vid oförändrade belopp.

Institutstyrelsen har beräknat, att inkomsterna under posten försäljning av köksväxter, bär och frukt skola stiga med 19 000 kronor. Samtidigt har emellertid styrelsen framhållit, att om de av styrelsen begärda utgiftsökningarna icke medgivnas, måste institutets verksamhet påverkas på ett sätt som kommer att beröra inkomstberäkningen. Såsom framgår av det föregående har jag ej i full utsträckning ansett mig kunna tillstyrka de föreslagna utgiftsökningarna vid trädgårdsförsöken. Enligt min mening bör man dock det oaktat kunna räkna med en ökning av inkomsterna under förevarande post med det av styrelsen angivna beloppet. Posten torde alltså böra höjas med 19 000 kronor till 69 000 kronor. Övriga inkomstposter torde böra upptagas med oförändrade belopp.

Nettoutgifterna för statens trädgårdsförsök torde i enlighet med det anförda för nästa budgetår kunna uppskattas till (148 200 + 2 000 + 11 000 -- 19 000 =) 142 200 (— 6 000) kronor.

Under Alnarpsinstitutets omkostnadsanslag kommer sålunda för budgetåret 1951/52 att erfordras en medelsanvisning av (173 300 + 142 200 =) 315 500 (— 500) kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa nya omkostnadsstater för institutet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 315 500 kronor.

[33] 15. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	28 500	32 057
1950/51 (statsliggaren s. 765) ..	28 500	
1951/52 (förslag)	28 500	

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall höjas med 3 500 kronor till 32 000 kronor. Anslagshöjningen betingas av dubbleringen av driftsledarkursen, omläggningen av undervisningen i trädgårdsskolan samt ökning av antalet elever i högre mejerikursen.

Lantbruksstyrelsen (remissutlåtande 3/10 1950) anför, att bärande skäl tala för en avsevärd höjning av anslaget. Med hänsyn till rådande ekonomiska läge anser sig styrelsen emellertid endast kunna förorda en uppräkningsmedel med 1 500 kronor.

Enligt min mening bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp av 28 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel m. m. för budgetåret 1951/52* anvisa ett reservationsanslag av 28 500 kronor.

[34] 16. *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	7 000	6 687
1950/51 (statsliggaren s. 765)	7 000	
1951/52 (förslag)	7 000	

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 30/8 1950) hemställer, att ifrågavarande anslag skall uppräknas med 2 000 kronor till 9 000 kronor för budgetåret 1951/52. Till stöd för anslagshöjningen anföres, att biblioteket för att kunna fylla sin uppgift måste hålla ett stort antal in- och utländska tidskrifter. De senare betinga i flertalet fall höga priser. Vidare framhåller styrelsen det stora behovet av handböcker. Slutligen påpekas, att kostnaderna för inbindning stigit betydligt under de senaste åren.

Lantbruksstyrelsen (remissutlåtande 3/10 1950) anser sig — även om motiv kunna anföras för en höjning av anslaget — med hänsyn till det statsfinansiella läget icke för närvarande kunna förorda detta.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att anslaget bör upptagas till oförändrat belopp av 7 000 kronor för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kronor.

[35] 17. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	9 700	9 700
1950/51 (statsliggaren s. 765)	9 700	
1951/52 (förslag)	9 700	

Anslaget disponeras med 3 200 kronor till stipendier och 6 500 kronor till studieresor.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 2 500 kronor. Ökningen hänför sig till det för studieresor avsedda beloppet och motiveras med att kostnaderna för dylika resor numera äro mycket höga. Då studieresor ingå som en viktig detalj i undervisningen och dessutom föreskrivas i institutets stadgar, anser styrelsen att institutet bör svara för huvudparten av kostnaderna för resorna.

Lantbruksstyrelsen (remissutlåtande 3/10 1950) finner den av institutstyrelsen föreslagna anslagshöjningen i och för sig motiverad men anser sig på grund av rådande ekonomiska förhållanden icke kunna förorda densamma.

I anslutning till vad lantbruksstyrelsen anfört anser jag anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp av 9 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 9 700 kronor.

[36] 18. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå.

Vid 1950 års riksdag (IX ht p. 35; r. skr. nr 9) beslöts, att medel till vissa närmare angivna avlöningar och omkostnader avseende trädgårdsekonomiska byrån skulle anvisas under ett särskilt förslagsanslag med förenämnda rubrik. Anslaget har för budgetåret 1950/51 uppförts med 8 500 kronor (statsliggaren s. 765).

I enlighet med förslag av *institutstyrelsen* (skr. 30/8 1950) och *lantbruksstyrelsen* (remissutlåtande 3/10 1950) torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp av 8 500 kronor för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 kronor.

[37] 19. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Inredning och utrustning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	258 000	182 566
1950/51	—	
1951/52 (förslag)	12 500	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 5/8, 29/8 och 30/8 1950) hemställer, att för nästa budgetår ett belopp av tillhoppa 120 830 kronor skall anvisas till utrustning vid institutet. Den närmare fördelningen av beloppet å olika ändamål framgår av följande sammanställning.

1. Reparation och nyanskaffning av ostkar med tillbehör	25 000
2. Ultracentrifug för undersökning av mjölk och mjölkprodukter m. m.	45 830
3 a. Inredning av rum för jordsterilisering	5 000
b. Tillskottsbelysning i växthus	5 000
c. Anordningar för varmbänkar	13 000
d. Utrustning av lagerkällare vid Alnarp	12 000
e. Uppförande av lagerkällare vid Öjebyns försöksgård	15 000

Summa kronor 120 830

M o t i v. 1. Mejeriförsöken disponera nu två ostkar utan maskinell utrustning. Båda karen äro gamla och det yttre träkaret halvt nedruttnat. Vidare äro karen icke maskinrörda. Vid ystningsförsök måste därför såväl försöksmejeristen som förste assistenten i produktteknik själva utföra en del rena grovarbeten. På grund av dessa förhållanden anser styrelsen det mest rationellt att nya maskinrörda kar anskaffas. Då emellertid detta skulle ställa sig mycket dyrbart, föreslår styrelsen, att de nuvarande karen skola upp-rustas, att ett nytt kar skall inköpas samt att en särskild rörningsanordning skall konstrueras och anskaffas till varje kar. Kostnaderna för ifrågakarande åtgärder beräknas till 25 000 kronor.

2. Hos styrelsen har professorn i mejerikemi och mejeribakteriologi gjort framställning om inköp av en ultracentrifug för undersökning av mjölk m. m. för 45 830 kronor. För sin del uttalar styrelsen, att en dylik apparat skulle vara av mycket stor betydelse för arbetet vid institutets mejeriavdelning. Tillgången till en ultracentrifug skulle nämligen kunna väsentligt bidra till att klarlägga många olika spörsmål rörande egenskaperna hos mjölk och mejeriprodukter, till stort gagn för mjölkhushållning och mejerihantering. Styrelsen föreslår därför, att erforderliga medel skola anvisas för ändamålet.

3 a. Styrelsen upplyser, att s. k. tomatål konstaterats vid Alnarps mellangård under det senaste året. Då det för kulturer under glas är nödvändigt, att jorden är fri från parasiter inom växt- och djurvärlden, böra enligt sty-

relsen anordningar för jordsterilisering vidtagas utan dröjsmål. Styrelsen hemställer därför, att ett rum skall inredas för ändamålet i anslutning till de nyuppförda växthusen vid statens trädgårdsförsök. Detta beräknas kosta 5 000 kronor.

3 b. Ifrågavarande belopp avses för anordnande av tillskottsbelysning vid plantuppdragning under vintern. Nuvarande belysning har nämligen i regel visat sig vara för svag under sagda årstid. Av det begärda beloppet beräknas 2 000 kronor för ett av de nya växthusen vid Alnarp och 3 000 kronor för växthuset vid Öjebyn.

3 c. Institutsstyrelsen framhåller, att det visat sig allt svårare att anskaffa erforderlig gödsel till varmbänkar. Vid statens trädgårdsförsök ha därför gjorts försök att anlägga varmbänkar av annat slag i syfte att kunna fullfölja försöken i bänk under våren samt att uppdraga köksväxtplantor för utplantering å fältet. Det har därvid visat sig möjligt att anordna uppvärmning med dels varmvatten, dels elektrisk ström. Styrelsen anser det synnerligen önskvärt att en jämförelse sker mellan dessa metoder och metoden med gödselbänkar. Behovet av bänkar uppvärmda med varmvatten och elektrisk ström beräknas till 80 fönster av vardera slaget. Kostnaderna för desamma uppskattas till 7 000 respektive 6 000 kronor.

3 d. Under denna punkt begär institutsstyrelsen ett belopp av 12 000 kronor för att iordningställa två rum vid Alnarp för lagring av cirka 15 ton äpplen. Beloppet avses huvudsakligen till anordnande av automatisk luftkylning och anskaffande av ett mindre kylaggregat. Till stöd för framställningen framhåller styrelsen betydelsen av undersökningar rörande fruktens hållbarhet vid lagring. Dylika undersökningar anses vara av värde även ur den synpunkten, att de kunna bidra till ett bättre tillvaratagande av överskottsfrukten under höstmånaderna.

3 e. Vid statens trädgårdsförsök uppfördes år 1949 en mindre försökslagerkällare. Vid lagringsförsök med automatisk luftkylning utan särskilt kylaggregat har denna givit synnerligen goda erfarenheter. Då dylika lageranordningar äro förmånliga ur ekonomisk synpunkt och kunna få stor tillämpning inom den praktiska trädgårdsodlingen, bör det enligt styrelsens mening undersökas, om liknande lagerkällare med fördel även kunna användas i nordliga delar av landet. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att 15 000 kronor skola anvisas till uppförande av en mindre lagerkällare med helautomatisk luftkylning vid Öjebyns försöksgård.

Y t t r a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (remissutlåtande 3/10 1950) tillstyrker institutsstyrelsens framställning om anvisande av 25 000 kronor till reparation och nyanskaffning av ostkar med tillbehör. På grund av de höga kostnaderna föreslår emellertid styrelsen, att medlen skola uppdelas på två budgetår och att för nästa budgetår skall anvisas ett belopp av 12 500 kronor för ändamålet.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (remissutlåtande 29/9 1950) tillstyrker bifall till samtliga de under 3. upptagna medelsäskandena.

Departementschefen.

Vad institutsstyrelsen anfört torde utvisa, att de av mejeriförsöken disponerade båda ostkaren äro såväl illa medfarna som mindre lämpliga ur arbets-synpunkt. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att erforderliga medel skola anvisas för att avhjälpa dessa brister. Mot kostnadsberäkningarna härför, vilka sluta å 25 000 kronor, har jag icke något att erinra. Såsom lantbruksstyrelsen föreslagit torde emellertid medlen böra uppdelas på två budgetår. För nästa budgetår skulle alltså anvisas 12 500 kronor för ändamålet. Vad härefter angår övriga nu framförda förslag skulle det givetvis vara av värde, om de kunde realiseras. I nuvarande läge kan jag emellertid icke tillstyrka någon medelsanvisning till dessa ändamål. Till inredning och utrustning vid Alnarpsinstitutet skulle sålunda för nästa budgetår endast behöva anvisas förenämnda belopp å 12 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Inredning och utrustning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 12 500 kronor.

[38] **20. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokala trädgårdsförsök och fasta försöksfält.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	30 000	22 924
1950/51 (statsliggaren s. 766)	30 000	
1951/52 (förslag)	30 000	

Såsom *institutsstyrelsen* (skr. 30/8 1950) föreslagit bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokala trädgårdsförsök och fasta försöksfält* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[39] **21. Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	73 600	79 299
1950/51 (statsliggaren s. 766) ..	81 700	
1951/52 (förslag)	82 700	

Skolöverstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer — med överlämnande av en framställning från styrelsen för specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande, vari anhållits om anslag å 79 745 kronor — att ifråga-varande anslag skall uppföras med ett till 87 000 kronor förhöjt belopp.

Av ökningen avses 4 200 kronor för timpläraryrvoden samt 1 100 kronor till andra kostnader än lärarlöner, hälsovård och undervisningsmateriel.

Vid beräkningen av lärarlönerna har överstyrelsen utgått från samma förutsättningar som i sina äskanden för innevarande budgetår. För arvoden åt lärare vid den förberedande klassen har överstyrelsen beräknat ett med 1 000 kronor till 7 600 kronor höjt belopp, vilket i stort sett överensstämmer med det belopp som Kungl. Maj:t anvisat för samma ändamål under budgetåret 1950/51. Den återstående ökningen av det till lärarlöner beräknade beloppet, 3 200 kronor, har huvudsakligen föranletts av att arvoden till vissa timplärare, som nu ha arvoden enligt löneklass TA 21, beräknats enligt löneklass TA 27 eller TA 24. Beträffande motiveringen härför hänvisas till IX ht 1950 s. 71 f.

Beträffande posten andra kostnader än lärarlöner, hälsovård och undervisningsmateriel har skolstyrelsen begärt en uppräknings med 1 500 kronor till 10 400 kronor. Uppräkningen har motiverats dels med prisstegringar, höjda löner samt reparationskostnader, dels med att garantiföreningen Vilan årligen fått vidkännas förluster för gymnasiet. Överstyrelsen anser en höjning av posten befogad men föreslår, att höjningen skall begränsas till 1 100 kronor.

Departementschefen.

Det för arvoden åt lärare för den förberedande klassen beräknade beloppet torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag böra höjas med 1 000 kronor. Såsom jag i fjol uttalade bör det ankomma på Kungl. Maj:t att i ett senare sammanhang avgöra huruvida vissa timplärare böra erhålla en högre löneplacering än den som författningsenligt tillkommer dem. Någon höjning av det för lärarlöner avsedda beloppet torde icke böra vidtagas i anledning härav. Då posten till andra kostnader än lärarlöner, hälsovård och undervisningsmateriel uppräknades så sent som förra året, kan jag icke förorda, att posten nu skall höjas ytterligare. Förevarande anslag synes sålunda för nästa budgetår böra upptagas med 82 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 82 700 kronor.

[40] 22. Understöd åt lantushållningsseminariet å Rimforsa. Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 94 300 kronor. Vad angår anslagsbehovet för nästa budgetår torde jag få erinra, att lantbruksstyrelsen den 2 november 1950 avgivit utredning med förslag till ändrad löneställning för bland andra lärarpersonalen vid lantushållningsseminariet å Rimforsa. Då beredningen av detta förslag ännu icke avslutats men förslag i ämnet synes kunna föreläggas årets riksdag, torde förenämnda anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upp-

föras med allenast beräknat belopp. Det torde därvid lämpligen böra upp-
tagas med samma belopp som i gällande riksstat. Jag hemställer alltså, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Under-
stödd åt lanthushållningsseminariet å Rimforsa* för budget-
året 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 94 300 kronor.

[41] 23. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Kurser i hovbeslag och ma-
skinreparation vid Alnarp.**

	Anslag	Nettoavgift
1949/50	17 000	17 013
1950/51 (statsliggaren s. 767) ..	17 500	
1951/52 (förslag)	17 500	

Med överlämnande av förslag till stater för kurserna under budgetåret
1951/52 hemställer *styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårds-
institut* (skr. 30/8 1950), att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med
oförändrat belopp av 17 500 kronor. Institutsstyrelsen framhåller därvid,
att den överväger att — ifall det föreskrivna minimiantalet elever till den
ena av årets kurser i hovbeslag och maskinreparation icke kan uppnås —
begära tillstånd att få ersätta densamma med en kurs i enbart maskinrepa-
ration.

Lantbruksstyrelsen (remissutl. 3/10 1950) tillstyrker med hänsyn till det
stora behovet av yrkeskunnig personal på lantbruksmaskinområdet insti-
tutsstyrelsens förslag att eventuellt anordna en kurs i enbart maskinrepara-
tion. Mot de av institutsstyrelsen upprättade förslagen till inkomst- och
utgiftsstaten för kurserna har lantbruksstyrelsen intet att erinra.

Departementschefen.

I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag förordar jag, att anslaget för
nästa budgetår skall uppföras med oförändrat belopp. Under de angivna
förutsättningarna har jag icke något att erinra mot förslaget att en kurs i
enbart maskinreparation skall få anordnas. Det torde få ankomma på
Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för kurserna under nästa budget-
år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Kurser i hov-
beslag och maskinreparation vid Alnarp* för budgetåret 1951/
52 anvisa ett förslagsanslag av 17 500 kronor.

[42] 24. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	14 700	10 215
1950/51 (statsliggaren s. 768) ..	14 700	
1951/52 (förslag)	15 400	

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall upptagas med ett till 15 400 kronor förhöjt belopp. Ökningen, 700 kronor, föranledes av att speciallärarna vid mejeriskolorna, vilka antingen äro agronomer eller folkskollärare, föreslås skola erhålla samma timarvode som timlärarna vid folkskolorna, för vilka arvode utgår enligt löneklass TC 17.

Departementschefen.

Jag förordar, att speciallärare vid mejeriskolorna skola erhålla ersättning motsvarande arvoden i löneklass TC 17 i timlärarkungörelsen. Anslaget torde i anledning härav böra uppräknas med 700 kronor till 15 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 15 400 kronor.

[43] 25—29. *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lantbruksskolan vid Ultuna, Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar, Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader, Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Bidrag till arvoden åt skolläkare samt Bidrag till jordbrukets yrkesskolor.* Under förevarande anslagsrubriker ha för innevarande budgetår anvisats anslag å respektive 61 400, 3 012 000, 1 291 000, 10 000 och 233 200 kronor. Vad angår anslagsbehovet för nästa budgetår vill jag först erinra om att 1941 års lärarlönesakkunniga i betänkande den 12 oktober 1949 (SOU 1949: 50) med förslag till lönereglering m. m. för lärarpersonalen vid statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter avgivit förslag till bland annat dels ändrade avlöningsbestämmelser för lärarpersonalen vid statsunderstödda lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor, dels ändrade grunder för statsbidrag till avlöningskostnaderna för nyssnämnda lärarpersonal och till arvoden åt skolläkare. Därvid ha de sakkunniga uttalat, att under vissa förutsättningar en justering av bidragen till driftkostnaderna kunde vara lämplig. I anledning av en av Kungl. Maj:t på grundval av de sakkunnigas förslag till 1950 års riksdag avgiven proposition den 31 mars 1950 (nr 235) angående lönereglering för lärare vid statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter, m. m. har riksdagen (skr. nr 422) fattat principbeslut om att lönerna för bland andra ämneslärarna vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna skola regleras under nästa budgetår. Beredningen av övriga i förenämnda betänkande avgivna förslag har ännu icke avslutats. Detsamma är förhållandet beträffande de förslag om löneställningen för bland andra lärarpersonalen vid statsunderstödda trädgårdsskolor och jordbrukets yrkesskolor, som lantbruksstyrelsen efter verkställd utredning framlagt den 2 november 1950. Förslag i berörda ämnen torde emellertid kunna föreläggas 1951 års riksdag. Med hänsyn till det nu anförda torde föreva-

rande anslag i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast beräknade belopp. Vad angår beloppens storlek medför redan det av riksdagen meddelade principbeslutet, att kostnaderna för avlöningar till den av beslutet omfattade lärarpersonalen komma att öka. I propositionen uttalades även att staten i princip skulle påtaga sig ansvaret för de ökade kostnader, som uppkomma genom löneregleringen. En viss uppräknings av anslaget till avlöningar vid lantbruksundervisningsanstalterna synes därför redan i detta sammanhang befogad. Jag föreslår därför, att anslaget skall uppföras med ett beräknat belopp av 3 800 000 kronor. Vad angår övriga anslag torde dessa lämpligen böra preliminärt upptagas med samma belopp som i gällande riksstat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna

dels till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lantbruksskolan vid Ultuna ett förslagsanslag av 61 400 kronor;

dels till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor;

dels till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader ett förslagsanslag av 1 291 000 kronor;

dels till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Bidrag till arvoden åt skolläkare ett förslagsanslag av 10 000 kronor;

dels ock till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor ett förslagsanslag av 233 200 kronor.

[44] 30. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	87 000	109 212
1950/51 (statsliggaren s. 772) ..	97 600	
1951/52 (förslag)	63 500	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall upptagas med 97 200 kronor. Styrelsen räknar därvid med en anslagsreservation å omkring 53 000 kronor. De ändringar i förhållande till dispositionen av innevarande budgetårs anslag, som styrelsens förslag innebär, framgå av följande sammanställning:

	1950/51	Ökning	Minskn.
Utbildningskurser			
1. för ladugårdsskötare	26 250	6 750	
2. » djurskötare		5 200	
3. » svinskötare	5 000		100
4. » fårherdar	2 000	3 000	
5. » pälsdjursskötare	—	1 600	
6. » kontrollassistenter	25 000	9 500	
7. » mjölkbedömare	1 700		600
8. » jordbruks- och lantbruksinstruktörer	12 000		12 000
9. » trädskötare och trädgårdsskötare	27 000		27 000
10. Ambulerande trädgårdskurser	4 500		4 500
Instruktionskurser			
11. i betes- och vallkultur	3 500	700	
12. i betongrörskontroll	—	700	
Fortbildningskurser			
13. för mejeripersonal	10 000	3 000	
14. i pedagogik och arbetspsykologi för konsulenter och lärare	—	10 000	
15. i maskinlära för lärare vid lantbruks- och lantmannaskolor	14 800		14 800
16. i fortplantningsfysiologi och husdjursgenetik för husdjurskonsulenter och lärare i husdjurslära vid lantbruksundervisningsanstalterna	—	7 500	
17. i växtskydd och ogräsbekämpning för jordbruksinstruktörer	6 000		6 000
18. i jordbrukets inre rationalisering för lantbruksinstruktörer	—	5 000	
Reservation	64 600	11 600	
		64 550	65 000
		— 450	

Lantbruksstyrelsen bygger till viss del sina yrkanden på ett betänkande med förslag angående vissa särskilda utbildningskurser inom jordbrukets område, som de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogs-hantering framlagt den 14 november 1949. Betänkandet har föranletts av att de sakkunniga den 31 december 1946 av dåvarande chefen för jordbruks-departementet fått i uppdrag att överse den kursverksamhet, vartill bidrag anvisas från förevarande anslag. I betänkandet behandlas kurser för utbildning av ladugårdsskötare, djurskötare, svinskötare och fårherdar, i betes-kultur, för utbildning av mjölkbedömare och för fortbildning av mejeri-personal, för utbildning av köttklassificerare, fjäderfäskötare, pälsdjurs-

skötare, maskinskötare och maskinreparatörer samt för fortbildning av smeder. De sakkunnigas förslag avse såväl utformningen och anordnandet av ifrågavarande kurser som grunderna för statsbidrag till desamma, inberäknat bidrag till stipendier och resekostnadsersättningar för deltagarna.

Över betänkandet ha, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök med bifogande av yttrande från lärarkollegiet, styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut med bifogande av yttrande från mejeriavdelningskollegiet, överstyrelsen för yrkesutbildning, statens hantverksinstitut, hushållningssällskapens förbund efter hörande av hushållningssällskapen, Sveriges lantbruksförbund med bifogande av yttrande från Svenska mejeriernas riksförening, svenska lantarbetargivareföreningen, Riksförbundet Landsbygdens folk, svenska lantarbetareförbundet, svenska svinavelsföreningen, svenska fåravelsföreningen, svenska handelsarbetareförbundet och Sveriges fjäderfäavelsförening.

Med hänsyn till att lantbruksstyrelsen på åtskilliga punkter åberopat betänkandet såsom motivering för sina här framlagda förslag torde det vara lämpligt att här först redogöra för vad betänkandet och yttrandena däröver innehålla. Från redogörelsen undantages dock vad som rör utbildningen av fjäderfäskötare. Frågan om åtgärder för att främja utbildningen av fjäderfäskötare torde jag få anmäla i samband med äskande av slutligt anslag till de lägre lantbruksundervisningsanstalterna.

Betänkandet.

Utbildningen av ladugårdsskötare och svinskötare. De sakkunniga anse, att de utbildningskurser för ladugårdsskötare (kurstid tre månader) och för svinskötare (kurstid sex månader), vilka för närvarande förekomma, fortsättningsvis böra anordnas på liknande sätt som nu sker. De föreslå därjämte ytterligare kurser, nämligen dels *utbildningskurser för djurskötare*, i vilka utbildning meddelas såväl i kreaturs- som i svinskötsel, dels *särskilda teoretiska kurser för ägare av svinbesättningar*.

Kurserna för djurskötare motiveras bl. a. med att det i många fall förekommer, att samma person sköter både nötkreatur och svin. Dessa kurser böra enligt betänkandet pågå under fyra månader och omfatta både praktisk och teoretisk undervisning. De böra företrädesvis förläggas till lantbruks-, lantmanna- eller lanthushållsskolor. Möjlighet bör dock också finnas att, liksom fallet är med ladugårdsskötarkurserna, förlägga dem till andra lämpliga platser.

De särskilda teoretiska kurserna för ägare av svinbesättningar föreslås pågå under en månad, d. v. s. lika länge som den teoretiska delen av en vanlig svinskötkurs. Enligt de sakkunniga har behov av teoretiska kurser i svinskötsel visat sig föreligga för personer, som icke deltagit i praktisk svinskötkurs. Detta behov har hittills i viss omfattning tillgodosetts genom att sådana personer fått deltaga i de teoretiska kurser, som ingå i de vanliga kurserna för svinskötare. För ändamålet har från reservations-

anslaget för befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar årligen anvisats högst 1 200 kronor att efter lantbruksstyrelsens beprövande utbetalas med högst 150 kronor per elev. De nu förekommande teoretiska kurserna anordnas emellertid i regel under mars—april månader i direkt anslutning till de praktiska kurserna. Tiden har visat sig mindre lämplig. Deltagandet har därför blivit mindre än det borde bli om särskilda sådana kurser anordnas och förläggas till lämpligare tid.

Vid sitt övervägande av frågan, hur statsbidragen till kurserna böra bestämmas, ha de sakkunniga bl. a. räknat med att särskilda lärararvoden måste utgå för teoretisk undervisning även i de fall då undervisningen ingår i kurser förlagda till skola. Endast undantagsvis torde nämligen dylik undervisning kunna meddelas av lärare vid skolorna inom ramen för deras undervisningsskyldighet. De sakkunniga utgå från ett undervisningsarvode om 10 kronor per lektionstimme och 5 kronor per timme vid övningar och demonstrationer.

I utbildningskurserna för ladugårdsskötare beräknas de teoretiska lektionerna pågå omkring 120 timmar. Grundanslaget till anordnare av sådan kurs föreslås därför till 1 200 kronor mot nu 600 kronor. Liksom hittills bör därjämte utgå ett bidrag om 90 kronor för varje elev. Detta belopp motsvarar omkring 1 krona per kursdag eller samma belopp som nu utgår till täckande av skolornas driftskostnader såsom tilläggsbidrag för varje elev.

Beträffande utbildningskurserna för svinskötare föreslås de sakkunniga att statsbidraget till den, som anordnar den praktiska utbildningen, skall höjas från 250 till 400 kronor för varje elev. Den kontanta ersättningen från kursanordnaren till varje elev föreslås fastställd till 500 kronor mot nu 300, allt för hel kurs. En ersättning av nämnda storlek säges redan utgå till eleverna. Den teoretiska delen av denna kurs omfattar omkring 100 lektionstimmar och omkring 50 timmar demonstrationer. Med hänsyn härtill föreslås det statliga grundbidraget till kursanordnaren höjt från 1 000 till 1 250 kronor. Utöver grundbidraget har hittills utgått ytterligare statsbidrag med 75 kronor för varje elev, avsett såsom ersättning för bostad och kost åt eleven. De sakkunniga anse emellertid att svinskötarkursernas elever böra få stipendier av statsmedel. I betraktande av att de ha viss kontantersättning böra de närmast jämföras med elever i ladugårdsförmanskurs vid lantbruks- och lantmannaskola. Sådan elev äger för hel kurs om ett års längd åtnjuta stipendium med 450 kronor. Med hänsyn till kurs-tidens längd föreslås elev i svinskötarkurs få stipendium av statsmedel med 225 kronor för hel kurs att utgå med 25 kronor per månad under tiden för den praktiska utbildningen och med 100 kronor för den månad, då den teoretiska kursen pågår. I gengäld bör eleven under den teoretiska kursen själv ha att erlagga ersättning för kost och logi. Tilläggsbidraget till anordnare av sådan kurs bör fördenskull beräknas endast såsom bidrag till driftskostnader och bestämmas till 30 kronor per elev. Ersättning för rese-kostnader bör alltså utgå av statsmedel.

I de föreslagna kurserna för djurskötare beräknas den teoretiska under-

visningen komma att omfatta omkring 200 lektionstimmar. Grundanslag föreslås därför utgå till kursanordnare med 2 000 kronor. Tilläggsbidraget till täckande av driftskostnader för dessa kurser om fyra månader, beräknat enligt samma grunder som beträffande kurserna för ladugårdsskötare om tre månader, föreslås till 120 kronor per elev. För erhållande av statsbidrag böra gälla samma villkor som nu äro fastställda för anordnare av kurs för ladugårdsskötare. Eleverna i djurskötarkurs böra i stipendiehänseende likställas med eleverna i kurs för ladugårdsskötare.

Den, som anordnar särskild teoretisk kurs i svinskötsel, föreslås få grundbidrag med 1 250 kronor och tilläggsbidrag med 30 kronor per elev. Detta motsvarar vad som enligt betänkandet bör utgå till den som anordnar den teoretiska delen av praktisk-teoretisk kurs för svinskötare. Eleverna i de särskilda teoretiska kurserna böra alltså få bidrag från anslaget för befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar.

Utbildningen av fårherdar. Denna utbildning bedrivs sedan år 1946 av svenska fåravelsföreningen vid dess fårherdeskola i Herrökna, där årligen en ettårig kurs hålles. Vid en sådan kurs kunna 4—5 elever mottagas. Den av föreningen bedrivna fårherdeutbildningen anses tillräcklig för landets behov. Till kursverksamheten vid skolan ha från och med budgetåret 1949/50 från förevarande anslag utgått 2 000 kronor om året. De sakkunniga ha med ledning av föreningens redogörelse för verksamheten under år 1948 uppskattat föreningens kostnader för skolan till något över 6 000 kronor om året. Därav utgöra omkring 1 400 kronor lärarlöner och arvoden till speciallärare samt något över 2 100 kronor elevstipendier. Med utgångspunkt dels från att statsbidrag till lantbruks- och lantmannaskolor utgår med hela kostnaden för avlöningar åt lärare och med högst $\frac{3}{4}$ av vissa övriga driftskostnader, dels från att eleverna i sådana skolor kunna få stipendier av statsmedel, anse de sakkunniga, att understöd till fårherdeskolan skäpligen bör utgå med 5 000 kronor årligen. De föreslå sålunda, att statsbidraget skall höjas till detta belopp.

Kurser i beteskultur. De sakkunniga anse att sådana kurser böra anordnas även framdeles och beräkna medelsbehovet för två kurser i beteskultur till 4 200 kronor.

Utbildning av mjölkbedömare. De sakkunniga finna gällande bestämmelser om undervisningens utformning lämpliga. Kurserna böra förläggas till mejeriskolor eller till tidsenligt och väl utrustade mejerier. Avtal om anordnande av kurs bör träffas mellan lantbruksstyrelsen och Svenska mejeriernas riksförening. Med hänsyn tagen till att undervisningen meddelas dels genom lektioner till ett antal av omkring 36, dels genom övningar och laborationer under ett 90-tal timmar bör grundanslaget till anordnare av kurs enligt de sakkunnigas förut angivna beräkningsgrunder höjas från 600 till $(360 + 450 =)$ 810 eller avrundat 800 kronor. Bidrag till övriga kostnader föreslås skola utgå med oförändrat belopp av 15 kronor för varje elev.

Kurser för mejeripersonal. De sakkunniga ha haft överläggningar med Svenska mejeriernas riksförening och med representanter för Svenska handelsarbetareförbundet om utbildningen av mejeripersonal i arbetarställning. Från båda organisationerna har understrukits å ena sidan behovet av utbildning för nämnda personal, å andra sidan svårigheten att få mejeriarbetarna att deltaga i kurser. Det sistnämnda har angivits bero dels på att mejeriföretagen på grund av bristen på arbetskraft äro obenägna att ge ledighet, dels på att arbetarna äro obenägna att avstå lön eller fridagar för att undergå utbildning. Från ömse håll har också framhållits önskvärdheten av att utbildning i skötsel av maskiner och apparater skall komma till stånd i vidare mån än nu sker.

De sakkunniga anse, att sådana kurser med statsbidrag, som anordnats under senare år, böra komma till stånd även i fortsättningen. Därjämte böra försök göras att anordna särskilda kurser i apparat- och maskinskötsel. För dessa kurser föreslås samma kurstid som för de nuvarande längre kurserna.

De nu utgående grundanslagen till kursanordnare, högst 1 500 kronor för längre kurs om 20 dagar och högst 750 kronor för kortare kurs om 10 dagar, och tilläggsbidragen, högst 15 kronor för varje elev i längre kurs och högst 10 kronor för varje elev i kortare kurs, anses böra bibehållas. Däremot bör kursanordnare ej längre få någon ersättning för att kunna bereda eleverna fri kost och fritt husrum. De sakkunniga föreslå nämligen, att eleverna i stället för fri kost och fritt husrum skola få stipendier av statsmedel. Dessa böra utgå enligt bestämmelserna i § 8 reglementet den 30 juni 1949 för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område. För de nya särskilda kurserna i apparat- och maskinskötsel föreslås enahanda bestämmelser i samtliga här upptagna hänseenden som för övriga längre kurser.

Utbildning av klassificerare av kött. Dylika kurser ha anordnats av lantbruksstyrelsen alltsedan år 1942. Från och med budgetåret 1947/48 ha under förevarande anslag beräknats 1 500 kronor årligen för tre dylika kurser. De sakkunniga finna ej skäl till ändring härutinnan.

Utbildningen av pälsdjursskötare. Lantbruksstyrelsen har den 31 augusti 1946 framlagt förslag om statsunderstödda kurser för pälsdjursskötare. Enligt förslaget skulle utbildningen bli ettårig samt omfatta elva månaders praktisk utbildning vid en pälsdjurgård och en månads teoretisk utbildning vid lantbruks- eller lantmannaskola.

De sakkunniga anse, att behovet av praktisk utbildning i pälsdjursskötsel bör tillgodoses av företagarna inom området under medverkan av Sveriges pälsdjursuppfödarens riksförbund. Skäl finnas däremot för att det allmänna skall understödja den teoretiska utbildningen av pälsdjursskötare. De sakkunniga föreslå, att statsbidrag skall utgå för att anordna teoretisk utbildningskurs för pälsdjursskötare om en månad efter en av Sveriges pälsdjursuppfödarens riksförbund utarbetad undervisningsplan. Kursen bör kunna förläggas till lämplig lantbruks- eller lantmannaskola och anordnas av riksförbundet.

Enligt den uppgjorda planen omfattar undervisningen omkring 150 timmar, varav omkring 40 timmar övningar. Med hänsyn härtill föreslå de sakkunniga, att statsbidrag skall utgå med 1 300 kronor såsom grundbidrag till kursens anordnande och 30 kronor per elev såsom tilläggsbidrag. De sakkunniga räkna med att antalet deltagare i varje kurs blir 10. För att möjliggöra för obemedlade att delta i kursen föreslås att behovsprövat stipendium får utgå med högst 90 kronor per elev.

Utbildningen av maskinskötare. Frågan om att anordna utbildning i skötsel av jordbruksmaskiner upptogs av lantbruksstyrelsen i en den 4 oktober 1946 dagtecknad utredning. Styrelsen föreslog, att särskilda utbildningskurser för maskinskötare skulle anordnas, omfattande en kurstid av 10 veckor. Kurserna borde förläggas till vissa lantmannaskolor eller eventuellt särskilda maskinskötarekolor.

De sakkunniga anse, att det föreligger ett starkt behov av utbildningskurser för maskinskötare och att sådana kurser snarast böra komma till stånd. Kurserna böra förläggas till lantbruks- och lantmannaskolor och såsom huvudkurser ingå som ett normalt led i dessa undervisningsanstalters verksamhet. Efter förfrågan från de sakkunniga ha två lantbruksskolor och 13 lantmannaskolor förklarat sig kunna anordna maskinskötarekurser redan med sina nuvarande resurser i fråga om lokaler. Kurstiden bör enligt de sakkunniga normalt vara minst 60 arbetsdagar men lantbruksstyrelsen bör äga medgiva jämkning nedåt. Elevantalet bör vara minst 15. De sakkunniga beräkna att varje kurs kommer att omfatta omkring 420 undervisningstimmar, därav cirka 220 timmar lektioner och 200 timmar övningar och demonstrationer. Vid övningarna och demonstrationerna anses eleverna böra uppdelas i grupper och lärarkrafterna dubbleras. Antalet lärartimmar för denna del av undervisningen skulle därför bli omkring 400. Med utgångspunkt från att speciallärare anlitas för all undervisning beräknas statsbidraget per kurs för arvoden åt speciallärare till $(220 \times 10 + 2 \times 200 \times 5 =)$ 4 200 kronor. De sakkunniga anmärka, att kostnaderna för speciallärare kunna nedbringas i den mån vederbörande skolas föreståndare och ämneslärare inom ramen för sin undervisningsskyldighet kunna bestrida undervisningen i maskinskötarekurserna. I skolor, som nu anordna endast vinterkurs men som framdeles skola anordna även maskinskötarekurs, komma å andra sidan föreståndare och lärare att få högre löner enligt bestämmelserna i kungörelsen den 5 september 1942 angående statsbidrag till lantbruksundervisningsanstalter m. m. De sakkunniga ha stannat för att det nyss angivna beloppet bör läggas till grund vid beräkning av medelsbehovet.

I detta sammanhang vill jag erinra om att för det nu löpande budgetåret från förevarande anslag anvisats ett belopp å 14 800 kronor till fortbildningskurser i maskinlära för lärare vid lantbruks- och lantmannaskolor.

De sakkunniga framhålla, att driftskostnaderna för maskinskötarekurserna kunna beräknas bli högre än för andra huvudkurser. De föreslå, att de ökade driftskostnaderna skola täckas på det sättet att anordnare av ma-

skinskötarkurs får tilläggsbidrag å 2 kronor för dag och elev i stället för det tilläggsbidrag å 1 krona för dag och elev, som gäller för andra huvudkurser.

Till elev i maskinskötarkurs bör stipendium utgå enligt samma regler som till elev i lantmannaskolas vinterkurs.

Utbildning av maskinreparatörer. I lantbruksstyrelsens utredning den 4 oktober 1946 föreslogs, att behovet av utbildning för maskinreparatörer skulle tillgodoses bl. a. genom att en särskild maskinreparatörskola inrättades och förlades till Alnarp.

De sakkunniga anse, att en ordnad utbildning för reparatörer av lantbruksmaskiner behövs. Denna utbildning bör emellertid, bl. a. av kostnads-skäl, icke meddelas vid en särskild maskinreparatörskola. I stället böra yrkesavdelningar för maskinreparatörer inrättas vid centrala verkstadsskolor.

Fortbildning för smeder. Lantbruksstyrelsen föreslog i sin förut omtalade utredning, att särskilda fortbildningskurser för smeder skulle anordnas och förläggas till Ultuna, till den föreslagna maskinreparatörskolan i Alnarp samt sedermera även till vissa lantbruks- och lantmannaskolor.

De sakkunniga finna det angeläget, att utbildning i reparation av lantbruksmaskiner ordnas för yrkesverksamma smeder på landsbygden. Denna utbildning anses emellertid icke böra komma till stånd på det sätt, som lantbruksstyrelsen föreslagit, bl. a. därför att utbildningen avser en grupp yrkesutövarer, som i regel icke direkt sysselsättes inom jordbruket. I stället är det önskvärt, att statens hantverksinstitut, som redan tidigare i viss omfattning handhaft sådan utbildning, anordnar fortbildningskurser för smeder på olika håll i landet.

Yttrandena.

Vad de sakkunniga föreslagit har — med de anmärkningar beträffande speciella kurser, som skola angivas i det följande — i stort sett godtagits av remissinstanserna. Endast *statskontoret* har framställt vissa principiella erinringar. Enligt statskontorets mening böra sålunda stipendiebestämmelserna bibehållas oförändrade i avbidan på den omläggning av studiehjälperksamheten, som kan bli beslutad i anledning av studielånenämndens år 1949 avgivna betänkande med förslag angående studiehjälperksamheten vid de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda läroanstalter (SOU 1949: 41). Utbildningskurser, där stipendiemöjligheter nu saknas men vid vilka eleverna anses böra komma i åtnjutande av sådana förmåner, böra inordnas i det system av studiehjälper, som nämnden föreslår. Beträffande den av de sakkunniga föreslagna uppräknigen av grundanslagen till åtskilliga kurser anför vidare ämbetsverket, att det — i motsats till vad de sakkunniga utgått från vid sin beräkning av grundanslagen — vill synas, som om utrymme i allmänhet skulle finnas för att utan särskild ersättning pålägga lärarna vid de fasta lantbruksundervisningsanstalterna den ytter-

ligare undervisningsskyldighet, som kan förorsakas av den här avsedda särskilda kursverksamheten.

Beträffande de olika kurserna har i övrigt anförts i huvudsak följande.

Utbildningen av ladugårdsskötare och svinskötare. *Hushållningssällskapens förbund* har ifrågasatt, om icke kurstyperna med hänsyn till att elevanslutningen tidigare varit ringa böra ändras så att de bli mera lockande. Detta syfte skulle troligen nås, om man skilde på teoretisk och praktisk utbildning och läte kurserna omfatta endast den teoretiska delen, inberäknat erforderliga praktiska demonstrationer och övningar. För inträde i de ändrade kurserna bör fordras bl. a. föregående väl vitsordad tjänstgöring som djurskötare. *Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* har ansett, att kortare kurser än de föreslagna böra anordnas. Samma åsikt har framförts av *Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, som därjämte menat, att den teoretiska undervisningen bör minskas betydligt.

Lantbruksstyrelsen har anfört, att det bör få ankomma på styrelsen att fastställa kurstiden för de föreslagna djurskötarkurserna till antingen tre eller fyra månader och att avväga de olika anslagen med hänsyn till kurstiden. En förkortning av kurstiden behöver emellertid ej föranleda någon ändring av den föreslagna teoretiska undervisningen. *Svenska svinavelsföreningen* har föreslagit, att djurskötarkurser tills vidare ej skola anordnas, därför att de skulle konkurrera med den praktisk-teoretiska svinskötarkursen om eleverna. *Statskontoret* har ifrågasatt behovet av ladugårds- och svinskötarkurserna. För den händelse dessa kurser icke kunna ersättas av de föreslagna djurskötarkurserna böra i vart fall svinskötarkurser ordnas endast vart tredje eller vart fjärde år. Ämbetsverket har icke kunnat tillstyrka förslaget, att anordnare av teoretisk utbildningskurs för svinskötare skall få särskilt tilläggsbidrag till driftskostnader med 30 kronor för elev och har bestämt motsatt sig förslaget att bidrag av statsmedel lämnas till särskild kursverksamhet för ägare av svinbesättningar.

Utbildningen av fårherdar. *Lärarkollegiet vid lantbrukshögskolan* har funnit det föreslagna statsbidraget till fårherdeskolan i Herrökna, 5 000 kronor, alltför lågt och *Svenska fåravelsföreningen* har begärt höjning av statsbidraget till 8 000 kronor. *Statskontoret* har däremot ej ansett det påkallat, att utbildningskurser för fårherdar anordnas och har uttalat, att det nu utgående statsbidraget i vart fall ej bör höjas.

Kurser i beteskultur. *Statskontoret* har yttrat sig på enahanda sätt som om utbildningskurserna för fårherdar, medan *Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* framhållit nödvändigheten av att kurser i beteskultur förläggas även till Norrland.

Utbildning av mjölkbedömare. *Lärarkollegiet vid lantbrukshögskolan* har förklarat, att den föreslagna höjningen av grundanslaget till dessa kurser

icke torde täcka den inträdda kostnadsökningen. *Svenska mejeriernas riksförening* har yttrat, att kurstiden bör kunna utsträckas utöver 3 veckor, och föreslagit ytterligare statsbidrag till kurserna.

Kurser för mejeripersonal. *Lantbruksstyrelsen* har yttrat, att sådana fortbildningskurser för mejeripersonal, som anordnas enligt nu gällande bestämmelser, böra benämnas fortbildningskurser för ledare av produkttillverkning i mejerier. Föreskrifterna för kurserna böra ändras så att kursernas längd kan avpassas med hänsyn till det speciella behovet i varje särskilt fall. För mejeripersonal i arbetarställning bör ordnas en särskild kurs med en kurstid av åtminstone 20 dagar. De föreslagna kurserna i apparat- och maskinskötsel finner styrelsen behövliga. Kostnaderna för anordnande av dessa kurser torde emellertid bli högre än de sakkunniga räknat med, beroende på behovet av speciallärare och på att kurserna kräva särskilda anordningar. Grundanslaget för sådan kurs bör därför höjas till 2 000 kronor. *Lantbruksstyrelsen* har i yttrandet beräknat det årliga medelsbehovet för att anordna två fortbildningskurser, en utbildningskurs för mejeriarbetare samt två kurser i apparat- och maskinskötsel till sammanlagt i runt tal 15 500 kronor. *Mejeriavdelningskollegiet vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* har föreslagit, att varje år skola anordnas dels för personal i ledande ställning en fortbildningskurs, dels för personal i arbetarställning två kurser i apparat- och maskinskötsel och fyra kurser i produkttillverkning m. m. Även *Svenska mejeriernas riksförening* har understrukit behovet av särskilda fortbildningskurser för mejeripersonal i ledarställning. *Svenska handelsarbetareförbundet* har ansett de föreslagna kurserna i apparat- och maskinskötsel väl korta. Förbundet har funnit, att traktamentsstipendierna böra fastställas till lägst 4 kronor om dagen med hänsyn bl. a. till att de avses träda i stället för ett statsbidrag å 4 kronor om dagen för kost och husrum. *Statskontoret* har anfört, att det närmast bör ankomma på mejerierorganisationerna att bekosta utbildningen i apparat- och maskinskötsel för mejeripersonal.

Utbildningen av pälsdjursskötare. *Sveriges lantbruksförbund* har yttrat, att det bör finnas möjlighet att ordna mer än en utbildningskurs om året. *Statskontoret* har bestämt motsatt sig, att bidrag av statsmedel lämnas till kurser för pälsdjursskötare.

Utbildningen av maskinskötare. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* har hållit före, att undervisningen vid de föreslagna maskinskötarkurserna icke kan ombesörjas av lantbruks- och lantmannaskolornas egna lärare jämte tillfälligt anställda lärarkrafter. Det fordras i stället enligt styrelsens uppfattning heltidsanställd, specialutbildad lärarpersonal för att genomföra kurserna. Dessa böra icke inrättas förrän kompetenta lärarkrafter stå till förfogande. Liknande synpunkter ha anförts av *Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*. *Lärarkollegiet*

vid lantbrukshögskolan har också funnit det otillfredsställande att anlita tillfälligt anställda speciallärare.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har vidare ifrågasatt huruvida kurser om 10 veckor komma att få elever bland den personal, som i sitt dagliga arbete handhar jordbruksmaskinerna. Enligt styrelsens mening böra kurser i första hand anordnas för denna personal. Sådana kurser böra omfatta en tid av 2—3 veckor. Dessa kortare kurser torde kunna genomföras med den vid skolorna tillgängliga lärarpersonalen. Västmanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att huvuddelen av undervisningen bör läggas på praktiska övningar. Utskottet har förordat, att omfattningen av den teoretiska undervisningen skall skäras ned med omkring en fjärdedel till förmån för de praktiska övningarna.

Utbildningen av maskinreparatörer. Svenska lantarbetsgivareföreningen och Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott ha förordat, att en särskild maskinreparatörskola skall inrättas. Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har anfört, att de centrala verkstads-skolorna i regel torde sakna lärare och undervisningsmaterial för den undervisning, som här avses, liksom också erfarenhet av sådan undervisning. Att anskaffa lämplig undervisningsmaterial kommer att bli svårt och kostsamt för dessa skolor. För närvarande finnes vid sidan av försäljningsorganisationernas utbildning av sin personal ingen annan möjlighet till utbildning i maskinreparation än den som bjudes vid hovbeslags- och maskinreparationskursen vid Alnarp. Denna kurs bevistas företrädesvis av personer, som önska utbildning i hovbeslag. I samband med att bättre utbildningsmöjligheter ordnas för maskinreparatörer bör den nuvarande organisationen av kursen vid Alnarp omprövas. Lärarkollegiet vid lantbrukshögskolan har yttrat, att kurs för maskinreparatörer bör anordnas vid central verkstadsskola först sedan skolan skaffat sig de härför erforderliga resurserna.

Sveriges lantbruksförbund och Svenska lantarbetareförbundet ha anmärkt, att lantarbetare, som önska utbilda sig vid central verkstadsskola, icke kunna få stipendier av statsmedel. Lantarbetare böra i fråga om rätt till stipendier jämföras med de yrkesarbetare, som få utbildning i sitt egentliga fack.

Fortbildning för smeder. Lantbruksstyrelsen har förklarat sig ämna i skrift till hushållningssällskapen fästa uppmärksamheten på behovet av att sällskapens maskinundervisare inrikta sitt arbete även på uppgiften att fortbilda smeder. Styrelsen ämnar vidare söka förbindelse med statens hantverksinstitut för att få till stånd lokala fortbildningskurser. Statens hantverksinstitut har bl. a. anfört, att fortbildningskurserna för smeder böra förläggas till samma platser som maskinskötarkurserna. För att en effektiv fortbildning av landets smeder skall kunna anordnas, måste kostnaderna för deltagande i kurserna hållas låga. För detta ändamål erfordras ökade anslag till kurserna.

Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att fortbildningskurser för smeder böra anordnas i enlighet med lantbruks-

styrelsens förslag den 4 oktober 1946 eller alltså vid Ultuna och Alnarp och sedermera även vid lantbruks- och lantmannaskolor. *Lärarkollegiet vid lantbrukshögskolan* har också förordat lantbruksstyrelsens förslag såvitt detta avsåg kursernas förläggning till Alnarp. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har tillagt, att smedernas fortsatta utbildning lämpligen synes böra äga rum vid de centrala verkstadsskolornas smideskurser.

Motiven för lantbruksstyrelsens anslagsyrkanden för nästa budgetår. 1—5, 7, 11, 13. Beträffande den kursverksamhet, som behandlas i sakkunnigbetänkandet, har styrelsen beräknat anslagsbehovet med ledning av de bidragsbestämmelser, som styrelsen förordat i sitt yttrande över betänkandet. Yttrandet innehåller såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen erinringar mot de sakkunnigas förslag endast i vad dessa avse utbildningskurser för djurskötare och fortbildningskurser för mejeripersonal. De kostnader, som styrelsen beräknat under budgetåret 1951/52 för här ifrågakarande kursverksamhet, avse tjugo praktisk-teoretiska kurser för ladugårdsskötare, två tre- å fyramånaderskurser för djurskötare, en praktisk-teoretisk kurs för svinskötare och en teoretisk svinskötarkurs för småbrukare m. fl., en kurs för utbildning av fårherdar å fårherdeskolan i Herrökna, en teoretisk pälsdjurskötarkurs, en kurs för mjölkbedömare, tre kurser för klassificerare av kött, två instruktionskurser i betes- och vallkultur, en längre kurs och en kortare kurs för tillverkare av smör och/eller ost, en kurs om 20 dagar i mejeriskötsel för mejeriarbetare samt en kurs om 20 dagar i apparat- och maskinskötsel.

6. Uppräkningen av medelsanvisningen till utbildningskurser för kontrollassistenter föranledes av de ändrade bidragsbestämmelser för dessa kurser, som fr. o. m. innevarande budgetår gälla jämlikt kungörelse den 2 juni 1950 om ändring i reglementet den 28 februari 1914 för de med statsmedel understödda utbildningskurser för kontrollassistenter. Beloppet 34 500 kronor har med ledning av de ändrade bestämmelserna beräknats erforderligt för att anordna tjugo kurser, var och en om 8 veckor och med 15 elever ($20 \times 1\,500 + 300 \times 15 =$) 34 500 kronor.

9, 10. Då kurserna för trädkötare och trädgårdsskötare samt de ambulerande trädgårdskurserna i regel anordnas av hushållningssällskapen, föreslår lantbruksstyrelsen, att dessa kurser skola överflyttas till hushållningssällskapens kursverksamhet och kostnaderna för dem bestridas från anslaget Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.

12, 14, 16, 18. Anslag för anordnande av instruktionskurs i betongrörskontroll, av fortbildningskurser i pedagogik och arbetspsykologi för konsulenter och lärare, i fortplantningsfysiologi och husdjursgenetik för husdjurskonsulenter och lärare i husdjurslära vid lantbruksundervisningsanstalterna samt i jordbrukets inre rationalisering för lantbruksinstruktörer begärdes redan i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1950 ss 82—84).

Departementschefen.

De förslag ifråga om särskilda utbildningskurser, som de sakkunniga framlagt, innebära såvitt nu är ifråga dels inrättande av vissa nya kurser nämligen utbildningskurser för djurskötare, särskilda teoretiska kurser för ägare av svinbesättningar, kurser för mejeripersonal i skötsel av maskiner och apparater, utbildning av pälsdjursskötare och maskinskötare, dels en anpassning av bestämmelserna om statsbidrag och stipendier till de bestämmelser som gälla för den lägre lantbruksundervisningen och kursverksamheten i allmänhet.

Mot de sakkunnigas förslag om anordnande av nya kurser har jag ingen annan erinran att göra än att tillräcklig anledning enligt min mening ej finnes att lämna statligt stöd åt kurser för pälsdjursskötare. Ehuru jag i princip ej har något att erinra mot förslaget om utbildningskurser för djurskötare kan jag vidare ej förorda att medel för detta ändamål skola beräknas för nästa budgetår.

Även de av de sakkunniga föreslagna ändringarna i bidrags- och stipendiebestämmelserna böra enligt min mening i huvudsak godtagas. Dock kan jag ej tillstyrka någon höjning av statsbidraget till kurser i betes- och vallkultur eller till utbildningskurser för fårherdar. Å andra sidan synes grundbidraget till kurser för mejeripersonal i apparat- och maskinskötsel böra utgå med det belopp, som lantbruksstyrelsen angivit i sitt yttrande. Beträffande samtliga bidrag till kurser vill jag dessutom framhålla att de av mig nu förordade beloppen böra reduceras i den mån undervisningen kan inrymmas i den undervisningsskyldighet, som kan komma att åvila lärarna vid lägre undervisningsanstalter.

Vad angår anslagsäskandena för nästa år har jag, utöver vad nu anförts, intet annat att erinra mot lantbruksstyrelsens beräkningar beträffande de under 1—13 upptagna kurserna än att jag icke anser mig kunna tillstyrka anslag till instruktionskurser i betongrörskontroll. Detta mitt ståndpunkts-tagande föranleder alltså en nettominskning av medelsbehovet från förevärande anslag med $(100 + 600 + 12\ 000 + 27\ 000 + 4\ 500 - 6\ 750 - 9\ 500 - 3\ 000 =)$ 24 950 kronor. Härvidlag är emellertid att märka att medelsbehovet minskas med 31 500 kronor till följd av att kostnaderna för utbildningskurser för trädskötare och trädgårdsskötare samt kostnaderna för ambuleringsträdgårdskurser avses skola bestridas från annat anslag. Medel till kostnaderna för maskinskötarkurserna torde böra anvisas från anslagen Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar respektive Driftkostnader.

Jag kan icke tillstyrka att medel nu anvisas till de under 14, 16 och 18 upptagna, av lantbruksstyrelsen föreslagna kurserna i pedagogik och arbetspsykologi, i fortplantningsfysiologi och husdjursgenetik samt i jordbrukets inre rationalisering. Då de kurser i maskinlära samt i växtskydd och ogräsbekämpning, som anordnas innevarande år, bortfalla, minskas medelsbehovet med tillhoppa 20 800 kronor. Å andra sidan bör anslaget uppräknas med 11 600 kronor till följd av minskad reservation.

Förevarande anslag torde på grund av det nu anförda böra uppföras med (97 600 — 24 950 — 20 800 + 11 600 =) 63 450 kronor eller avrundat 63 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 63 500 kronor.

[45] 31. *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	920 000	1 157 694
1950/51 (statsliggaren s. 772)	1 000 000	
1951/52 (förslag)	1 140 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall uppföras med ett till 1 150 600 kronor förhöjt belopp. Styrelsens uppskattning av medelsbehovet innebär följande ändringar i förhållande till beräkningen av innevarande budgetårs anslag.

	1950/51	Beräkn. för 1951/52
Understöd åt elever vid		
1. lantbruksskolor med ladugårdsförmanskurser ..	65 000	70 000
2. lantmannaskolor med kontrollassistent- och ladu- gårdsförmanskurser	460 000	565 000
3. lantbruksskolor	350 000	400 000
4. trädgårdsskolor	30 000	30 000
5. trädgårdskurser vid folkhögskolor	15 000	10 000
6. driftsledarkurs vid Alnarp	15 000	17 000
7. hovslagarkurser	10 000	7 000
8. lägre mejeriskolor	40 000	35 000
9. ladugårdsskötarkurser	15 000	12 000
10. djurskötarkurser		2 400
11. svinskötarkurser		1 600
12. pälsdjurskötarkurser		600
	1 000 000	1 150 600

M o t i v. 1, 3—9. Medelsbehovet under dessa punkter har beräknats med ledning av medelsförbrukningen under budgetåret 1949/50.

2. Medelsbehovet under denna punkt har uppskattats huvudsakligen med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1949/50. Vidare har beräknats ett belopp av 21 000 kronor för stipendier till elever i maskinskötar- kurser, vilka enligt styrelsens förslag från och med nästa budgetår skola anordnas vid några lantmannaskolor.

10—12. Beträffande motiveringen för dessa stipendier hänvisas till närmast föregående anslagspunkt.

Departementschefen.

Såsom jag anført under anslaget Lågre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till sårskilda utbildningskurser anser jag mig icke kunna föreslå, att medel skola anvisas för anordnande av utbildningskurser för djurskötare och pålsdjursskötare. Med hänsyn härtill behöva icke heller upptagas några stipendiemedel för dessa kurser. Beträffande maskinskötarkurserna kommer jag i annat sammanhang att förorda, att endast fem dylika kurser skola anordnas i stället för tio som föreslagits av lantbruksstyrelsen. Därigenom torde stipendiebeloppet för sistnämnda kurser kunna minskas med hälften och sålunda beråknas till 10 500 kronor. I övrigt föranleder styrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget bestämmas till (1 150 600 — 10 500 — 2 400 — 600 =) i runt tal 1 140 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Lågre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt elever vid lågre lantbruksundervisningsanstalter m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 140 000 kronor.

[46] 32. **Lågre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000 000	1 577 865
1950/51 (statsliggaren s. 773)	2 000 000	
1951/52 (förslag)	1 500 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall höjas med 2 000 000 kronor. Såsom motivering för detta förslag anför styrelsen bland annat följande.

För ifrågavarande ändamål ha till och med innevarande budgetår 17 300 000 kronor ställts till förfogande. Av detta belopp ha 100 000 kronor enligt 1939 års urtima riksdags beslut tillförts budgetutjämningsfonden. Vidare har av 1947/48 års anslag ett belopp av 2 000 000 kronor avsetts tills vidare icke skola tagas i anspråk. Å andra sidan har från och med innevarande budgetår behållningen av det för budgetåret 1946/47 under rubriken Trådgårdsundervisningen: Bidrag till byggnadsarbeten vid fruktodlingsskola anvisade reservationsanslaget å 150 000 kronor överförts till förevarande anslag. Från detta ha hittills beviljats statsbidrag å sammanlagt 12 948 203 kronor. Av för ändamålet tillgängliga medel återstå sålunda 2 401 797 kronor. Femton skolor, vilka tilldelats statsbidrag, åro berättigade till ytterligare bidrag å tillhoppa 4 912 000 kronor. Dessutom ha till lantbruksstyrelsen inkommit ansökningar om statsbidrag till nybyggnader m. m. från 39 skolor, representerande en sammanlagd byggnadskostnad av omkring 24 345 200 kronor, av vilket belopp omkring 17 711 300 kronor skulle erfordras såsom statsbidrag. Skulle för samtliga de byggnadsarbeten, för vilka ansökningar inkommit, beviljas statsbidrag under nästa budgetår, kommer sålunda att erfordras ett belopp av (4 912 000 + 17 711 300 =) i runt tal

22 623 000 kronor. Därutöver kunna enligt vad styrelsen har sig bekant förväntas inkomma ansökningar om byggnadsbidrag från ett flertal skolor.

Lantbruksstyrelsen finner det angeläget att betona, att byggnadernas tillstånd både beträffande skollokaler, lärarbostäder och ekonomibyggnader vid många lantbruksundervisningsanstalter fortfarande är synnerligen bristfälligt samt att det är nödvändigt, att skolorna inom rimlig tid få igångsätta planerade byggnadsarbeten. Även i nuvarande ekonomiska läge torde därför det stora byggnadsbehovet motivera en ökad investering beträffande lantbrukets skolbyggnader.

I sin förutnämnda promemoria föreslår 1950 års besparingsutredning, att beviljande av nya bidrag redan under innevarande budgetår skall begränsas inom en kostnadsram av 3 000 000 kronor. Under nästa budgetår borde bidragsramen enligt utredningen begränsas till 2 000 000 kronor. Enligt utredningens beräkning skulle under dessa förutsättningar något nytt anslag för budgetåret 1951/52 icke erfordras. Såsom motivering för sitt förslag anför utredningen i huvudsak följande.

Under budgetåret 1949/50 belastades förevarande anslag med cirka 1 580 000 kronor. Vid utgången av nämnda budgetår förelåg en kassamässig reservation av cirka 5 845 000 kronor. Härav voro dock enligt vad som inhämtats från lantbruksstyrelsen omkring 2 600 000 kronor bundna genom bidragsbeslut. Av återstående cirka 3 245 000 kronor skulle 2 000 000 kronor enligt särskilt beslut tills vidare icke tagas i anspråk. Av dessa medel ha emellertid 1 000 000 kronor sedermera frigjorts för användning under innevarande budgetår. Detta innebär att tillsammans med anslaget för budgetåret 1950/51 å 2 000 000 kronor för närvarande omkring 4 245 000 kronor äro disponibla för beviljande av nya bidrag. Härtill komma 1 000 000 kronor i anvisade men för närvarande spärrade medel.

1949 års riksdagsrevisorer påpekade i sin berättelse att två nyligen färdigbyggda lantbruksundervisningsanstalter hade en mycket hög byggnadsstandard. Vidare syntes det av föreliggande bidragsansökningar framgå, att även de skolor som för närvarande planerades kunde förväntas bliva synnerligen kostsamma. Revisorerna ville ifrågasätta, huruvida icke dessa skolbyggnader kunde få en något enklare och mindre kostsam utformning. Härigenom skulle anvisade medel kunna komma ett större antal skolor till godo.

Såväl ur rent statsfinansiell som ur allmänekonomisk synpunkt synes det enligt utredningen böra övervägas att begränsa bidragsgivningen från förevarande anslag. Vidare bör som riksdagens revisorer föreslagit en viss standardsänkning övervägas vid planerandet av nya anläggningar.

Departementschefen.

Med anledning av vad besparingsutredningen anförvt angående standarden för planerade skolbyggnader vill jag erinra om att 1949 års skolbyggnadskommitté i skrivelse den 31 mars 1950 — med förmälan, att kommittén utan erinran granskat av byggnadsstyrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen omarbetade lokalprogram rörande utformningen av byggnader för lantmanna- och lantushållsskolor — hemställde att Kungl. Maj:t måtte förordna, att dessa program skulle genom vederbörande myndigheter bekantgöras för att läggas till grund för upprättande av ritningar till nyssnämnda skolor. Dessa program inneburo i åtskilliga avseenden förenklingar i förhållande till den byggnadsstandard som dessförinnan tillämpats. Med

att statsbidrag skall utgå jämväl till anskaffning av maskiner till lanthushållsskolorna för undervisning rörande de viktigaste hushållsmaskinerna. Styrelsen tillstyrker föreningens framställning. Någon höjning av anslaget på grund av att bidrag skall kunna utgå även för berörda ändamål anser styrelsen icke vara erforderlig.

Departementschefen.

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag icke något att erinra. Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat belopp. Däremot kan jag icke för närvarande biträda förslaget att statsbidrag skall utgå jämväl till anskaffning av hushållsmaskiner till lanthushållsskolorna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.*: Bidrag till undervisningsmateriel för maskinundervisning för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[48] 34. Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	840 000	611 928
1950/51 (statsliggaren s. 773) ..	940 000	
1951/52 (förslag)	966 500	

Yrkanden. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall höjas med 103 900 kronor till 1 043 900 kronor. Vidare föreslår styrelsen att anslaget skall uppföras såsom förslagsanslag. I en vid skrivelsen fogad framställning (skr. 27/7 1950) anhåller Föreningen skogs- och lantbruksfilm om ett anslag å 70 000 kronor för budgetåret 1951/52. Av detta belopp avses 60 000 kronor för framställning av undervisnings- och instruktionsfilmer ävensom bildserier på jordbrukets och trädgårdsodlingens område samt 10 000 kronor för anordnande av lokala filmkurser.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår framgår av följande tablå, i vilken till jämförelse upptagits för budgetåret 1950/51 beviljade belopp.

	Anvisat för 1950/51	Föreslaget för 1951/52
1. Undervisningskurser med muntlig undervisning.	400 000	442 900
2. Undervisningskurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning	480 000	500 000
3. Studieresor	30 000	40 000
4. Undervisningsfilm och bildserier	30 000	40 000
5. Lägerkurser	—	21 000
Summa kronor	940 000	1 043 900.

6. Dessutom föreligger en framställning från lantbruksstyrelsen (skr. 14/10 1950), vari styrelsen hemställer att statsbidraget till kostnader för den skriftliga undervisningen, vilket i 4 § kungörelsen den 30 juni 1949 (nr 452) fastställts till högst två kronor för varje studiebrexsexemplar, skall höjas till högst två kronor 50 öre för varje sådant exemplar. I framställningen yrkar styrelsen därjämte, att till bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m. måtte anvisas dels å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51 ett anslag av 19 500 kronor och dels för budgetåret 1951/52 ett med ytterligare 32 500 kronor till 1 076 400 kronor höjt förslagsanslag.

Slutligen hemställer *hushållningssällskapens förbund* (skr. 16/10 1950), att de delar av förevarande anslag, vilka äro avsedda för kurser med muntlig undervisning samt för kurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning, skola uppföras såsom förslagsanslag.

M o t i v. 1. Ökningen under denna punkt betingas huvudsakligen av förslaget om att från och med budgetåret 1951/52 överföra trädskötar- och trädgårdsskötarkurserna samt de ambulerande trädgårdskurserna till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet (jfr s. 81). Av ökningen avse 27 000 kronor trädskötar- och trädgårdsskötarkurserna samt 4 500 kronor de ambulerande trädgårdskurserna.

Styrelsen beräknar vidare under denna anslagspost medel till bidrag å 11 400 kronor för avlönande av en undervisningskonsulent i Gävleborgs län. Därvid erinrar styrelsen om att Kungl. Maj:t den 14 april 1950 förklarar, att till nämnda läns hushållningssällskap finge — därest hushållningssällskapet anställde en befattningshavare i enlighet med vad sällskapet i skrivelse den 12 april 1950 föreslagit — utgå bidrag till bestridande av kostnaderna för befattningshavarens avlöning med belopp motsvarande den avlöning, som tillkommer befattningshavare i 26 lönegraden i statens löneplan nr 1.

Styrelsen överlämnar i detta sammanhang en skrivelse, vari ifrågavarande hushållningssällskap anmäler, att sällskapet från den 29 augusti 1950 anställt undervisningskonsulent, ävensom hemställer om bidrag för avlöning av denne befattningshavare under nästa budgetår.

2. Såsom motivering för höjningen under denna punkt framhåller lantbruksstyrelsen det stora behovet av undervisning på jordbrukets område samt den kombinerade undervisningens stora betydelse för alla dem, som ej ha möjlighet att genomgå en kurs vid någon av de fasta lantbruksundervisningsanstalterna. Denna form av undervisning omfattas med stort intresse av såväl egna företagare som arbetare inom jordbruk, trädgårdsskötsel och andra områden. Med hänsyn till det anförda ävensom till den stora efterfrågan på statsbidrag för dessa undervisningskurser föreslås för budgetåret 1951/52 bidragsmedel till 3 sammansatta och 475 ämneskurser.

3. Den föreslagna höjningen anses motiverad med hänsyn till studieresornas stora betydelse för jordbrukarbefolkningen och den stora efterfrågan på statsbidrag till dessa resor.

4. Uppräkningen betingas av de stegrade kostnaderna för framställning av film.

5. Beträffande medelsanvisning till lägerkurser anför lantbruksstyrelsen, att arbetsmarknadsstyrelsen under ett flertal år anordnat praktikläger i jordbruk och lantushåll för skolungdom. Dessa läger ha tillkommit i syfte dels att tillförsäkra jordbruket ett välbehövt extra tillskott av arbetskraft under sommaren, dels att bereda skolungdom möjlighet att praktisera i jordbruk och lantushåll och samtidigt göra en positiv arbetsinsats i jordbruksproduktionen. Då de flesta deltagarna komma från städer och samhällen, kunna lägren bidra till ökad förståelse för landsbygdens och jordbrukets speciella problem. Enligt lantbruksstyrelsens mening böra dylika läger även i fortsättningen anordnas. Då de äro ett led i ungdomens praktiska utbildning i jordbruk och lantushåll, har det ansetts lämpligt att verksamheten överföres från arbetsmarknadsstyrelsen till lantbruksstyrelsen. Lantbruksstyrelsen har ock förklarat sig villig att, därest erforderliga medel ställas till styrelsens förfogande, i samarbete med hushållningssällskapen och länsarbetsnämnderna från och med år 1951 anordna dylika praktikläger.

Enligt uppgift från arbetsmarknadsstyrelsen kunna kostnaderna för ett praktikläger beräknas till omkring 7 000 kronor. Därest tre läger anordnas under år 1951, skulle alltså erfordras ett belopp av 21 000 kronor.

6. Såsom motivering för denna framställning anför lantbruksstyrelsen bland annat följande.

Hermods korrespondensinstitut och Lantbruksförbundets tidskriftsaktiebolags korrespondensskola, som meddela korrespondensundervisning på lantbrukets och trädgårdsskötselns områden, ha erhållit priskontrollnämndens medgivande att höja priset för varje studiebrev med högst 50 öre. Priset har för läsåret 1950—1951 bestämts till två kronor 30 öre. Då enligt bestämmelse i 8 § reglementet den 30 juni 1949 (nr 451) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område kursundervisningen skall vara avgiftsfri, måste kostnaden för studiebreven utöver två kronor erläggas av den som anordnar kurserna, d. v. s. vanligen hushållningssällskapen.

Ekonomien hos de flesta sällskapen är hårt ansträngd. Att belasta sällskapen med ytterligare utgifter för ifrågavarande undervisning kan därför ej vara lämpligt. Det torde i och för sig icke kunna anses oskäligt att låta kursdeltagarna betala denna merkostnad. Detta skulle emellertid strida mot bestämmelsen om att kursundervisningen skall vara avgiftsfri. Enligt styrelsens mening bör merkostnaden för studiebreven bestridas av statsmedel. Antalet studiebrev per läsår beräknas uppgå till 65 000. En förhöjning av priset å varje studiebrev med 30 öre kommer sålunda att medföra en merkostnad av 19 500 kronor och en förhöjning med 50 öre en merkostnad av 32 500 kronor.

Behovet av undervisning är mycket stort och ansökningarna om statsbidrag till den kombinerade undervisningen överstiga väsentligt tillgängliga medel. Det torde därför icke vara lämpligt att en prishöjning av studiebreven skall medföra en minskning av kursantalet. Bidraget till varje kurs beräknas uppgå till cirka 1 000 kronor. Vid nuvarande medelsanvisning skulle sålunda en prishöjning med 30 respektive 50 öre medföra, att antalet kurser finge minskas med 19 å 20 respektive 32 å 33. Styrelsen föreslår därför, att erforderliga statsmedel skola anvisas för bestridande av berörda merkostnader.

För budgetåret 1950/51 ha beräknats 480 000 kronor till kurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning. I enlighet med vad nyss anförts

skulle detta belopp för täckande av en prishöjning av 30 öre per brev böra höjas med 19 500 kronor till 499 500 kronor.

Då priset å studiebreven och granskningen av desamma till följd av höjda lärar- och arbetslöner sannolikt kommer att stiga under läsåret 1951—1952, torde breven för nämnda läsår komma att betinga ett pris av minst två kronor 50 öre. En höjning av priset med 50 öre per brev skulle i enlighet med vad förut beräknats medföra en kostnadsökning av 32 500 kronor. Det för budgetåret 1951/52 beräknade anslagsbeloppet till den kombinerade undervisningen skulle i enlighet härmed böra höjas med 32 500 kronor till 532 500 kronor.

Hushållningssällskapens förbund har såsom motivering för sin framställning anfört i huvudsak följande.

Att bidraget till ifrågavarande verksamhet för närvarande är uppfört såsom obetecknat anslag har av flera skäl visat sig vara en mindre ändamålsenlig anordning. Särskilt menligt har denna anordning inverkat på kurserna med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning. Lantbruksstyrelsen kan nämligen med anslagets nuvarande konstruktion icke meddela dem, som ämna anordna undervisningskurser av här avsett slag, besked om huruvida statsbidrag kan utgå, förrän samtliga ansökningar om bidrag kommit styrelsen till handa och åtminstone en preliminär fördelning ägt rum av de tillgängliga medlen. Av denna anledning påbörjas kurserna ofta så sent, att de antingen icke hinna avslutas före vårbrukets början eller måste forceras på ett mindre lämpligt sätt. Därest anslaget uppföres såsom förslagsanslag i den del det avser kursverksamheten skulle dessa olägenheter försvinna.

Även om nu gällande bestämmelser för ifrågavarande utbildningsverksamhet trätt i kraft så sent som år 1949, har muntlig och kombinerad undervisning bedrivits hos hushållningssällskapen redan dessförinnan under en följd av år. Sällskapens utbildningsverksamhet har därför kunnat få den stadga, som torde vara en förutsättning för att medelsanvisningen skall kunna ske i form av ett förslagsanslag. Farhågorna för att medelsåtgången för ifrågavarande ändamål i samband med en ändring av anslagsformen skulle komma att öka, torde vara överdrivna, eftersom sällskapens utbildningsverksamhet redan fått den omfattning som med hänsyn till erforderliga resurser nu är praktiskt genomförbar.

Departementschefen.

Såsom jag förordat i det föregående torde medel till trädskötar- och trädgårdsskötarkurserna samt till de ambulerande trädgårdskurserna böra anvisas under förevarande anslag. Med hänsyn härtill bör statsbidraget till undervisningskurser med enbart muntlig undervisning ökas med 31 500 kronor. Däremot kan jag icke tillstyrka förslaget att nyssnämnda bidrag skall uppräknas med ett belopp motsvarande kostnaderna för en undervisningskonsulent hos Gävleborgs läns hushållningssällskap. Enligt min mening böra dessa kostnader kunna tillgodoses inom nuvarande bidragsram.

Såsom lantbruksstyrelsen anfört torde höjningen av priset för studiebreven från och med läsåret 1950/51 medföra ett ökat medelsbehov för kursverksamheten med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning. Styrelsen beräknar ökningen härför under innevarande och nästa budgetår till 19 500 respektive 32 500 kronor.

Beträffande merkostnaden för ifrågavarande kursverksamhet under innevarande budgetår torde eleverna vid kursernas påbörjande ha räknat med att undervisningen skulle vara avgiftsfri och bära sålunda icke åsamkas några utgifter härför. Det torde vidare icke vara rimligt att sällskapen, vilkas ekonomi redan är ytterst ansträngd, skola bära kostnadsökningen. Med hänsyn härtill anser jag mig bära förorda, att den beräknade merutgiften, 19 500 kronor, skall bestridas av statsmedel. Jag ämnar därför i annat sammanhang denna dag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å tilläggsstat till gällande riksstat för ändamålet anvisa ett anslag å nämnda belopp.

Vad därefter angår merkostnaden under nästa budgetår anser jag icke oskäligt att densamma skall bestridas av eleverna. Undervisningen kommer till följd härav icke längre att bli helt kostnadsfri för kursdeltagarna. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderlig författningsändring. Någon anslagshöjning för kursverksamheten med kombinerad undervisning under nästa budgetår behöver sålunda icke komma i fråga.

Lantbruksstyrelsen har vidare föreslagit, att styrelsen skall anordna praktikläger i jordbruk och lantbruk för skolungdom samt att medel härför skola upptagas under detta anslag. Jag finner emellertid icke skäl att förorda, att medel härför skola anvisas under förevarande anslag. Icke heller kan jag tillstyrka framställningen om höjd medelsanvisning till bidrag till studieresor samt till undervisningsfilm och bildserier. I nuvarande läge anser jag tvärtom, att beloppet till studieresor bör nedsättas med 5 000 kronor till 25 000 kronor. Anslaget bör slutligen enligt min mening även för nästa budgetår uppföras såsom obetecknat anslag.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde förevarande anslag bära upptagas med (940 000 + 31 500 — 5 000 =) 966 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 966 500 kronor.

[49] 35. Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande bi-
odling.

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 773)	15 000
1951/52 (förslag)	15 000

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) föreslår — med överlämnande av en framställning från Sveriges biodlares riksförbund — att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med oförändrat belopp.

I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[50] 36. Reseunderstöd för studier på jordbrukets område.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	15 000	21 448
1950/51 (statsliggaren s. 774) ..	15 000	
1951/52 (förslag)	75 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer om oförändrad anslagsanvisning för nästa budgetår.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla frågan om statsbidrag till svenska studieresor till Förenta Staterna, anordnade av den amerikanska Marshalladministrationen (ECA). För det sistförflutna budgetåret har ECA tilldelat Sverige ett bidrag å 50 000 dollar för tekniskt bistånd, avsett att bekosta svenska studieresor i USA. Bidraget har lämnats i den formen att ECA betalat uppehållet i USA för resedeltagarna. Resekostnaderna till USA ha däremot bekostats av deltagarna själva eller den organisation eller myndighet, som sänt ut dem. Jag torde få erinra om att Kungl. Maj:t sistlidna sommar i åtskilliga fall beviljat bidrag till dylika resekostnader för stats-tjänstemän. Då resorna gällt studier på jordbrukets område ha medlen anvisats från anslaget Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar. Kostnader för forskare på skogsbrukets område ha bestridits från fonden för skoglig forskning.

För innevarande år har ECA tilldelat Sverige 169 000 dollar för berörda ändamål. För dessa resor skall emellertid gälla att motvärde skall presteras. Deltagarna i studieresorerna skola visserligen fortfarande erhålla dollar genom ECA för att bestrida kostnaderna för uppehälle och resor i USA, men motsvarande belopp i kronor skall insättas på ett särskilt konto i riksbanken för att underlätta liknande utländska studieresor i Sverige. Deltagarna erhålla sålunda icke några dollar gratis, men få dem utan att behöva begära tilldelning av riksbankens dollarreserv. Därtill kommer förmånen att resan organiseras av ECA, varigenom möjligheter öppnas för att knyta värdefulla kontakter i USA.

Av det nu angivna beloppet äro i första hand något över 30 000 dollar avsedda för studier på jordbrukets och skogsbrukets område.

Ändamålet med ECA:s åtgärder för tekniskt bistånd är att öka, förbättra och förbilliga produktionen i de länder som tillhöra Parisorganisationen. Till deltagare i studieresorerna kan därför föreslås var och en som inom sitt verksamhetsområde på ett för landets produktion fruktbringande sätt kan utnyttja kunskaper om amerikansk teknik och amerikanska metoder. Studierna i USA kunna avse alla områden av betydelse för produktionen. Enligt min mening bör Sverige icke avvisa berörda erbjudande från ECA

att få till stånd ett ökat studieutbyte med utlandet. I de fall, då deltagarna i studieresorna äro anställda hos enskilda organisationer eller företag, torde några bidrag av statsmedel i regel icke vara påkallade. Med hänsyn till de betydande kostnaderna för resorna torde sådana bidrag däremot i allmänhet vara erforderliga, om statliga befattningshavare avses skola delta i desamma. Kostnaderna för dylika bidrag kunna icke i fortsättningen bestridas från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar. Jag föreslår därför, att för ifrågavarande ändamål 60 000 kronor skola beräknas under förevarande anslag för nästa budgetår. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (15 000 + 60 000 =) 75 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reseunderstöd för studier på jordbrukets område* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

E. Hästavel och boskapsskötsel m. m.

[51] 1. Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	467 000	455 286
1950/51 (statsliggaren s. 774) ..	473 000	
1951/52 (förslag)	442 300	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 17 200 kronor till 490 200 kronor enligt följande beräkning.

	Ökning	Minskning
1. Uppflyttning en lönegrad av den extra ordinarie personalen	16 339	
2. Vikarier för stallpersonal	900	
3. Skrivhjälp till Flyinge	1 700	
4. Höjd gottgörelse till hovslagaren vid Flyinge	300	
5. Löneklassuppflyttningar	1 569	
6. Indragning av beridarejänsten i Ca 20 vid Strömsholm ..		3 640
	20 808	3 640
	17 168	

M o t i v. 1. Försvarsverkens civila personals förbund har i olika skrivelser till lantbruksstyrelsen hemställt, att styrelsen hos Kungl. Maj:t måtte föreslå en sådan lönegradsplacering för stallbetjänterna vid statens hingstdepåer och stuteri, att dessa i lönehänseende bleve minst jämställda med arméns civila

remontryttare. Stallbetjänarna äro för närvarande placerade i lönegrad Ce 10. Remontryttarna ha genom beslut av 1947 års riksdag placerats i 11 lönegraden med hänsyn till de krav på kvalificerat yrkeskunnande, som måste ställas på dessa befattningshavare (se prop. 246/1947 sid. 86). Stallbetjänarna vid statens hingstdepåer och stuteri ha emellertid tidigare ansetts böra intaga samma löneställning som remontryttarna. Sålunda uppflyttades stallbetjänarna från och med budgetåret 1946/47 från lönegraden Eo 5 till lönegraden Eo 6 med hänsyn till remontryttarnas dåvarande placering i lönegraden MEo 6 (se IX ht 1946 s. 100). Under åberopande av vad i 1946 års statsverksproposition anförts beträffande stallbetjänarnas lönegradsplacering anser lantbruksstyrelsen sig böra intaga en välvilig inställning till personalförbundets framställningar.

En lönegradsuppflyttning av stallbetjänarna synes emellertid av flera skäl böra föranleda, att även de stallbetjänarna överordnade fodermarskarna och körmästarna skola uppflyttas en lönegrad. Dessa befattningshavare äro för närvarande placerade, fodermarsken och fodermarsken-stoöverskötaren vid Flyinge i lönegrad Ce 14, körmästaren vid Flyinge och fodermarsken vid Strömsholm i lönegrad Ce 13 samt körmästaren vid Strömsholm i lönegrad Ce 12. De erhöilo icke någon förbättrad löneställning, då stallbetjänarna från och med den 1 juli 1946 placerades i lönegraden Eo 6. Om stallbetjänarna uppflyttades ytterligare en lönegrad utan att nämnda befattningshavare i förmansställning samtidigt uppflyttas i samma mån skulle det ursprungliga avståndet i avlöningshänseende mellan stallbetjänarna och deras närmaste förmän komma att minska med ytterligare en lönegrad. Enligt lantbruksstyrelsens mening torde det ur organisatorisk synpunkt vara mindre lämpligt med en alltför obetydlig skillnad i avlöningshänseende mellan överordnad och underordnad personal. Därutöver synes det styrelsen, att det stora ansvar, som åvilar fodermarskarna och körmästarna, väl motiverar, att en lönegradsuppflyttning för stallpersonalen bör omfatta jämväl dessa. Endast under denna förutsättning anser styrelsen sig kunna förorda bifall till personalförbundets framställning. I en lönegradsuppflyttning torde jämväl böra inbegripas övriga till stallpersonalen hänförliga befattningshavare, nämligen nattvakterna (en vid varje depå) samt hushållerskan vid Flyinge. Nattvakterna äro för närvarande i likhet med stallbetjänarna placerade i lönegrad Ce 10 och hushållerskan i lönegrad Ce 3. Till nattvakter utses alltid därtill lämpade stallbetjänter. Vad angår hushållerskan torde hennes nuvarande lönegradsplacering i och för sig vara alltför låg.

Av den föreslagna höjningen med 16 339 kronor avse 14 741 kronor uppflyttning av 54 stallbetjänter, en stallbetjäntsaspirant och två nattvakter, 1 358 kronor uppflyttning av två fodermarskar, en fodermarsk-stoöverskötare och två körmästare, samt 240 kronor uppflyttning av hushållerskan.

2. På grund av den under föregående punkt förordade lönegradsuppflyttningen beräknas att ersättningen till vikarier för stallpersonalen under semester och sjukledighet kommer att ökas.

3. Såsom lantbruksstyrelsen anført i sina anslagsäskanden för budgetåret 1950/51 är det omöjligt att mot den nuvarande ersättningen, 2 500 kronor för år, erhålla ett heltidsanställt skrivbiträde å kontoret vid Flyinge. Tillfällig skrivhjälp kan icke erhållas på orten med hänsyn till dess belägenhet och storlek samt konkurrensen om arbetskraften från de intilliggande städerna Lund och Eslöv. Det föreslagna beloppet, 4 200 kronor, motsvarar närmast lön enligt 6 löneklassen i ortsgrupp 2.

4. Höjningen är föranledd av de verkliga utgifterna för hovvård under budgetåret 1949/50.

5. Uppräkningen under denna punkt är av automatisk karaktär.

6. Enligt beslut av 1950 års riksdag skall ifrågavarande beridaretjänst indragas i samband med att nuvarande innehavare vid utgången av år 1950 avgår med pension. Till avlöning åt beridaren har för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 4 940 kronor, vilket ungefärligen motsvarar halva årslönen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår kunna minskas med nyssnämnda belopp.

I anslutning härtill föreslår lantbruksstyrelsen att de göromål, som hittills enligt instruktionen för statens hingstdepåer och stuteri (SFS 11/1940) ålegat beridaren, skola överflyttas och fördelas på depåchefen, bokhållaren och fodermarsken vid Strömsholm. Därvid bör depåchefen övertaga dresstyrningen, bokhållaren vissa expeditionella göromål, bland annat sådana som sammanhånga med utstationeringen av depåns hingstar å beskillarstationer, samt fodermarsken ledningen av hingstarnas rastningsridning. Åt fodermarsken bör därjämte uppdragas att under depåchefen utöva befäl i stallet. Med hänsyn till att arbetsbördan och ansvaret därigenom kommer att ökas, anser styrelsen, att nyssnämnda befattningshavare i avvaktan på genomförandet av en allmän tjänsteförteckningsrevision övergångsvis böra tillerkännas särskilda arvoden. Arvodena böra utgå för depåchefen och bokhållaren med vardera 500 kronor och för fodermarsken med 300 kronor årligen.

Y t t r a n d e. I remissutlåtande över lantbruksstyrelsens framställning såvitt angår nyssnämnda arvoden till vissa befattningshavare vid Strömsholms hingstdepå avstyrker *statens lönenämnd* bifall till densamma.

Departementschefen.

Med beaktande av lönenämndens utlåtande anser jag mig icke kunna tillstyrka att särskild ersättning skall utgå till depåchefen, bokhållaren och fodermarsken vid Strömsholms hingstdepå för ökade göromål i samband med indragning av beridaretjänsten. Anslaget bör sålunda till följd av indragningen minskas med 4 900 kronor. Ej heller i övrigt är jag beredd att biträda lantbruksstyrelsens förslag i vidare mån än att anslaget på grund av beräknade löneklassförändringar och höjd gottgörelse till hovslagaren vid Flyinge bör uppräknas med 1 900 kronor. Slutligen bör icke-ordinarieposten generellt nedräknas med 25 000 kronor och i anslutning därtill posten rörligt tillägg med 2 700 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget uppföras med (473 000 + 1 900 — 4 900 — 25 000 — 2 700 =) 442 300 (— 30 700) kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 59 100 (— 4 300) kronor;

arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 2 300 (oförändrat) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 333 400 (— 23 300) kronor;

särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 1 600 (oförändrat) kronor;

rörligt tillägg 45 900 (— 3 100) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (59 100 + 2 300 + 333 400 + 1 600 + 45 900 =) 442 300 kronor.

Beridaretjänsten vid Strömsholms hingstdepå bör avföras ur personalförteckningen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens hingstdepåer och stuteri, som angivits i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för statens hingstdepåer och stuteri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	59 100
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	2 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	333 400
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	1 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	45 900

Summa kronor 442 300;

c) till Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 442 300 kronor.

[52] 2. Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	253 000	244 656
1950/51 (statsliggaren s. 775)	266 500	
1951/52 (förslag)	280 500	

Y r k a n d e n. Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 33 500 kronor till 300 000 kronor. Styrelsens beräkning av medelsbehovet framgår närmare av följande uppställning, i vilken till jämförelse medtagits beloppen i gällande omkostnadsstat.

	1950/51	1951/52
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	2 000	2 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	22 000	22 000
3. Expenser:		
a. Lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	8 000	8 000
b. Övriga expenser, <i>högst</i>	5 500	5 500
4. Övriga utgifter:		
a. Beklädnad, <i>förslagsvis</i>	12 000	12 000
b. Bränsle, <i>förslagsvis</i>	6 000	6 000
c. Furage, <i>förslagsvis</i>	120 000	140 000
d. Lantbeskällares underhåll, <i>förslagsvis</i>	68 000	70 000
e. Byggnaders underhåll, <i>förslagsvis</i>	37 000	45 000
f. Inventariers underhåll, <i>förslagsvis</i>	15 000	20 000
g. Jordbruket, <i>förslagsvis</i>	15 500	21 500
h. Hästskötarskola	2 500	2 500
i. Häst- och fölinköp	120 000	120 000
j. Hästsjukvård, <i>förslagsvis</i>	2 500	2 500
k. Utskylder och utgifter i övrigt, <i>förslagsvis</i>	21 500	27 000
Summa utgifter	457 500	504 000
I n k o m s t e r:		
5. Hyres- och arrendemedel samt såld grässkörd m. m.	40 000	40 000
6. Sålda hästar	40 000	54 000
7. Språngavgifter	100 000	100 000
8. Inkomster i övrigt	11 000	10 000
Summa inkomster	191 000	204 000
S a m m a n d r a g:		
Utgifter	457 500	504 000
Inkomster	191 000	204 000
Nettoutgift	266 500	300 000.

M o t i v. 4 c. Den föreslagna ökningen motiveras dels med medelsåtgången, vilken under budgetåret 1949/50 uppgick till 136 000 kronor, dels med den beräknade upphandlingen under innevarande budgetår. Lantbruksstyrelsen har därvid utgått från ett behov av 260 000 kilogram havre, 355 000 kilogram hö och 305 000 kilogram halm till ett inköpspris av respektive 24, 14 och 5 öre per kilogram. Därutöver har styrelsen räknat med utgifter för

inköp av erforderliga kvantiteter fodermorötter och tillskottsfoder såsom vetekli, linfrö och levertran m. m.

4 d. Ökningen beror på stigande kostnader i samband med utstationeringen av depåernas hingstar.

4 e. Lantbruksstyrelsen framhåller ånyo, att anslagsposten till byggnaders underhåll länge varit alltför snävt begränsad. I avvaktan på att moderniseringen av tjänstebostäderna och de övriga byggnaderna skall avslutas ha under de senaste åren endast oundgängligen nödvändiga reparations- och underhållsarbeten kunnat utföras. Enbart vid Flyinge finnes ett sjuttioal byggnader, som kräva sitt underhåll. Lantbruksstyrelsen kan ej utan höjning av anslagsposten hålla detta omfattande byggnadsbestånd i ett nöjaktigt och försvarligt skick. Av posten äro även under budgetåret 1951/52 10 000 kronor avsedda att tagas i anspråk för det påbörjade arbetet med iståndsättande av hägnaderna kring betesmarkerna vid Flyinge. Sedan detta arbete slutförts kunna fler betesdjur mottagas. Detta kommer att medföra en icke oväsentlig ökning av inkomstposten hyres- och arrendemedel samt såld grässkörd m. m.

4 f. Under de två sistförflutna åren ha, förutom ett tjugotal ridsadlar, icke kunnat anskaffas några hästutrustningspersedlar i nämnvärd omfattning. Detta har medfört stegrade utgifter för reparation av äldre persedlar. Under budgetåret 1951/52 behöva vidare inköpas ett antal arbetsåkdon, en slättermaskin samt viss brandsläckningsmateriel m. m. Icke minst ur arbetsskyddssynpunkt är det nödvändigt, att vagnparken och stallpersedlarna i möjlig mån underhållas och förnyas.

4 g. Det belopp, som för innevarande budgetår ställts till förfogande för kalkning och övergödsling av betesmarkerna vid Flyinge, har icke varit tillräckligt. Vidare har styrelsen planerat att för en beräknad kostnad av 1 500 kronor framdraga vattenledning till tre av beteshagarna vid Flyinge. Dessa skulle samtidigt uppdelas i smärre hagar. Därigenom skulle betesmarkerna kunna utnyttjas mera rationellt än vad hittills varit fallet.

4 k. Höjningen av denna post motiveras liksom i anslagsäskandena för innevarande budgetår med att den förestående fastighetstaxeringen kan beräknas medföra avsevärt höjda taxeringsvärden å byggnader och därav föranledda ökade utgifter för skatter.

6. Under budgetåret 1949/50 har genom försäljning av hästar influtit 68 724 kronor eller i det närmaste 29 000 kronor mer än beräknat. Även om denna försäljning under budgetåret 1951/52 numerärt kommer att bli av ungefär samma omfattning, vågar lantbruksstyrelsen med hänsyn till möjligen fallande hästpriser likväl icke räkna med större ökning å inkomstposten än 14 000 kronor.

8. Minskningen har beräknats med hänsyn till de verkliga inkomsterna under budgetåret 1949/50.

Departementschefen.

Den för nästa budgetår begärda anslagsökningen kan jag icke tillstyrka i vidare mån än att jag föreslår att posten furage skall uppräknas med 20 000 kronor till 140 000 kronor och posten byggnadsunderhåll med 8 000 kronor till 45 000 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot lantbruksstyrelsens beräkning av de särskilda inkomstposterna skulle den för budgetåret 1951/52 erforderliga medelsanvisningen till omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri uppgå till (266 500 + 20 000 + 8 000 — 14 000 =) 280 500 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa ny stat för anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 280 500 kronor.

[53] **3. Statens hingstdepåer och stuteri: Byggnadsarbeten.**

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 775)	105 000
1951/52 (förslag)	83 000

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med 140 000 kronor. Därav avses 83 000 kronor för nybyggnad av ett betjäningshus vid Flyinge och 57 000 kronor för nybyggnad av ett isoleringsstall vid samma depå. Beträffande motiveringen för ifrågavarande byggnadsarbeten, vilka föreslagits redan i samband med anslags-
 äskandena för innevarande budgetår, hänvisas till IX ht 1950 s. 100 under punkterna 2 och 3.

Departementschefen.

Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa investeringsverksamheten är jag icke beredd att tillstyrka de för nästa budgetår planerade byggnadsarbetena i samma omfattning som lantbruksstyrelsen föreslagit. Jag kan sålunda endast förorda, att medel skola anvisas för nybyggnad av ett betjäningshus vid Flyinge. För ändamålet torde i riksstaten för nästa budgetår böra upptagas ett reservationsanslag av 83 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hingstdepåer och stuteri: Byggnadsarbeten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 83 000 kronor.

[54] 4. Hästavelns befrämjande.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 206 200	1 229 599
1950/51 (statsliggaren s. 776)	1 136 200	
1951/52 (förslag)	1 116 200	
<p>Utöver det av 1950 års riksdag anvisade anslaget disponeras under innevarande budgetår för ändamålet ett belopp av 300 000 kronor av en vid utgången av budgetåret 1949/50 förefintlig reservation å anslaget. Fördelningen av hela det sålunda disponibla beloppet, 1 436 200 kronor, å olika ändamål framgår av följande sammanställning.</p>		
1. Hästpremieringen		
a. årsarvoden till premieringsnämndsordförandena ...	10 500	
b. särskilda dagarvoden m. m.	56 500	
c. penningpris m. m.	310 000	377 000
2. Uppfödnings- och andra premier		
a. varmlodiga avelsston	20 000	
b. varmlodiga hingstar	10 000	
c. remonter	107 200	
d. varmlodiga ackordshästar	15 000	
e. av remonteringsnämnd uttagna avelsston	30 000	
f. nordsvenska ackordshästar	50 000	232 200
3. Särskilda bidrag för främjande av nordsvensk hästavel		
a. bidrag för framstående ston	2 000	
b. främjande av enskild hingsthållning	50 000	
c. kostnader för inköp och försäljning av avelsston genom hushållningssällskapens försorg	20 000	
d. betäckningsbidrag	10 000	
e. gemensamhetsbeten för unghästar	125 000	207 000
4. Understöd åt hästavelsföreningar m. m.		
a. svenska ridsportens centralförbund	100 000	
b. jockeyklubben	50 000	
c. avelsföreningen för svenska varmlodiga hästen ...	35 000	
d. de svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund	30 000	
e. svenska travsportens centralförbund	60 000	
f. föreningen nordsvenska hästen	15 000	
g. riksföreningen för ridningens främjande, ridfrämjandet	70 000	
h. till Kungl. Maj:ts föfogande utöver a.—g.	100 000	460 000
5. Understöd till hovvårdsföreningar och ambulerande hovslagare		
		100 000
6. Understödjande åtgärder i allmänhet å hästavelns område		
		60 000
Summa kronor		1 436 200.

4. Till understödjande åtgärder på hovvårdens område har för budgetåret 1949/50 anvisats 70 000 kronor. Trots sträng gallring av bidragsansökningarna har detta belopp emellertid icke på långt när varit tillräckligt för att understöd skulle kunna lämnas i den omfattning, som gällande bestämmelser medgivit. Enligt dessa bestämmelser kan understöd utgå till hovvårdsförening med högst 1 500 kronor per år för varje hos föreningen anställd hovslagare och till ambulering hovslagare med 750 kronor årligen. Vid fördelningen av förenämnda belopp å 70 000 kronor ha emellertid understöden måst begränsas till 400 kronor respektive 189 kronor. För budgetåret 1950/51 stå visserligen 100 000 kronor till förfogande för ändamålet. Med hänsyn till att föreningsverksamheten på hovvårdens område befinner sig i livlig utveckling och då det är angeläget att bidragen kunna hållas på en sådan nivå, att deras värde icke blir rent illusoriskt, torde emellertid anslagsposten böra höjas ytterligare.

5. Beträffande förslaget om understöd åt ardennerhingstföreningar åberopar lantbruksstyrelsen ånyo den motivering som styrelsen lämnat i sina äskanden för innevarande budgetår (jfr IX ht 1950 s. 102). Styrelsen framhåller, att förhållandena inom ardenneraveln därefter icke förbättrats. Om ardennerhingstföreningarna icke få ekonomisk hjälp kan det befaras, att de måste inskränka eller i vissa fall helt upphöra med sin verksamhet. En sådan utveckling skulle lända till betydande förfång för hela denna avelsriktning.

1950 års besparingsutredning har i förutnämnda promemoria föreslagit, att förevarande anslag skall upptagas med högst 670 000 kronor. Utredningen har härvid utgått från att den årliga utgiftsramen för hästavelns befrämjande skall begränsas till 1 220 000 kronor samt att en reservation av cirka 550 000 kronor kan beräknas föreligga vid ingången av budgetåret 1951/52. Beträffande de besparingsmöjligheter, som framkommit vid utredningens granskning av anslaget, anför utredningen i huvudsak följande.

Beträffande hästpremieringen beräknades år 1947, att merkostnaden för utdelande av skådepenningar av silver i stället för av vitmetall skulle uppgå till 23 000 kronor. Detta belopp torde kunna inbesparas genom en återgång till vitmetall. Utredningen anser emellertid att man på denna punkt bör taga ytterligare ett steg och införa diplom i stället för skådepenningar. Därigenom skulle ytterligare besparing kunna ernås.

I fråga om uppfödnings- och andra premier samt särskilda bidrag för främjande av nordsvensk hästavel bör det enligt utredningens mening övervägas att till fjärde huvudtiteln överföra sådana utgiftsändamål, som i första hand motiveras av beredskapssynpunkter. Härigenom skulle uppnås att storleken av här avsedda utgifter kontinuerligt finge anpassas efter de militära myndigheternas uppfattning om arten och omfattningen av behovet av hästar för beredskapsändamål. Endast kostnader för främjande av hästavel, som i första hand betingas av jordbrukets och skogsbrukets behov, synas böra belasta förevarande anslag.

Vad angår understöd åt hästavelsföreningar m. m. får utredningen föreslå en nedskärning till 300 000 kronor, vilken torde kunna åstadkommas på följande sätt. Delposten 4 h) å 100 000 kronor synes böra helt indragas. Eventuella utgifter under denna delpost torde i fortsättningen i mån av tillgång på medel böra bestridas från nionde huvudtitelns anslag till extra ut-

gifter. Utredningen föreslår vidare, att anslagen till svenska ridsportens centralförbund, jockeyklubben, avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen, de svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund, svenska travsportens centralförbund, föreningen nordsvenska hästen och riksföreningen för ridningens främjande skola indragas eller minskas med ett sammanlagt belopp av 60 000 kronor.

Delposten till understödande åtgärder i allmänhet å hästavelns område å 60 000 kronor synes utan större olägenhet kunna minskas till 30 000 kronor.

Departementschefen.

Tillämpningen av det nya hästpremieringsreglementet medför, att medelsbehovet för penningpris m. m. vid hästpremieringen ökar med 80 000 kronor. Denna post torde därför böra höjas med detta belopp. Med hänsyn till de skäl, som lantbruksstyrelsen anfört, anser jag mig vidare böra förorda, att posten för understöd till hovvårdsföreningar och ambulering hovslagare skall uppräknas med 25 000 kronor till 125 000 kronor. Å andra sidan synes anslaget på grund av minskat medelsbehov för uppfödning- och andra premier till nordsvenska ackords- och stamdraghästar kunna nedräknas med 25 000 kronor. Övriga av styrelsen framlagda förslag är jag icke beredd att biträda.

Jag delar besparingsutredningens uppfattning att i nuvarande läge viss besparing bör kunna göras å förevarande anslag. Enligt min mening kan dock icke göras så stor nedskärning som den utredningen ansett möjlig. Jag anser sålunda att man i detta hänseende icke bör räkna med större belopp än 100 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra vilka poster som skola nedsättas för att uppnå denna utgiftsminskning. Till utredningens förslag att vissa utgiftsändamål skola överföras till fjärde huvudtiteln är jag icke nu beredd att taga ställning.

Till hästavelns befrämjande torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas (1 436 200 + 80 000 — 100 000 =) 1 416 200 kronor. Då man enligt min mening icke bör taga i anspråk större belopp än 300 000 kronor av den reservation, som beräknas föreligga vid ingången av budgetåret 1951/52, synes anslaget böra uppföras med 1 116 200 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda och i det föregående förordat skulle för olika hästavelsändamål för nästa budgetår böra beräknas sammanlagt 1 982 800 kronor enligt följande sammanställning:

Stuteribyrån i lantbruksstyrelsen		
Avlöningar	52 800	
Omkostnader	8 000	60 800
Statens hingstdepåer och stuteri		
Avlöningar	442 300	
Omkostnader	280 500	
Byggnadsarbeten	83 000	805 800
Hästavelns befrämjande		1 116 200

Summa kronor 1 982 800.

Riksräkenskapsverket har beräknat, att under budgetåret 1951/52 komma att inflyta cirka 7 500 000 kronor i totalisatormedel.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hästavelns befrämjande* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 1 116 200 kronor.

[55] 5. Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	337 000	329 755
1950/51 (statsliggaren s. 777)	337 000	
1951/52 (förslag)	367 500	

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med 367 500 kronor. Detta belopp överstiger medelsanvisningen för innevarande budgetår med 30 500 kronor. Ökningen, vilken föranledes av att nya bidragsgrunder skola tillämpas från och med budgetåret 1951/52 (SFS 530/1950), hänför sig med respektive 3 000 kronor och 27 500 kronor till enskild och samfälld tjurhållning. *Lantbruksstyrelsen* anför härom i huvudsak följande.

Under en följd av år ha Stockholms läns och stads samt Kalmar läns norra hushållningssällskap erhållit statsbidrag med vardera 1 000 kronor för att till enskilda tjurhållare utlämna bidrag till inköp av tjurkalvar. Enligt de nya bidragsgrunderna kunna samtliga hushållningssällskap, inom vilkas områden behov av nyssnämnda bidragsverksamhet föreligger, beredas möjlighet att få dylikt bidrag. Ifrågavarande bidragsverksamhet har därjämte utvidgats till att avse även vissa ungtjurar.

Vid beräkningen av medelsbehovet för samfälld tjurhållning under budgetåret 1951/52 har *lantbruksstyrelsen* utgått från att tjurföreningarna tillhoppa komma att hålla omkring 4 000 tjurar. Enligt de nya bidragsreglerna torde sålunda böra beräknas ett statsanslag av $(4\,000 \times 75 =) 300\,000$ kronor för grundbidrag till tjurföreningarna för underhåll av tjur. Beträffande tilläggsbidrag till tjurföreningarna synes antalet avkommebedömda tjurar kunna uppskattas till cirka fyra procent av föreningarnas hela tjurbestånd. För sistnämnda ändamål torde sålunda erfordras en medelsanvisning av $\left(\frac{4\,000 \times 4 \times 100}{100}\right) = 16\,000$ kronor. Då för den samfällda tjurhållningen under innevarande budgetår anvisats ett anslag av 288 500 kronor utgör medelsbehovet för samma ändamål under nästa budgetår en merutgift av 27 500 kronor.

Jag torde här få anmäla att de sakkunniga¹, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1948 tillkallats för att utreda frågan om avhor-

¹ De sakkunniga ha varit riksdagsmannen B. S. Norup, Knislinge, tillika ordförande, ordföranden i Svenska lantarbetareförbundet A. Johansson, professorn vid veterinärhögskolan N. Lagerlöf, vice ordföranden i avelsföreningen för svensk röd och vit boskap kaptenen S. H. Schale, Husby, Vretstorp, samt riksdagsmannen G. L. Svensson, Vä, Reftele.

ning av tjurkalvar, den 22 augusti 1950 avlämnat ett betänkande med förslag i ämnet. Förslaget innebär att statsmakterna skola främja avhorning av tjurkalvar på så sätt att det såsom villkor för att tjurförening skall äga erhålla statsbidrag skall föreskrivas att föreningen håller tjur, som är avhornad eller tillhör kullig ras. Villkoret skall dock endast äga tillämpning å tjurar som äro födda efter utgången av år 1951.

I betänkandet framhålles inledningsvis att i vårt land årligen i medeltal inträffa 7 å 8 dödsfall, vilka förorsakats genom stångning av nötkreatur. Av samma anledning torde därjämte omkring 20 invaliditetsfall inträffa per år. Även om andra djur än nötkreatur tillsammans förorsaka något flera olyckor än vad nötkreaturen vålla genom stångning eller eljest synes det angeläget att man i görlig mån försöker nedbringa antalet stångningsolyckor och verkningarna av desamma. Närvaron av horn kan under vissa omständigheter vara ägnad att medföra större skada än vad fallet eljest skulle ha varit. Även avhornade eller obehornade nötkreatur kunna emellertid genom stångning vålla olyckor med svåra följder. En allmänt genomförd avhorning kan därför icke eliminera risken för dylika olycksfall. Den erfarenhet, som hittills vunnits rörande avhorningens inflytande på skadefallen genom stångning, är vidare relativt begränsad. Enligt de sakkunnigas mening kan dock en avhorning väntas minska risken för dylika olyckor.

Då de flesta allvarliga stångningsolyckor förorsakas av tjurar, bör man enligt de sakkunniga i främsta rummet söka minska omfattningen av de på denna väg uppkomna skadefallen. Med denna utgångspunkt ha de sakkunniga överlagt med vissa avelsföreningar och liknande organisationer för att utröna deras inställning till spörsmålet om avhorning. I betänkandet anföres att de sakkunniga vid dessa överläggningar funnit allmän förståelse för de fördelar, som avhorning medför. Styrelsen för avelsföreningen för svensk låglandsboskap har även sedermera hos föreningens medlemmar förordat avhorning av både tjur- och kvigkalvar. Förvaltningsutskottet hos avelsföreningen för svensk röd och vit boskap har uttalat, att föreningen bör medverka till en frivillig avhorning av tjurkalvar. Vidare har riksorganisationen Sveriges seminföreningar vid sitt årsmöte sommaren 1950 beslutat uppdraga åt organisationens styrelse att vidtaga åtgärder för avhorning av seminföreningarnas tjurar. Därvid har förutsatts att föreningarna efter viss övergångstid icke längre skola köpa behornade ungtjurar.

De sakkunniga anföra härefter att de med hänsyn till svårigheten att fullt exakt precisera den betydelse, som förekomsten eller frånvaron av horn har för en genom stångning förorsakad skada, icke anse sig böra föreslå bestämmelser av tvingande natur i fråga om avhorning. Det intresse för frågan, vilket de funnit vara för handen hos de därav berörda jordbrukaresammanslutningarna, vittnar enligt deras mening även om att dylika bestämmelser icke erfordras. Bland annat av nu anförda skäl förorda de sakkunniga, att en obligatorisk avhorning av tjurkalvar ej skall före-

förbund har vid sitt utlåtande fogat yttranden av åtskilliga hushållningssällskap.

Det förslag, som de sakkunniga framlagt, har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i så gott som samtliga remissutlåtanden. Hushållningssällskapens förbund har emellertid anmärkt att den föreslagna bestämmelsen kommer att innebära ett visst tvång för tjurföreningarna. Om uppfödarna icke helt följa avelsföreningarnas rekommendationer om avhorning av tjurkalvar, kan det befaras att det tjurmaterial, som står till tjurföreningarnas förfogande, till en början blir mindre och tjurpriserna till följd därav stiga. Förbundet lutar därför närmast åt den uppfattningen att en bestämmelse om avhorning bör gälla vid försäljning av tjurar. Detta kan exempelvis genomföras så att som villkor för att tjur skall få säljas vid en av avelsförening anordnad auktion uppställs att tjuren är avhornad eller tillhör kullig ras.

Lantbruksstyrelsen anser att en avhorning av tjurar säkrare kan åstadkommas genom en föreskrift om att endast tjur, som avhornats eller som saknat horn vid födelsen, får införas i riksstambok över nötkreatur. Samma uppfattning har uttalats av *Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*. Å andra sidan har *Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* — som tillstyrkt kommitténs förslag — uttalat sin tillfredsställelse över att avhorning icke gjorts till villkor för stambokföring.

Lantbruksstyrelsen har vidare anmärkt att frånvaron av horn icke med nödvändighet är bunden vid viss rastyp. De sakkunnigas förslag bör därför, om det godtages, erhålla en sådan lydelse att statsbidrag till tjurförening skall utgå allenast för underhåll av tjur, som vid födelsen saknar horn eller som avhornats. Eftersom statsbidrag för tjurhållning kan utgå även till enskilda tjurhållare, bör villkoret vidare gälla även de sistnämnda.

Beträffande sättet för utförande av avhorningen har veterinärstyrelsen anmärkt, att avhorning bör få utföras av annan person än veterinär endast under förutsättning att tjänsteveterinär funnit vederbörande vara i stånd att nöjaktigt utföra behandlingen och utfärdat intyg därom. Behandlingen bör lämpligen företagas, då kalven har en ålder av 2—6 veckor. Är djuret mer än två månader gammalt bör endast veterinär få utföra avhorning. Å andra sidan har bland andra *Riksförbundet Landsbygdens folk* uttalat tillfredsställelse över att den metod, som de sakkunniga rekommenderat, är så enkel, att den kan skötas av kontrollassistenter, lantbrukarna själva eller ladugårdsförmän.

Departementschefen.

Mot lantbruksstyrelsens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag har jag icke något att erinra. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (337 000 + 3 000 + 27 500 =) 367 500 kronor.

I detta sammanhang torde jag även få upptaga frågan om åtgärder från statsmakternas sida för att främja avhorning av tjurkalvar. På sätt framhållits i det betänkande, vilket avgivits i denna fråga, inträffar årligen ett

relativt stort antal olyckor genom stångning av nötkreatur. Även om olycksfallsriskerna ej helt kan elimineras genom avhorning torde det likväl vara klart, att densamma skulle kunna väsentligt minskas genom en sådan åtgärd. Av flera skäl torde det emellertid vara lämpligt, att man i vart fall tills vidare begränsar sig till att söka åstadkomma en avhorning av tjurar. I likhet med de sakkunniga anser jag vidare, att man i första hand bör söka lösa denna fråga på frivillighetens väg. Jag kan likaså ansluta mig till den i betänkandet framförda uppfattningen att det för detta ändamål bör föreskrivas att statsbidrag till tjurförening skall utgå endast under villkor, att föreningen håller tjur som saknar horn. Bestämmelsen bör av praktiska skäl äga tillämpning endast på tjurar, födda efter utgången av år 1951. På sätt lantbruksstyrelsen påpekat, bör motsvarande bestämmelse gälla i fråga om enskild tjurhållare, som uppbär statsbidrag. Närmare föreskrifter beträffande avhorningens utförande torde få meddelas av lantbruksstyrelsen efter samråd med veterinärstyrelsen. Jag vill i detta sammanhang endast framhålla att jag i likhet med de sakkunniga anser, att avhorningen regelmässigt bör kunna utföras av annan än veterinär, exempelvis av kontroll-assistent eller ladugårdsförman som erhållit erforderlig handledning på området. Bifalles förslaget torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga författningsbestämmelser.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 367 500 kronor.

[56] 6. *Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	341 400	337 950
1950/51 (statsliggaren s. 778)	348 400	
1951/52 (förslag)	383 400	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 51 800 kronor till 400 200 kronor. Højningen utgör ett resultat av följande ändringar i gällande anslagsfördelning.

	1950/51	Ökning	Minskning
1. Kontroll av nötkreatursbesättningar genom besök av kontrollassistent eller genom provmjölkkningsring	262 900	107 000	
2. Verksamhetens övervakning m. m.			
a. hushållningssällskapen	43 600		43 600
b. kontrollnämnden	20 400		15 400
3. Demonstrationsförsök	7 000	3 800	
		<u>110 800</u>	<u>59 000</u>
		+ 51 800	

Motiv. 1. Under kontrollåret 1948/49 ha hushållningssällskapen enligt till lantbruksstyrelsen inkomna redogörelser haft utgifter för A-, B- eller C-kontroll av beskaffenhet att författningsenligt kunna bestridas av statsmedel med i runt tal 340 500 kronor. Då allenast 260 350 kronor stodo till förfogande för ändamålet, fingo sällskapen under sagda år vidkännas en oförutsedd merutgift av cirka 80 000 kronor. Motsvarande merutgift avseende löpande kontrollår kan icke beräknas med säkerhet. Sällskapen ha emellertid i sina ansökningar om statsbidrag för år 1950 uppskattat anslagsbehovet till sammanlagt omkring 356 700 kronor. Då allenast 262 900 kronor anvisats för ändamålet torde sällskapens i årsstaten beräknade utgifter för ändamålet sålunda komma att överskridas med cirka 94 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen erinrar i detta sammanhang vidare om de nya bidragsbestämmelser, som 1950 års riksdag beslutat. Enligt dessa bestämmelser skola de årliga bidragen för B- och C-kontroll höjas, i förstnämnda fall från högst 10 kronor till högst 15 kronor för besättning och i sistnämnda fall från 50 öre till 1 krona för ko. Härigenom torde anslagsbehovet för ifrågasvarande ändamål komma att ökas med ytterligare cirka 30 000 kronor. Från detta belopp bör emellertid, då kontrollföreningar och provmjölkkningsringar enligt samma riksdagsbeslut ej längre skola äga åtnjuta organisationsbidrag, frånräknas cirka 7 000 kronor.

2. Lantbruksstyrelsen framhåller, att styrelsen i sina anslagsäskanden för hushållningssällskapens avlöningar (jfr punkt 84) föreslagit, bland annat, att en husdjursinstruktörsbefattning skall inrättas hos varje sällskap. Vid bifall härtill torde det icke längre bliva nödvändigt att anvisa särskilda medel för övervakning av kontrollföreningsverksamheten genom hos sällskapen anställda överkontrollassistenter. Utgifterna under förevarande anslagsrubrik komma därigenom att minskas med 43 600 kronor. Vissa besparingar kunna därjämte vinnas genom att den övervakning, som kontrollnämnden bedriver med särskilda hos nämnden anställda överkontrollassistenter, icke längre kommer att erfordras. För nästa budgetår torde medel endast behöva anvisas till bestridande av kostnaderna för nämndens egentliga verksamhet — såsom sammanträden, arvode åt sekreterare och expenser. Härför erfordras ett belopp av 5 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen erinrar vidare om att under de senaste åren ur fonden för hornboskaps- och fåravelns förädling utgått bidrag till kontrollnämndens verksamhet med cirka 12 000 kronor årligen. Fonden beräknas emellertid vara helt förbrukad vid utgången av innevarande budgetår. Där est nyssberörda husdjursinstruktörsbefattningar icke skulle komma att inrättas, måste anslaget till kontrollnämnden höjas med 12 000 kronor för att dess verksamhet skall kunna upprätthållas på samma sätt som hittills.

3. Ökningen motiveras av att intresset för demonstrationsförsöken torde komma att stiga.

Departementschefen.

Den föreslagna höjningen av anslagsbeloppet för verksamhetens uppehållande anser jag mig kunna biträda endast i vad densamma föranledes av de nya bidragsbestämmelserna för B- och C-kontroll. Lantbruksstyrelsen har beräknat merutgiften härför till cirka 30 000 kronor. Detta belopp kan emellertid minskas med omkring 7 000 kronor, då organisationsbidrag ej längre skola utgå till kontrollföreningar och provmjölkkningsringar. Enligt denna beräkning, vilken synes kunna godtagas, torde anslaget böra uppräknas med 23 000 kronor.

Såsom jag skall anföra vid behandlingen av avlöningsanslaget för hushållningssällskapen är jag för närvarande icke beredd att tillstyrka inrättandet av husdjursinstruktörsbefattningar hos sällskapen. Den centrala övervakningen av kontrollverksamheten torde sålunda böra fortgå i nuvarande form. Med hänsyn härtill och då fonden för hornboskaps- och fåravelns förädling väntas vara helt förbrukad vid utgången av innevarande budgetår, förordar jag att anslaget till kontrollnämnden skall höjas med 12 000 kronor.

För demonstrationsförsök torde under nästa budgetår böra beräknas ett oförändrat belopp av 7 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle förevarande anslag för nästa budgetår behöva upptagas med $(348\,400 + 23\,000 + 12\,000 =)$ 383 400 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 383 400 kronor.

[57] 7. Diverse åtgärder på husdjursavelns område m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	136 400	126 353
1950/51 (statsliggaren s. 778) ..	124 200	
1951/52 (förslag)	100 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, med överlämnande av framställningar från Svenska fåravelsföreningen och Sveriges fjäderfäavelsförening om statsbidrag med respektive 15 000 och 52 000 kronor, att anslaget för budgetåret 1951/52 skall uppföras med 131 400 kronor. Härvid har styrelsen för främjande av svin-, får-, get-, fjäderfä- och kaninaveln beräknat respektive 39 000, 35 700, 2 000, 45 700 och 9 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär beräkningen en ökning av beloppet till fjäderfäavelns främjande med 7 200 kronor. Ökningen föranledes av förslag om löneroglering och anslutning till statens pensionsanstalt för Svenska fjäderfäavelsföreningens tjänstemän. Såsom motivering för detta förslag anför styrelsen bland annat följande.

Fjäderfäavelsföreningen har i sin förenämnda framställning anmält, att föreningens styrelse fastställt särskilt tjänstereglemente för inträde i statens pensionsanstalt. Enligt detta reglemente skulle föreningens tjänstemän åtnjuta samma löneförmåner som motsvarande befattningshavare hos hushållningssällskapen. Föreningens utgifter skulle därigenom ökas med 13 408 kronor 88 öre för år, därav 8 370 kronor beräknats för avlöningar och 5 038 kronor 88 öre för pensionsavgifter.

Enligt lantbruksstyrelsens mening är det angeläget, att föreningen skall beredas möjlighet att med sina tjänstemän vinna anslutning till statens pensionsanstalt. Detta önskemål torde dock kunna tillgodoses med lägre kostnad än föreningen förutsatt.

De av föreningsstyrelsen beräknade pensionsavgifterna avse en sekreterare, två konsulenter, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde samt en förman och en hönsskötare vid föreningens kontrollstation. De två sistnämnda befattningarna torde icke vara av sådan art att deras innehavare skäligen böra vinna anslutning till statens pensionsanstalt. Befattningen såsom kontorsbiträde synes upprätthållas av extra, för halvt år anställd personal, vilken ej heller kan komma i åtnjutande av pensionsförmåner.

För övriga nu nämnda befattningshavare har föreningens styrelse fastställt löneförmåner motsvarande följande lönegrader i det statliga avlöningsreglementet, nämligen för sekreteraren lönegrad Ca 31, för konsulenterna lönegrad Ca 26 och för kanslibiträdet lönegrad Ca 11.

Enligt lantbruksstyrelsens mening synes det icke skäligen att utgifterna för sekreterarens avlöning skola beräknas till högre belopp än det som motsvarar lönegrad Ca 29 i ortsgrupp 5 eller 14 808 kronor för år. Vidare erinras om att en av föreningens konsulenter, allmänna konsulenten, ännu icke avlagt agronomexamen och därför tills vidare skäligen bör betraktas såsom extra tjänsteman med avlöning motsvarande lönegrad Cg 22 i ortsgrupp 5, eller 10 236 kronor för år. Av samma skäl bör nämnde tjänsteman ej heller komma i åtnjutande av pensionsförmåner. Motsvarande kostnad för föreningens avelskonsulent och kanslibitråde torde däremot böra beräknas efter av föreningen tillämpade grunder eller till respektive 11 376 kronor och 6 228 kronor.

Föreningens utgifter för avlöningar torde sålunda böra beräknas till ett sammanlagt belopp av $(14\ 808 + 10\ 236 + 11\ 376 + 6\ 228 =) 42\ 648$ kronor. Då föreningen för samma ändamål upptagit en årlig utgift av $(40\ 280 + 6\ 228 =) 46\ 508$ kronor skulle merutgiften sålunda komma att minska med $(46\ 508 - 42\ 648 =) 3\ 860$ kronor till $(8\ 370 - 3\ 868 =) 4\ 502$ kronor.

Motsvarande pensionsavgifter torde böra beräknas till 1 163 kronor 68 öre för sekreteraren, 1 012 kronor 48 öre för avelskonsulenten och 470 kronor 40 öre för kanslibiträdet eller sammanlagt 2 646 kronor 56 öre.

1950 års besparingsutredning har i sin promemoria föreslagit, att anslaget skall nedsättas till 75 000 kronor. Utredningen har därvid framhållit, att bidragen från detta anslag i ett mycket stort antal fall utgå med relativt sett obetydliga belopp. Ifrågavarande verksamhet torde därför knappast kunna sägas vara beroende av statsbidragen. Dessutom synes enligt utredningen en del av verksamheten utan alltför allvarlig olägenhet kunna inskränkas.

Departementschefen.

I nuvarande läge är jag icke beredd att biträda lantbruksstyrelsens förslag att statsverket skall påtaga sig den kostnadsökning, som uppstår, därest

Svenska fjäderfäavelsföreningens tjänstemän erhålla lönereglering och avslutning till statens pensionsanstalt. Jag kan sålunda icke förorda någon anslagshöjning härför. I besparingssyfte synes anslaget vidare utan alltför stor olägenhet kunna nedsättas något. Anslaget torde dock ej böra nedräknas mer än till 100 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fördela anslagsmedlen å de olika ändamålen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse åtgärder på husdjursavelsns område m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

F. Veterinärväsendet m. m.

[58] 1. Veterinärstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	402 400	385 858
1950/51 (statsliggaren s. 780) ..	412 000	
1951/52 (förslag)	406 000	

Veterinärstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget skall höjas med 5 100 kronor till 417 100 kronor. Ökningen är helt betingad av löneklassförändringar och reglerad befordringsgång.

Tillika föreslår veterinärstyrelsen, att ett belopp å 2 000 kronor, som en följd av år upptagits under icke-ordinarieposten till avlöning åt en deltidsanställd amanuens för biträde inom styrelsen vid handläggning av inseminationsärenden, i stället skall få disponeras till anlitande av särskilda sakkunniga. Till stöd härför anför styrelsen, att behovet av permanent biträde i inseminationsfrågor för närvarande minskat. Styrelsen anser sig emellertid då och då kunna behöva rådfråga specialist på ifrågavarande område. Ett behov av att anlita särskilda sakkunniga gör sig enligt styrelsen även starkt gällande på andra områden. Vad angår ersättningen till de sakkunniga föreslår styrelsen, att denna skall utgå enligt bestämmelserna i kommittékungörelsen. Härjämte skulle de sakkunniga i förekommande fall åtnjuta reseersättning enligt allmänna resereglementet. Sistnämnda ersättning förutsättes emellertid skola — efter Kungl. Maj:ts bemyndigande — få bestridas från posten till reseersättningar i styrelsens omkostnadsstat. Någon uppräknings av nämnda post på grund härav anser styrelsen dock icke erforderlig.

Departementschefen.

Såsom veterinärstyrelsen föreslagit bör anslaget uppräknas med 5 100 kronor på grund av löneklassförändringar och reglerad befordringsgång. Jag har icke heller något att erinra mot den av styrelsen ifrågasatta om-dispositionen av visst belopp under icke-ordinarieposten. Å andra sidan bör